Anul al 50-lea 12 Pagini EXEMPLARUL In Țară: 3 Lei In Străinătate: 6 Lei 12 Pagini Nr. 82 Duminică 26 Martie 1933 P

ABONAMENTE IN ȚARA Lei 200 pe 3 luni Lei 380 pe 6 luni. Lei 750 pe 12 luni. O lună Lei 80 In străinătate în raport cu tariful-poștei și valuta

FONDATOR: LUIGI CAZZAVILLAN

UNIVERSUL

CELE DIN URMA ȘTIRI DIN LUMEA INTREAGA, TELEGRAFICE ȘI TELEFONICE

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: BUCUREȘTI, STR. BREZOIANU No. 23-25

CENTRALA TELEFONICA A ZIARULUI are numerele: 3-1370, 3-1371, 3-1372, 3-1373, 3-1374, 3-5643.

ABONAMENTE LA „VESELIA" „UNIVERSUL COPIILOR" ȘI AL TINERETULUI" ZIARUL CĂLĂTORIILOR Cota 220 Lei pentru 12 luni în țară

DIRECTOR: STELIAN POPESCU

Ca la noi la nimeni

Un fiu de învățător, care s'a dedicat studiului metodelor practice în domeniul științei și muncii agricole și care și-a verificat și întărit cunoștințele prin țările Occidentului, până în Statele Americei de Nord, de unde a adus și un bogat material instructiv: 400 filme documentare lucrate prin cooperarea ministerelor de agricultură și al muncii din Washington, s'a gândit că e timpul să se înființeze și într'o țară agricolă ca a noastră o școală practică pentru desăvârșirea meșteșugului plugăresc.

Nevoia unei educațiuni profesionale în technica agricolă este prea evidentă în România, unde principiul economic elementar al muncii cu minimum de efort și cu maximum de rentabilitate este atât de străin poporului nostru rural.

Dela aceste considerațiuni a plecat fiul de învățător de care pomeniam, d. Goga Ionescu, ca să înființeze anul trecut în gara Titu (50 km. de București) prima școală practică de mecanică agricolă, morărit și panificație din România. Și rețineți bine: fondatorul nu vine numai cu ideea, cu experiența și munca sa puse onorific în slujba acestui așezământ, dar și cu sacrificiul material pentru întreținerea școlii, pe care o subvenționează împreună cu familia sa. Singurul sprijin venit dela ministerul instrucției publice a fost detașarea a 3 maeștri pentru conducerea celor 3 secțiuni.

Școala are un an de funcționare și numărul elevilor fii de plugari înscriși, cât și metodele practice utilizate, ne lăsau să întrevedem cele mai minunate perspective de desvoltare.

Dar prea era visul frumos ca să fi putut să dureze.

Din prima zi a înființării acestei școli și-a băgat coada aci politicianismul local, care văzând în această inițiativă cine știe ce primejdii pentru siguranța dominației de partid, a și început presiunile, și direct și prin București, izbutind în cele din urmă să treacă școala din Titu printre cele sacrificate prin noul talfun al politicei noastre bugetare. Ordinul de închidere a și sosit și autoritățile locale pun tot zelul pentru executarea lui.

Foarte bine. Ce rost ar fi putut avea în România agricolă o școală practică pentru uzul plugărimei? Să ne menținem mai bine național-țărănește în tradiția grâului cu neghină, a mașinilor nereparate, a morilor condduse de cârpaci, a pâinii cu gunoae și mucigai, iar plugarii cu dure de mână n'au decât să importe ca și până acum mecanici agricoli din Germania, Austria, Ungaria, Polonia, etc.

De aceea ne și merge tot în plin!

Ce se petrece în Maramureș

Maramureșul, țara lui Dragoș-Vodă, pământ românesc, de unde a descălecat întemeetorul statului Moldovei, a ajuns, după 15 ani de la unire, să fie aproape dominat de elementele străine, ce s'au iuțcubat în administrație, în justiție, în servicile c. f., poștă, telegraf și telefon; finanțe, Casa pădurilor, etc.

Majoritatea funcționarilor din servicile C. F. R. și P. T. T. sunt maghiari. Notarii și secretarii comunali sunt 90 la sută maghiari, sau evrei maghiarizați, chiar în satele curat românești.

La trib. Maramureș-Sighet, un singur funcționar e român, iar toți celalți sunt maghiari, sau ruteni: Anton Csär, S. Kiraly, Iulius Hajnal, Iosif Szilagy, Ana Törönky, Maria Szabo, Elisabet Horvath, Eugen Czizsar, Zoltan Medvecz, Anton Csäkowsky, D. Batin, Iosif Török, Iosif Karpaty, Chizela Iurassa, ș. a.

La penitenciarul din Sighet: *Eusibiu Ilincky, Iuliu Gisser, etc.*

La judecătoria rurală Sighet: *ajutor de judecător: Adalbert Panigay; funcționari: Iosif Kostinsky, Ervin Szerdbez, Em. Nagy, Gh. Orosz, etc. Până și aprozii sunt unguri: Balik, Zekany.*

La judecătoria rurală Vișeul de Sus: *șef. jud. dr. Ferencz Zeekzhy, jud. Frantz Iosif, Kostrakiewicz, ajut. jud., V. Bell.*

La primăria orașului Sighet: *Szaszlo P., Nemes Rezső, Betlehem, P. Gluber, P. Palaticz, ing. Otto Lukacz, Czimer Alex. Kosvary Elis, Gladosky Elis, Almasy E., Demek A., etc.*

La administrația financiară Maramureș: *Kovats Anchci, Stadler Miclos, Gizzar Gyulă, Ovosz Șandor, Spitzer Șandor, Surany Avid, Hyedüs E., Constinsky Ilă, Ickohovitz M., Halasz M., Szentimerey K., Svetz S., Iacobovitz S., Szekey Karol, Ferencik, I. Küszmös ș. a.*

La perceptii: *Nagy Bela, Nagy Sandor, Tar. Sandor, Kosly Bela, Kosly Ioany, Kosly Ioszi, Törönski I., Tamas Aladar, Letanwski Iuliu, Stark I., Besak Ioska, Kormosiay Ludovic, Szelka Zoltan, Edith, etc.*

88% din funcționarii statului român, ai județului și comunelor sunt străini, pe când tineri români, cu titluri academice, din acest ținut, n'au posibilitatea să ocupe funcțiuni în serviciile publice! Ei se plâng, dar glasul lor răsună în pustiu...

Și doar Maramureșul face parte integrantă din teritoriul României Mari...

DUPĂ INCENDIEREA REICHSTAGULUI

Transformarea teatrului „Kroll" din Berlin în sală de ședințe pentru Reichstag.

O primă victorie a Statelor mici

împotriva Marilor Puteri

—Ele zădărnicesc amânarea conferinței dezarmării—

Geneva, 25 (Rador). — Ședința de azi a comisiunii generale a dezarmării a fost un adevărat succes pentru statele mici.

Toate gazetele geneveze comentează în modul cel mai elogios acțiunea d-lui ministru Titulescu.

Sub titlul: „O lovitură de teatru: conferința continuă", iată ce scrie „Journal de Geneve", de astă seară:

„Ședință de un sfert de ceas la comisiunea generală unde statele mici au repurtat azi dimineață, într'o singură lovitură, o mare victorie.

„Se știe că ideia amânării imediate a discuției planului britanic pentru a permite negociațiunile în patru se lsbea de vii rezistențe din partea țărilor lăsate în afară de directoratul sugerat de d. Mussolini.

„Și toată lumea se aștepta la discursuri de protestări.

„Delegatul polon a preparat până târziu noaptea o importantă intervenție. D. ministru Titulescu, în numele Micii Înțelegeri, trebuia să se ridice cu energie contra unor atari procedeuri.

„Mulți delegați aveau azi dimineață în ghiozdanele lor discursuri de protestare.

„Ori cât de elocvent ar fi trebuit să fie toți, lumea o va regreta, căci ceeace contează sunt faptele și ce fapt mai important poate fi decât victoria repurtată, fără fraze, de micile națiuni la comisia generală, acolo unde marile puteri s'au văzute obligate de a urma pe acela cari nu înțelegeau să subordoneze acțiunea Societății Națiunilor, acțiunei marilor puteri.

„D. Henderson, la începutul ședinței, a dat conferinței alegerea între două soluțiuni: o amânare imediată a lucrărilor cari trebuiau să reînceapă după Paști, sau continuarea lucrărilor până aproape de Paști, discuțiile urmând să fie suspendate atunci pentru o scurtă perioadă.

„D. Henderson a cerut Adunării să se pronunțe.

„Pusă în fața obțiunii de a alege între două soluții în loc de a fi chemată să se pronunțe, așa cum se aștepta, asupra unei propuneri de amânare, conferința a avut câteva minute de ezitare și nici un orator nu a cerut cuvântul.

„D. Henderson a trebuit să creadă în timpul acestor minute că toate speranțele sale s'au năruit, când la propunerea de a pune la studiu planul britanic, conferința a răspuns prin cea mai profundă, prin cea mai completă, prin cea mai impresionantă tăcere.

D. HENDERSON
președintele comisiunii dezarmării

Intervenția d-lui Titulescu

„Atunci s'a ridicat d. ministru Titulescu, care cu vigoarea lui obișnuită și cu o singură frază lapidară a făcut inutile toate intervenșiile preparate.

„Iau cuvântul, a spus d. ministru Titulescu, pentru a interpreta tăcerea conferinței ca fiind voința ei de a continua lucrările. Și cum d. Henderson a întrebat comisia, dacă sprijină propunerea d-lui ministru Titulescu, ministrul afacerilor străine român, a adăugat că intervenția lui fiind interpretativă, el cere să fie combătut, iar nu susținut. Tăcere. Nimeni nu se opune cuvintelor d-lui ministru Titulescu.

„Președintele Henderson propune deci începerea discuției proectului britanic, mâine Vineri.

„Micile state ridică mâna cele dintâi. Marile puteri sunt silite să le urmeze.

„In culoare după ședință se comenta pe larg rezultatul așa de neașteptat.

„Toată lumea se felicită de dezbaterile luate, care constituie pentru statele mici o primă victorie contra pericolului ce reprezintă pentru ele proectul Mussolini-Macdonald".

NU SE AMANA CONFERINȚA

Geneva, 25 (Rador). — Comitetul de direcție al conferinței dezarmării urma să discute azi propunerea d-lui Henderson de a se întrerupe conferința desarmării până după Paște.

D. Henderson vorbind astăzi despre posibilitatea unei asemenea întreruperi, n'a luat nimeni cuvântul după d-sa. S'a procedat atunci la votarea propunerii de amânare, care a fost respinsă cu unanimitatea voturilor delegaților.

In consecință, d. Henderson a declarat că lucrările conferinței continuă și că se va începe desbaterea generală a proectului englez.

Sir John Simon va sosi probabil mâine la Geneva, spre a lua parte la aceste desbateri.

*

Geneva, 25 (Rador). — Comisia generală a conferinței dezarmării a hotărît să nu-și amâne lucrările până după vacanța Paștilor.

Comisia va începe mâine examinarea planului de dezarmare, propus de d. Macdonald, primul ministru al Angliei.

D. N. TITULESCU

Iugoslavia respinge planul dela Roma

Belgrad, 25 (Ullstein). — *Cercurile politice și presa iugoslavă resping cu hotărîre planul d-lui Mussolini, care tinde să pună Europa sub conducerea directoratului compus din cele patru mari puteri.*

Prin aplicarea acestui plan s'ar reveni la timpurile lui Bismark și Meternich, în care Europa era împărțită în state cu prioritate și state subordonate.

Această împărțire ar putea să însemneze începuturile unui nou război și ale unei catastrofe generale.

Planul acesta e respins cu hotărîre de Micu Înțelegere, care nu primește o nouă reglementare a situației europene de cât în cadrul pactului Ligii Națiunilor și al tratatelor dela Locarno și Lausanne.

Franța va apăra Mica Înțelegere și Polonia

Paris, 25 (Ullstein). — *„Matin" anunță că șeful secțiunii pentru Liga Națiunilor din ministerul de externe francez, d. Massigli, a avut, în urma sugestiilor guvernului francez, întrevederi cu reprezentanții Micii Înțelegeri și Poloniei la Geneva, spre a le împrăștia îndoelile asupra atitudinii Franței, față de planul d-lui Mussolini.*

D. Massigli a spus că Franța își va îndeplini obligațiile față de aliații ei și va apăra interesele Iugoslaviei, României și Cehoslovaciei, ca și propriile ei interese.

E posibil să se procedeze la diverse aranjamente, compensații și chiar la revizuirea tratatelor de pace, însă numai în limitele stricte ale pactului Ligii Națiunilor.

Comisia externă a Camerei discutând pactul dela Roma, raportorul Bergery a luat cuvântul, aducând, între altele, obiecția că d. Macdonad se mulțumește în ce privește dezarmarea, cu controlul numai în anumite cazuri și la anumite intervale. D. Bergery a fost de părere că e necesar un control permanent.

Mai mulți deputați au protestat contra faptului că în pactul dela Roma se prevede revizuirea tratatelor.

Și d. Herriot, care a fost informat de d. Daladier de cele discutate la Roma, a precizat că Franța trebue neapărat să facă rezerve față de planul d-lui Mussolini și că nu trebue în nici un caz să sacrifice interesele Micii Înțelegeri și Poloniei în favoarea pactului celor patru mari puteri.

Viscol pe Adriatica

Belgrad, 25 (Rador). — O furtună violentă s'a deslănțuit în nordul Adriaticei și pe întreg litoralul. Viscolul a întrerupt comunicațiile și a făcut pagube mari.

Vapoarele nu pot eși din porturi.

—xox—

Cutremur puternic în Grecia

Atena, 25 (Rador). — La Petras s'a înregistrat un puternic cutremur.

Cutremurul a fost simțit și la Eghion, Missolonghi și în insulele Zantez și Cefalonia.

EXECUTAT PENTRU SPIONAJ

Varșovia, 25 (Rador). — Tribunalul militar din Lodz a condamnat la moarte pe sergentul Cerpial, acuzat de spionaj. Spionul a fost împușcat.

—xox—

S'A ÎNFIINȚAT UNIUNEA STATELOR-BALTICE

Riga, 25 (Rador). — Sub patronajul guvernului leton s'a înființat liga pentru uniunea statelor baltice.

Această ligă are de scop a stabili o apropiere economică între statele baltice și Polonia.

—xox—

FILME

In gara de Nord.
— De unde vii?
— Din Germania.
— Ce ai căutat acolo?
— Am votat pentru Hitler.
— Lasă glumele.
— să-ți spui drept. Am avut o afacere.
— Cu ce impresii ai venit?
— N'aș putea să ți le, împărtășesc, fiindcă nu m'am fixat. Trebuia să stau mai mult. In aparență, este război civil. In realitate, poate să fie cacealma. Făcând toate „kolosal", nu este excius să ne găsim în fața unei inscenări monstre — gen Reinhardt — sau monstruoase — gen Wiehelm II — spre a îngrijora sau induioi pe Aliați, ca să le amâne ad calendas plata datoriilor și reparațiilor de război, și să le facă concesii la conferința dezarmării în așa fel ca să lasă un succes al înnarmării.
— Altceva?
— Acum să-ți istorisesc și altceva. Pentru afacerea mea, destul de complicată, m'am prezentat la direcția respectivă. Mi s'a dat un număr, mi-am așteptat rândul, m'a primit directorul. Crezi că m'a trimis la registratură, de acolo la referat, de aci la comisiune, apoi la contencios, în sfârșit la toate oficiile departamentului? Că am venit de trei patru ori la minister? Nu. Directorul general a citit hârtia, a înregistrat-o, a semnat, a pus rezoluția, s'a asezat la mașină, a scris actul solicitat de mine, și după zece minute plecam uimit și încântat. Innadins, am așteptat afară câțiva urmași ai mei, ca să mă conving dacă visam sau era realitate. La fiecare cinci minute, eșea unul cu fața satisfăcută, și în două ore toată lumea și-a primit dreptul fără amânări, ascensiuni și aterisări la toate biurourile ministerului, fără debarcări în toate insulele arhipelagului administrativ... Par'c'am citit în ziare că d. director general Cezar Popescu, care ocupă o rubrică zilnică cu tratativele sale economice, ar fi încheiat o convenție cu germanii. N'ar fi fost bine oare să se prevadă condițiuni mai avantajoase pentru importul rapidității și simplificării formelor administrative? Ia notă pentru un amendament, căci tot stai la Cameră de geaba!

Don José

Procesul falselor documente din aviația franceză

La Curtea cu juri din Paris a început Luni judecarea senzaționalului proces cu falsurile din aviația civilă franceză.

Pe banca acuzaților stau: Lucien Collin, André Lafont, de Loubersac și Picherie.

Jos, avocații apărării.

Un articol straniu

Situația internațională tot mai turbure și întârzierea unei soluții liniștitoare, după eforturi din cele mai trudnice, dezorientează mințile cele mai ponderate. In dorința de a găsi o stare de siguranță mult așteptată, fiecare aduce în discuție propunerile cele mai năstrușnice, de loc sortite să servească scopului. In acest cadru și numai cu atare scuze am putut pricepe apariția în ziarul „L'Ordre" al d-lui Emile Buré — un mare gazetar, cu un simț politic fără cusur, format la școala marelui Clemenceau — a articolului pro-revizionist al d-lui Charles Delvert.

De ce acest eminent profesor de istorie se face campionul argumentelor germano-file pentru revizuirea tratatelor, fără să fi controlat întrucât însăși realizarea lor — imposibilă în fapt — ar folosi Franței, e greu de priceput. Naivitatea nu-i o scuză, precum nici dorința de originalitate. D. Delvert vrea să ne convingă că tratatele nu sunt ideale? Dar când a găsit d-sa, istoric de profesie, că vreun tratat de pace a mulțumit toată lumea? Un tratat trebue să fie just și numai acest fundament îl asigură durabilitatea.

Și noi credem, că tratatele pe cari s'au fundat noile state nu sunt numai juste, dar reprezintă ceva mai mult încă: triumful principiului național, pentru care s'a dus întreg războiul și pentru care lumea aliată a sângerat cumplit.

Pentruca argumentarea revizionistă pe care și-o însușește d. Delvert să poată fi cel puțin aparent convingătoare, ar trebui să dovedească mai întâi că frontierele de azi sunt arbitrare, că revizuirea lor este posibilă și apoi, lucru foarte important, că statele cari s'au desmembrat depe urma războiului, erau expresiunea firească a principiului național ori dacă nu a evoluției istorice.

Până azi, noi n'am aflat că Austro-Ungaria reprezenta altceva decât un produs monstruos al unui arbitrar, nefundamentat nici chiar din punct de vedere al științei istorice și nici că popoarele cari au suferit impilația aparatului administrativ austriac, german ori rusesc și tobăgia latifundiarilor maghiari, ar regreta prea mult acel trecut. Dar d. Delvert nu-i atât de explicit. Ba ceva mai mult, credem că a refuzat să se gândească și la laturea destul de importantă a problemei și anume dacă Franța ar avea prea mult de câștigat în cazul admis, prin absurd, că s'ar putea realiza sugestiunile d-sale revizioniste.

După știința noastră, aliații cei mai siguri ai patriei d-sale sunt Polonia și Mica Înțelegere. Slăbindu-i, Franța s'ar slăbi singură, iar ofensiva revizionistă, irealizabilă în fapt, și a cărei victimă a căzut și d. Delvert, nu întreține poate prea mult pe cei mici și criticați, cât poate pe aceia cari nasc în lumea Occidentului atâtea invidii și pofte.

Dacă ne-am ocupat de articolul „Ignoranțe neliniștitoare" al d-lui Delvert, nu am făcut-o că ne-ar fi alarmat părerile d-sale, simple păreri, mai mult eronate decât argumentate, ci numai pentrucă a apărut într'un ziar amic nouă și principiului pe cari stau toți aliații noștri. Știam că d. Buré este o fire independentă, că poate să fie o temă de discuție care să ducă la triumful tezei susținută până astăzi. Lipsa unei notițe lămuritoare la articolul d-lui Delvert ne îngândurase. Introducerea făcută însă la răspunsul pe care d. Dumont-Vilden l-a dat „eminentului istoric" și care arăta că cele susținute de d. Delvert sunt numai părerile d-sale, a încheiat, așa cum ne așteptam, o discuție fără rost.

I. F.

Vaticanul se modernizează

Papa interesându-se de felul cum se confecționează un film sonor.

BLOC SECUESC?

de G. POPA-LISSEANU

Nu numai Ungurii, dar chiar și Românii, și poate mai mult aceștia decât cei dintâi, sunt convinși că în țara noastră, tocmai în partea cea mai centrală a regatului român, locuește o massă compactă de Secui, peste o jumătate de milion, popor alogen, cu totul distinct de poporul românesc. Pentru acești Secui, întocmai ca și pentru Sași, s'a prevăzut, în anexele tratatului de pace, o oarecare autonomie religioasă și culturală și toate guvernele câte s'au perindat la cârma statului au ținut seamă de această situațiune specială a Secuilor. Acestia ar constitui un *bloc secuesc* în mijlocul Românilor.

In realitate însă nu există un bloc secuesc și cu atât mai puțin o țară a Secuilor, *Terra Siculorum*, și numai printr'o mâslulire a adevărului și numai printr'o mistificare a opiniei publice internaționale au ajuns Ungurii să pozeze pe Secui ca formând în mijlocul Românilor un bloc separat și pentru cari să reclame scriitorii maghiari sau scriitorii străini, aflați în solda Ungurilor, dacă nu o incorporare completă și imediată a Secuilor în sânul natiei maghiare, dar, cel puțin, crearea unui coridor care să-i lege de patria-mumă.

„Blocul secuesc" este o invenție a timpurilor moderne, de după 1848, o invenție născocită cu gândul de a da impresia existenței unei mari forțe secuești și de a crea, în aceeași vreme, o astfel de putere în lăuntrul Transilvaniei și în mijlocul Românimei care, scăpată de jugul iobagiei, era o amenințătoare primejdie pentru recenta unire a Ardealului cu Ungaria. De altfel, tot o invenție a fost și așa numita Terra Siculorum de odinioară, în care Românii, lipsiți de orice drept cetățenesc, erau reduși în stare de robie, și puși în serviciul Secuilor, înzestrați cu toate drepturile și cu tot felul de privilegii.

Afirmațiunea noastră despre inexistența blocului secuesc ni-o bazăm pe realitatea faptelor și pe datele neîndoelnice ale statisticilor.

Nu există un bloc secuesc, căci, după cum în întreg Ardealul nu se găsește, în teritoriul ocupat de Sași, nici o singură comună curat săsească, în care să nu se afle și Români într'un număr mai mare sau mai mic, de asemenea, nu există nici un singur sat, curat secuesc, în care să nu fi locuit ori să nu locuiască și o populație românească. Și cifrele ni le procură, în mare parte, tot statisticile maghiare.

După statistica maghiară din 1910, ultima statistică oficială făcută de Unguri în Ardeal, se găsesc, în cele trei județe secuești, Ciuc, Odorheiu și Treiscaune, precum și în județul Mureș pe care, pentru „rotunjire" l-au adăugat Ungurii la cele trei, cu toate că numai o parte din acest județ intregea ținutul secuesc istoric, se găsesc 637.562 locuitori. Dintre aceștia sunt Unguri, mai corect spus locuitori de limbă maghiară, 502.030, iar Români 115.744; deci, în total, cam cinci părți Unguri și o cincime Români.

Locuitorii se găsesc împrăștiați în 509 comune, deși așa numitul „Tinut secuesc" este format numai din 426 sate. In cele 509 comune, chiar după statistica maghiară, Românii au majoritate absolută în 90 comune și anume în 3 sate din județul Odorhei, în 6 sate din județul Ciuc, în 9 sate din județul Treiscaune și în 72 din județul Mureș.

Dar chiar dacă am lua în vedere numai ținutul istoric secuesc, fără de rotunjirea ce i s'a adaus în urmă, din cele 426 sate întâlnim majoritați românești în 40.

Statistica aceasta maghiară din 1910 este făcută după o concepție cu totul stranie. Căci, în loc ca ea să constate originea etnică a locuitorilor, constată limba vorbită de ei. Și, cum în Ardeal, în afară de câteva regiuni în cari n'a putut să pătrundă elementul maghiar, Românii, mai peste tot locul, după introonarea Dualismului austro-maghiar din 1867 au început să îndruge și câteva vorbe în limba lui Arpad, au fost trecuți, chiar cu copiii lor din fașe în statistică, ca Unguri. Singura declarație de vorbă ungurească era îndestulătoare dovadă de naționalitatea declarantului.

Și, cu toate acestea, în multe părți, Secui de origine română, cari nu mai știu nici o iotă românească declară „én oláh vagyok", cu sunt Român.

Așa se explică fenomenul ciudat că în aceeași statistică întâlnim comune secuești, fără de Români, sau cu un număr disparent de Români, însă având credincioși de confesiunile românești, ortodocși sau greco-catolici.

Astfel, în județul Odorheiu, din cele 133 de sate, în 85 n'ar fi nici un locuitor român, cu toate că în 38 din aceastea sunt locuitori ortodocși sau greco-catolici.

Spre pildă: Racoșul de sus are 67 ortodocși, 5 gr. cat., dar nici un Român; Mareștí 433 gr. cat nici un Român; Bățanii Mici 69 ort., 2 gr. cat., nici un Roman; Petca 26 ort. 2 gr. cat. nici un Roman; Vârghis 182 ort. 17 gr. cat., 7 Români; Bezidul Nou 123 gr. cat., 5 ort., un singur Roman.

In jud. Treiscaune din cele 100 de sate în 33 n'ar fi nici un Roman, deși în 30 aceeași statistică ne arată locuitori ortodocși sau gr. cat.

Spre pildă: Bodos are 30 ort. nici un Roman; Alta Seacă 121 ort. 180 gr. cat. nici un Roman; Cernatul de Sus 32 ort. 12 gr. cat. nici un Roman; Alta Mijlocie 169 ort. 11 gr. cat. un singur Roman; Biesad 676 ort. 8 gr. cat. 9 Români, etc.

In total, din cele 426 comune, statistica ungurească nu găsește Români în 174 sate, de și din acestea, în 121 sate se află credincioși ortodocși sau greco-catolici.

Dar, statistica este o știință recentă; ea a început de abia de 100 de ani. Pentru stabilirea numărului Românilor insă ni s'a păstrat, din întâmplare, conscripțiile bisericești, încă din veacul al XVIII, conscripții cari ne dau informațiuni foarte prețioase asupra numărului poporului român din fosta Ungarie.

Sunt patru conscrieri făcute din cauza luptelor confesionale. Prima este cea a episcopului Inocențiu Klain, din anul 1733, conscriere care inregistrează, la cererea Cancelariei din Viena, numărul preoților și al credincioșilor greco-catolici; a doua cea a vicarului episcopesc, Petru Aron, din 1750, cuprinzând de asemenea pe Românii uniți cu biserica Romei; a treia conscrierea din 1760 îmbrățișând pe toți Românii, și ortodocși și greco catolici, conscriere oficială, ordonată de Curtea din Viena și efectuată sub conducerea generalului von Bakkov, comandantul trupelor imparătești din Transilvania și în sfârșit conscrierea Românilor neuniți, făcută din ordinul guvernatorului Alex. Bánffy în anul 1805.

Din cercetarea acestor conscripții în comparație cu statisticile ungurești din 1869 și 1910 rezultă că nu există nici o singură comună din intreaga regiune seculasă în care să nu fi existat sau să nu existe și

Continuare în pag. 2-a

ASIGURAREA „FRANCO-ROMÂNĂ"
Bucureşti, Griviţei 23. — Fondată 1920 (M.O. 182-1920)

La tragerea din 31 Martie 1933

vor lua parte:
1. Asiguraţii A. M. „Universul" la curent cu plata ratelor.
2. Cititorii şi abonaţii la „Universul", cari vor primi gratuit poliţa de lei 20.000 pe Martie 1933.
3. Şcolarii cari vor trimite lei 102 pentru o asigurare nouă de lei 20.000 sau lei 258 pentru o asigurare nouă de lei 50.000.

NB. ASIGURAŢII NOŞTRI A. M. „UNIVERSUL", CARI DIN DIFERITE MOTIVE JUSTIFICATE, NU SUNT CU PLATA RATELOR LUNARE LA CURENT, POT TRIMITE TOATE RATELE ÎNTÂRZIATE, ARĂTÂND NUMĂRUL POLIŢEI. PENTRU CARE FAC PLATA. ASIGURAREA SE VA REPUNE ÎN VIGOARE, TRIMIŢÂNDU-LI-SE CHITANŢELE LUNARE, ŞI VOR LUA PARTE LA TRAGERE.

Nu uitaţi că am achitat, până astăzi, cititorilor şi abonaţilor ziarului „Universul"

Lei 3.740.000

Dela Asociaţia băncilor mijlocii şi mici

Comitetul de direcţiune al asociaţiei B. U. R., s'a întrunit Joi dim., la sediul său din palatul Băncii de Scont din Capitală sub preşedinţia d-lui GRIGORE COANDĂ, asistat de d. VIRGIL PETRESCU, secretar general.

S'au luat în discuţiune dezideratele votate de adunarea generală dela 19 cor., pe baza cărora urmează să se întocmească memoriile cari vor fi remise guvernului, parlamentului şi Băncii Naţionale, privind conversiunea datoriilor şi reglementarea comerţului de bancă.

•

S'a mai discutat intervenţia băncilor din Bucureşti, cari fac parte din asociaţie, prin care se cere prelungirea termenului de 20 Martie fixat de Camera de comerţ din Bucureşti, pentru înscrierea reprezentanţilor instituţiunilor de credit pe listele electorale ale Camerei.

Asociaţia a făcut demersuri pe lângă băncile mijlocii şi mici din circumscripţia Bucureşti să desemneze de urgenţă persoanele ce urmează a fi trecute în listele electorale, înţelegând ca la viitoarele alegeri să pună listă de candidaţi.

•

S'a desemnat în consiliul de administraţie al Asociaţiei băncilor române, din partea B. U. R., d-nii Grigore T. Ozandă şi Virgil C. Petrescu, membru în locuitor.

Hotărârile comisiei centrale a timbrului

Actele de procedură fiind supuse regimului legii timbrului în vigoare la data când ele iau fiinţă, urmează că taxele depuse pentru atari acte odată cu cererea introductivă de instanţă, conform art. 54 din legea accelerărei, vor trebui completate potrivit legii în vigoare la data îndeplinirii lor, dacă prin această lege taxele la care sunt supuse au fost majorate.

•

Prin salariu, conform art. 122 din legea contractelor de muncă se înţelege nu numai salariul propriu-zis ci şi accesoriile lui ca gratificaţii şi suplimente, precum şi despăgubirile ce reprezintă echivalentul salariului în cazul concedierei unui salariat fără respectarea termenului de preaviz prevăzut de lege în favoarea lui.

Prin urmare, cererile în justiţie introduse de salariaţii prevăzuţi la art. 121 relative la daune morale şi materiale sau orice alte pretenţiuni, care nu intră în categoria salariului, astfel cum a fost definit mai sus, nu pot beneficia de scutirea de timbru acordată de art. 122.

•

Cambile emise cu scadenţa în alb putându-li-se fixa un termen de plată mai mare de 6 luni, sunt supuse impozitului de 0,70%.

Conform art. 35 din legea timbrului, care prevede că taxele sau impozitele la care sunt supuse diferitele acte juridice trebue plătite încă dela formarea lor şi potrivit principiilor că orice cambie constituie un titlu autonom şi că organele fiscului n'au căderea să se preocupe de scopul pentru care un act juridic a luat fiinţă, —urmează să se decidă că şi cambia emisă de debitor cu scadenţa în alb odată cu actul principal de împrumut, fie chiar numai în scopul ca prin reescomptul lor banca creditoare să-şi poată procura credit dela o altă bancă, — sunt supuse, întrucât legea nu face nici o excepţiune regulei generale enunţată mai sus, adică vor fi timbrate cu 0.70%.

•

Legea timbrului supune în art. 14 § 7 la impozitul de 0,40% împrumuturile comerciale pe gaj de efecte, cereale şi mărfuri de orice natură.

Metalele preţioase intrând în categoria mărfurilor prevăzute de textul sus citat, împrumuturile comerciale, garantate cu gajul unor atari metale sunt taxabile cu impozitul de 0,40%.

•

ART. 48 din legea timbrului menţine în art. 22 § 48 al. 1 scutirile acordate de legile electorale şi de organizare administrativă.

Conform art. 131 din legea electorală şi art. 406 din legea pentru organizarea administraţiei locale sunt scutite de timbru nu numai actele de procedură în asemenea materie, ci în genere orice act de orice natură privitoare la înscrierea în listele electorale, alegeri şi contestaţii. Aşa fiind, procura dată unui avocat pentru reprezentarea în justiţie cu ocazionea judecăţii unei contestaţii electorale şi cu menţiunea specială că va servi numai în acest scop este scutită de timbru.

•

Fiind de principiu că orice cerere adresată unei autorităţi, afară de cazul când legea permite şi cererea verbală, trebue prezentată în scris şi timbrată conform art. 4 § 1 din legea timbrului, urmează că petiţiunile sau borderourile, în caz când acestea nu sunt însoţite de o petiţiune, cu care cambiile sunt prezentate la protest, trebue timbrate conform textului de mai sus, indiferent de soluţiunea ce se dă acestor cereri, adică fie că protestul cambiilor a fost sau nu admis.

•

Prin imobile urbane, conform art. 53 alineatul b din legea timbrului — modificat prin legea din 1 Februarie 1933 — se înţeleg imobilele de orice natură, care cad în raza şi sub administraţia comunelor urbane şi suburbane.

Terenurile situate pe teritoriile comunelor rurale, precum şi terenurile de cultură situate afară de raza comunelor urbane şi suburbane, atâta timp cât îşi păstrează acest caracter, intră în categoria imobilelor rurale şi deci impozitul la care sunt supuse transmisiunile unor atari imobile se vor calcula potrivit normelor stabilite în textul de mai sus pentru aceeaşi categorie de imobile.

Caracteristicile noilor vapoare cumpărate de S. M. R.

Constanţa, 23 Martie.

Precum se ştie, S. M. R., în afară de vaporul „Ardeal", a cumpărat dela soc. Hamburg-America Linie încă 3 vapoare de tip Ardealul. Preţul acestor vapoare e de 315.000 dolari plătibili în rate până la sfârşitul anului 1934. Contractul a fost semnat şi prima rată vărsată.

Primul vapor (Alba Iulia) a fost deja recepţionat în Februarie şi se găseşte în drum spre ţară; deasemenea a fost recepţionat vaporul „Peleş" iar la interval de o lună va fi recepţionat şi adus în ţară vaporul „Suceava".

Dăm mai jos caracteristicile acestor vase, cari, precum se vede, sunt mai moderne şi mai bine utilate ca „Ardealul".

VAPORUL „ALBA IULIA" EX ALBERT VOGLER

E construit în 1932 în şantierele Wilhelmshafen. E construit din oţel şi are un coş şi 2 catarge; tonaj brutto 5710 tone = 16.175 m. c.; tonaj net 3409 = 9058 m. c.; tonaj pentru canal Suez 5539; lungimea 124 m., lărgimea 16.48 m.; adâncimea 10.64 metri.

Are 2 punţi, sală de mâncare, salon, fumoir, 23 cabine: 58 paturi.

Pescaj complet încărcat 7.15 m.; viteză medie 11.5 noduri pe oră; maşini: 1 cu triplă expansiune şi o turbină de joasă presiune, 2850 H. P., are 2 dinamuri cu abur, 110 v., şi o maşină frigorifică 18.600 cal. Posedă instalaţie de telegrafie fără fir. Radiogometru. Cârmă: Wagner. Echipaj: 61 oameni.

VAPORUL „PELEŞ" (EX. ADOLF VON BAYER)

Acelaşi caracteristice ca şi la primul.

VAPORUL „SUCEAVA" (EX CAROL LEGION)

Construcţie 1922; tonaj brut: 5.700 tone, net 3410, pentru canal de Suez 5552 tone; lungimea, adâncimea şi restul caracteristicilor, aceleaşi.

Capacitatea celor e, pentru cereale: 11.507 m. c., sau 406.425 picioare cubice; pentru boluri 11.067 m. c., sau 390.886 picioare cubice. Fiecare vas are câte 29 hăgi şi 14 vinciuri de tone diferite.

Au câte 5 căldări S. E., câte o maşină triplă expansiune (tip pilon) şi o turbină de joasă presiune; putere 2850 H. P.; cilindri: 640 m/m., 1040 m/m., şi 1700 m/m. Cursa 1250 R. P. M. 76.

—xox—

Al doilea congres naţional de tuberculoză

In zilele de 3, 4, 5 Iunie va fi la Cluj, al doilea congres naţional de tuberculoză, sub preşedinţia d-lui prof. dr. I. Haţieganu.

La ordinea de zi vor fi următoarele chestiuni:

Principii de organizare a armamentului antituberculos în România, Raportor, d. dr. S Irimescu.

Formele de debut ale tuberculozei pulmonare la adult şi diagnosticul lor, Raporto, d. dr. I. Daniello.

Elemente radiologice de diagnostic. Coraportori d-nii d-ri E. Lazeanu şi A. Georgescu.

Elemente biologice de diagnostic. Coraportor d. dr. M. Nasta.

Arfrodeza în tratamentul coxalgiilor, Raportor prof. dr I. Iacobovici.

Pentru informaţiuni şi înscrieri, (taxa de participare lei 200) a se adresa d-lor d-ri I. Daniello, clinica medicală Cluj, şi dr. M. Nasta. Institutul de sunori şi vaccinuri, splaiul Independenţei, 105, Bucureşti.

—xox—

CEI CARI ÎNTREBUINŢEAZĂ SLOAN'S DAU CELE MAI BUNE REFERINŢE

„Nu-mi pasă acum de vremea rea"

„Mă temeam de orice serviciu ce trebuia să fac pe vreme ploioasă. Eram udat şi răceala se prindea repede şi se ţinea de mine toată iarna. Cineva îmi recomandă SLOAN'S LINIMENT şi a fost un sfat excelent. Pot spune că acum numai îmi pasă de vremea rea. De îndată ce mă înapoiez de la serviciu, pun SLOAN'S LINIMENT pe spate, piept şi pe picioare şi în câteva minute nu mai rămâne nici o urmă de răceală şi simt căldură şi bună dispoziţie.

Numele şi adresa la cerere

PENTRU ORICE DURERI REUMATICE, NEVRALGICE ŞI MUSCULARE

SLOAN'S LINIMENT

PREŢ PENTRU PUBLIC FLACONUL LEI 75 LA FARMACII ŞI DROGUERII

BLOC SECUESC?

— Urmare din pag. I —

locuitori Români. (Excepţie nu fac de cât două cătune Nicoleni cu 159 locuitori şi Sânsimon cu 234 locuitori, neluate în conscripţii din cauza prea micului lor număr de locuitori).

Iar dacă astăzi nu se mai găsesc Români în câteva sate secuieşti, aceasta se datoreşte faptului că el, în mare parte s'au secuizat.

Secuizarea s'a făcut în prima epocă, a regalităţii ungare, prin înobilarea Românilor, sub influenţa catolicismului, în a doua epocă, în cea a principatului ardelean, pe lângă influenţa bisericii, şi în special a Calvinismului, s'a adăugat şi situaţiunea intolerabilă creată Românilor prin pactul *Unio trium nationum* şi prin legiuirile neomenoase ale lui Verbőczy, iar în epoca din urmă, sub dominaţiunea Habsburgilor şi a Dualismului austro-maghiar, secuizarea s'a făcut sub presiunea catolicizării şi, mai târziu prin politica de denaţionalizare şi prin maghiarizarea forţată.

Românii maghiarizaţi au îngroşat numărul Secuilor, iar aşa numitul bloc secuesc este o legendă inventată, pusă în serviciul maghiarismului.

Dr Popa Lisseanu

MEMENTO

CALENDAR

SAMBATA, 25 MARTIE
Ortodox: Buna Vestire a Sf-tei fecioare Maria.
Catolic: Buna Vestire a Sf-tei fecioare Maria.
Protestant: Buna Vestire.
Evreesc: 27 Adar.
Mahomedan: 28 Ghul-Kadé.

•

Răsăritul soarelui: 6.13, **Apusul soarelui** 18.32.

RADIO

SAMBATA 25 MARTIE
394 m. BUCUREŞTI 12 kw. 1920 m. Blaj experimental 0,750 kw.

12,50: Bursa de cereale, bursa de efecte, cota apelor Dunării.

13: Concert de prânz (plăci de gramofon): Rossini: Semiramis, uvertură executată de orchestra simfonică din Milano, dirijată de Cav. Lorenzo Molajoli. Haendel: Largo, executat la orgă de C. Whitaker Wilson. Sullivan: The lost chord, executat la orgă de C. Whitaker Wilson. Verdi: Arie din „Balul Mascat" cântată de Al. Lupescu. Wagner: Arie din „Tannhäuser", cântată de Al. Lupescu. Beethoven: Country dance, executat la vioară de Micha Elman. Brahms: Dans ungar, executat la vioară de Micha Elman. Romanţă rusă, cântată de Arnoldo Georgewsky. Bubitschki, cântată de Arnoldo Georgewsky. Yoshitomo: Dansul japonez al lanternelor. Slade: Serenadă chineză, executate de orch. Felix Lemeau. Lalo: Arie din „Regele Ysului", cântată de Rogatschewsky. Bizet: Arie din „Pescuitorii de perle". Willy Rosen: Danseri cu aceiaşi plăcere ca mine? Fr. Schwartz: A fost odată un muzicant, executate de orch Dajos Bela.

14: Radio-Jurnal.

14,15: Continuarea concertului de prânz: Heymann: Când mă duc Duminică la cinematograful meu. Heymann: Nu poate nimeni, cântate de Willy Fritsch. 3 cântece populare ruseşti. Clopote de seară, cântate de Corul Cazacilor dela Don.

Ora şcolară. Elevi secundari inferiori.

17: D. Stef. Popp: Chemare.
17,15: D. G. Breazul: Muzică.
17,35: D. dr. V. Voiculescu: Oameni aleşi ai neamului nostru.
17,50: Viaţa şcolarilor.
18: Orchestra Sibiceanu: Petrini: Cântă Paris, one-step. B. Leopold: Flora vals. Mirea: Taci inimă, romanţă. Fotino: Rapsodia Română. Arii naţionale. Paulx: Lively and Smiling, vals-boston. W. Marz: Mala, tango.
19: Radio-Jurnal.
19,15: Orchestra Sibiceanu: Helmesberger: Entr'acte, intermezzo, vals. Arii naţionale. Weber: So lang die Wienerstadt, cântec vienez. Travaglia: Adio, să-ţi meargă bine. Arii naţionale.
20,10: D. Paul Prodan: Istoria teatrului românesc.
20,20: D. Mihai Haret: Cronică: Mişcarea turistică în România.
20,35: D. dr. Voina: Ingrijirea frumuseţii din punct de vedere medical.
21: Ora exactă.
Transmisiune dela Ateneul Român. Corul Soc. muzicale a corpului didactic primar din Capitală, acompaniat de **orch. Radio**, dirijat de **d. Nicolae Oancea.** A. Bencea: Uvertură naţională (cor şi orchestră). N. Oancea: In memoriam (solo de bas, cor şi orchestră); P. Raph: Ave Maria (duo şi orchestră); S. Drăgoi: Lăudaţi! cantată jubiliară (cor şi fanfară); G. Dima: Sub fereastra mândrei mele; Mândruliţă de demult (solo şi orchestră); J. Massenet: Barcarola (cor de dame şi orchestră).
22: D. Al. T. Stamatiad: Poezia persană.
22,20: Continuarea concertului: Niels Gade: Crăiasa Ielelor baladă suedeză pentru cor solo de sopran, bariton şi orchestră). Haendel: Largo (solo alt şi orchestră). N. Oancea: Strigat-am către Tine, Doamne (solo sopran, bas cor şi orchestră). La sfârşitul concertului **Radio-Jurnal.**

•

Heilsberger, 60 kw. 216,8 m. — 20,10: Concert de orgă. 21: Ştiri. 21,30: Seară vânătorească. 23,10: Ştiri şi muzică de dans.

Milano, 50 kw. 331,4 m. (Florenţa, Torino, Genova, Trieste). — 20: Plăci. 20,30: Ştiri şi plăci. 20,35: Concert. 21: Ştiri. 21,30: „Rompicollo".

Londra, 50 kw. 355,8 m. — 20,30: Quintet instrumental şi vocal. 21,45: Concert de orchestră. 22,15: Concert de orchestră. 0,30: Muzică de dans.

Mühlacker (Stuttgart), 60 kw. 360,6 m. — 20: Ştiri. 20,10: Cântece populare şvabe. 20,35: Concert de pian. 21,05: „Cagliostro" la Viena, operetă în trei acte. 23,15: Ştiri. 23,35: Plăci. (Caruso). 23,45: Muzică distractivă.

Leipzig, 199 kw. 389,0 m. — 20,30: Concert de mandoline. 21: Seară veselă. 23,05: Ştiri, şi muzică de dans.

Katowice, 12 kw. 408,7 m. — 0,35: Plăci.

Roma, 50 kw. 441,2 m. — 21: Ştiri şi plăci. 21,45: Transmisiune dela un teatru.

Zürich, 60 kw. 459 m. — 20: Clopotele. 20,15: Radiofonia ordinară şi ani. 21: „Nunta lui Figaro".

Langenberg, 60 kw. 473,4 m. — 19,05: Ora femeilor. 20,20. Poezii. 20,55: Ştiri. 21: Seară veselă. 23,05: Ştiri. 23,30: Muzică nocturnă şi jazz.

Praga, 120 kw. 488,6 m. — 19,25: Ştiri din presa germană. 20: Ceasornicul bisericii Ludmilla. 20,10: Causerie. 21,25: Operă într'un act. 23: Ştiri. 23,15: Morawska-Ostrawa.

Viena, 15 kw. 518,1: 16 Semnal orar, meteor, etc. 16,15: Cântece. 16,45: Limba italiană. 17,10: Ora tineretului. 17,40: Coruri. 18,40: Concert distractiv. 19,40: Cazacii dela Don. 20,25: Semnal orar, meteor, etc. 20,45: Conflictul din Asia Orientală. 21,15: Operetă în trei acte. 23,30: Muzică de dans.

München, 60 kw. 532,9 m. — 20: Ştiri. 20,30: Muzică populară. 21,20: Comedie bufă. 22,50: Audiţie. 23,20: Ştiri. 23,45: Muzică nocturnă.

Budapesta, 18 kw. 550,5 m. — 19,15: Cântece vechi. 20,45: Orchestră. 21,45: Muzică de Strauss. 23,45: Orchestră de ţigani.

Varsovia, 120 kw. 1411 m. — 21: Muzică uşoară. 22,30: Sărbătoare naţională. 23,05: Concert Chopin. 24: Muzică de dans.

Berlin (Koenigswusterhausen), 60 kw. 1635 m. — 19,30: Marii exploratori şi descoperitori. 20: Religia şi viaţa. 20,30: Poezia. 20,55: Muzică de cameră. 21,05: Carusel-radio. 22,50: Ştiri. 24: Muzică de dans.

—xox—

Tribunalele militare

OSANDIŢI PENTRU DEZERTARE

Secţia I-a a consiliului de război, prezidată de d. col. Corvin Alexandru, comisar regal fiind d. căp. Ionescu Radu, a condamnat pentru dezertare repetată, la câte 2 ani închisoare pe soldaţii Marin R. Cristea dela arsenalul armatei şi Pascu Ştefan dela depozitul de muniţii Ştefăneşti şi la câte 1 an închisoare pe soldaţii Păun F. Tudor din reg. 2 vânători şi Şloim Copel din reg. 4 roşiori.

—xox—

AVIAŢIE

Tunis, 27 (Rador). — Preşedintele Federaţiei aeronautice internaţionale, a aterisat eri în bune condiţii, împreună cu întreaga escadrilă care-l însoţeşte la Fort Carnot (Africa ecuatorială franceză).

D-sa îşi va continua mâine raidul trans-african.

Spargere la biserica Sf. Gheorghe-Plevna

— PENTRU D. PREFECT AL POLIŢIEI CAPITALEI —

Biserica Sf. Gheorghe-Plevna (Malmaison) a fost jefuită eri seară de hoţi necunoscuţi.

Hoţii au intrat prin spargerea unei ferestre şi au furat lucruri de preţ, cu cari se săvârşia ritualul liturgic.

Părintele Mihăilescu-Soscut, paroh al acelui sfânt locaş şi o delegaţie din credincioşii cartierului ne-au rugat să atragem atenţia d-lui prefect al poliţiei Capitalei, spre a dispune să întărească paza pe lângă sfintele locaşuri pe cari orice răuvoitor le poate jefui fără nici o teamă.

Acţiunea pentru înaintarea agriculturii

Miercuri seara a fost la soc. inginerilor agronomi a cincea consfătuire a specialiştilor dela toate instituţiunile agricole, pentru studierea unui program de organizarea şi înaintarea agriculturii.

D. prof. POPOVICI-LUPA a cerut să se asigure camerelor agricole continuitatea de acţiune, neputând fi dizolvate decât în baza unui raport dresat de o comisiune mixtă de anchetă compusă din delegaţi ministerului, şi uniunii, prezidată de un magistrat.

D. C. CIULEI: Camerele agricole nu pot fi decât pe unităţi administrative, deci pe judeţe, însă pentru anumite scopuri; camerele se pot asocia. Serviciul agricol judeţean este necesar ca organ tehnic de îndrumare, pentru care trebuesc stabilite norme de colaborare între el şi camera agricolă.

D. V. PASAREANU: Toate problemele agricole ale unui judeţ sunt de resortul camerei agricole respective. Învăţământul agricol elementar trebue să fie tot în atribuţia camerei agricole. Serviciul agricol să se contopească cu camera agricolă.

D. A. NASTA: Şcolile elementare pot fi trecute la camerele agricole. Un serviciu agricol judeţean, pendinte de ministerul agriculturii trebuie să existe, lucrând împreună cu camera agricolă la rezolvarea tuturor problemelor pe cari le pune agricultura unui judeţ. In ministerul agriculturii trebue să rămână numai câţiva specialişti valoroşi, cari să coordoneze rezultatele dela instituţiile ştiinţifice şi să le difuzeze prin camera agricolă. Crede că şi fermele, pepinierele şi instituţiile pentru creşterea vitelor, etc., să fie trecute tot camerelor agricole.

D. C. CIULEI propune reprezentarea egală în consiliu a diferitelor categorii de proprietari, după suprafeţe, sau după ramurile agriculturii.

D. P. MARCOVESCU: Cu colegiul democratic de azi este greu să avem în camerele agricole o reprezentare valoroasă. S'ar putea face trei colegii pe categorii de proprietate (mare, mijlocie şi mică) cu reprezentare egală. Dacă se face cu reprezentare proporţională, rezultatele nu pot fi bune. Se pot face colegii pe ramurile agriculturii (agriculturi, viticulturi, pomiculturi, crescători şi specialişti).

D. PASAREANU: Oricum s'ar proceda, majoritatea va fi tot nepricepută. D-sa cere pentru candidaţi condiţiuni minimale de cultură.

In ce priveste personalul, el poate fi numit de cameră şi confirmat de minister, dar trebuie să i se dea garanţii de stabilitate.

Un comitet de specialişti va redacta concluziile acestor consfătuiri şi memoriul care va fi supus d-lui ministru al agriculturii şi Uniunii camerelor agricole.

—xox—

Ştirile din Capitală

Când bărbatul n'are slujbă

După zile nesfârşite de lipsuri, şi de amărăciuni că bărbatul nu căpăta serviciu, Eleonora Caragea din str. B. nr. 1. (cartierul c.f.r.) a băut aseară un sfert de kilogram de spirt denaturat.

Ambulanţa Salvării a transportat-o la spitalul Filantropia.

Mizeria

Fritz Tzaitler, tipograf şomer, str. Popa Nan 65, sătul de sărăcie şi necazuri, a încercat să se omoare, luând 200 grame spirt denaturat, 100 grame apă de colonia şi — ca să fie mai sigur — şi-a tăiat şi arterele deasupra pumnului drept, cu o lama.

Un intern dela Salvare, chemat la timp, i-a dat îngrijiri.

Greşală sau intenţie!...

Joi seară a fost găsită în nesimţire femeia Debora Berariu din str. Vulturului 99, care prezinta simptome că a luat o substanţă otrăvitoare.

Ambulanţa Salvării a transportat-o la spital.

Preţul abonamentului la ziarul UNIVERSUL este:

Lei 750 pe un an
„ 380 pe 6 luni
„ 200 pe 3 luni

Curier judiciar

Legea conversiunii în faţa înaltei Curţi de casaţie

Inalta Curte de casaţie în secţiuni unite — sub preşedinţia d-lui Dim. Volanschi — a continuat Joi desbaterile în recursul referitor la neconstituţionalitatea art. 35 şi 52 din legea de conversiune a datoriilor agricole.

Desbaterile s'au produs în procesul dintre Banca Românească a Orientului (creditoare urmăritoare), d. ing. Budeanu (adjudecatar) şi d. I. Deboreanu (debitor urmărit — şi recurent contra ordonanţei prin care s'a adjudecat imobilul d-sale, executat silit).

In faţa înaltei Curţi s. II — unde urma să se judece recursul — debitorul recurent a cerut şi obţinut suspendarea judecării, dovedind că are o cerere de asanarea datoriilor d-sale agricole pendinte şi în vederea că urmărirea bunurilor debitorilor aflaţi în această situaţie e de plin drept suspendată conf. art. 35 şi 52 din legea asanării.

Partea adversă s'a opus admiterii cererii declarând că textele — ce-i slujesc de temei — sunt neconstituţionale.

In şedinţa de Joi, dinaintea secţiunilor unite susţinerile au fost amplu pledate din întreit punct de vedere.

Banca Românească a Orientului şi d. ing. Budeanu — prin d-nii av. I. Micescu, Emil Ostulescu şi Mircea Djuvara — au susţinut că textele ştirbesc prevederile art. 8 şi 10 din Constituţie fiindcă creează inegalitate în faţa legilor şi privilegii de clasă numai în favoarea debitorilor agricoli urmăriţi, spre deosebire de debitorii urbani (cărora nu li s'au suspendat urmăririle).

Textele în chestiune ştirbesc, atât disp. art. 17 din Constituţie care garantează dreptul de proprietate asupra creanţelor.

Textele calcă şi nesocotesc chiar şi principiile puse în art. 33, 35 şi 40 din Constituţie prin cari s'a statornicit separaţiunea puterilor în Stat prin aceea că puterea legiuitoare intervine în soluţionarea proceselor pendinte ce aparţine exclusiv atributului puterei judecătoreşti.

Desbaterile au rămas, în continuare, la 27 Aprilie a. c.

•

Urma să se păşească apoi în desbaterea problemei constituţionalităţii conversiunii de drept a datorilor micilor debitori agricoli.

Din lipsă de timp înalta Curte a amânat cauza în Noembrie.

S'a admis însă schimbarea termenului tot la 27 Aprilie.

Procesul de abordaj dintre vapoarele „Kios" şi „Principesa Maria"

Inalta Curte de casaţie s. III a judecat recursul făcut de fosta soc. Lascaridis & Comp. din Pireu contra deciziei Curţii de apel din Constanţa prin care se respinsese acţiunea făcută contra direcţiei S.M.R. pentru daunele ce le-ar fi suferit vaporul „Kios" (în şumă de peste 12 milioane lei) pe urma abordajului cu vaporul român „Principesa Maria".

Afacerea e îndeobşte cunoscută.

Se ştie astfel că acest abordaj s'a întâmplat în ziua de 3 Iulie 1919 pe canalul Sulina.

Soc. Lascaridis din Pireu, a chemat în judecată S.M.R. înaintea trib. Tulcea cerând 42.350 lire otomane, 10.000 lire sterline şi 260.000 lei, etc. (circa 30 milioane lei).

Din prima expertiză rezultând că abordajul s'a cauzat din culpa „Principesei Maria", S.M.R. a cerut contra-expertiză.

De data aceasta noii experţi au conchis că în timpul întrecerii a două bastimente pe Dunăre, vasul întrecut s'ar găsi într'un „mediu răscolit de impulsiuni oculte şi anarhice" în care facultatea sa de guvernare este paralizată şi că deci culpa abordajului este în sarcina vaporului „Principesa Maria", spre a se avea în vedere că asemenea fenomene de hidro-dinamică ar fi fost constatate şi studiate în alte ţări maritime.

Direcţiunea S.M.R. prin d. avocat C. Tonegaru a cerut atunci facerea unei noui expertize, numindu-se de astă dată o comisiune de piloţi cari a găsit că culpa abordajului se datoreşte exclusiv comandantului vap. „Kios" pentru că n'a respectat dispoziţiile legilor şi regulamentelor de navigaţie şi mai ales pentru că a schimbat în timpul manevrei de întrecere marinarul ce se afla la cârmă cu secundul vasului (operaţie strict interzisă în asemenea împrejurări).

Totuş trib. Tulcea a găsit că culpa abordajului este a vaporului „Principesa Maria" pentrucă aceasta nu trebuia să părăsească portul Galaţi până ce celalt vapor, nu era ajuns la Sulina, după principiile C.F.R.

S.A FACUT APEL

S'a făcut apel înaintea Curţii, S.M.R. solicitând facerea unei noui expertize.

In fond, Curtea din Constanţa admiţând apelul a respins acţiunea soc. Lascaridis & Comp. condamnând-o să plătească 200 mii lei cheltuieli de judecată.

Societatea grecească a făcut recurs.

In faţa înaltei Curţi s'a plâns de violarea legii şi convenţiilor şi de exces de putere în ce priveşte cererea de recuzarea comandorului P. Popovăţ pe care o făcuse după numirea acestuia.

Din partea regiei autonome A.P.C.A. d. av. G. Moldovanu, iar d. G. Tonegaru din partea direcţiunii S. M. R., au relevat că societatea Lascaridis nu mai există şi că deci nu are calitatea să fisureze în judecată, şi că în orice caz în Iulie 1919 nici nu era proprietara vaporului „Kios" astfel că nici atunci nu a avut calitatea să acţioneze Statul în judecată.

Inalta Curte a amânat pronunţarea la 28 Martie.

Cum s'au vândut acţiunile Vega şi Sirius din patrimoniul statului

Curtea de apel s. V, în complet de divergenţă, a rezolvat Joi prima fază în procesul comisionului reclamat de d. Achile Şaraga, agent oficial pe lângă Bursa din Bucureşti, pentru mijlocirea faimoasei vânzări a pachetului de acţiuni „Vega" (35 mii) şi „Sirius" (55 mii), ce se găseau în patrimoniul statului, la preţ de lei 81 milioane, către soc. „Naphta" (prin directorul ei general d. Duqué).

Precum se ştie, d. Şaraga se angajase ca — pentru un comision de 10% asupra preţului realizat — să determine statul să facă această afacere.

Reuşind — fiindcă fostul ministru al industriei, Virgil Madgearu, a admis operaţia — intermediarul a pretins plata comisionului convenit.

A fost refuzat însă de ambele părţi.

De aceea a făcut acţiune în justiţie pe care prima instanţă l-a primit-o, ca fundată, obligând pe contractanţi să-i plătească reclamantului comision de lei 4 milioane jumătate.

Toate părţile au făcut apel.

Şi înaintea Curţii (s V) au ridicat o primă obiecţiune asupra căreia s'au urmat ample desbateri şi divergenţă, tranşată de abia eri.

Au susţinut anume că d. Şaraga fiind agent oficial la Bursă nu putea face operaţiuni pe cont propriu şi în nici un caz în afară de Bursă, conform art. 69 alineatul 1 din legea burselor.

Curtea a respins acest fine de neprimire, ca fără temeiu.

Procesul se va desbate deci în fond.

Fraudele dela „Monitorul Oficial"

Instrucţia judiciară în afacerea fraudelor dela „Monitorul Oficial", dovedite pe seama fostului director Traian Brătăşanu au continuat şi eri.

Magistratul instructor, d. jude Stănescu, a dispus facerea unei noui expertize contabile în scriptele instituţiei prădate.

De astă dată lucrarea n'a mai fost încredinţată însă organelor de verificări contabile ale „Monitorului" ci unui inspector financiar din ministerul finanţelor (desemnat de minister de îndată, în persoana d-lui St. Tănăsescu).

Delapidare

D. jude instr. Stratulat a arestat Joi şi l-a depus la Văcăreşti pe agentul de portăreî Marc Dumitrescu, din str. Aviator Petre Creţu nr. 29 (Parcul Domenilor) pentru delapidare de bani publici.

Numitul e învinuit că, pe deoparte, a executat fără nici o formă pe debitorul urmărit, d. Mircea Zăgănescu din calea Victoriei nr. 143, vânzându-i mobilierul casei pe nimic iar pe de altă parte că şi-a însuşit chiar contra valoarea lucrurilor vândute (lei 10 mii 965).

Mandatul de arestare va fi supus azi confirmării tribunalului.

Farmaciile sunt pentru public

Curtea de apel s. III, în complet de divergenţă, a respins eri ca fără interes, acţiunea în contencios întreprinsă de farmacistul dr. Cornel Mărgineanu din Slobozia (Ialomiţa), contra actului de autoritate al ministerului sănătăţii publice, prin care s'a acordat autorizare de funcţionarea încă unei farmacii în localitate.

Spre a decide astfel Curtea a înlăturat teoria reclamantului că ministerul ar fi obligat prin legea sanitară să autorize funcţionarea unei farmacii numai în cazul când e chemată să deservească un lot nou de câte 5000 locuitori.

Şi a precizat că textul legii — prin care se tărmureşte numărul farmaciilor într'o comună urbană la „una farmacie pentru 5000 locuitori", cată a fi înţeles în sensul că ministerul este în drept să aprecieze încuviinţarea deschiderii unei noui farmacii ori de câte ori numărul populaţiei localităţii respective a trecut în o fracţiune nouă de 5000 de locuitori. Fiindcă nu locuitorii sunt pentru farmacii, ci aceştea sunt creiate pentru satisfacerea nevoilor publicului în interes general sanitar.

Osândiţi

Trib. Ilfov s. IV a osândit Joi în prezenţă, la câte un an închisoare, pe Octav Orăşianu, fost implegat ajutor la ocolul I urban Bucureşti, cu domiciliul în calea Şerban Vodă nr. 94 şi pe Gheorghe Topan, negustor, din fundătura Negru Vodă nr. 7.

Cel dintâi e învinuit că spre a sluji pe cel de al doilea — şi momit de un sperţ de 2000 lei — s'a pretat să sustragă din arhiva instanţei un dosar penal al acestuia.

Diverse

Trib. Ilfov s. I — format cu d-nii judecători Ghiţescu, Folşoreanu şi procuror Stănescu — a confirmat Joi mandatul de arestare al lui I. Buiciu, fost agent de urmăriri al percepţiei I comunale implicat în fraudele — de aproape un milion de lei — comise în fondul taxelor dela cluburi şi străini, ale percepţiei.

•

Tot eri, trib. Ilfov s. I comercial — format cu d-nii preşedinte Anton Petrescu, jude Negru şi procuror Sachelarie — a reconfirmat pe încă o lună mandatele de arestarea lui Jose.

—xox—

Comemorarea poetului P. Cerna

„Asociaţia generală a licenţiaţilor universitari din România" luând iniţiativa comemorărei poetului P. Cerna, dela a cărui moarte se împlinesc 20 ani, invită membrii precum şi admiratorii marelui dispărut, la parastasul ce se va oficia Duminică, 26 Martie, ora 11 dim. la biserica Precupeţii-Noi (prin Dorobanţi).

După oficierea serviciului divin va urma un pelerinaj la cimitirul Bellu, la mormântul poetului.

—xox—

ADUNAREA PROFESIONALĂ PENTRU ŞCOALĂ ŞI BISERICĂ

In continuarea ciclului de consultări ale diferitelor categorii de muncă, consultări organizate de către conducerea partidului naţional liberal, Duminică 26 Martie, la ore le 10 dimineaţa, va fi în sala teatrului Liber din Bucureşti, adunarea profesională pentru şcoală şi biserică.

—xox—

O moţiune împotriva Germaniei în Camera Comunelor

Londra, 23 (Rador). — **Colonelul Wedgwood, membru marcant al partidului laburist şi d. Maxton, şeful partidului laburist independent, au depus în Camera Comunelor o rezoluţie cu următorul cuprins:**

**„Opinia acestei Camere este ca orice negocieri cu guvernul german, în vederea oricărui fel de revizuire a tratatelor de pace, să fie rupte până ce legea, ordinea şi tratamentul civilizat al deţinuţilor, indiferent de clasă socială, nu vor fi fost restabilite în

Fel de fel

IN FIECARE ZI

Reorganizarea culturală

Un gând înalt stăruie să aşeze temelie culturii româneşti, în vreme ce vălătoarea vieţii spumegă turbure de patimi şi ticăloşii. In zarea unei noui lumini am desluşit dorinţa întemeierii unui nou cult sufletesc pentru cei ce vor să înveţe, şi la fel se arată dorinţa de a se înlesni munca acelor ce pot să creeze. Multe sunt de făcut privitor la reorganizarea culturii, şi rubrica noastră înainte de a căuta să comenteze amănunţit acţiunile, înregistrează aspectul bunelor intenţiuni. Un prim proect se vesteşte prevăzând unificarea „Fundaţiilor culturale regale", sprijinind şi veghind asupra muncii din artă şi ştiinţă, desrobind-o de sub jugul influenţelor de partid, scoţând-o de sub protecţia competenţelor dubioase, şi ocrotind-o prin însăşi gândul ce conduce ţara, sprijinit pe capacităţi ce au cinste intelectuală rezistentă. Al doilea proect va cuprinde problema culturii naţionale îndrumată atât în scop educativ cât şi creator, şi înfăţişat organism viu pentru găsire de soluţii şi pregătiri de lepiferare— se întocmeşte „Senatul cultural" cu secţiune anuală obligatorie pentru a da actualitate vie acestei politici. Dela începul dată fiind sărăcia care face aproape imposibilă o găsire de noui fonduri — singura realizare materială nu poate să fie decât o mai bună chibzuire în împărţirea unor venituri ce până acum se risipeau de către zeci de instituţii întru acelaş scop fără a realiza unitar şi just întotdeauna proporţionarea necesităţilor. Principiul unificării înlătură toate nedreptăţile desavantajoase şi dă putinţa unei drepte echilibrări grupate în jurul unei singure Case a culturii naţionale.

Va izbuti ministrul Dimitrie Gusti cu darul însufleţitor să aducă în fapt aplicarea acestui vast program, sau încă odată scepticismul va spulbera iluzii?

E însă în fără atâta dor de lumină sănătoasă, din adâncurile provinciilor şi din căsuţe sărmane unde copiii flămânzi cietesc în răvna îndârjită pentru o scoală ce se clatină sub poverile mizeriei, încât nu cred să mai poată fi iar ocolit şi amânat singurul proect logic. Renaşterea intelectuală o socotim nu numai glorie pentru o ţară, ci o necesitate pentru viaţa ei — astăzi mai mult decât oricând. E un câmp de muncă aşteptând nu o improprietărire tânjitoare, ci aşezarea fiecărui lucrător la locul lui de hărnicie — spre a dărui întregului neam duh de adevăr şi de înţelepciune. Va îngădui vrafba, invidia, şi mai ales necompetinţa să iase loc şi răsadului dorit?

Să dea Dumnezeu.

ADRIAN MANIU

Ingeniozitate

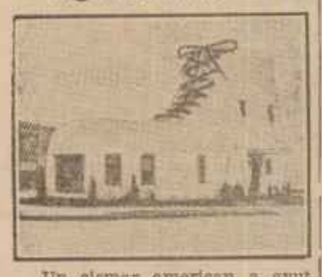

Un cismar american a avut originala idee de a-şi instala magazinul şi locuinţa într'o construcţie care-l scuteşte de ori-ce firmă.

Pantalonii lui Napoleon I

Ingrijitorul salonului Napoleon din muzeul Louvre, Paris, a fost inlocuit, ca pedeapsă, pentrucă pantalonii lui Napoleon I, pe care l-a purtat marele impărat la Waterloo, au fost mâncaţi de molii.

29 milioane de ruşi învaţă să scrie şi să citească

In ultimii patru ani şi ceva nu mai puţin de 29 milioane de ruşi au invăţat să scrie şi să citească, urcând astfel numărul ştiutorilor de carte de la 33 la 90 la sută.

Aceasta constitue una din cele mai de seamă victorii pe „frontul cultural" obţinută în urma aplicării planului de cinci ani.

D. Andrew Bubnow, comisarul educaţiei a spus intr'o adresă către parlament că faza culturală a planului de cinci ani a fost implinită de două ori. El îşi bazează afirmaţiile pe faptul că cheltuelile pentru operele de educaţie şi cultură care fuseseră socotite la 7.628.000 de ruble s'au urcat in practică la 15.500.000 ruble.

Aceste cheltueli enorme nu sunt totuşi o dovadă de perfecţiune de oarece ele se explică în parte prin inflaţia valutei şi prin preţurile urcate.

Totuşi, se poate afirma, că pe când se socotesc să se facă numai 17.000.000 de ştiutori de carte, s'a ajuns la cifra de 29 milioane iar alţi 17.700.000 cari erau semi-analfabeţi şi-au desăvârşit instrucţia primară.

Comisarul educaţiei a mai arătat că la începutul lui 1933 erau în Rusia 485.000 de studenţi universitari, 913.000 în aşa numitele facultăţi de lucrători şi peste 1.500.000 în şcolile de pe lângă fabrici şi uzine.

DOUĂ CONTRA UNU

Acest amuzant duel s'a desfăşurat pe bordul unui transatlantic, în cursul unei călătorii în jurul lumii.

DE AZI PE MÂINE

„Fructul oprit"

Mare lucru este „fructul oprit"! Când faci o faptă interzisă sau la care opinia publică se uită cu ochi urâţi, pe lângă plăcerea firească pe care o simţi satisfăcându-ţi capriciul sau pofta, mai ai şi deosebita mândrie că ieşi din comun, sau că ai călcat legea.

Aşa-i omul! (Vorba lui Toneanu: Unde vede scris: „Sculptatul strict oprit" acolo sculpă ferfeit).

Mai sunt şi alte exemple: Menajul Marinescu. Tânăra d-nă Marinescu, născută Tonescu, s'a căsătorit fără consimţământul părinţilor.

De aceea a trebuit să prelungească logodna până la majorat, adică cinci ani.

Ei bine! In aceşti cinci ani nu s'a ivit nici cel mai mic conflict intre ea şi viitorul ei soţ.

Lucrurile s'au schimbat însă chiar în prima lună a mariajului. Domnul pretinde că doamna este nechibzuită şi că aruncă banii pe fereastră; doamna pretinde că domnul este gelos şi sgârcit şi că nu mai este atent ca altă dată, etc.

Toate aceste mici tragedii conjugale repetate zi de zi au adus tânărul menaj la divorţ.

Zilele trecute ofiţerul stării civile a inregistrat o altă căsătorie.

Era vorba de incântătoarea d-ră Ştefănescu, actuală d-na Spirescu-Mierlă. A fost o căsătorie pur sentimentală. D-ra Ştefănescu, drăgălăşenia personificată, d. Spirescu-Mierlă, un tânăr inginer tare frumuşel şi mult apreciat în societate. Ziua fericitului eveniment a sosit.

Insoţită de martori şi familie, tânăra pereche s'a prezentat la ofiţerul stării civile. După oficierea căsătoriei legale a urmat, în saloanele d-nei Ştefănescu, recepţia de rigoare.

Profitând de un moment liber, d-na Ştefănescu se adresă copilor ei:

— „Inseşi, iubiţii mei copii, iată-vă uniţi. Dar ce greu ai spus cuvântul: da! Ileano. Abia l-a auzit ofiţerul stării civile.

— Altă dată — răspunse Ileana — am să-i spun mai tare, mămico!

KEOPS

Conferinţă asupra revoluţiei şi naţionalismului in Rusia

Sub auspiciile Uniunei juniilor ruşi M. S. Dimitrievski, fost secretar general al comisariatului afacerilor străine în Rusia sovietică, a ţinut la Paris, o conferinţă despre evenimentele ce se petrec în Rusia.

Oratorul a pus ca principiu, că elementul esenţial al revoluţiei ruseşti era naţionalismul şi că această revoluţie nu e decât o desvoltare logică a trecutului.

Dar indărătnicia burgheziei şi războiul istovitor a făcut ca puterea să cadă în mâinele revoluţionarilor şi marxiştilor.

După ce a amintit primele tendinţe naţionaliste ale lui Lenin, rolul lui Trotzki şi al lui Stalin, lupta intre cele două tendinţe ale revoluţiei şi campaniile contra puterei, constată că iniţiativa mişcărei care va săvârşi revoluţia, se desvoltă în acest moment chiar în sânul partidului comunist rus. Ce va eşi de aci?

Domnilor, declară oratorul, *Rusia aşteaptă pe Napoleon-ul ei, care va spune: Nu cunosc nici un partid afară de acela al naţiunei ruseşti.*

Şi M. Dimitrievski, afirmând că opera de liberare va fi implinită în Rusia de către ruşi, propovăduieşte unirea în jurul juniilor ruşi care urmăresc ideea naţională şi socială a Rusiei şi care sunt avangarda mişcărei naţionale în străinătate.

ACADEMIE DE CERŞETORIE

Pe străzile din Londra, acum cincizeci de ani, se vedea un afiş, care s'ar potrivi bine timpurilor actuale. Iată cuprinsul acelui afiş, textual:

„Arta cerşitului se invaţă în şase lecţiuni. Profesorul Lazarus Rooney are onoarea a aduce la cunoştinţa onor. public că a infiinţat o academie de studiu teoretic şi practic al cerşitului. Orice om de treabă cu o inteligenţă obicinuită, poate, printr'un curs numai de şase lecţiuni, să-şi creeze o viaţă tihnită, fără griji, pe cheltuiala publicului. Condiţiunile profesorului sunt moderate. El primeşte şi copii în pensiune cu un preţ modest.

Copiii incredinţaţi ingrijirei sale primesc orice schimbări a infăţişărei lor, fără nici o primejdie pentru sănătatea lor. Pe un preţ modest se indică străzile cu locuitori filantropi.

Profesorul Rooney face imitaţiuni perfecte de piăgi, răni şi cicatrice de tot felul.

Femei inteligente şi alte persoane, îşi pot procura zilnic şi eftin copii gemeni, care, prin asemănarea lor perfectă, pot servi minunat la exploatarea publicului pe străzi.

Profesorul furnizează câini pentru condus orbi falşi; mai furnizează cârje, bandaje, pansamente, tot ce se cere pentru exploatarea meserlei cerşitului.

Adresa exactă, bineinţeles, nu lipsea şi profesorul avea, desigur, o mare clientelă.

Note medicale

OUALE IN ALIMENTAŢIA SUGACILOR

Este nevoe să se introducă progresiv oul în regimul sugacilor intre lunile 9—10.

Gălbenuşul aduce elemente foarte necesare nutriţiei — el trebue dat mai intâiu — este foarte bogat în proteide, nu conţine glucide, deşi să se dea amestecat cu hidrocarbonate (zahăr, pure cartofi), ce fac digestia şi asimilaţia mai uşoară.

Alimentaţia cu ou se poate incepe, adăogând la pureul de legume o mică cantitate de gălbinuş.

Oul fiert este mai bine tolerat de cât oul crud — este preferabil să se fiarbă oul cel puţin trei minute în clocot. Dacă prima incercare nu produce nici o turburare — limbă saturată, scaune fetide, se poate mări cantitatea de ou (gălbinuş) după câteva zile, să se ajungă progresiv la 2—3 gălbinuşuri pe săptămână.

Aceleaşi precauţiuni să se ia, când se incepe a se da şi albuşul de ou, ce trebue fiert patru minute.

Este nevoe ca albuşul să fie fiert, bine congulat — albuşul lichid străbate stomacul şi este supus direct acţiunii pancreasului — dacă este fiert, albuşul este digerat de stomac apoi este supus acţiunii pancreasului, ceeace face ca albuşul să fie bine asimilat.

Dacă oul este bine tolerat, el constituie pentru sugaci şi copii mici un aliment de prima ordine, dar să nu se dea mai mult decât 2—3 ouă pe săptămână. Cazurile de intoleranţă pentru ou sunt rari, intoleranţa este mai cu seamă pentru albuşul fiert insuficient.

Dacă există sensibilizare pentru ou (anafilaxie), aceasta se poate combate prin cantităţi mici de ou progresiv mărite. (Pages médicales).

Dr. P.

Cerneală solidă

Pe piaţa americană a apărut de curând cerneală solidă, în tablete.

Este suficient să se disolve o tabletă intr'un litru de apă pentru a fabrica repede o cerneală bună.

Da, în zece minute scăpaţi de orice durere de cap luând un cachet de ALGOCRATINE, un produs medicamentos cu efect prompt şi sigur.

Dar nu numai în combaterea migrenei, ci şi în combaterea cricărei dureri nevralgice, reumatice, în combaterea durerilor menstruale şi a gripei, în orice afecţiune nervoasă, preparatul ALGOCRATINE se dovedeşte fără rival, exercitând o acţiune binefăcătoare asupra suferinzilor.

Faceţi o încercare şi veţi fi mulţumiţi.

Găsiţi ALGOCRATINE de vânzare la orice farmacie sau droguerie în cutii originale cari conţin 1, 3 şi 6 cachete (bulina).

ALGOCRATINE

Măsuri de combaterea şomajului in regiunea Reşiţa

Deoarece în regiunea Reşiţa sunt foarte mulţi şomeri, ministerul muncii va interveni la preşedinţia consiliului de miniştri la ministerul comunicaţiilor, la C. F. R. şi la ministerul armatei pentru plasarea a cât mai mulţi din aceşti şomeri.

Pentru remedierea acestei stări de lucruri, e nevoe, spune ministerul muncii, să se accelereze comenzile de piese mecanice necesare artileriei, facerea de brichete de cărbuni necesare maşinilor de cale ferată şi să incepă linia ferată Reşiţa-Caransebeş. Toate aceste lucrări ar absorbi cea mai mare parte din lucrătorii şomeri din acea regiune.

Uzinele Reşiţa s'au oferit să inlesnească finanţarea construirei liniei ferate Reşiţa-Caransebeş.

—xox—

Pentru a potoli durerile digestive

Pentru ca stomacul să poată indeplini în mod normal funcţiunile sale digestive, sucul gastric trebuie să fie uşor acid, dar dacă este un exces de aciditate aceste funcţiuni sunt stânjenite şi rezultă o digestiune defectuoasă. Aciditatea provoacă fermentaţia alimentelor nedigerate şi aceasta fermentaţie produce la rândul său arsurile, acreiile, durerile, gazele şi indigestiunile dureroase şi dificile. Dacă simţiţi aceste indispoziţii după mesele dv., luaţi Magnesia Bisurata. Acest praf neutralizează excesul de aciditate, previne fermentaţia şi indispoziţiile ce ea le provoacă şi uşurează funcţiunile stomacului. Magnesia Bisurata se găseşte de vânzare la toate farmaciile şi drogueriile. Preţul pentru flaconul obişnuit lei 13.

—xox—

FUNCŢIONARII PARTICULARI LA PREŞEDINTELE SENATULUI

Proectul de lege pentru menţinerea şi pe anul bugetar 1933-1934 a impozitului excepţional pe salariile funcţionarilor particulari votat de Cameră în şedinţa din 18 Martie a. c. a fost depus Marţi 21 crt. la Senat.

Funcţionarii particulari, au protestat, delegaţia lor s'a prezentat celor în drept, cerând retragerea legei.

Joi s'au prezentat din nou şi la Senat cu un memoriu documentat.

Delegaţia a protestat contra hotărârii de a se vota legea pentru menţinerea impozitului excepţional.

D. Al. Iliad-Românul şi ceilalţi membri ai delegaţiei au arătat cât de nedrept este acest impozit şi cât de energic a fost combătut de câţi-va dintre actualii miniştri şi chiar de actualul ministru de finanţe, pe când erau în opoziţie şi guvernul Argetoianu-Iorga l-a adus prima oară.

S'a promis delegaţiei că se va da memoriul, comisiunei financiare care are în studiu această lege spre a aviza la posibilităţile de satisfacere a doleanţelor exprimate.

Delegaţia s'a prezentat apoi d-lui ministru al muncii D. R. Ioaniţescu iar, pentru astăzi au solicitat o audienţă şi ministrului finanţelor.

—xox—

Dela Casa de pensiuni şi ajutor a medicilor

La sediul din str. Isvor 16, s'a ţinut în ziua d 21 Martie a 9-a şedinţă a delegaţiei permanente. Au luat parte d-nii prof. dr. N. Gheorghiu, col. dr. N. Marinescu, dr. Gh. Banu, dr. I. Goldenberg.

D. prof. dr. N. GHEORGHIU comunică cumpărarea dela Opera Română a reprezentaţiei „Lucia dela Mermoor", ce se va reprezenta la 5 Aprilie.

S'a hotărît ca biletele să se plaseze prin d-nii medici, membri în comitetul central al Asociaţiei.

Această reprezentaţie s'a cumpărat de asociaţie, iar jumătate din suma rezultată se va vărsa Casei de pensiuni.

S'a aprobat tipărirea separat a statutului Casei de pensiuni, raportul d-lui dr. G. Banu, actul constitutiv şi apelul către corpul medical.

Artritizmul scurtează viaţa

Eczema, Acnee, Herpes, Psoriasis, Sycosis, Erythem, sunt atâtea semne prevestitoare. Reumatizmul, Guta, Sciatica, Flebitele, constituie a doua etapă. Hemoroizii, Varicele, Ulcerele şi eczemele varicoase, confirmă arterio-scleroza. Numoroase victime printre femei.

Artritismul urâţeşte, căci acest viciu al sângelui este cauza tuturor erupţiilor pielii care devin adesea atroce din cauza mâncărimilor, acnee erythem, eczema prurigo sycosis psoriasis, zona, peciuginea, herpes, urticar, coşuri şi furuncuii. Artritismul provoacă suferinţe îngrozitoare, căci otrăvurile sângelui irită şi umflă muşchii (lumbago), incheieturile (artrita reumatismală) nervii (nevrite, nevralgii, sciatică).

Dar ceeace e mai grav e că artritismul ameninţă inseşi existenţa. Artriticul devine în mod fatal arterio-scleros dacă nu e destul de prudent să-şi cureţe sângele înainte de a nu fi prea târziu. Dar înainte natura îşi face datoria de a-i trimite avertismente salvatoare: dese scurgeri de sânge din nas, migrene şi nevralgii craniene, crize cardiace în timpul nopţii, degete amorţite, picioare amorţite, coşmaruri şi insomnii, etc. Un alt pericol de temut este constituirea varicelor susceptibile de a da naştere unei grave flebite sau a unei grave şi interminabile dureri de picioare, sau să provoace hemoragii care să epuizeze bolnavul prin deximea lor. Femeia artritică este în special o pradă destinată accidentelor cele teribile ale vârstei critice: fibroni şi fumori.

Acest tablou intunecat trebueşte să deschidă ochii artriticilor cari vor să trăiască. Pentru ştiinţa modernă şi mai ales riguroasele lucrări ale lui Richelet au arătat cauza artritismului, chiar ereditară, rezidă în sânge, e suficient să aplicăm metoda lui Richelet pentru a privi viitorul cu incredere. Nu uitaţi deci de a urma cura lui Richelet şi rezultatele nu vor intârzia să se producă.

Puterea extraordinară a Depurativului Richelet face să dispară în mod pozitiv chiar cele mai vechi boale ale pielii. Rănile cari curg de ani de zile se vindecă în câteva zile, fără a lăsa cea mai mică urmă; sângele liniştit, disciplinat, circulă liber în vinele eliberate de orice piedică varicoasă sau flebitică şi în arterele intr'adevăr regenerate; orice durere, fie de cap, de oase, de articulaţii, de muşchiu, sau în altă parte a corpului, dispare rapid. Aceste fapte indiscutabile nu sunt afirmate de noi ci absolut dovedite de unile mărturii care ne vin zilnic din toate părţile lumii.

O eczemă de 20 de ani.

Suferind de 20 de ani de o eczemă supărătoare, după ce am incercat toate în zadar, am urmat cu precizie tratamentul Richelet şi am mare bucurie de a mă vedea scăpat de acest rău obsedant, aceasta fără ca să mai rămâie nici cea mai mică urmă.

M. Sylvian Polet,
19, r. St-Nicaise, Rouen (S.-Inf.)

Un tratament cu eficacitate sigură

Vă felicit pentru minunatul vostru tratament Richelet. Atins de scurte de mai mult de 4 ani, am incercat totul în zadar. Numai Depurativul Richelet a fost pentru mine de o eficacitate sigură şi durerea mea dispărut.

M. Augustin Urbain,
à Champs, par Chambley (M.-et-Moselle)

Reumatic de 8 ani

Atins de 8 ani de reumatism şi de sciatică, am incercat totul în zadar. După al doilea flacon de Depurativ Richelet m'am simţit uşurat şi puteam inseşi să dorm şi să mă odihnesc. După o cură completă, durerile n'au mai apărut.

M. E. Camus,
8 r-Ateline-Blanc, à Marseille (B-du-R.)

Alt caz de eczemă

Nu mai există nici o îndoială, după cura de Richelet ce am urmat, am scăpat de eczema care a rezistat la toate celelalte tratamente. Vă sunt recunoscătoare că mi-aţi redat sănătatea.

Mme. Lesnier,
à Gauriac (Gironde)

O femeie disperată

Eu suferam de pântece şi de stomac. Aveam bătăi de inimă şi nu dormeam. Aveam 2 | 17 de tensiune arterială, starea mea era disperată. Am urmat tratamentul Richelet. Cinci zile au fost îndeajuns ca toate acestea să dispară.

Mme. G. Berlet
44, Faubourg du Temple, Paris

Herpes şi mâncărimi

Două flacoane de Depurativ Richelet au fost suficente pentru a scăpa pe soţia mea de coşori şi de mâncărimi ce ea le era îngrijită. Deasemenea au dispărut toate indispoziţiile. Vă mulţumesc din toată inima şi vă sunt recunoscătoare.

M. S. Roger,
au Château du Riodt Chevagnes, (Allier)

Numeroşi clienţi din România au obţinut de asemenea rezultate excelente intrebuinţând cura de Depurativ Richelet, dar nu putem publica numele lor din simplă discreţie. Putem insă să vă trimitem la cerere în mod gratuit, broşura relativă la tratamentul Richelet.

De vânzare la toate Drogueriile şi Farmaciile din ţară. L. Richelet, 6 Rue de Belfort, Bayonne (B. P.)
Reprezentant şi Depozitar pentru România: J. DILLAN, 4, Str. Pitar Moşu, Bucureşti 3

Anglia cere, categoric, eliberarea supuşilor ei arestaţi la Moscova

— Altfel va rupe raporturile diplomatice —

Londra, 23 (Rador). — *Ministerul afacerilor straine a trimis instrucţiuni categorice ambasadorului Angliei la Moscova să ceară eliberarea necondiţionată şi fără proces a celor patru ingineri englezi arestaţi de autorităţile sovietice.*

Dacă guvernul sovietic acceptă cererea guvernului englez, acesta va considera aceastăă acceptare ca o soluţionare satisfăcătoare a conflictului. Dacă insă nu interpine o soluţionare satisfăcătoare, guvernul britanic intenţionează să interzică importul în Anglia al tuturor produselor sovietice după expirarea acordului comercial anglo-sovietic, adică după data de 17 Aprilie. Acest fapt implică în mod necesar ruperea relaţiunilor diplomatice.

Guvernul britanic a fost totdeauna de părere că această afacere a fost inventată pentru raţiuni de stat şi că inginerii arestaţi sunt absolut nevinovaţi.

Ambasada sovietelor din Londra, a anunţat guvernul englez că Sovietele oferă punerea în libertate a 3 din cei 4 arestaţi, pe baza unei cauţiuni.

Ministrul de externe ungur despre călătoria sa la Roma

Budapesta, 23 (Rador). — D. Kanya, ministrul de externe, venind dela Geneva, Roma şi Viena, a declarat ziariştilor cari l-au aşteptat la gară, că este satisfăcut de rezultatul voiajului facut. La inceput a domnit la Geneva o oarecare cuervare, a declarat d. Kanya, insă s'a produs o destindere în urma acţiunii d-lui Macdonald şi mai ales atunci când a fost cunoscut planul d-lui Mussolini.

Voiajul meu la Roma, a spus d-sa, în primul rând a fost determinat de faptul că trebuia să iau contact cu cercurile italiene, după intrarea mea în funcţiune, precum şi să mă pun în curent cu negocierile şi cu preşedintele consiliului de miniştri italian.

Ministrul externelor a declarat că astfel a avut ocazia să vadă cât de mult d. Mussolini lucrează în interesul păcii şi în ce măsură d-sa caută să potolească nervozitatea, care încă acum câtva timp era foarte sensibilă. Totdeodată d. ministru Kanya a avut şi negocieri economice. Comisia mixtă propusă cu ocazia şederii la Roma a d-lui Goemboes, preşedintele consiliului, a fost constituită şi ea îşi va incepe activitatea chiar în cursul acestei luni.

Relativ la impresiile dela Viena, d-sa a declarat că d. Dollfuss este un om energic, care ştie ce vrea. D-sa a adăugat, că nu este vorba de nici o alianţă; nimeni nu se gândeşte la o stare alianţă, nici Germania, nici d. Mussolini, nici d. Dollfuss şi nici Ungaria. Cine ar trebui să se alieze? Nu există nici o tendinţă de acest fel şi nu este vorba decât de o colaborare în chestiile comune.

Comercianţii din Galaţi intervin la c. f. r.

Galaţi, 23 Martie

La 31 Martie expiră tariful 25 D. al căilor ferate pentru cerealele adresate către porturile dunărene şi, cum direcţia generală intenţionează să introducă un nou tarif pe ziua de 1 Mai, comercianţii-cerealişti din localitate au intervenit la forurile competinte spre a se prelungi tariful existent până la data când va intra în vigoare noul tarif.

Prelungirea a fost cerută spre a inviora activitatea exportului de cereale, care stagnează deşi navigaţia e deschisă aproape de o lună.

REDUCEREA ABONAMENTELOR

Din cauza crizei în care se află comerţul în general, casele comerciale şi industriile mari nu mai acordă cheltueli de transport şi nici nu mai pot plăti salarii pe comis-voiajorii. Aceştia, spre a-şi putea câştiga existenţa, fac cele mai mari sacrificii spre a-şi putea plăti abonamentele, insă din cauza preţurilor ridicate sunt nevoiţi să renunţe la ocupaţiunea lor în detrimentul general al comerţului.

Camera de industrie şi comerţ, secţia transporturilor, a intervenit la direcţia generală c. f. r. s. se reducă din nou tarifele abonamentelor şi să se acorde abonamente şi pe 15 zile.

Micşorându-se costul abonamentelor, c. f. r. va avea o activitate mai mare şi îşi va sporî veniturile.

Pentru imprejurări vesele sau triste găsiţi la
„FARAUDO"
CELE MAI FRUMOASE FLORI
Pentru a mări venitul Dv. plantaţi pomi de calitate de la „FARAUDO"
Bucureşti I. Str. Cimpineanu 28

FAINA PATISSERIE LUX H. Müller
Renumită pentru foi şi cozonaci în pachete originale de 2½ şi 5 kgr.
Destacere la „Consumul Capitalei"
Piaţa Bibescu Vodă (poarta principală) Telefon 306-27 344

Act de mulţumire
Aduc ville mele mulţumiri d-lui prof. dr. Grigore Georgescu din str. Romană 25, Bucureşti, pentru operaţia făcută, scăpându-mă dela o moarte sigură.
Elena I. Dumitrescu
Str. Telul Doamnei 10
BUCUREŞTI 7

Direcţiunea Serviciului Porturilor Maritime Constanţa
Publicaţiune de Licitaţie
Data: 20 Aprilie 1933, orele 10 a. m. la Constanţa-Port.
Obiectul: Furnizarea şi montarea instalaţiei de incălzire centrală în clădirea gării maritime din Constanţa.
Garanţie: 5 la sută din valoarea ofertei.
Termenul de execuţie: 3 luni. luni dela data incheerei contractului.
Caietele de sarcini se pot vedea la Direcţiunea Serviciului.
DIRECŢIUNEA
Nr. 1484 din 7 Martie 1933.

„DRAJNA"
Vinde LEMNE DE FOC bucătărie, tăiate şi transportate la domiciliu cu
Lei 650 mia de Kgr.
Şoseaua Gara Obor nr. 16.
Telefon depozit 245/66
Biroul Palatul „Universului"
Cum prin noul tarif de unificare ce se va pune în aplicare pe ziua de 1 Aprilie lemnele se vor scumpi aprovizionaţi-vă acum cu lemne.
Comenzile se fac şi la sediul Societăţii Palatul ziarului „Universul".

Mâine apare Nc. 25 din
Cei trei cercetaşi intitulat
Un „Palace" în gheţari

DIRECŢIUNEA GENERALA C.F.R.
Publicaţiune
Se aduce la cunoştinţa generală că, deoarece licitaţia de balast anunţată pentru data de 21 Martie 1933 nu a dat nici un rezultat, se va ţine o nouă licitaţie în ziua de Miercuri 19 Aprilie a. c. ora 9 a. m., în Bucureşti la sala de licitaţii C. F. R. din Calea Victoriei No. 112 (camera No. 9) pentru aprovizionarea a:
53.200 M. C. PIETRIŞ CIURUIT.
repartizat la diverse linii de intrebuinţare din ţară.
Orice alte informaţiuni precum şi publicaţia in extenso; caietele de sarcini; specificările cantităţilor pe linii de intrebuinţare, se pot cere în scris sau verbal la Direcţiunea Economatului din Bucureşti Calea Victoriei No. 118, în zilele şi orele de primire.
No. 699/56. 6196

Locomobilă
bună de 100—120 HP. se caută cu imprumut.
Adresaţi ofertele Ing. Manolovici, B-dul Brătianu No. 22.

Direcţiunea Serviciului Porturilor Maritime Constanţa
PUBLICAŢIUNE
La 5 Aprilie 1933 orele 10 a. m. se va ţine licitaţie publică în localul Direcţiunii Serviciului Porturilor Maritime din Constanţa port, pentru:
LOTUL I.
1) Tuburi de fontă cu muflă de 100 mm. lungimea utilă 4 m., 103 buc.
2) Curbe, teuri, recorduri, reducţie, 17 buc.
3) Vane, 4 buc.
4) Capace de concesie, 2 buc.
5) Ventil de siguranţă, 1 buc.
LOTUL II.
Grup de motopompă debit 30 m³ oră, 100 mm. 440 V.
Licitaţia se va ţine pe baza caietelor de sarcini, cari pot fi văzute zilnic dela 8—12 şi 3—6 la Direcţiunea Serviciului.
Direcţiunea
Nr 1809 din 15 Martie 1933.

Citiţi „Ziarul Ştiinţelor şi al Călătoriilor"

Domnule vă rog să-mi dați un pachet de

CEAIU FRANKLIN

fiind foarte mulțumită de rezultatele lui

În primul rând a făcut să-mi dispară complet coșurile de pe obraz și a redat tenului frăgezimea și o culoare sănătoasă. Beau în fiecare zi din acest excelent ceaiu și afirm că mi-a vindecat radical constipația redându-mi din nou buna dispoziție.

„Într'adevăr Doamnă, ceaiul Franklin este un leac natural care prin calitățile lui curative elimină toxinele din sânge redând organismului perfecta lui funcționare.

Ceaiul Franklin luat zilnic înlătură afecțiunile de inimă, ficat, rinichi, intestine, gută și reumatismul menținând în același timp silueta și perfecta supleță a corpului.

THÉ FRANKLIN

BON DE COMANDĂ
către Dep. Gen. Parfumed S. A. - Armenească, 12, București

Vă rog să binevoiți a-mi trimite _____ ceai Franklin à Lei _____
pe Adresa _____
Suma de Lei _____ o am expediat-o prin mandat poștal.

ECHANTILLON GRATUIT LA CERERE.

Ceaiul se va lua la început mai slab mărindu-i treptat doza până ca organismul ce va obișnui cu doza necesară. Ceaiul Franklin se găsește de vânzare la toate farmaciile și drogueriile din țară, în pachete originale a Lei 60, 65 și 100. În caz că furnizorul Dvs. nu vă poate satisface rog a trimite bonul alăturat prin poștă, înscrând cu creion plus Lei 10, pentru porto. Dela 3 pachete în sus se expediază franco de port și ambalaj.

Acest produs original francez este autorizat de Minist. Sănăt. cu No. 31.324 din Noemb. 1932.

BISCUITI BRIOȘI GAGEL FRANZELE PÂINE

Clopote Policandre și Sfeșnice bisericești
NICOLAE IONESCU
/Cea mai mare fabrică din țară furnizor al Curții Regale și al Sfș. Patriarhii.
Splaiul Unirii 73 și Strada Pitagora 20 București 1 Telefon 554/36. Succursale Craiova, R.-Vâlcea, Cluj, Iași, Chișinău
Radăuți. Se găsesc în depozit gata circa 300 clopote în permanență.

CONTRA GRIPEI
ASOL
Dezinfectați locuințele, birourile, Cinematografele cu neinfrecutul dezinfectant **ASOL**, ieftin, mirosu plăcut. Faceți gargară cu 3 picături în jumătate pahar cu apă. Excelent pentru toaletă și preservativ. Vindecă rănile, indicat la faceri și contra tuturor bolilor femeești: metrită, scurgere, saltpingită ș. a. Asolul menține sănătatea femeilor. Excelent ca apă de gură. Prețul 40 lei flacon mic, 70 lei flacon mare. La toate farmaciile și drogueriile. 3599

De ce să luați . . . . ?
De ce să dați copiilor Dv.?
UNTURA de PEȘTE
Medicament grețos și indigest
ELIXIR PANGADUINE
din extrase de țicați de morun delicios la gust conține toate principiile active din
UNTURA DE PEȘTE
și e de patru ori mai activ 1467
La toate Farmaciile și Drogueriile LEI **190.—** Flaconul mare.

TIPARI
pentru fabricare, tuburi pentru canalizare, inele de fântână din beton, toate mașini și aparate pentru industria cimentului, betonului, etc., betoniere, vopsea, specială pentru colorat beton, var, etc., furnizăm din depozit
„MODERNA" S. A. Brașov
Str. Infundată 12
Cereți prospecte și oferte gratuite! 284

BOLNAVI
sanatoriul hahnist-medical interni, externi, cartea sfinților gonitoci Hahne lei 120, provincia corespondență, prospect gratis București 11 Ianie 7. Astăzi citiți acest anunț micșorați publicitate coloana „Diverse" lămurirea vindecărilor-minuni. 343

BLENORAGIA
PROSTATA ovarite blen. **VINDECA**
Dr. TULIU BLANC Cons. 9-12, 2-8
Strada Popa-Tatu No. 6 lângă Ulpiniș
Gratuit pentru săraci dela 5—6 p. m.

Doctorul FURMAN
Str. Carol 8 vis-a-vis de Poșta
Vindecă radical blenoragia cronică și toate complic. la bărb. și femei. Tratamente electrice moderne. Dilatarea nedureroasă a stricturilor prin electroliză. Uretroscopie. Analiza. Consult. 2-8 Telefon 544-73. 337

La cabinetul medical „SALVATOR", vechii specialiști din 1900 vindecă radical și fără durere
BLENORAGIA
CRONICA, prostatite, metrite, ovarite, prin curenți electrici de diatermie (Dr. Roucayrol)
Electroliză pentru stricturi
Boale de Piele și Sifilis
Controlul diagnosticului prin
ANALIZA SÂNGELUI
reacțiune: wassermann, nicolai, meinicke
ULTRAMICROSCOPIE
și cunoașterea șancrului sifilitic
Cons. 11—1 și 6—9, tel. 333/81
9, PASAGIUL ROMAN, 9
Intrare discretă
Aproape Palatul Regal București

Semințeria PROCH
București, Str. Eugeniu Carada 7. Semințe, unelte de grădină, apicultură avicultură, etc. Catalog la cerere. 8

Citiți
„Ziarul Științelor și al Călătoriilor"

SCHIMBUL
pe ziua de 24 Martie

BURSA OFICIALA DE DEVIZE

	Oferite	Cerute	Închelate
Paris	6,59	6,58½	—
Londra	581	571	—
New-York	167,70	166,50	—
Bruxelles	23,75	23,40	—
Roma	8,73	8,61	—
Zürich	32,75	32,35	—
Praga	—	—	—
Viena	—	—	—
Berlin	40,45	39,80	—
Budapesta	—	—	—
Amsterdam	67,90	67,55	—

PETROLIFERELE ROMANE LA PARIS

23 Martie

Astra Română	63,25
Steaua Română	44
Concordia	41,75
Redevența necotată	
Petrol-Block necotat	

DEVIZE STRAINE (Deschidere)

	Zürich	Paris	Londra
București	3,08,	15,15	575,
Berlin	123,60	—	14,35
Amsterd.	5,18½	1035,60	8,49½
New York	308,87½	25,45	3,42,45
Londra	17,75	87,25	—
Paris	103,41½	—	87,15
Milano	68, 61	130,85	66,59
Budapesta	— 2	—	28,25
Praga	15,40	—	115,31
Belgrad	7,00	—	252,5
Varsovia	58,	—	—
Gercia	—	—	—
Bruxelles	72,89	—	31
Viena	—	354,25	24,50
Zürich	—	491,	17,75

VALUTE EFECTIVE

Fran. francez	6,55—6,60
„ elvețian	32,50—33
Lira sterlină	570—610
Lira italiană	8,60—9,00
Dolarul	165—169
Belgia	23,50—24
Florini olandezi	67,50—69
Cor. cehoslov.	4,95—5,00
Schiling austr.	21,70—22
Pengö	22—23
Reichsmark	40—41
Dinarul	2—2,40
Leva	1—1,05
Zlotul	18,50—19,50
Lira otomană	76—80
Drahme	1—1,05

RENTELE ROMANE LA PARIS

Renta 7% 1929 de Stabilizare	870
7½ 1931 de Desvoltare	37,50
„ 4% unificată	84

MONETE AUR

Napoleon	—
Lira sterlină	—
Lira otomană	—
Jubiliar à lei 50	—
Jubiliar à lei 25	—
Jubiliar à 12,50	—
Galbeni mari	—

BURSA
București, 24 Martie

TARGUL OFICIAL
(Dela 11—12 dim.)

Renta improp. 28 1/2, 5/8, 3/4, 29, 28 7/8; Stabilizare 40; Urb. București 5% 30 1/2; Urb. Iași 5% 24; Banca românească v. 181, 85; Astra română 469; Steaua română 256, 67; Credit minier 165, 64; S. T. B. 926; Mica 645, 40; Reșița 170, 71.

Târgul liber

Cursurile din târgul liber sunt comunicate de banca M. Finkels, str. Lipscani 22.

RENTE ANTEBELICE

Rentă 4% originală	37—40
Rentă 4% duplicat	27—30
Rentă 4½% originală	50—55
Rentă 4½% duplicat	40—45
Rentă 5% originală	50—55
Rentă 5% duplicat	40—45

RENTE POSTBELICE

Rentă 4% Unif. Berlin	140—150
Rentă 4½% Unif. Berlin	265—275
Rentă 4% Unif. Paris	280—300
Rentă 5% Unif. Paris	325—350
Rentă 5% 1916 Nap.	40—41
Rentă 5% 1919 Unirii	36—37
Rentă 5% 1920 Refac.	35½—36½
Rentă 5% 1922 Impr.	29½—30½
Rentă 7% 1929 Stab.	39½—40½
Rentă 7½% 1931 Desv.	43½—44½

SCRISURI FUNCIARE

Urb. Buc. 5%	30½—31½
Urb. Buc. 10%	52—53
Urb. Iași 5%	24—25
Urb. Iași 10%	39—40
Rurale 4%	29—30
Rurale 5%	25—26
Rurale 10%	54—56

OBLIGAȚIUNI

Județene 4½%	34—35
Județene 5%	31—32
Loc. eftine 5%	42—45
Com. București 4%	26—28
Com. București 5%	32—35
Casa Rurală 5%	26—27
Case Rurală 10%	52—54

BANCI

Banca Națională ex. cup.	3900
Banca rom. veche	183
Idem nou	175
Banca de credit român	213
Banca de scont	25
Bank of. Roum.	800
Comerțului Craiova	110
Albina din Sibiu	130
Banca com. rom.	200
Banca com. italo-rom.	350
Banca Viticolă	15
Cerealiștilor	260
Banca Agricolă	20
Banca Sindic. Ilfov	100
Banca Minelor	15

PETROLIFERE

Astra Română	495
Steaua Română	46
Speranța restituite	160
Petrol-Block	60
Petrol Românesc	60
Concordia	285
Credit minier	164
I. R. D. P.	40
Redevențe	55
Petrol Govora	60
Rom. belg. de petrol	30
Generala Petroliferă	20
Petrol București	150

SOCIETATI DE ASIGURARE

Dacia-România	2400
Generale	1050
Naționala	275
Urania	400
Agricole-Funciare	300
Franco-română	700
Steaua României	900
Prevederea	125
Asigurarea românească	250

NAVIGAȚIE

Româna Navigație	260
Dunărea	150
S. R. D.	310

DIFERITE SOCIETATI

Creditul industrial ex. cup.	215
Clădirea com veche	210
Carlea Românească	130
Mica	640
Letea	295
Regia ex. cup.	170
S. T. B.	925
Construcția moderne	100
Creditul Tehnic	40
Marile hoteluri	108
Casa Rurală	100
Credit carbonifer	125
Carpatina	150
Govora-Călimănești	120
Locuințe eftine	130

Declarația ministerială a guvernului Hitler

—xox—

Berlin, 23 (Rador). — Cancelarul Hitler a citit în ședința de azi a Reichstagului declarația ministerială. Incinta și tribunele erau înțesate, iar în loja diplomatică erau de față toți reprezentanții puterilor străine.

Călduros aplaudat, cancelarul Hitler a justificat legea de deplină împuternicire a guvernului, arătând că prin aceasta nu se va suprima nici Reichstagul, nici consiliul federal, nici statele confederate, nici prerogativele președintelui Reichului. Guvernul își rezervă dreptul de a pune din timp în timp parlamentul în curent cu măsurile sale și la caz de nevoie să-i ceară adeziunea. Guvernul ar suferi însă în autoritatea și capacitatea sa de acțiune dacă poporul ar pune la îndoială stabilitatea noului regim. Guvernul crede că dată fiind surescitarea generală a opiniei publice, este o imposibilitate să ne prelungească sesiunea actuală a Reichstagului. Legea puterilor depline pentru guvern oferă partidelor posibilitatea unei evoluții calme și a unei viitoare înțelegeri.

STARPIREA COMUNISMULUI

Vorbind despre incendiul Reichstagului, cancelarul a spus că acesta a fost o indicație de ce ar avea să sufere Europa în cazul când ar triumfa comunismul. Incendiatorul și complicii săi vor fi executați în scurtă vreme pe piața publică.

Cancelarul Hitler consideră că datoria sa esențială este să stârpească comunismul, în interesul Germaniei și al Europei.

NU SE TINDE LA RESTAURAREA MONARHIEI

Restaurația monarhică nu poate fi discutată actualmente, a anunțat cancelarul. În primul rând trebue apărată națiunea de mizeria de nespus în care se sbate. „Orice încercare de restaurare monarhică autonomă în statele confederate, va fi considerată ca un atac împotriva unității Reichului".

PROGRAMUL ECONOMIC

Pe planul economic programul guvernului va fi: nici un fel de experiențe monetare, ajutorarea agriculturii, a clasei mijlocii și a tuturor lucrătorilor, integrarea milioanelor de șomeri în procesul de producție.

POLITICA EXTERNA

În politica externă declarația guvernamentală este o manifestare de pace, de dezarmare și de colaborare europeană, pe baza egalității între națiuni.

Cancelarul a declarat că poporul german dorește să trăiască în pace cu lumea. Cu toate acestea, teza care se bazează pe state învingătoare și state învinse, nu poate rămâne în permanență baza raporturilor internaționale.

Cancelarul Hitler și-a exprimat regretul că s'a amânat la Geneva luarea de hotărîri de dezarmare reală și a accentuat că situația unei dezarmări unilaterale și lipsa de securitate actuală a Germaniei nu pot dăinui.

Cancelarul a declarat că guvernul german recunoscând importanța propunerilor britanice va sprijini toate sforțările în favoarea dezarmării generale și va susține drepturile germane la egalitate.

Guvernul Reichului consideră deasemenea planul Mussolini ca o încercare de mare însemnătate pentru asigurarea desvoltării calme a politicei europene. Guvernul este gata să colaboreze în mod sincer pe această bază cu marile puteri.

Declarația ministerială examinează apoi raporturile dintre Germania și celelalte state.

„Salutăm cu deobștă recunoștință cordialitatea înțelegătoare cu care Italia a primit redeșteptarea națională germană. Dorim și sperăm ca similitudinea de ideal spiritual să permită desvoltarea fără încetare a relațiunilor amicale dintre Germania și Italia.

Guvernul dorește bune raporturi cu Sfântul Scaun.

În ce privește Austria, luând parte la nenorocirea acestor frați, poporul german speră în unirea tuturor popoarelor germane.

Guvernul Reichului declară că se va strădui să găsească o înțelegere cu acele puteri unde relațiunile reciproce nu sunt încă complet lămurite, însă baza lor nu poate fi decât înlăturarea distincției dintre state învingătoare și învinse.

„O înțelegere de acest fel este posibilă de asemenea cu Franța, dacă de amândouă părțile guvernele sunt dispuse să examineze problemele respective, făcând dovada unor vederi largi".

Față de Soviete, guvernul Reichului are intenția să urmeze o politică positivă. Lupta contra comunismului este o chestiune internă, în care nu poate fi tolerat vre-un amestec străin. Relațiunile Germaniei cu celelalte țări nu pot fi influențate de această luptă.

Guvernul acordă cea mai mare atențiune relațiilor cu celelalte state, și mai ales cu acelea de care Germania este legată prin interese economice.

Reichul va apăra totdeauna interesele minorităților, garantate prin tratate internaționale.

Vorbind despre conferința economică mondială, cancelarul a declarat că guvernul dorește ca aceasta să se întrunească cât mai curând și va colabora în această conferință pentru a ajunge între altele la rezolvarea problemei datoriilor germane, adaptând dobânzile împrumuturilor la noile condițiuni economice.

Cancelarul Hitler a încheiat afirmând că numai colaborarea între națiuni poate aduce mântuirea Europei din actuala criză.

DEPLINE PUTERI PENTRU GUVERN

Berlin, 23 (Rador). — *Reichstagul a aprobat cu 441 contra 94 voturi legea, prin care se acordă guvernului depline puteri. Majoritatea de două treimi cerută de legile modificând constituția, a fost larg realizată.*

Reichstagul s'a amânat apoi fără termen.

ARESTAREA FOSTULUI MINISTRU SEVERING

Berlin, 23 (tel. part.) — Fostul ministru de interne al Reichului și al Prusiei, social-democratul Severing, a fost arestat eri după amiază la ora 2, pe când se ducea să asiste la ședința Reichstagului. Severing a fost dus imediat, spre a fi interogat, la ministerul de externe.

Motivul arestării e vechea acuzare, că pe când era ministru de interne, Severing ar fi întrebuințat bani publici în scopuri de propagandă politică.

Arestarea unui ministru din guvernul Hitler

Berlin, 23 (telegr. particulară). — După un comunicat oficial, astă seară a fost arestat dr. Goerke, ministrul pentru procurare de lucru muncitorilor, un oficiu proaspăt creiat în cabinetul Hitler.

Goerke este acuzat de infidelitate și defraudări însemnate.

Arestatul a fost, cu ocazia alegerilor pentru președintele Hindenburg, președintele comitetului electoral.

Goerke a luat parte la desbaterile Reichstagului și după ședință a fost arestat.

Arestarea a produs mare senzație.

Ședința
comisiunei bugetare a ministerului instrucțiunii

Eri, la ora 9 dimineața, s'a ținut în sala secției a V-a a Adunării deputaților ședința comisiunii bugetare a minist. instrucțiunii, culte și arte sub președinția preotului deputat D. MAN.

Au luat parte domnii: D. Gusti, ministrul instrucțiunii; profesor Andrei, subsecretar de stat; Petrescu, secretar general; toți directorii generali din ministere și profesorii parlamentari.

D. MINISTRU GUSTI a făcut o largă expunere a economiei proectului de buget al ministerului de instrucție publică.

D. V. V. HANES, președintele grupului parlamentar didactic, a arătat că principiul e în desacord cu cadrul în care este fixat acest buget și a cerut Comisiunii bugetare să facă o intervenție la d. ministru de finanțe pentru majorarea sumei globale a bugetului general cu 240.000.000 lei necesare pentru legalizarea salariilor corpului didactic în vederea rectificării coeficientului la gradații precum și pentru plata gradațiilor restante și a creșterilor fatale pentru profesorii și învățătorii de finitivi sau înaintați.

D. IOSEF ANDREESCU a susținut de asemenea revendicările corpului didactic.

Pr. POPESCU-FALCIU s'a ocupat de bugetul Cultelor cerând să se reducă salariile referenților dela episcopii și să se majoreze salariile preoților. De asemenea a susținut menținerea seminariilor dela Vâlcea și Galați, părere la care s'au raliat și d-nii V. V. HANES și OCTAVIAN GOGA.

D. OCTAVIAN GOGA a susținut de asemenea interesele bisericii ortodoxe.

—xox—

Reducere pe c. f. r.

Direcția generală cfr. a aprobat reducerea de 50 la sută, numai la înapoere, la toate clasele și trenurile, vizitatorilor din România sau străini, tranzit prin țara noastră, la târgul de mostre din Bari (Italia) ce va fi deschis dela 6 Sept. până la 31 Oct. a. c.

Mărfurilor expuse, li se vor acorda, la înapoere, reducerea de 50 la sută din taxele tarifului local de mărfuri în vigoare.

Isprăvile unui factor poștal din Galați

— SURPRINS CAND DESLIPEA MARCILE DEPE CORESPONDENȚA, INCEARCA SA SE SINUCIDA —

Galați, 23 Martie

La oficiul P. T. T. din gara de pasageri s'a făcut o interesantă descoperire. Factorul Ioan Zaman avea misiunea să predea corespondența la vagoanele poștale ale tuturor trenurilor ce plecau din gara locală. La ora 10 seara, factorul primise corespondența, urmând s'o expedieze — poste 35 minute — cu trenul spre București.

Profitând de ocazie, că nu era observat, a deslipit mărcile poștale depe scrisori. Dar, șeful oficiului a surprins pe fraudator asupra faptului și a avertizat imediat poliția gării. Funcționarul Ioan Zaman a fost arestat de comisarul-șef Răzvan, dar în timp ce era condus spre comisariat, a încercat să se sinucidă tăindu-și beregata cu un cuțit.

Gestul a fost observat de șeful poliției gării, care a smuls cuțitul din mâinele factorului poștal. La comisariat s'au dresat actele pentru trimterea lui Ioan Zaman înaintea parchetului.

—xox—

Cota apelor Dunării

PORTURILE	23 Mart.	24 Mart
Baziaș	246	240
Drencova	222	214
Orșova	308	296
T.-Severin	361	342
Cetatea	350	335
Calafat	340	332
Bechet	342	332
Corabia	325	315
T.-Măgurele	297	283
Zimnicea	390	365
Giurgiu	369	363
Oltenița	369	364
Călărași	336	334
Cernavoda	335	338
Hârșova	370	374
Brăila	328	—
Galați	311	—
Tulcea	204	—
Ismail	195	—
Chilia Nouă	112	—

Comunicațiile telefonice fiind întrerupte din cauza viscolului, nu s'au putut comunica ultimele cote.

INFORMAȚIUNI

—:o:—

✱ O delegație a absolvenților școalelor de meserii, în frunte cu d. ing. Elie Bujoiu, s'a prezentat joi la ministerul muncii cerând să fie luați sub ocrotirea ministerului.

✱ Prin mijlocirea inspectoratului muncii Arad s'a încheiat un contract colectiv de muncă la întreprinderile miniere „Tebea", jud. Hunedoara, pe timp de un an.

Pentru absolvenții Scoalelor Comerciale Serale, Ministerul de Instrucțiuni a aprobat deschiderea unui curs de pregătire în vederea trecerei examenului de echivalență cu primele trei clase comerciale superioare și pentru examenul de cl. IV, în conformitate cu Decizia din 1932.

Prelegerile au loc în fie-care seară între orele 7½—10½, cu profesori specialiști dela Scoalele Comerciale ale Statului, sub conducerea D-lui Profesor M. Filip, în noul local din Strada Culmea Nouă, colț cu Bulevardul Domniței. 346

✱ M. S. Regele Carol II a vizitat, Joi, expoziția de pictura e d-lui Schweitzer-Campăș la sala Dellex, reținând două tablouri.

A IV-a și ultima tragere a Loteriei Fundației Cultura'e „Voevodul Mihai" cu un singur premiu de 1.000.000 (un milion) lei, va avea loc irevocabil la 1 Iunie 1933, conform dispoziției No. 4435 a Min. Cultelor și Sănătății.

✱ Societatea „Principele Mircea", filiala „Dorobanți", organizează Duminică, 26 Martie de la ora 5—9 un ceai dansant, în sala „Clădirea Românească", din calea Victoriei, Jazzul orchestrelor.

Doriți
o fotografie artistică
un pastel frumos?
Vizitați
Studio Julietta

✱ În darea de seamă relativă la înmormântarea regretatului mare artist, Vasile Tonoianu, publicată în numărul de eri, din greșeală s'au omis cuvintele rostite de J. Ciprian, delegatul teatrului Național din București, D-sa a vorbit în termeni mișcători de activitatea artistică a lui Vasile Ionescu și de însușirile lui sufletești.

✱ Duminică, 26 Martie, ora 6 d. a., d. Eugen Titeanu va vorbi la fundația Carol I despre: „Gazetăria de altă dată" în folosul soc. „Principele Mircea", filiala Floreasca. Intrarea generală 40 lei de persoană; pentru studenți intrarea liberă.

✱ Joi s'a întrunit la ministerul sănătății, sub președinția d-lui dr. Deculeescu, secretarul general al ministerului, comisie administrativă de numiri și înaintări. La lucrări au participat d-nii prof. Parhon, d-ri Aurel Cândea, Tănăsescu-Tonc, Oct. Pușcariu și G. Bociu.

TOTO
Str. Biserica Amzei nr. 5. Reintoarsă din Paris anunță onorata sa clientelă că va expune modelele Vineri, 24 și Sâmbătă, 25 Martie, ora 4 d. a. 5

✱ D-nii Vasile Zamfirescu și Nicolae C. Popescu, consilieri agricoli, au fost numiți, primul ca primar, iar secundul ca ajutor de primar la orașul nereședință Băile-Govora din județul Vâlcea.

LENJERIE modernă
cu broderie românească
Mare reducere de prețuri
D-na COSCO, Str. Gen. Lahovari No. 27. — Tramvai 16-17

✱ D. profesor universitar Gil Regiero va începe cursul de limbă și literatură spaniolă, organizat de cercul de studii al comunității israeliților de rit spanioli din București, de sub presedenția d-lui Napoleon B. Arie, vice-presedintele comunității, Luni 27 crt., ora 7½ seara în sala „Pincas" din palatul comunității, str. Negru Vodă 3.

Inscrierile se fac zilnic la cancelaria comunității, pe formulare speciale, dela 8 dum. — 12 din. și 3—6 d. a. precum și în orele de curs.

✱ Farmaciștii proprietari din întreaga țară sunt invitați a veni de urgență la București, Luni, 27 Martie, în vederea proectului de lege sanitară defavorabil.

✱ Ministerul afacerilor streine caută pe numiții Ernest și Mauriciu Vulkan (Veinfeld) a căror adresă este necunoscută, spre a le face o comunicare în legătură cu o moștenire ce au de primit din America.

✱ La 9 Aprilie, se va deschide la Brașov o expoziție de vite din rasa „Simenthal".

UNIVERSITARE

✱ D-nii profesori, agregați și conferențiari, ai facultății de medicină, sunt rugați a se prezenta la cancelaria rectoratului universității, în orice zi de lucru între orele 17—19, spre a primi salariu pe Martie.

✱ D. dr. C. Mladoveanu, conferențiar definitiv și agregat onorific la facultatea de medicină din București, a fost pus în retragere din oficiu, pentru vârsta de vârstă, spre a-și regula drepturile la pensie, pe ziua de 1 Iunie 1933.

✱ D. dr. Valer Moldovan, profesor agregat la catedra de „Drept Bisericesc" dela facultatea de drept din Cluj, a fost ridicat, pe ziua de 1 Aprilie 1933, la rangul de profesor titular la aceeași catedră.

SANITARE

✱ În Capitală sunt: 65 cazuri de scarlatină, 14 de angină difterică și 3 de febră tifoidă.

INTRUNIRI

✱ Federația asociațiilor profesionale de funcționari particulari din România, ține adunarea generală ordinară la 31 Martie, ora 9 seara, la sediul din pasajul Român 13.

—xox—

Acordări de concedii
pentru studii și stagii în țară și străinătate

Condițiunile și probele concursului pentru ofițerii cari cer sau sunt aleși să fie trimiși în Franța să urmeze școala de aplicație a carelor de luptă, sunt următoarele: a) Absolvirea școalei superioare de război sau cel puțin a școalei de aplicație a infanteriei; b) Să aibă un stagiu de cel puțin un an la regimentul carelor de luptă; c) Să fie foarte bine notați de șefii erarhici și recomandați de ei; d) Cunoașterea suficientă a limbii franceze; e) Acei cari solicită concedii pe cont propriu, să îndeplinească condițiunile materiale spre a putea răspunde cerințelor de trai pe timpul școalei; f) Trecerea cu succes a unui examen ce se va ține la inspectoratul general al infanteriei, constând din: o probă scrisă în limba franceză, cu subiect relativ la o chestiune de cultură generală militară; o probă scrisă în limba română asupra carelor de luptă; o probă orală de cultură profesională și generală militară.

Condițiunile și probele concursului pentru ofițerii cari cer sau sunt aleși spre a fi trimiși la stagii în armatele: franceză, italiană, polonă, cehă și iugoslavă, sunt următoarele: a) Să fie foarte bine notați în memoriu și recomandați de toți șefii erarhici; b) Cunoașterea limbii țării respective în mod suficient; c) Trecerea cu succes a examenului la inspectoratul general al infanteriei, constând din: o probă orală de cunoștințe militare generale; o probă scrisă de cunoștințe profesionale (rezolvirea unei aplicațiuni tactice în cadrul regimentului); o probă orală de cunoștințe profesionale, ș. a.; cunoașterea și aplicarea regulamentelor armelor, în special regulamentul mitralierei partea I-a și II-a.

Cererile ofițerilor, cari solicită aceste concedii, se vor înainta erarhic la inspectoratul general al infanteriei între 1 Iunie și 25 Iulie a. c. În cereri se va specifica specialitatea ce dorește și urma candidatul.

Toate JURNALELE DE MODA de primăvară au sosit la depozitul general IG. HERTZ, București, Calea Victoriei 5. 345

AFACEREA SKODA IN FAŢA CAMEREI

— Noui şi senzaţionale destăinuiri. — Interpelările d-lor dr. Lupu, I. G. Duca, Oct. Goga, Gh. Brătianu, Gr. Iunian. — Răspunsul guvernului —

Şedinţa de după amiază dela 23 Martie

Şedinţa se deschide la ora 4 sub preşedenţia d-lui Ştefan Cicio Pop.

Pe banca ministerială d-nii Vaida Voevod, general Samsonovici, M. Popovici, D. R. Ioanitescu, Haţieganu, Armand Călinescu, Ghelmegeanu.

D. A. C. Cuza, la regulament, declară că se asociază la interpelările în afacerea „Skoda".

Interpelarea d-lui dr. Lupu

D. ŞT. CICIO POP, preşedinte: La ordinea zilei sunt interpelările. Prima interpelare este aceea a d-lui dr. Lupu adresată guvernului cu privire la descinderea dela sediul societăţii Skoda şi ruperea sigiliilor aplicate de autorităţile române.

D. dr. N. LUPU: (Este primit cu aplauze prelungite şi strigăte de bravo de către membrii partidului ţărănesc; aplauze pe alte bănci ale opoziţiei).

D-le preşedinte, d-lor deputaţi, mă prezint astăzi aici, înaintea dv., nu ca interpelator obişnuit, nici ca un membru al opoziţiei care face cu orice preţ opoziţie guvernului, nici măcar numai ca un simplu deputat şi membru al acestei Adunări.

In viaţa mea politică deja lungă am avut prilejul să ridic diferite chestiuni şi importante desbateri. Niciodată n'am avut durerea şi nenorocirea să mă prezint în faţa dv. şi a ţării cu o asemenea chestiune care îndoliază sufletul naţiunii.

Eu sunt azi alcă soldat pentru apărarea onoarei terfelite a ţării (aplauze pe băncile partidului ţărănesc şi pe băncile partidului naţional liberal). Pentru că dacă am perdut totul, dacă tezaurul şi comorile artistice sunt ştiţi unde, dacă bogăţia dată de Dumnezeu şi anii fecunzi atâţi la number nu ne-au adus decât sărăcie în căminurile noastre, un singur lucru ne-a rămas, un singur lucru care ne-a permis să trăim neatinşi de-a lungul veacurilor: acela este onoarea şi cinstea, tout a été perdu sauf l'honneur.

D-lor deputaţi în cursul expunerii triste, dureroase pe care voi avea nu onoarea ci durerea de a o face, voi fi nevoit să fac operaţia hirurgului, — operaţie dureroasă, pentru că puroiul a atins multe organe, — se poate că voi atinge instituţiuni, oameni, nu din vina mea, ci din vina lor.

Înainte de a proceda la această dureroasă operaţie făcută asupra unor membri din familia mea, voi face ceeace face hirurgul: mă voi îmbrăca cu haina albă a inocenţei lăsând la o parte orice patimă politică şi oricefel ar fi, iar pe dv. vă voi ruga să fiţi asistenţii mei, privitor nu ajutători.

Fiindcă, d-lor deputaţi, într'un organism normal parlamentar şi constituţional, într'un organism în care în adevăr parlamentul se poate desbrăca în anumite grave momente ale ţării, de toată pasiunea lui politică şi să judece numai cu mintea, cu inteligenţa şi cu sufletul patriotic, — dacă ar fi aşa eu v'aş face pe dv. judecători.

Mă doare s'o spun — mă doare pentru ţara mea şi pentru dv. să v'o spun — că din lunga mea practică am văzut că nu pot să apelez la dv. ca judecător. Dar dacă nu pot apela la dv. ca judecători, pot apela la dv. ca ascultători şi vă rog şi vă implor ca oricât de dureroase, şi ori cât de tari vor fi cuvintele pe care le voi spune — şi le voi spune cu durere — să mă lăsaţi să le spun, să nu-mi turburaţi şirul cuvântării mele.

Vă spun aceasta eu, care prin experienţa mea de multe ori îmi place să fiu turburat. De ce? Pentru onoarea dv. iubită.

D-lor deputaţi, dacă în cursul expunerii mele veţi căuta nu prin argumente logice, ci prin argumente de tumult să-mi împiedicaţi desfăşurarea firului ideii mele, fără să vreţi, fără să ştiţi veţi contribui, veţi fi colaboratori inconştienţi la acele mizerii pe care vi le voi înfăţişa înaintea dv.

Cu această introducere voi intra în subiect.

Dar nu voi intra de-a dreptul în materia acestor ultime zile, fiindcă drama care s'a desfăşurat aci, în noaptea de 10 Martie are începuturi mai depărtate.

DE UNDE INCEPE AFACEREA SKODA

D-voastră vă aduceţi aminte cu toţii că prin primăvara anului 1930 o groazavă panică cuprinsese întreaga noastră provincie a Basarabiei. Îmi aduc aminte că prieteni de ai mei veniseră la Bucureşti, gata să-şi facă bagajele şi să se mute, unii în Ceho-Slovacia, alţii în altă parte; era iminentă teama unui atac rusesc. Se înţelege că eu nu puteam să am documentele necesare, dar, dintr'o practică a mea, ştiu bine că, de câte ori marile companii de armament, pe oricare parte a globului, au nevoie să-şi desfacă mari cantităţi de muniţiuni, inventează prin presă şi de multe ori chiar real un conflict. Nu spun că este aici cazul. Noi, faţă de Rusia, chiar şi fără această campanie de presă, trebuie să fim totdeauna cu arma la picior, pentru că o experienţă milenară ne-a arătat că ea nu ne poate fi prietenă. Dar, faptul în sine are importanţa lui. Se face această campanie de presă, cu efect moral imediat: lumea este turburată. Înainte de 1930, îmi aduc aminte — se pare că eraţi dv. la putere, guvernul al doilea Averescu.

D. OCTAVIAN GOGA: Nu era guvernul Averescu. Vă restabili eu faptele.

D. dr. N. LUPU: Se fac preziuni şi imediat Regenţa, care era atunci, se hotărăşte pentru a face o mare comandă de armament, în special în arma artileriei şi în celelalte.

Comenzi de armament se fac, ca şi toate lucrările din stat, după un anumit rit, cu o anumită logică şi cu o anumită regulă.

Dv. ştiţi foarte bine, aceia cari aţi citit istoria, că în viaţa popoarelor două sunt domeniile asupra cărora diferiţii conducători, unii chiar de geniu, îndrăznesc să uite şi morala privată şi morala publică şi să-şi rotunjească averile lor chiar în detrimentul ţării lor.

Dacă nu ar fi să vă citez de cât faptul, acum istoric, — se poate cita, — al unuia din cei mai genialî bărbaţi politici ai secolului trecut, al lui Talleyrand, care nu încheia nici un împrumut şi nici o afacere de pace în Franţa, fără să fie plătit de adversari şi încă ar fi destul.

DIRECŢIA ARMAMENTULUI N'A FOST CONSULTATĂ

In împrumuturi şi în armamente, acolo este materia de tripotaj, cu atât mai adâncă cu cât imoralitatea ţării este şi ea mai mare. Atunci, natural, se iau diferite mijloace, pentru ca să se preîntâmpine răul, măcar cât este posibil, pentru că perfecţiunea şi idealul nu se pot ajunge nici odată. Pentru aceea, uşajul în mecanismul ministerului armatei este ca totdeauna, când se fac asemenea comenzi, să fie consultată, cel puţin din punct de vedere tehnic, dacă nu comercial, direcţiunea respectivă din ministerul armatei, direcţiunea a VIII-a a armamentului în speţă.

Ei bine, măcar că chestiunea înarmării se trata de mulţi ani, atunci când prin patriotismul Regenţei s'a hotărît în fine să se aloce o sumă, — unii zic 5, alţii 8, probabil că au fost mai multe, informaţiile mele spun 15 miliarde, nu importă,—pentru armament, pentru prima dată în istoria armării ţării nu este consultată comisiunea tehnică a VIII-a din ministerul armatei şi contractul se face în secret, între compania Skoda şi ministerul armatei, unde titular era d. general Henry Cihosky şi secretar general, care a făcut raportul întreg, generalul Sică Popescu. Se face acest contract, pentru prima dată fără consultarea organelor tehnice.

Vine în 1931 guvernul d-lui Iorga şi Argetoianu, titular la acest departament fiind generalul Ştefănescu-Amza.

După contract trebuia întâi să se examineze un material de probă. Se trimit la Skoda doi colonelî, Ionescu Gheorghe şi Ionescu Munte, asupra cărora voi reveni. Aceştia găsesc materialul bun. Ministerul însă nu confirmă şi nu primeşte materialul. Fabrica cu toată neconfirmarea ministerului bazată pe contract continuă a fabrica.

De atunci domnilor începe în cursul unui an, de zile o serie de anchete şi para anchete, de comisiuni şi supra comisiuni, pentru a vedea dacă materialul comandat corespunde necesităţilor ţării.

Nu vă voi obosi de a vă citi rezultatele tuturor acestor anchete; voi citi numai unul singur o adresă a ministerului armatei către unul din membrii, din una din numeroasele comisiuni şi din aceasta veţi vedea cu câtă uşurinţă s'a încheiat acel contract şi ce elemente capitale şi vitale lipseau la confectionarea lui. Ce se spune?

„Contractele şi caietele de sarcini încheiate de către ministerul armatei cu fabricile Skoda, Cehoslovacia şi Schneider, Franţa, nu prevăd caracteristicele precise ale materialului de artilerie comandat; nu determină modelul de material, iar datele prevăzute în contracte, precum greutatea materialului, pulerea vie, depăşesc limita admisă pentru materialul de artilerie de câmp".

Greutatea materialului! Am stat de vorbă cu un general, care mi-a explicat că un tun de câmp nu poate fi mai greu decât de 1800 de kg. — cam aşa ceva — adică 300 de kg. de cal, presupunând că mai avem cai, pe care l-am avut înainte de război cari trăgeau 300 de kg.

Ei bine, tunul dumneavoastră este de 2000 kg. şi ceva. Rămâneam, Doamne păzeşte în caz de război, cu tunurile în câmp, că nu erau cai care să le tragă.

Mai mult, relativ la proiectile nu se precizează caracteristicele lor, ci numai dezideratele, nu se arată cantitatea de exploziv pe care trebue să o conţină proiectilele.

Vă daţi dv., seama ce înseamnă aceasta ca într'un contract încheiat de guvern cu o uzină, să nu se precizeze cantitatea de exploziv din ghiulele?

Se prevede pulbere cu baza de nitroglicerină şi nitroceluloză. Încercările prevăzute pentru stabilirea preciziunei asupra acestor guri de foc nu sunt complete; de aceea se instituie o comisie compusă din... Această comisie face raport la vreme mi se pare că era în Iulie. Nici o urmare la acest raport. Se mai instituie probabil alte comisiuni şi alte para comisiuni; fiecare comisiune plătită cu diurne, de sigur. Nimic.

Rezultatul: suntem astăzi în al 3-lea an după încheierea contractului; am dat bani o mulţime şi am dat, cum se va vedea aci sperţuri o mulţime şi nu avem nici un tun. Acesta este adevărul.

Din ceeace voi avea onoarea să vă expun mai departe, veţi vedea că în mare parte dacă suntem aci, este şi din cauza divergenţei şi a părerilor opuse între marii, savanţii generali deoparte şi de alta.

Eu nu mă voi face exponentul nici al unora, nici al altora, nu sunt atât de naiv să nu-mi închipui că în fiecare acţiune de comandă este în dos un grup financiar şi în altă parte alt grup financiar. Prin natura vieţii mele însă — las modestia la o parte — pot să spun că eu pot să mă pronunţ aici, fără să fiu bănuit că aparţin nici unui grup. Din convorbirile pe care le-am avut cu diverşi generali, — pentru că, d-lor, să ştiţi că în afară de această pleiadă nenorocită, care figurează în dosarele acestui om, există în această ţară şi printre generali şi în toate cadrele destule elemente cinstite (aplauze pe băncile opoziţiei), cari să mă informeze exact şi pe al căror cuvânt pot să pun temeiu.

SE PUTEAU FACE COMENZI IN ŢARA

Ei bine, d-lor, un om cinstit judecând, trebue să spună aşa: noi avem şi uzine în ţară, care puteau să facă o parte din material, — eu nu spun că tot materialul putea să fie comandat în ţară. De această părere a mea a fost ministrul finanţelor care, la începutul venirii dv. la putere, a fost de părere să se dea o parte din comandă şi uzinelor noastre.

Am fost şi eu la Reşiţa, poate aţi fost şi dv. acolo şi aţi văzut ce puternică instalaţie! Când citii, mai deunăzi, un raport, că noi până şi şinele de cale ferată le comandăm aiurea, când aceste şine putea să le facă şi Reşiţa, câte vreţi, eram surprins. Noi aveam şi puteam să punem pe picior de lucru şi uzinele dela Cugir. In orice caz, d-lor deputaţi, această ruşine permanentă, ca să avem uzine, în care statul a pus material, în care uzinele străine ca Wickers şi altele au trimis maşini şi aceste maşini au stat trei ani de zile pe cheiu, la Constanţa, în docuri şi ruginesc acolo şi a trebuit să fie trimise înapoi, iar această instituţie este cu 135 milioane în faliment, iar statul, d-lor, statul acesta pe care îl reprezentaţi dv., diferite guverne, continuă a plăti director la Cugir şi încă ce director — nu este numai cazul Vidrighin, cum ştiţi şi dv., — cu contract şi după aceea cu spese de reziliere. Bietul Vidrighin, este o victimă, fiindcă numai de el se ştie. Nu mai departe, la Cugir a fost şi un general, Lucescu, acela implicat în afacerea Ferro-Chimica, care în loc să meargă la dubă, i s'a rezilat contractul şi a plătit statul daune de patru milioane, fiind că a fost director la Cugir. La Cugir, actualmente, director este un inginer Lupan, tot la aceste uzine, care nu lucrează nici un cui de zece ani de zile, din cauza neglijenţei culpabile a guvernelor. Şi acesta este dat afară şi acesta cere spese de reziliere şi este un om mai modest, dela 10 milioane a lăsat-o numai la trei milioane şi statul plăteşte (exclamări pe băncile opoziţiei).

Statul plăteşte, e uşor s'o facă, nu plătiţi dv. Nu a plătit deunăzi 400.000 unui membru al casaţiei, ca să lasă de acolo, să facă loc altuia. Plătim, de sigur, că suntem bogaţi, avem tot ce ne trebue.

Am aici un raport documentat al unui emerit general, generalul Burileanu. A ţinut o conferinţă la radio, în care arăta puterea industriei noastre de fier. Minunată lucrare. Am mai vorbit şi cu alţi generali, dar e curios, generalii aceştia caaphilî, elevi ai şcoalei politehnice dela Paris, — acesta în special, este inventator de tun, armata franceză a tras cu tunul Burileanu în război — aceştia sunt ţinuţi de o parte şi în capul instituţiunilor sunt generali de cavalerie, până şi la marina militară, este un general de cavalerie.

Aceasta este, d-lor, trista situaţie, asupra căreia noi, deprinşi aici în parlament cu tot felul de lupte, pe tot felul de chestiuni, nu aveam ochii deschişi. Ne gândeam fiecare, cum ne-am gândit şi înainte de marele război că există o conducere în afară de aceste lupte şi disensiuni teribile, penibile şi dăunătoare ţării, între diferitele partide şi diferiţi oameni, ne gândeam că trebue să fie în fiecare guvern un om, un nucleu, un grup de oameni, dacă nu altul, dar măcar ministrul armatei, care trebue să se gândească la ce vom face noi în momentul când, Doamne păzeşte, am fi nevoiţi să ne apărăm de atacurile dusmane. Din când în când câte o voce izolată a unui deputat din opoziţie. Imi aduc aminte, îmi pare că d. Gheorghe Brătianu mai deunăzi, cerea o comisiune specială pentru a cerceta starea de armament a ţării noastre; mai apoi, d. Dimitriu anunţa o interpelare, în privinţa înzestrării armatei noastre. Eram cu toţii, îngrijoraţi, în sufletul nostru, că nu suntem la înălţimea cuvenită, dar în orice caz aveam destulă încredere în anumite forurî ale ţării noastre, că nu suntem lăsaţi desgoliţi şi că în această ţară a lui Dumnezeu nimeni nu poate intra cum o vrea şi când o vrea, fără o rezistenţă. (Aplauze pe băncile partidelor de opoziţi).

— Ei bine, dacă până în ziua de 10 Martie această iluzie vă era permisă, atât dv. cât şi nouă, din acea zi, o asemenea iluzie nu mai este permisă nimănui.

In momentul de faţă, noi nu mai avem de salvat un armament, care este pierdut, ci trebue să salvăm onoarea ţării, care este pe cale de a se pierde. (Aplauze pe băncile partidelor de opoziţie).

Descinderea dela reprezentanţa Skoda

Domnilor deputaţi, ce s'a întâmplat în seara zilei de 10 Martie? O dramă. Pentrucă, pe când noi ne zbăteam aici, tăbără cu tabără şi ne luptam, pe cât puteam, pentru a da oarecare posibilitate morală şi materială, de trai acestei ţări, în centrul ţării, în Capitala ţării trona un spion, care avea în ţară puteri absolute, în faţa cărula se închina guvernul, care corupea Parlamentul şi care corupea pe cine vrea şi unde vrea (Aplauze pe băncile partidelor de opoziţie). In seara zilei de 10 Martie, pe acest prinţ al escrocilor şi al trădătorilor l-a lovit un trăsnet din senin. Când nici nu se aştepta — şi nici astăzi nu se ştie de unde; este singurul punct, în care sunt de acord cu d. prim ministru, că nici d-sa, nici nimeni nu ştie de unde şi cum—s'a trezit cu o anchetă financiară. Al de sigur, v'aţi fi aşteptat cu toţii ca, această anchetă financiară să fie trimeasă de cerberul finanţelor româneşti, d. Virgil Madgearu, şi să sară ars din loc, când a spus primul ministru că nimeni nu ştie, cei puţin ei să spue: Cum? Eu ştiam şi am trimes-o.

Ei bine, nu a trimis-o dumnealui şi nici azi nu se ştie cine a trimes-o. Asupra rolului d-lui Virgil Madgearu voi reveni în curând.

Fapt este că deşi, cum a declarat d. Vaida Voevod sau nu ştiu care ministru aci, din Aprilie 1932 erau denunţuri asupra nereguleilor acestei administraţii, timp de un an, în vreme ce se vând toate toaletele şi boarfele tuturor ţăranilor din ţară, când perceptorul vinde şi cel din urmă purcel al oamenilor, o fabrică care face afaceri de miliarde în ţară, nu plăteşte nici un impozit (aplauze pe băncile opoziţiei), şi-i trebue statului un an de zile de cercetări ca să ajungă, la ce? Nu la încasarea impozitului, ci la desvăluirea acestui grozav scandal, a acestei afaceri fără pereche în analele corupţiei tuturor statelor moderne. Acesta este adevărul. (aplauze pe băncile opoziţiei).

Dar voi reveni şi la fisc şi voi arăta cum stă chestia în această privinţă.

Să ne transportăm la domiciliul spionului, pentrucă, pentru toată opinia publică a ţării, acesta este spion şi dacă ar fi citit dosarele şi onoratul nostru preşedinte, nu s'ar fi angajat cum s'a angajat.

La ora 5,30 inspectorii financiari Tănăsescu şi Marulis, cu autorizaţia parchetului civil şi, din fericire, fără ştirea ministrilor respectivi, cum voi dovedi, au deschis în somptuosul palat al administraţiei reprezentanţei fabricei Skoda.

D. M. POPOVICI, ministrul justiţiei: Niciodată pentru descinderi de felul acesta procurorul nu cere vreun aviz dela ministru.

D. dr. N. LUPU: In cursul acestor desbateri, voi avea onoarea să mă ocup şi de rolul ministrului Justiţiei, pentrucă, dacă, în adevăr, la început el n'a intervenit, nu tot aşa a respectat tradiţia şi mai în urmă, în orele ulterioare dramei.

Fapt este că la ora 5,30 nobilul nostru prinţ al escrocheriei mondiale se trezeşte cu agenţii fiscului, împuterniciţi de parchetul civil.

El nu era acasă, era undeva la vreun bar. Este aci un membru al Adunării, care o să spună mai târziu unde era. — şi telefonează soţiei sale, care era acasă, că nu mai ia masa acasă, ci o să o ia la un bar. Acei cari mergeţi pela baruri puteţi să-i spuneţi numele.

VOCI: Zigzag.

D. dr. N. LUPU: Vasăzică îşi chemă soţia la telefon să o vestească că nu mai vine la masă acasă şi o invită şi pe ea să vină în oraş.

Soţia îi spune: ce oraş? Vino aci că este bucluc, este parchetul şi fiscul, care cercetează toate actele şi dosarele.

Ce aţi fi făcut dv., oricare dintre dv. dacă, prin ipoteză, aţi fi fost în locul lui?

Eşti mare om de întreprindere, chiar cinstită, şi te vesteşte nevasta la cinci şi jumătate: vino acasă că arde casa. Te-ai fi dus, dacă nu pentru casă, măcar pentru nevastă (Hilaritate).

Până la nouă şi jumătate, d. Zeleski nu a dat pe acasă — patru ceasuri; era în casă control. Este vestit de nevastă şi nu se duce.

Domnilor, mai mare imprudenţă şi mai mare siguranţă ca la acest om nu se poate imagina.

Unde s'a dus, ce a făcut în vremea aceasta? Eu nu am serviciu de siguranţă ca să ştiu unde s'a dus şi ce a făcut; dar ştiu ce s'a întâmplat în aceste patru ceasuri acasă la dânsul.

Acasă la el, când agenţii fiscului au văzut că, în loc de chestiuni fiscale, mai dau şi peste alte boroboaţe, că găsesc acolo unele lucruri din care numai o părticică vă voiu spune-o aci, acte secrete de ale ministerului de război, corespondenţe — voiu citi pe scurt din ceeace mi s'a dat — între ministerul armatei şi subalternii săi, s'au ingrozit. Şi Marulis şi Tănăsescu şi-au spus: aci nu este de nod, să nu ne vârăm capul aci până la capăt, ia să telefonăm la comandamentul corpului II de armată, la generalul Ulică, însărcinat cu această afacere.

Cine a intervenit pentru Zeleski

Dacă nu ştim ce s'a întâmplat şi pe unde peregrina Zeleski, ştim, cum v'am spus, ce s'a întâmplat acasă: pe de o parte agenţii fiscului au intervenit la Parchetul militar; pe de altă parte Parchetul civil s'a desezisat.

Aşi dori să-mi spună d. Mihai Popovici dacă cu dela sine putere s'a desezisat, sau dacă, s'a călcat uzul obişnuit în asemenea chestiuni şi chiar ministrul justiţiei a intervenit ca să se desiste. (Aplauze pe băncile opoziţiei).

D. MIHAI POPOVICI, ministrul justiţiei: Chestiunea s'a petrecut aşa:

S'a dus d. Tănăsescu cu organele fiscului şi au cerut dela primul procuror voie ca să facă descinderea. Ii s'a dat această autorizaţie. Pe baza acestei autorizaţii s'au dus şi au făcut descinderea. Intre timp, după cum se vede chiar din acte, d. prim ministru, m'a întrebat: ce, am auzit că se face descindere la Skoda?

D. dr. N. LUPU: Dar el de unde o ştia?

D. MIHAI POPOVICI, ministrul justiţiei: Nu ştiu de unde a ştiut.

D. dr. N. LUPU: Spunea că nu ştie nimic (aplauze pe băncile opoziţiei).

D. MIHAI POPOVICI, ministrul justiţiei: Are să răspundă d. prim ministru de unde ştie.

D. AL. VAIDA VOEVOD, preşedintele Consiliului: Ştiam de la ministrul de interne, care ştia dela poliţie.

D. dr. N. LUPU: Dar ministrul de interne de unde ştia? (exclamări pe băncile majorităţii).

D. AL. VAIDA VOEVOD, preşedintele consiliului: D-le dr. Lupu, facem luptă loială, ori nu? Eu nu am ştiut că se face descinderi.

D. dr. N. LUPU: Nu există om mai loial în această chestiune ca mine şi vă voi da până la sfârşit impresiunea şi convingerea că Nicolae Lupu este ca acela de acum 15 ani şi nu te va atinge cu un fir pe d-ta.

D. AL. VAIDA VOEVOD, preşedintele consiliului: Eu n'am ştiut despre descindere şi nu a ştiut, precum al constatat d-ta, nici un membru de al guvernului. După aceea aflând ministrul de interne mi-a spus, şi l-am întrebat ce este cu descinderea? Am întrebat apoi la telefon pe ministrul de justiţie. Nu ştia nici el. După aceia a aflat, şi mi-a comunicat.

D. M. POPOVICI, ministrul justiţiei: Am întrebat atunci pe primul procuror care mi-a spus: este o descindere pur şi simplu pentru o fraudă fiscală. Unde? La Skoda.

Şi atunci i-am atras atenţia că acolo sunt şi secrete militare. Cu aceasta s'a terminat convorbirea. Am întrebat după acela acolo, direct ce este? A verdt comisarul regal la telefon şi mi-a spus: aici s'a făcut o descindere fiscală şi căutând am dat de nişte acte ale apărării naţionale. Aceste acte le sigilăm şi le luăm să le ducem d-lui general Ulică să le vadă. Mi se pare că este la prefectura poliţiei sau la comandamentul corpului II de armată. Am răspuns: foarte bine faceţi-vă datoria. Am închis telefonul şi nu am mai avut nici un fel de conversaţie cu el, nu am ştiut ce s'a mai întâmplat.

D. M. POPOVICI, ministrul justiţiei: Nu am luat nici un fel de dispoziţii pentru simplul motiv că, ulterior am aflat că organele fiscale căutând şi găsind documente de ale apărării naţionale, ele singure au sesizat parchetul militar şi s'a dus comisarul regal acolo. Fiind vorba de o chestiune a apărării naţionale, de spionaj cum spui d-ta, şi cum astăzi suntem sub stare de asediu, organele civile nu aveau nimic aface în această chestiune.

D. dr. N. LUPU: Vedeţi cu am o regulă ca întreruperea să nu fie prea lungă. Dumnealui a făcut-o cam lungă. Eu nu ţin cu acest prilej la un discurs netăiat; eu ţin să fac lumină. In această chestiune, eu nu am putut să văd personal tot dosarul care este lung — abia aseară mi s'a pus la dispoziţie— şi am rugat pe doi prieteni buni ai mei, pe d. Leon şi pe d. Goiceanu să-l studieze şi d-lor şi acolo unde voi avea nevoe de precisiuni să binevoiască să răspundă d-lor. Prin urmare dacă am dat voe d-lui ministru să mă întrerupă, vă rog să-i daţi voe şi d-lui Leon şi d-lui Goiceanu.

D. I. M. LEON: Am impresia că d. ministru de justiţie nu-şi reaminteşte complet cum s'au întâmplat lucrurile în seara aceea. Este exact că Zeleski în loc să se ducă acolo unde se făcea descinderea, a găsit cu cale să apeleze direct la d. ministru al justiţiei şi să-i roage să facă interventii. Aşa că pe d. ministru de justiţie nu l-a pus în curent d. prim ministru, nici Tănăsescu, nimeni dintre acela, şi însuş acest domn Zeleski care a alergat la toate autorităţile ca să împiedice percheziţia. (Aplauze pe băncile partidului ţărănesc).

D. dr. N. LUPU: Este şi declaraţia lui (întreruperi, zgomot).

D. M. POPOVICI, ministrul justiţiei: Este perfect adevărat.

D. I. M. LEON: Dosarul vorbeşte.

D. M. POPOVICI, ministrul justiţiei: D. prim ministru m'a întrebat ce este. Şi s'a petrecut cum v'am spus. Intre timp a venit Zeleski... (Exclamaţii, aplauze ironice pe băncile opoziţiei).

VOCI de pe băncile opoziţiei: Demisia. (Zgomot).

D. M. POPOVICI, ministrul justiţiei: L-am întrebat ce doreşte. Mi-a spus că se face o percheziţie la dânsul. I-am răspuns scurt şi cuprinzător că justiţia are să-şi facă datoria din toate punctele de vedere.

D. gl. N. IUNIAN: Trebuia să-i dai pe mâna parchetului, nu să-i acord protecţia d-tale. (Aplauze pe băncile opoziţiei, zgomot).

D. M. POPOVICI, ministrul justiţiei: Dar nu aveţi decât să întrebaţi pe d. prim procuror, să-i întrebaţi pe comisarul regal şă spună ce am vorbit cu dânşii şi veţi vedea dacă am spus un cuvânt mai mult decât acestea pe care le-am declarat înaintea dv.

D. C. TURTUREANU: D-le dr. Lupu, vă rog să întrebaţi pe d. ministru al justiţiei de unde îl cunoştea Zeleski pe dumnealui.

D. M. POPOVICI, ministrul justiţiei: La mine ca ministru de justiţie vin toţi hoţii şi banditii şi oricine. (Intreruperi pe băncile opoziţiei, zgomot).

D. G. ŞTEFANESCU-GOICEANU: D-le ministru, este exact un lucru: parchetul civil n'a avut altă calitate decât autorizaţia de percheziţie. Imediat ce afacerea a intrat în cercetarea parchetului militar, ce rost aţi avut dv. cu imixtiunea în această cercetare, când nu aveaţi calitatea să vă amestecaţi?

D. M. POPOVICI, ministrul justiţiei: Dar eu până când n'am întrebat la telefon, nici n'am ştiut că este comisarul regal acolo. N'a ştiut nici primul procuror. Primul procuror mi-a spus că a dat această dezlegare. Nici el nu ştia nimic. Eu din gura comisarului regal am aflat că au fost sesizate organele militare.

D. dr. N. LUPU: D-ta, întâi al declarat, că d. Vaida...

D. M. POPOVICI, ministrul justiţiei: Este adevărat.

D. dr. N. LUPU:... şi după acela spui că ţi-s spus Zeleski.

Dumneata aşa ai declarat: că n'ai ştiut decât dela d. Vaida iar d. Vaida dela d. Mironescu. Şi după aceea, când te încurci, spui că a fost Zelewsky. (Intreruperi).

D. MIHAI POPOVICI, ministrul justiţiei: După ce m'a întrebat d. prim-ministru, după aceea a venit la mine Zelewsky. Am spus-o împede. (Zgomot).

Cine a ridicat santinelele

D. dr. N. LUPU: Domnilor deputaţi, să ne transportăm mai departe în strada Cantacuzino şi să vedem ce se mai întâmplă. La nouă şi jumătate, vine d. Zelewsky şi dă cu nasul de comisarii regali. Aceştia aprofundând şi cercetând tot mai adânc, dau din ce în ce mai mult de lucruri tot mai surprinzătoare şi mai grozave şi cari sunt sigur că şi pe dv. vă vor impresiona. Chestiunea a eşit din domeniul fiscului — asupra căruia voiu veni acum — şi a intrat într'o vastă afacere de spionaj militar, în care secretele cele mai profunde ale statului erau în mâna unui individ necunoscut, a unui austriac, a unui spion. Natural, vor fi pus şi ei întrebări, nu intru în aceste detalii, fapt este că la urmă, văzând imensul material care l-au cercetat, trei-patru case-uri, au hotărît să amâne afacerea până a doua zi şi au făcut ce se face în asemenea împrejurări: au pus sigilii, au ridicat dosarele, acelea peste care au dat ei întâi, au pus sigilii pe restul de case-uri, au luat cheile, — notaţi bine, — au luat cheile case-uriloor la ei şi au postat trei santinele militare.

D. ARMAND CALINESCU, subsecretar de stat la ministerul de interne: Inexact.

D. dr. N. LUPU: Domnule Călinescu, eu te rog să fii foarte prudent, pentru că dacă guvernul te-a delegat să răspuni — vom vedea ce va fi şi cu aceasta — eu am socoteala mea. Dumneata cu mine să fii foarte prudent; îţi-oi arăta la urmă, odată, după ce voiu vedea că prea te întreci în imprudenţe, de ce trebue să fii prudent.

D. ARMAND CALINESCU, subsecretar de stat la ministerul de interne: Eu am vrut să restabilesc adevărul: n'au fost santinele.

D. dr. N. LUPU: Dumneata te-oi fi dus acolo ca să vezi dacă au fost, după ce au plecat, cum ai fost şi la Grivita, jumătate de oră după ce s'au ucis oamenii şi ai spus că ai fost. (Hilaritate).

Dar s'au postat trei santinele: una în curte, una la uşa biroului, alta la casă. Este adevărat că din procesul-verbal pe care mi l-aţi dat dv. au dispărut santinelele, dar a fost un alt proces-verbal înainte, în care santinele au fost d-le Călinescu şi eu am martori cari au văzut primul proces-verbal care nu este aici. (exclamări).

Să nu mă întrebaţi dv. pe mine, cum m'a întrebat şi alt cineva, de unde ştiu eu aceasta.

VOCI de pe băncile majorităţii: Spune, d-le doctor

D. dr. N. LUPU: Domnilor deputaţi, informatorii mei sunt marea masă anonimă a celor cari suferă; aceia îmi trimet mie scrisori bătute la maşină, fără să le iscălească şi fără să vină să dea ochi cu mine. La început, vă spun, am stat la îndoială, dacă să cred sau ba. Dar, după 20 ani de practică parlamentară, am văzut că aceşti oameni, cari scriu cu lacrămi de sânge şi cu durere, niciodată nu mă înşală. Prin urmare, informaţia mea vine dela martorii oculari, cari au văzut procesul verbal prim şi dela oamenii cari au văzut santinelele acolo; înainte de a fi fost d-ta acolo, domnule Călinescu, erau trei santinele şi patru sau cinci sigilii; închipuindu-şi oamenii că au de a face cu o chestiune ordinară — vedeţi acum că aici afacerea este montată ca la cinematograf — au plecat acasă.

ZELEVSKI LA CHEF CU UN CHESTOR AL CAMEREI

Zelevski nu s'a dus să se culce, cum ar fi fost normal, ci s'a dus la Zig-Zag; ce a făcut el la Zig-Zag până la ora 6½ dimineaţa, vă poate spune onoratul chestor al Camerei, d. Ilie Lazăr, care a stat şi d-sa cu el acolo; dar, voiu reveni asupra acestei chestiuni mai pe urmă, când voiu desvolta şi partea lui.

D. ILIE LAZAR: Cer cuvântul. (Exclamaţii, întreruperi pe băncile opoziţiei).

D. D. CIOC: Domnule Ilie Lazăr, când ai petrecut cu spionul acela până la 6 dimineaţa, să taci din gură. (Protestări, întreruperi pe băncile majorităţii).

D. ILIE LAZAR: Am spus eu că nu? (Exclamaţii pe băncile opoziţiei). Sunt fericit că am putut să cunosc pe acest om. (Exclamaţii, protestări pe băncile opoziţiei).

VOCI de pe băncile opoziţiei: Rusine! (Zgomot pe băncile majorităţii).

D. ILIE LAZAR: Declar aci, că e corect... (Protestări, zgomot mare, întreruperi pe băncile opoziţiei).

VOCI de pe băncile opoziţiei: Eşti inconştient. (Zgomot pe băncile majorităţii).

D. ILIE LAZAR: Intrerupe...

D. VICTOR PAPACOSTEA: Domnule preşedinte, nu putem tolera să se facă în acest Parlament elogiul unui spion. (Intreruperi pe băncile majorităţii).

D. I. MANOLESCU-STRUNGA: Domnule preşedinte, vă rog să luaţi măsuri să nu se modifice stenograma. (Aprobări pe băncile opoziţiei; protestări pe băncile majorităţii).

D. dr. N. LUPU: Domnilor deputaţi, îmi pare foarte rău că am fost nevoit, pentru o perioadă de timp deja foarte lungă din acea noapte, să citez pe d. Ilie Lazăr. Dar n'am înţeles să-i ating întru nimic, deocamdată, pe d-sa, pentrucă eu, dacă n'am prea mare admiraţie pentru talentul d-sale, de chestor şi deputat, îl apreciez foarte mult ca un artist comic, cum l-am văzut în diferite împrejurări (Hilaritate).

In mod sincer vă spun că d. Lazăr îşi pierde vremea aici, că el era mai tare decât Charlie Chaplin, dacă îşi urma cariera.

Regret însă că d. Lazăr s'a grăbit să se pronunţe înainte de a aştepta sfârşitul cuvântării mele, asupra corectitudinii şi onorabilităţii d-lui Zelewski. D-ta d-le Lazăr puteai să te pronunţi cel mult asupra bunătăţii sale de suflet, dar aceasta este altceva (aplauze pe băncile opoziţiei).

Aşa dar, în strada Cantacuzino linişte şi pace. Cum vor fi dormit excelenţele cestelalte aceasta nu o ştiu pentrucă nu am un serviciu aşa de important ca să ştiu ce s'a petrecut în sufletul fiecăruia din el, la unii mai mult, la alţii mai puţin, la alţii mai de loc.

SECRETARA MINISTRULUI DE FINANŢE

La ora 11 jum., când probabil că d. Zelewski dormea, cât o fi putut să doarmă şi el, somnul chinuiţilor, din această tragedie groazavă care se deschide înaintea vieţii lui, este trezit la telefon de o voce dulce, angelică, feminină; era d-ra Spărtaru, secretara d-lui Virgil Madgearu. (Hilaritate).

Natural după atâta chin să fii trezit de o aşa voce, era o plăcere pentru Zelewski, dar când a mai văzut că este din partea d-lui Madgearu, plăcerea s'a transformat în entuziasm şi a plecat întins la finanţe.

MADGEARU A CERUT SCUZE LUI ZELEWSKI

Ce credeţi că i-a spus acolo d. Madgearu? La chemat să încaseze milioanele acelea ale statului mai repede? Din declaraţiile care sunt aci la dosar şi pe care la puteţi citi, veţi vedea, cu toate că sunt două declaraţii ale lui Zelewski şi una a d-lui Madgearu, că nici o clipă d. Madgearu nu i-a făcut aspre imputări pentru fraude fiscală cu toate că era singurul îndreptăţit să-i facă aceste imputări, ci dimpotrivă, aproape şi-a cerut scuze de această purtare nedelicată a guvernului, menită să strice raporturile cu un mare stat din Mica Antelegere.

Eu nu merg până acolo, în cât să spun că d. Madgearu l-ar fi sfătuit — cum zic unii — să rupă sigiliile; nici nu a avea nevoe Zelewski de acest sfat, pentru că el le

AFACEREA SKODA IN FAȚA CAMEREI

— URMARE DIN PAGINA 5-a —

Reacțiunea opiniei publice

Opinia publică ,alarmată de aceste lucruri întâmplate, a început să foiască. Este foarte bine că avem, în opinia publică a țării ,acest sentiment de reacțiune solidară, pentru marile nenorociri ale ei. Pe mine, nu pentru mine personal, nu pentru cine știe ce reclamă, dar mă bucură că, o mulțime atât de mare la parte astăzi la o chestiune, care o interesează tot așa și pe dânsa, ca și pe mine, pentru că mâine cu toții vom muri, dacă nu vom avea pregătirea pe care trebue s'o avem. (Aplauze pe băncile partidului țărănesc și ale partidelor liberale).

Și atunci, am venit înaintea dv. cu textul celor două interpelări, și trebue să regret că am fost atât de naiv, că mi-am închipuit că numai simpla enunțare a lor, conexată cu faptele pe care le știți, va fi suficientă, să se ia una, din cele două măsuri, singurele cari se puteau lua, pentru a salva onoarea noastră: ori demiterea dv., ori închiderea lui Zelewski. (Aplauze pe băncile partidului țărănesc și ale ambelor partide liberale).

Eu nu sunt un om rău. Eu nu cer, după manualul perfectului opozant, neapărat prima soluțiune. O cer pe cea de a doua, care este așa de simplă, așa de naturală, așa de logică.

D. I. G. DUCA: Aici este cheia.

D. dr. N. LUPU: ...că nu eu, dar o țară întreagă se simte pălmuită și nu pricepe dece primește această palmă. (Aplauze pe băncile partidului țărănesc și ambele partide liberale).

Siliți suntem, dar, să ne ocupăm de dosarul care ni se prezintă. Dela început vă fac o mărturisire: că timpul dat, de aseară și până acum, nu este suficient ca să se cerceteze chiar acest dosar.

Și atunci, am rugat pe prietenii mei: Leon și Golceanu și fiecare din celelalte partide și a delegat pe ai lor, ca să studieze mai bine acest dosar.

Fraude fiscale de 25 milioane

Din studierea acestor dosare reese că, toate punctele de acuzare, pe cari le am adus, se verifică. Să începem cu cel mai simplu. Fost-a fraudă fiscală? Da, d-lor, a fost. Această firmă funcționează în țara românească de câțiva ani, fără măcar să fie înscrisă. Nu plătea la fisc decât impozitul pe leafa funcționarilor; incolo nimic. Vigilența d-lui Madgearu înceta la porțile uzinelor Skoda.

D-lor, v'ați întrebat: dar de ce trece un an de zile și nu-l incasează? Căci datoria, așa cum au găsit acești doi inspectori, știți cât este? 25 milioane de lei. Și va veni vremea să arătăm aici că aproape toate industriile străine și instalațiile străine își bat joc de noi și nu plătesc nimic, pe când țăranul plătește și opinca din picioare și lingura dela masa lui. Dar în sfârșit, ne dă explicația necesară d. Zelewski, pentru că în minunata sa correspondență, care este aici la dosarul A, pagina 138, d-sa scrie direcției dela Skoda, că *pentru a scăpa de acele 25 de milioane, la care fiscul îl impune, trebue să plătească șpert de cinci milioane lei și roagă pe onorata direcție dela Pilsen să-i aprobe acest șperț de cinci milioane, căci face o afecere.*

VOCI de pe băncile opoziției: Rușine, rușine.

D. RICHARD FRANASOVICI: D-le dr. Lupu, mi dați voe să vă întreup pentru a face o completare. Întâmplător am citit această scrisoare și o alta, care vorbește despre frauda fiscală. Este adevărat că Zelewski comunică în afară de ceeace a spus d. dr. Lupu, că s'a înțeles cu membrii comisiei fiscale ca să nu se continue urmăririea și cercetările pe de o parte, iar în altă scrisoare spune că a plătit o sumă de bani ca să scape, este adevărat, o sumă foarte modică de 12.000—14.000 lei.

D. POMPILIU IONIȚESCU: Trebue văzut și anul când s'a întâmplat acest lucru.

D. dr. N. LUPU: Am să citesc această scrisoare, care datează din 5 Aprilie 1932, traducție din limba germană, adresată la Praga.

D. D. MANU: Era guvernul Iorga-Argetoianu.

D. C. ARGETOIANU: Nu vă bucurați ca oameni luguratici. Scrisoarea este din 5 Aprilie 1932, ministerul Iorga-Argetoianu este din 18 Aprilie 1932.

VOCI: Din 1931.

D. C. ARGETOIANU: Eu pricep că dv., din majoritate, sunteți într'o situație grea.

D. dr. N. LUPU: Dela 5 Aprilie 1932 până la 10 Martie 1933, ați fost și dv. vreo nouă luni la guvern. Ce ați făcut cu istoria aceasta? Și ce spune Zelevski în scrisoare?

SPERȚURILE

„Totodată m'am pus în legătură cu d. avocat Săvescu, punându-mă în acelaș timp și în legătură directă cu comisiunea de impunere. Alăturat vă remitem consultația avocatului.

„Comisiunea de impuneri nu posedă toate datele asupra comenzilor din ultimii ani. Însă din datele ce știe, având-u-le la dispoziție, constată o restanță de impozite de 25 de milioane. Urmează ca această comisiune să primească, din suma sus amintită, 20 la sută drept bonificare legală.

„Vă puteți închipui cu ce febrilitate lucrează comisiunea de impunere în această afacere, la ce amenințări și presiuni este expus, în special, subsemnatul.

„Deocamdată am convenit cu comisiunea de impunere ca pentru moment să nu întreprindă nici un demers impotriva noastră".

Probabil că nu degeaba a convenit. Și de data aceasta nu în mod legal.

Și, mai departe, spune că pentru niște restanțe cari au mai rămas și se mai cere să dea ure-o 300.000—400.000 lei, și scapă.

Eu mă așteptam ca d. Virgil Madgearu să-i cheme pe Zelevski și să-i facă aspre imputări pentru ce nu a plătit impozitele, iar nu să-i ceară scuzele guvernului pentru deranjamentul moral pe care l-a avut.

ZELEVSKI E SUPUS AUSTRIAC

Eu am mai afirmat, în interpelările mele, că acest domn Zelevski este supus austriac. Nu neagă nici el. Da, este supus austriac care a cerut încetățenirea.

De vreo cinci ani a cerut cetățenia română dar trebue să stea zece ani de zile până să o capete. Cu sistemul acesta poate să vină toată străinătatea aci și să se declare români. Ce o să mai spună atunci d. Cuza?

Prin urmare Zelevski este cetățean austriac. Și aci se pune o întrebare foarte gravă. Pe semne că nu numai la noi sunt neregulile acestea, pentrucă eu m'am întrebat: cum se poate ca guvernul cehoslovac, care este părtaș la uzinele Skoda—era cel puțin—care este frate și suflet cu noi, căci vom pătimi împreună într'un război, să nu deschidă și el ochii în această chestiune și să ne trimită aci pe acest ins, care ține într'adevăr în mâna lui, cum veți vedea, cheia apărării noastre naționale?

In loc să-mi faceți dv. reproș că ne stricăm cu Mica Înțelegere, eu vă fac dv. reproșul că, până acum, nu ați vestit guvernul din Praga asupra situației unui om cărula i s'a pus în mână cea mai importantă uzină de armament; pentrucă orice pagubă și lezare a noastră este și o lezare a intereselor Cehoslovaciei....

D. C. ARGETOIANU: Uiți că anumite meserii nu pot fi făcute decât de anumiți oameni.

D. dr. N. LUPU: Dumneata n'ai să-mi spui mie că această meserie de director de fabrică de armament, este o meserie de spion.

Așa că cu socot că sunteți obligat să interveniți ca s'o puneți și pe dânsa în curent cu ceeace s'a întâmplat.

Actele apărării naționale în arhiva unui spion

Dar ce documente s'au găsit? Este întâi raportul d-lui general Sică Popescu, confidențial și secret adresat d-lui ministru de război prin care acesta se justifică că în calitate ilegală de singurul tratator din partea guvernului a acestui contract a fost acuzat și pe drept de a fi călcat regulamentul și legea pe care era pus să le păzească. De ce? Pentru că secretarul general al ministerului de război era obligat să să supună nu să păstreze contractul să consulte direcția VIII-a a armamentului Când d-ta ai trecut peste această direcție, orice bănuială îmi este permisă și atunci opinia publică și inșăși camarazii săi l'au acuzat de luare de mită (aplauze pe băncile opoziției).

Secretarul general Sică Popescu om capabil — de altfel nenorocire este că toți sunt capabili, — face un raport către ministerul de război în care se scuză, iar în acest raport întrebuințează ca argumente și date cele mai secrete cifre și cele mai secrete chestiuni ale Apărării Naționale. Acest raport se găsește în copie în arhiva escrocului și spionului Zelewski (aplauze pe băncile opoziției). Ce căuta acolo și cine i l-a dat? Vom vedea acum. Ce se mai găsește în raportul acela?

D. general Nicolae Samsonovici, un oștean emerit, fostul nostru șef de Stat Major, actual ministru de război face un raport către primul ministru Vaida Voevod. Notați raport unic fără copie, fără dublu, un singur raport, către ministrul președinte în care afirmă — greșit după părerea mea, dar eu nu sunt technician însă după părerea altor specialiști technici din armata noastră,— că uzinele Cugir trebuese desființate și rase complet. Și acest raport atât de important pentru uzinele concurente, ajunge în arhiva d-lui Zelewski! (Exclamații pe băncile opoziției). Vă întreb, d-le prim ministru: unde vă țineți dv. documentele secrete adresate de ministrul armatei? In buzunar sau în saltar acasă?

D. dr. AL. VAIDA VOEVOD, președintele consiliului: D-le Lupu, acest document a ajuns pe aceiași cale pe care au ajuns celelalte în posesia lui Zelewski. Aceasta rămâne de văzut și aceasta trebue s'o constate ancheta.

D. dr. N. LUPU: Va să zică, d-lor, un document de o importanță capitală din care nu există decât un exemplar, fără copie. Raportul îl face d. general Nicolae Samsonovici ministru de război. Pentru ce nu mai trebuia să existe această hârtie, când a fost trimisă prinului ministru și apare ca un Deus ex machina în arhiva și în safe-urile lui Zelewski? Nu este nevoie să mai fac eu legătura. Este nevoie să ne întrebăm: în ce țară trăim și pe ce lume trăim?

D-lor deputați, să mă credeți că eu nu vorbesc aici din plăcere; să mă credeți că ziua de 23 Martie 1933 o socot printre cele mai grele zile din viața mea. Imi rup carnea din carnea mea, suflet din sufletul meu ca să destășor asemenea adevăruri. Și eu poate că n'aș crede ce este aici, dar d-lor deputați, am văzut atâtea și atâtea, că acum sunt obligat să cred toate, mai ales când le văd scrise aici. *Există în acest dosar o scrisoare a unui oare care colonel Popescu, fost la Statul Major, acum afară, care știți ce cere dela fabrică, cu nerușinare? Să-i plătească comișion de nu știu câte milioane pentrucă a înlăturat fabrica franceză X care oferise acelaș material cu 17 milioane și l-a dat lui Skoda cu 30 milioane. (Exclamații pe băncile opoziției).*

VOCI de pe băncile opoziției: Este arestat?

CUM SUNT PASTRATE DOCUMENTEL ESECRETE

D. dr. N. LUPU: D-lor deputați, suntem cu toții vinovați că nu controlăm mai de aproape cum ne este datoria, obligația și derptul, întregul organism de funcționare al statului și civil și militar. Pentru ce, d-lor deputați, la să vă ultați dv. la următorul lucru și-mi pare rău aici, fiindcă se spune că „de mortuis nichil nisi bene" dar n'am ce face, în asemenea cazuri există condamnare după moarte. Știți dv. și aici ce să ne mai ascundem, că mai avem secrete de Stat, când secretele noastre și ale armatei circulă în toate safe-urile spionilor, o știe toată lumea, s'o știm și noi astăzi, cei din urmă dar s'o știm.

Ei bine d-lor, în 1926 mi se pare, era ministru de război generalul Mircescu. Dumnezeu să-l ierte. Fiind la Vatra Dornei în villegiatură, documente care nici odată în istoria militară și a statului major român n'au eșit din acel edificiu, i le-a adus secretarul general acolo, pentru ca după două ore să dispară aceste documente, cu ploana rusească cu automobilul care era la dânsul, și pentru această informațiune secretă, a altor state, — când noi n'avem asemenea informațiuni — s'au dat 200 milioane lei. Ce sancțiuni s'au luat? Unde ați protestat? Cine a protestat? Eu am fost și la Regență și la Rege și am spus: pedepsă-ți fiindcă altfel ne prăpădim. Și să nu mai putrezească în mormânt dacă a făcut o astfel de ticăloșie și infamie. (Vii aplauze).

MENTALITATEA DE ASTAZI

Apoi, d-lor, să venim mai încoace. Când am văzut aci numele de Popescu, colonelui Popescu, mi-am adus aminte de o mică întâmplare care poate că este străină de chestiune, dar care dovedește o anumită mentalitate. Și noi știm că lucrurile mari se cunosc după lucrurile mici. D. dr. Lupu povestește cum un amic al său politic Brudariu, ca să fie mutat cu prilejul unei manevre a trebuit să plătească unui fost colonel 5000 lei.

Când d-ta, d-le raportor, și d-ta d-le ministru, la buget, te plângi necontenit că nu-ți intră creițari în pungă, întrebatu-te-ai d-ta unde se duc creițarii norodului? Nu te poți mișca nicăeri, nici militar nici civil, fără să scoți din buzunar, la mutare, la avansare, peste tot. (Aplauze prelungite).

Dar, unde puneți dv. latura morală? Dacă astăzi pentru 5.000 lei mă scuteți de manevre, mâine pentru 20.000 lei mă scuteți de război, sau mă trimeți pe mine, om valid și capabil, la bucătărie. Apoi, unde mergem?

D-lor deputați, când d. Brudariu mi-a spus acest lucru, eu n'am râs ca dv. astăzi, nici nu l-am bătut pe umăr pe d. Brudariu. Am luat trăsura și m'am dus la d. general Samsonovici și l-am adus la cunoștință cazul. Ce măsuri a luat? Desigur, nici una. Pentrucă d-sa mi-a spus: acesta a fost aici și acum nu mai este. Așa fac toți: intră într'un serviciu oarecare, îl deprind rulajul, cunosc persoanele de acolo și pe urmă ies afară; dar acolo operează grozav, mai bine și mai la adăpost, prin ceilalți. Am informațiuni că acest Popescu a fost readus acum înapoi. (Exclamații pe băncile opoziției). Eu m'am plâns și generalului și Regelui, pentrucă, până nu vom curăți viața publică de tot putregaiul în cele mai mici lucruri, nu numai în cele mai mari, degeaba ne-om trudi, și învățați și juriști și popi și oameni politici, de dreapta sau de stânga, nimic nu vom face; putregaiul ne va înfunda pe toți în mocirlă. (Aplauze prelungite).

CE ACTE SECRETE S'AU MAI GASIT

Ce se mai găsește în dosarul acesta, nu fermecat, ci blestemat? Am găsit copii de contractele ministerului de război cu celelalte case străine furnizoare de armament.

Informat la perfecție, imbatabil, orice se va da de altă casă, el dă mai jos.

Ce se mai găsește? Se găsesc tabelele cu situația calibrului gurilor de foc.

Se se mai găsește? Se găsește foaia calificativă a generalului Amza, foaie calificativă notată de generalul Mălădărescu, foaie care nu trebue să fie decât în arhivele ministerului, foaie dezavantajoasă pentru acest general.

Vă fac o mărturisire, mă veți crede bine, nu mă veți crede, nu am ce să vă fac. Am primit și eu pe calea mea, o asemenea foaie, am închis-o în plic secret, nu am deschis-o și nu am citit-o nici până astăzi, pentrucă mi-am zis: dacă este secretă să fie secretă. Și mi-am mai spus ceva: cum sunt eu om violent, cine știe, cu ura care o am impotriva acestui om, care a făcut destule, când ar fi venit vremea să-l execut asi fi putut să scot această foaie. Nu am vrut și nu știu nici până astăzi ce conține această foaie; dar d. Zelewski o știe, o știe și Praga, o știe și Cehoslovacia, o știe toată lumea.

Ce se mai găsește? Copii de pe toată corespondența secretă a ministerului armatei cu organele dinăuntrul ministerului său; căci când se bătea la mașină un ordin, copia și era plecată la d. Zelewski.

Domnilor deputați, acestea s'au găsit la prima descindere.

Ce se găsește în a doua descindere? Inainte de a intra în discutarea acestui punct vă rog, domnule președinte, să suspendați ședința pentru 5 minute.

(Ședința se suspendă 10 minute).

După a doua descindere

D. dr. N. LUPU: Ceeace eu v'am citit până acum au fost dosarele găsite la prima descindere, adică dela ora 5 și jumătate din seara zilei de 10 Martie, până la ora trei dimineața. De aci încoace urmează ce v'am spus, pecetile, cheile, 36 de ore de întârziere, de pauză, nu comică, ci tragică și pe urmă a doua descindere, a doua cercetare din ce brumă a mai rămas.

Dacă din ceeace voi ceti nu va rămâne nici unul dintre dv., care să nu fie îngrozit, vă puteți închipui ce abundență de plese, ale mizeriei sufletești și ale trădării, au putut să fie acolo, dacă aceste plese au putut fi socotite demne de a fi lăsate. Ce o fi în toate celelalte! (Aplauze pe băncile partidului țărănesc și ale partidelor liberale).

Să vedem ce a binevoit să ne lase excelența sa, excelentissima sa persoană, pentrucă este pe deasupra tuturor în această țară, d. Zelewski.

Ne-a lăsat copie depe procesele verbale ale consiliului superior al apărării naționale, (arhivă secretă) relatată serviciului comercial de la Praga.

Apoi, domnilor ori cât ași putea eu să-mi închipui că este putredă țara aceasta, dar ca să-mi închipui că un membru din consiliul superior al apărării naționale a dat această copie, refuz. Dar atunci, ce măsuri ai luat, domnule ministru al armatei, cu secretarii, cu scribii d-tale și cu arhiva, în care îți sunt aceste secrete.

D. general SAMSONOVICI, ministrul apărării naționale: Tin să fac o rectificare, la ceea ce a spus d. doctor Lupu, și anume: nu a fost un proces verbal al consiliului superior al apărării naționale, ci a fost un proces verbal al consiliului superior al armatei. Nu este tot una.

D. G. ȘTEFANESCU GOICEANU: Dar este secret acesta?

Este sau nu considerat și calificat secret și trecut în arhive ca atare?

D. general N. SAMSONOVICI, ministrul apărării naționale: Toate actele, procesele verbale care privesc consiliul superior al apărării țării, stau la Marele Stat Major și nu es de acolo. Dacă cineva vrea să le consulte, vine la Marele Stat Major. Aceasta este diferența între consiliul superior al apărării țării și consiliul superior al armatei.

Aceste procese verbale conțin chestii în legătură cu armamentul, care se comunică uzinelor respective. Deși sunt secrete, însă dintr'insele se extrage o parte care se comunică uzinelor respective, în legătură cu comanda de armament.

D. GOICEANU: In acest proces verbal se specifică generalii, cari au luat parte la consiliu și este complet. Sunt și opiniile separate.

D. dr. N. LUPU: Aș putea să răspund acestei intervenții inopinate a d-lui ministru al apărării naționale cu cuvintele celebre: Tristă scuză, slabă scuză.

Cum, domnule ministru? Vasăzică procesele verbale ale Consiliului superior al armatei, privitoare la armament, nu sunt secrete? Cum poți d-ta să afirmi că i s'au comunicat numai părți, când acolo este procesul verbal, în întregime și cum poți să afirmi că se comunică fabricelor de muniții anumite documente, când insuși Zelewski refuză să spună că are vre-o autorizare legală și că nu poate să dea numele persoanelor, cari l-au informat? (Aplauze pe băncile opoziției).

Cum poți să-ți iei d-ta o asemenea gravă răspundere și să spui că aceste acte au fost date cu autorizația d-tale? (Apl. pe băncile opoziției).

Cine a dat aceste informațiuni oficiale, care se obișnuesc a se da de către guverne la fabrici, pentru că Zelewski refuză să arate cine i le-a dat, așa că vă apără pe dv., este mai catolic decât Papa, vă apără mai mult decât vă apărați dv. singuri.

D. general N. SAMSONOVICI ministrul apărării naționale: Cred că nu ați înțeles bine.

Am făcut comparație între actele și procesele verbale cari se țin la consiliul superior al apărării țării și între actele cari se țin la consiliul superior al armatei. Și am spus că acele procese verbale, încheiate de consiliul superior al armatei, care se referă la comenzile de armament, au părți cari privesc comanda de armament, cari se extrag și se trimit uzinelor.

D. dr. N. LUPU: Eu n'am să conturb candoarea băncii ministeriale și în special a d-lui ministru de război, pentru ca să-i sugerez că acest faimos șpion, care are atâtea lucruri aci, a putut în noaptea aceia dela 11 spre 12 Martie, în acele 36 de ore, să vâre la secret, acolo unde trebue, și rapoartele consiliului superior al apărării naționale, care nu pleacă dela Statul major, așa cum nu au plecat și nu trebuiau să plece dela statul major toate rapoartele și planurile de apărare ale noastre cu Polonia impotriva Rusiei. Nici acelea nu trebuiau să plece și totuș au plecat și au trecut peste graniță în Rusia.

Ce se mai găsește acolo?

Copie de pe rapoartele ministrului de război însoțite de tabela de materiale de care armata are nevoe. Aceasta putea să fie.

Noui documente

Dar se mai găsesc acolo, d-lor, și o serie de note de cabinet, în care d. Zelewski comunică fabricei lui, ceeace a tras el de pe ani. Și apoi, spune acolo, într'o notă — citează din raportul generalului Sică Popescu, autorul contractului dintre noi și Skoda -- volumul VII, pag. 1: „Artileria română este fără valoare, dispune de foarte puține munițiuni bune". Aceasta o spune în concluzii.

Apoi, domnilor, mai are aci un tablou grozav, de o serie de persoane. Nu le voiu cita pe toate...

VOCI de pe băncile majorității: Pe toate.

D. dr. N. LUPU: Eu am o datorie de onestitate sufletească față de aceia cari sunt scriși cu cifre și cari, prin neglijența vinovată a d-voastră, stau astăzi în altă parte și nu pot să-i știu. Trebue să fiu drept: nu mai pe aceștia să-i spun și celilalți să rămână la adăpost?

Aceasta este singurul scrupul. Dar dacă mă somați, eu vi-l spun numai decât,

Figurează acolo, fără ca să se spună anume — voiu spune eu mai încolo ce este, căci este o scrisoare din care se vede — d. Samsonovici, genera, d. Manolescu, d. general Goreski, d. general Lăzărescu dela statul major, d. Buzdugan.

Dar acolo sunt cu cifru și cifrul, domnilor, a dispărut, să nu se poate și ce este.

Se vorbește aici într'un dosar de generalul I. Ionescu-Munte. Imi pare rău că este bolnav — ați votat aici chiar un credit pentru el — acest om era trimes să recepționeze material pentru noi, iar d. Zelewski scrie acolo la fabrică că d. general Ionescu-Munte este omul de încredere al grupului din Brăn și să aibă toată atențiunea pentru el. Vedeți dumneaiui nu era omul de încredere al grupului din București, al țării românești și al armatei române, era al grupului de acționari dela uzina din Brăn. (Aplauze pe băncile opoziției).

D. POMPILIU IONIȚESCU: Ce este cu d. general Samsonovici?

D. I. M. LEON: Ia tabela.

D. POMPILIU IONIȚESCU: Pe tabelă sunt scrisori trimise. Să se spună ce este, iar nu să se insinueze.

D VAIDA VOEVOD, președintele consiliului: Fac apel la d. dr. Lupu ca intrucât citează nume să vină și cu probele celor ce afirmă.

D. dr. N. LUPU: Aci la pag. 129 este un tablou întreg pe care dv. îl veți citi, pentru că nu o să mă siliți să citesc pe pagini în cari sunt trecute o mulțime de nume, unele cu secret altele fără secret. D. general Samsonovici nu este cu secret.

D. I. MITACHE: Ce a făcut d. general Samsonovici?

D. dr. N. LUPU: Cifrul care a dispărut să-ți spună ce a făcut.

D. C. RADOVICI: Cum dați voe ca escrocul acesta de Zelewski să pună numele unui general cinstit în joc?

D. ST. CICIO POP, președinte: D-le dr. Lupu, nu pot admite ca un general ministru de război să fie numai pe baza unor auspiciuni ale d-tale terfelit aici.

D. dr. N. LUPU: Nici eu nu pot admite ca un g-ral ministru de război să fie atât de neglijent în corespondența lui, ca singurul act pe care-l face, confidențial, asupra unor uzine, către presedintele consiliului, să ajungă în arhiva lui Zelewski. (Aplauze pe băncile opoziției, întreruperi pe băncile majorității).

Dar, d-lor, pentru ca să vă satisfac pe deplin curiozitatea dv. care îmi pare rău să spun că nu este patriotică, ci politică, vă voi citi imediat o scrisoare (Intreruperi pe băncile majorității) pe care vă voi ruga să o descifrați dv., fiindcă mai bine veți ști dv. care din dv. este „caucius", care este „lemn" și care este „carte". (Aplauze, ilaritate pe băncile opoziției; întreruperi pe băncile majorității, sgomot).

O scrisoare cifrată

Iată scrisoarea, — deși este lungă vă voiu citi-o. Este traducere din limba germană:

„Diferența către Direcția Comercială, Diferența B... între F... și F... a provocat în toate cercurile reprezentanților lemnului și asigurărilor mare neliniște și îngrijorare și în consecință primul semnatar imediat după sosirea sa a fost rugat de toate persoanele competinte de a lămuri această chestiune. Primul semnatar a emis părerea că ar fi foarte plăcut pentru G... dacă F... ar primi C... și în cazul când F... ar dori acelaș bază de calculație ca și F... ar trebui să plătească 15—18% adaos de B... deoarece această diferență rezultă din finanțarea în plus. In acest adaos nu este calculată (Intreruperi pe băncile majorității) **munca executată în plus care iarăș ar primi B... cu 10%. Imediat după sosirea primului semnatar am tradus în românește tabelele cari au fost date și în ziua următoare am explicat reprezentantului lemnului și locurilor în drept diferența B.. Conferința a fost împărțită în trei părți: finanțare, furnizări în plus și munca efectuată în plus. Finanțarea și furnizările în plus figurau în scrisoarea dv. Munca în plus reesea din comparația G.... reprezentantul lemnului ca și d. Maj Mare, reprezentantul cărților** (Ilaritate pe băncile opoziției). **Reprezentantul stofelor precum și comitetul pentru materiale s'au declarat de acord cu lămuririle date de noi și reprezentantului lemnului printr'un referat corespunzător a supus chestiunea lui Anton". — Cine o fi Sfț. Anton acesta, nu știu, poate știți dv.** (Ilaritate).

„Anton a primit cu mulțumire aceste lămuriri și consideră această chestiune ca încheiată. Deci pentru noi această chestiune este definitiv tranșată și așteptăm ședința cea mai apropiată a lui A... sub presedinția d-lui Anton care va fixa programul 2 de materiale etopt, pentru a putea da într'un eventual caz un răspuns cuvenit și în legătură cu B... pentru V... V'am telegrafiat cum urmează și vă rugăm a ne fixa pentru o... pe baza B... pentru o... și F... (Intreruperi pe băncile majorității).

Da, meritați aceasta, căci dacă dv. căpătați cifrul știați și dv. despre ce este vorba.

Dar veți vedea că este ceva mai mult.

Zelevski convoacă și Parlamentul

„Având în vedere — și ascultați vă rog de cine depindeți dv. în această mândră țară a noastră — că sesiunea parlamentară se va termina Miercuri 1 Aprilie, este bine înțeles imposibil ca chestiunea noastră să fie adusă în discuția Parlamentului. (Exclamări, Intreruperi pe băncile opoziției). **Din acest motiv am dispus deci ca în a doua jumătate a lunii Mai, Parlamentul să fie convocat în vederea legii...**

VOCI de pe băncile opoziției: Rușine! Rușine! (Zgomot mare)

VOCI de pe băncile majorității: Ce dată are scrisoarea?

D. dr. N. LUPU: 30 Martie 1931, când erați la putere dv. (Aplauze furtunoase pe băncile partidului țărănesc și pe băncile partidului national liberal, intreruperi pe băncile majorității, zgomot mare).

Vasăzică, Excelența sa, d. Zelewsky a dispus ca în a doua jumătate a lunii Mai, anul 1931 — zicea el în Martie — „Parlamentul să fie convocat în vederea legii Roma Mamă Rujmon și anume modificată cu legea Isofoces, trebue să fie votată neapărat. Primul semnatar va mai avea mâine ocazia să vorbească cu reprezentantul caucicului, cu care voim să fixăm definitiv condițiunile de plată, pentrucă reprezentantul caucicului pleacă în ziua de 2 Aprilie într'un concediu de boală de o lună sau două la Gnias. Statutele și modificările legii le-am predat pentru studiere reprezentantului cărbunelui Vecoix și domnul în chestiune va stiliza legea într'o formă potrivită, rezolvând formalitățile necesare".

Iată ce votați dv.: legi care le stilizează Icsochics și Icsococs dela grupul cărbunelui. (Aplauze prelungite, ilaritate pe băncile opoziției). *Apoi, atunci, dece să mă mai mir eu că pândiți ca lupii, ca șacalii, sfârșitul săptămânii, ziua de Sâmbătă, ca să treceți rapid toate legiuirile lui Icsococs și Icsochics?* (Aplauze prelungite pe băncile opoziției).

Moralitate șifonată

D-lor, socot că v'am obosit și pe dv. și poate m'am obosit și pe mine cu citirea atâtor și atâtor documente. Totuș, trebue să vă mai spui ceva, tot din acest dosar, de la dosarul A. Domnul Zelewski, reprezentantul fabricii de munițiuni, în raport legal și legitim cu autoritățile, cum crezi d-ta, d-le ministru, a băgat de seamă că toți acești Icsochicși nu erau toți de o teapă, pentrucă, dacă unii nu se jenează și chiar petrec cu el, alții se jenează să treacă pe la biroul său, deoarece atrag atenția funcționarilor biroului; erau acolo oameni cu ipochimen, figuri reprezentative, a căror delicateță morală se cam sifona să fie văzuți de atâtia funcționari, în această legitimă și legală informație, asupra a tot ceeace se petrece în biurourile ministerului de război, între ministru și subalternii săi. Atunci, face o scrisoare, care este la dosar, în care cere Direcțiunii comerciale să-i dea o sumă mai mărișoară, ca să-și capete o altă locuință, unde vor putea veni tot timpul, fără a fi observați, căci în actuala locuință personaliile trebue să treacă prin birouri și se cam jenează pentru aceste mici informații. (Aplauze prelungite, ilaritate).

D-lor deputați, cum v'am spus, dv. puteți să cereți unui om orice; nu puteți să-i cereți însă imposibilul. Dacă nu intervenea — repet — interegnul fatal, sunt sigur că și alte acte și alte documente, mult mai grave decât acestea, deși și acestea sunt destul de grave, puteau să fie în mâinile dv. și puteați să aveți și cifrul actual, pentrucă aceștia sunt bandiți de stil mare, la fiecare lună schimbă cifrul, și perechi de chei au câte 3-4; nu pot să fie prinși așa de ușor. Dar dacă îl luați deodată, și aveați cifrul actual, aveați întreaga chestiune în mână. Dar și așa aveți destul!

Zelevski vinovat de spionaj

Domnilor deputați, sesizați de aceste fapte, pe care eu vi le-am relatat dv., în scurtele comunicări pe care le-am făcut înainte de interpelare, am cerut din primul moment arestarea lui Zelewski. D. prim ministru mi-a răspuns, că el trebue să aibă întâi și întâi în vedere administrarea justiției pure, nu administrarea justiției de stat, și a invocat un oarecare articol.

Domnule Vaida, d-ta ești doctor, și eu sunt doctor. Desigur, că nu suntem tari în drept și fiecare apelăm la prietenii noștrii. D-ta pe semne că ai apelat la capul justiției care nici el, mă tem, nu este doctor în drept; eu am apelat la prietenii mei.

Domnule Vaida să te referi d-ta la art. 8 din legea spionajului și trădării de țară în timp de pace, lege din 1930, pe care de altfel o citează comisarul regal și care spune că *„primirea și păstrarea de acte secrete relative la apărarea națională, fără autorizarea legală, constitue crimă de spionaj".*

Ei bine, domnilor, acte secrete. Mai secrete ca acestea ce voiți?

Dosire secretă? Ce doriți mai secretă ca aceasta, când el singur cere — este declarația lui — să i se facă altă locuință, în care agenții să nu fie văzuți?

Mai infracțiune ca aceasta să declare în mod mincinos înaintea comisarului regal că îi dă cheile și el să aibă altele la îndemână, și mai infracțiune decât să rupă sigiliile și să ia totul de acolo ce mai doriți (aplauze pe băncile partidului țărănesc și pe băncile ambelor partide liberale).

Trebula să fie arestat, dela ora 6 jum., din ziua de 10 Martie, de când s'au văzut primele vestigii ale trădării lui (aplauze pe băncile partidului țărănesc și pe băncile ambelor partide liberale).

In loc de aceasta el se plimbă liber de 12 zile pe străzile Capitalei.

Interpelări se fac în Cameră, intervenții de tot felul. Este o persoană intangibilă; nimeni nu se atinge de dânsul.

Vă spuneam la începutul cuvântării mele: putem pierde orice, putem rămânea săraci lipiți pământului, datori vânduți, acoperiș cerul și culcuș pământul; de 1500 de ani toate ramurile acestea ale românismului, așa au bătute și prăpădite de toate valurile și vijeliile barbarilor și ale lui Dumnezeu, dar și-au păstrat în mijlocul codrilor și pe brazda lor, nepătată, neatinsă cinstea și onoarea țării (aplauze prelungite).

Am trăit în cursul veacurilor pe limba strămoșească și pe cinstea bătrânească. Vă întreb eu pe dv., pe toți acești frați ai mei, frați dușmani și frați prieteni: există, cunoașteți o țară în Europa civilizată în care asemenea evenimente să se fi produs și în care de a doua zi, asasinul, criminalul, escrocul și spionul să nu fie închis? (aplauze prelungite pe băncile partidului țărănesc și pe băncile ambelor partide național liberale. Strigăte de bravo).

Care este secretul, care este taina? Cine îl proteje? Dumnezeu de sus nu protejează asemenea canalii

Cine are răspunderea? Dv. guvernul. Pentru ce după atâtea date, Zeleski nu este închis? Cum socotiți dv.? Va putea fi om în această țară, va putea fi talent, va putea fi putere, care să poată să împiedice poporul să nu facă, după asemenea infamii, cele mai grozave presupuneri, cele mai dăunătoare calamități asupra țării? (Aplauze prelungite pe băncile opoziției). D-lor, lumea nu trăește cu principii filozofice, nici cu principii economice, ci cu câteva principii morale, care formează cimentul și baza tuturor societăților umane (aplauze pe băncile opoziției). Printre aceste principii morale este încrederea în conducere, însă conducerea trebue să fie ca femeea Cezarului, lipsită de bănuială, toată lumea să creadă în virtutea ei.

Ce argument, — chiar dacă ar vrea să vă apăr — ce argument pot să aduc eu înaintea lumii, când Zeleski este încă liber? Ce va zice Cehoslovacia? Aceasta nu este un argument. Eu cunosc și pe d. Beneș și pe d. Masaryk, oameni de inaltă onestitate, de profundă onestitate; ei cei dintâi se vor revolta, când vor vedea că un prepus al fabricii lor (aplauze prelungite pe băncile opoziției) a îndrăznit să corupă, să terfelească pentru că și eu cred că dv. Dar să facem proba. Poate că acest nemernic incasează el singur foarte multe milioane și pune pe socoteala d-tale ori a d-tale. Pentru ce nu te superi? Pentru ce nu-ți faci datoria patriotic: să vestești pe acei bărbați să ai luat măsuri? (aplauze pe băncile opoziției). Doriți să le ia ei? Apoi aici s'a produs crima. D-lor, nu vă jucați cu focul.

V'am aici că mă prezint în calitate de soldat al cinstei și al onoarei țării mele; nici o altă calitate nu am, le refuz pe toate celelalte. Dar această calitate îmi cere ca la momentul când onoarea țării mele este bătjocorită, când de zece zile e pălmuită pe amândoi obrajii, când lumea întreagă se uită la noi și se întreabă nedumerită: pentru ce acest șpion se plimbă liber? datoria mea este să cer imediata arestare a trădătorului și excrocului; dacă nu aveți puterea, imediata plecare a dv., (aplauze pe băncile opoziției).

D-lor nu se poate altfel. Faceți-vă datoria. Datoria celor cari vor veni, dacă nu o veți face dv., este ca imediat, mai întâi să aresteze pe șpion și în al doilea rând, de îndată să intre în posesiunea acestor documente și cifruri și tot ce este conrupt și compromis în armată, în partid, în general, în miniști, să fie trimis la potou, să fie impușcat. (Aplauze prelungite pe băncile opoziției). Nu pentru aceasta au pierit 300.000 de oameni, nu pentru aceasta, două milenii am așteptat împlinirea visului. Nu. Nu pentru ca să fim batjocura și râsul tuturor bandiților din afară de aici. Cine e vinovat măcar cu o fotă că a trădat interesele țării, că s'a vândut, să fie pus la stâlpul de impușcare și eu, care n'am ucis om, mă duc să trag primul în el (aplauze pe băncile opoziției). Să curățați grajdurile lui Augias, să vă dați seama că nu ne pasă nici dacă ne dă Geneva bani, nici dacă nu ne dă, nici că mâncăm pâine sau mămăligă, însă să nu fim terfeliți, să nu fim de râsul lumii întregi, ca în fața unor asemenea mișelii să nu luăm măsura necesară. Și măsura necesară este — termin ca și Caton: „Cartagena dărâmată", Zeleski arestat și executat, ori dv. demisionați; ori amândouă (aplauze prelungite și îndelung repetate pe băncile opoziției, ovațiuni).

Cuvântarea d-lui I. G.

AFACEREA SKODA IN FAŢA CAMEREI

— URMARE DIN PAGINA 6-a —

mă mândresc cu prietenia d-sale personală.

Vă pot asigura că el cel dintâi va fi indignat că un reprezentant al firmei cehoslovace, care lucrează cu statul român în chestiuni de armament, este un supus austriac şi un spion de această categorie (aplauze pe băncile opoziţiei).

Dacă dv. veţi pune sau nu veţi pune fierul roşu, nu ştiu, dar că cehoslovacii îl vor pune, aceasta o garantez (aplauze pe băncile opoziţiei).

Este admisibil să presupunem noi că cehoslovacii, prietenii noştri, vor tolera ca între ei şi noi, în chestii militare să fie austriaci suspecţi?

D. dr. N. LUPU: Foarte bine!

D. I. G. DUCA: Am zis suspecţi, fiindcă eu mai bănuesc ceva. Bănuesc că acest domn este în legătură cu sovietele. Siguranţa dv. n'a putut să nu vă spună că sunt legături intime între acest domn şi un individ care este cunoscut ca fiind unul din principalii spioni sovietici dela noi din ţară. Atunci întreb încă odată: când ştiţi aceste lucruri şi nu se poate să nu le ştiţi, dece domnul acesta este liber şi circulă pe stradă, ne sfidează pe toţi şi vă insultă pe dv.? (aplauze pe băncile partidului liberal şi pe băncile partidului ţărănesc).

Ştiţi dece ţara este atât de înfrigurată pe această chestie? Pentrucă s'au vorbit multe în ultimii trei ani în jurul acestei comenzi.

Eu sunt un om politic, cu trecut şi răspunderi, care, prin urmare, nu pot veni aci la tribună să fac afirmaţii pe cari nu le pot dovedi cu acte. Dar nu puteţi contesta nici dv. că s'au vorbit multe în această chestie, s'au citat nume, s'au făcut începuturi de anchetă sub guvernul precedent.

Un fost ministru de război declară urbi et orbi că este persecutat de dv., fiindcă a vrut să ancheteze această afacere şi cu toate acestea domnul acesta circulă.

Nu vedeţi că dv. sunteţi acei cari daţi consistenţă veracităţii tuturor acestor vorbe, acestor invinuiri, cari au circulat? (Aplauze pe băncile partidului liberal şi partidului ţărănesc).

Chestiunea aceasta este atât de gravă, încât ţara are dreptul să ceară lumină, lumină întreagă şi fără înconjur. (Aplauze pe băncile opoziţiei).

Cerem arestarea imediată a lui Zalewski, anchetă amănunţită la ministerul apărării naţionale şi la Marele Stat Major: cine sunt persoanele, cari păstrau aceste acte secrete? Să le ştim, cum e cu putinţă ca aceste persoane să fi lăsat să dispară actele, care erau încredinţate supravegherei lor?

Cine sunt domnii dela ministerul apărării naţionale, cari şi-au permis să angajeze statul român într'o comandă de muniţii de miliarde, fără ca măcar să consulte biurourile, care au acolo sarcina apărării noastre naţionale? Ce interese au putut fi la mijloc?

Lumină, lumină până la capăt. Întrucât ne priveşte, considerăm că această afacere nu se încheie astăzi; ea de azi înainte abia începe şi, în interesul superior al ţării, întrucât ne priveşte pe noi, ne vom face datoria până la capăt. (Aplauze prelungite pe băncile opoziţiei).

Discursul d-lui Oct. Goga

D. OCTAVIAN GOGA: D-le preşedinte, d-lor deputaţi, m'am asociat şi eu la această interpelare, în momentul în care mi-am dat seama că sunt în joc interesele superioare ale ţării.

Şi, d-lor, când viu la această tribună, îmi dau perfect seama de abuzului greu sufletesc, care atinge astăzi ţara noastră.

Cred că fiecare dintre dv., privind în jur cu ochii deschişi, îşi dă seama cât de frământată este astăzi societatea noastră, în toate fibrele ei, de sus şi până jos.

Spiritul public al ţării este astăzi într'o agitaţie permanentă. Şi dacă vă duceţi acolo jos, în mijlocul maselor populare, este imposibil să nu descifraţi umbra de scepticism, care se strecoară pe fruntea bunilor noştri ţărani (aplauze prelungite pe băncile opoziţiei).

Ei bine, d-lor, în asemenea împrejurări, un om politic îşi dă seama de răspunderea fiecărui cuvânt pe care îl rosteşte; îşi dă seama că el nu poate să vie la această tribună să toarne petrol peste foc, că rolul lui este să fie un echilibrator.

De aceea eu, în cursul guvernării dv., deşi între noi a fost un vechiu proces de adversitate politică de lichidat, pot să afirm că, la momentele grele, am avut în faţa mea, numai împrejurările generale ale vieţii noastre publice şi problemele noastre de stat; şi nici odată nu am venit aci ca să pun în faţa guvernării dv., cari eraţi vechii mei adversari, vreun obstacol.

Şi astăzi, d-lor, cu acelaş substrat sufletesc am venit la această tribună. Îmi dau însă seama de anumite adevăruri, adevăruri simple, elementare, trecute în mintea tuturora.

Această stare sufletească a unui popor, care se găseşte într'un plin cutremur molecular, vere ca atunci când păcatul se plimbă iar peste creştetele noastre, pe urma acestui păcat să vină imediatele sancţiuni, dacă trebue să vină (aplauze pe băncile opoziţiei).

Iată, d-lor, cu ce stare sufletească sunt în aceste momente în faţa acestei drame, la care asistăm cu toţii şi pe care d. dr. Lupu risipind tot sufletul lui, a căutat să o reinvie în faţa dv., trecând în detalii.

Eu, d-lor, nu voiu putea să reviu asupra acestor detalii. Dar nu pot să nu-mi aduc aminte de origina acestui rău, de împrejurările în cari s'a zămislit acest contract oneros pentru viaţa noastră de stat, în temeiul căruia suntem astăzi aci şi din care decurg toate aceste apăsări pentru spiritul public.

Originele contractului

— O vastă instrumentaţie cu tâle —

Domnilor, vă aduceţi aminte, înainte cu patru ani, sub guvernarea d-lui Maniu, în zilele de gloriosă domnie ale Regenţei, cum de odată, un val de rumoare publică s'a abătut asupra noastră: ne atacă ruşii.

Doctorul Lupu a amintit acest lucru şi eu trebue să corijez. D-sa spunea că acest val a pornit sub guvernarea generalului Averescu. Să ne scuzi, d-le dr. Lupu. Acest val a pornit cu câteva luni înainte de încheerea contractului şi acest val era declanşat numai ca să prepare o anumită stare sufletească. Îmi aduc aminte, d-lor, cum din om în om şi din ureche în ureche trecea acest adagiu: la Tiraspol se fac concentrări de trupe. Şi îmi aduc aminte cum oamenii politici din Basarabia, cum preşedinţii societăţilor de binefaceri şi cum femeile din Basarabia dela Chişinău veneau pe la noi îngrijoraţi. D-lor, s'au otrăvit un întreg colţ de ţară, s'a otrăvit o ţară întreagă pentruca să se prepare o stare sufletească potrivită. Eu însumi am căzut victimă acestor svonuri, le-am dat crezare şi cum puteam să nu le dăm crezare şi eu şi d. dr. Lupu şi dv.?

Am început să batem cu toţii la pragul Regenţei şi am spus îngrijoraţi: ce este de făcut, pentrucă ne atacă ruşii la Tiraspol şi ţara este dezarmată? Atunci am mers şi la Principele Nicolae şi la I.P.S.S. Patriarhul şi s'a petrecut un miracol, deodată, ne-am pomenit cu toate aceste svonuri că au trecut, nu au mai existat ca prin minune. Ca printr'o baghetă magică toată această vastă instrumentaţie a fost pusă la o parte şi am intrat în sală. Iar Părintele Patriarh văzându-mă mi-a spus pe ton de mustrare, de dojană prietenească, că s'a făcut o mare comandă de material de război în valoare de mai multe miliarde lei la uzinele Skoda.

Atunci am înţeles de ce s'a lansat svonul. Am înţeles că am fost o victimă şi vă declar că de aci înainte cu mai multă prudenţă voiu examina toate aceste veşti (aplauze pe băncile opoziţiei).

Eu însă atrag atenţiunea dv. şi vă pun întrebarea: ce suflet poate să fie acela care otrăveşte o provincie după 100 de ani întoarsă la sânul mamei, svonuri vinovate cari sunt în stare ca lezăturile dintre această provincie şi vechiul regat să le slăbească?

Iată ce îmi aduc aminte despre acest contract şi sunt în dreptul meu să spun că din primul moment contractul Skoda s'a născut în pat nelegiuit (aplauze pe băncile opoziţiei).

D-lor, de atunci, natural eu nu m'am mai ocupat de această chestiune fiindcă am fost şi sunt de părere că secretele de stat şi mai ales secretele militare nu sunt obiect de discuţie publică. Am lăsat pe seama forurilor competente această chestiune.

MOTIVELE SUSPENDARII CONTRACTULUI

În cursul vremii însă, după plecarea dv. dela putere, venind guvernul Iorga-Argetoianu, mi s'a spus că acest contract a fost suspendat. Atunci am cercetat şi eu, pentru cunoştinţa mea să văd care sunt motivele care au determinat această suspendare de contract care mi se spusese că are să răspundă nevoilor înarmării noastre.

Iată motivele cari ni s'au dat:

Consiliul superior al armatei n'a fost de loc sezisat de acest contract, care a fost iscălit de d. general Cihoski şi mi se pare de d. Madgearu, deşi ministrul de război de atunci era dator să supună acest contract consiliului superior, deoarece era material de armament pentru armată şi legea de organizare a armatei zice că nici o schimbare de armament nu se poate face fără avizul consiliului superior al armatei.

Mi s'a arătat apoi că preţurile din acest contract sunt mult mai mari decât preţurile de fabricaţiune, astfel că prin câştigul de 3—400% s'au adus ţării pagube de miliarde.

Mi s'a dat un exemplu din care dv. puteţi trage concluzioni asupra restului, fiindcă în mod normal acest contract trebue să fie extraordinar de oneros dacă din el puteau să decurgă atâtea favoruri. Mi s'a spus: aparatele speciale, cum sunt aparatele de oehtre, sunt plătite aproape cu de 12 ori preţul lor, adică în loc de 3000 coroane cehe, cu 36.000 coroane cehe (exclamaţiuni pe băncile opoziţiei).

D-lor, în astfel de împrejurări noul guvern dorind să se fixeze asupra valorii şi asupra utilităţii materialului comandat a trimis în 1931 pe generalul Rudeanu să asiste la experienţele de tragere ale noului tun de câmp de 75. D. general Rudeanu la întoarcere a raportat ministerului — acest lucru trebue să-l ştie foarte bine d. ministru de război — că acest tun n'are absolut nici o valoare şi nu îndeplineşte nici una din calităţile unui tun modern, că nu poate fi primit, căci ar constitui dela început un material în afară de serviciu.

O NOUA COMISIE

După acest raport, care era foarte grav, o nouă comisiune sub conducerea generalului Paul Anghelescu cu d. general Rudeanu alături şi alţi ofiţeri superiori a mers la Pilsen, la fabrica Skoda şi această comisiune a stabilit la fabrică că tunul de 75 nu îndeplineşte nici una din condiţiile unui tun modern. A terminat convenind cu însuş directorul fabricii că acest tun nu poate fi acceptat şi că trebue să se facă altul, care să îndeplinească condiţiile tunului modern.

După aceea, d-lor, procesul verbal al acestei şedinţe care hotărăşte decomandarea tunului a fost semnată în acest sens chiar de d. general Cihoski care a făcut acel contract şi care în faţa observaţiunilor aduse înaintea consiliului superior în faţa realităţii faptelor cu desăvârşire compromiţătoare, a trebuit să se încline.

Iată, lucruri pe care le-am auzit şi cari mi s'au relatat asupra caracterului oneros al acestui contract. Eu, n'am mai auzit despre această chestiune până când d. Lupu s'a însărcinat să vină la această tribună să relateze în faţa ţării şi a dv. noaptea dramatică ce s'a petrecut la 10 Martie.

D-lor, nu voi stărui asupra detaliilor acestei nopţi. În mod pitoresc şi impresionant, le-a înfăţişat d. dr. Lupu. Cred că trebuie să mă mir şi eu, alături de fiecare din dv., asupra atitudinii pe care a avut-o guvernul în această chestiune.

Relev şi eu că acest domn Zalesky întorcându-se acasă, a rupt sigiliile. Relev şi eu că guvernul n'a luat nici o atitudine în această chestiune şi d. Madgearu, fiind de faţă, va fi nevoit poate să explice controversa care există între declaraţiile care se găsesc la dosar, făcute de d. Zalesky şi pe care le contestă d. Madgearu, fiindcă există între aceste declaraţii o deosebire.

RECONSTITUIREA CRIMEI

Noi ne-am pomenit aci cu un dosar, însă dosarul este foarte defectuos. O foarte ciudată situaţie, ca şi când pe locul unde s'a petrecut o crimă, noi am fi găsit o batistă pătată de sânge. Batista aceasta este pătată, însă îmi dă impresia că găsim pe ea şi urmele unui monogram (Aplauze pe băncile opoziţiei). Din această batistă noi trebue să reconstituim crima; materialul care ne stă la dispoziţie este suficient ca să tragem concluzioni.

D. doctor Lupu v'a arătat cari sunt documentele. Eu mi le-am însemnat aci şi în mod natural, după ce d-sa a stăruit asupra fiecărula din ele şi le-a comentat, nu voi face comentarii noi, dar pentru a le strânge într'un mănunchi în faţa d-voastră, care trebuie să fiţi judecători în această chestiune, vă atrag din nou atenţia asupra lor.

CE CUPRIND DOSARELE

S'a găsit în copie: corespondenţa dintre diferitele servicii ale ministerului apărării naţionale; s'au găsit rapoartele ministerului armatei către consiliul de miniştri asupra comenzilor şi nevoilor noastre de armament; toată corespondenţa caselor concurente, ca de pildă Wickers şi Reşiţa cu ministerul armatei; s'a găsit tabela materialelor de armamentul care este necesar apărării noastre naţionale; s'au găsit jurnalele declarate secrete ale consiliului de miniştri prin cari se deschid creditele necesare armamentului nostru; foile calificative ale mai multor generali, între altele foaia calificativă a generalului Amza.

Asupra acestei chestiuni, mi se pare că datorim cu toţii, dacă vrem să fim obiectivi şi să descifrăm toată psihologia acestor oameni, să spunem că această foaie calificativă a generalului Amza se găseşte la dosar şi era interesantă pentrucă generalul Amza sub guvernul dv. a fost acela care a declanşat această luptă împotriva contractului. Şi atunci trebuia să se caute tot ceeace putea să fie o armă pentru distrugerea acestui om. Şi s'a pus mâna pe foaia calificativă care natural este un secret.

Merg mai departe. S'au găsit jurnalele Consiliului de miniştri, prin care se comandă armamentul nostru la Reşiţa; s'au găsit contractele ministerului de război cu celelalte case furnizoare; s'au găsit copii de pe procesele-verbale ale Consiliului superior al armatei, cu toate deciziile sale. Toate aceste acte, cari se găsesc la dosar, poartă menţiunea, din partea ministerului de război, „secret". S'au găsit apoi diverse documente compromiţătoare pentru diverşi indivizi. Vi s'a vorbit de scrisoarea nenorocită a unui colonel, astăzi în retragere, care spunea pe franţuzeşte că el şi-a probat toată amicitia lui pentru casa Skoda şi graţie acestei amicităţi, probată de el, casa Skoda a câştigat 17 milioane sau nu ştiu cât; s'au găsit copii de pe toate expunerile ministrilor de război, prin cari se cer credite şi se înainteză tabelele de armament la consiliul de miniştri.

SCANDALUL ESTE UN SIMPTOM AL VREMII

D-lor, un proces, ca acesta pe care îl ducem noi astăzi, are darul să lumineze structura intimă, nu numai a unui aşezământ, dar a unei societăţi. Marile procese sunt totdeauna prilejuri de mari lămuriri, din cari se descifrează mentalitatea mediului şi gândurile cele mai ascunse ale unei societăţi. Vă aduceţi aminte din lecturile dv., că, înainte de a se prăbuşi regimul Burbonilor în Franţa, a fost marele proces al Collerului, din care o minte pătrunzătoare poate să descifreze toate degradările morale ale aristocraţiei franceze dinainte de marea revoluţie. (Aplauze pe băncile opoziţiei).

Duceţi-vă şi căutaţi oricare proces; fiecare este un prilej de lumină. Procesul d-nei Caillaux, care s'a petrecut înainte de război, în ultimele zile ale păcii, a fost o posibilitate de a se pătrunde în starea sufletească a burgheziei franceze, care domina Franţa înainte de război.

Ei bine, la lumina acestui proces, noi facem o penetraţiune în tainele ascunse, nu numai ale aşezământului nostru militar, dar ale mentalităţii noastre din această vreme. (Aplauze pe băncile opoziţiei).

SITUAŢIA MINISTERULUI ARMATEI

Cum apare ministerul de război pe urma acestui proces şi pe urma acestor acte? Trebue să spunem adevărul. Adevărul trist, care poate fi pronunţat sau în cuvinte patetice, cari să ne zguduie în toate fibrele simţirii noastre sau poate să fie pronunţat lapidar, prin câteva cuvinte, totuş are darul să fie zguduitor. Ministerul de război apare ca o casă cu uşile şi cu ferestrele sparte, în care intră Zelevski când vrea şi fură tot ceeace vrea de acolo. (Aplause prelungite pe băncile opoziţiei).

Domnilor, dacă aş face o scurtă caracterizare a documentelor cari s'au găsit, le-aş clasa în două părţi: o parte este aceea care poate fi interpretată, punându-se mâna pe aceste documente în mod ilicit, că avantajează casa Skoda faţă de alţi concurenţi; reprezentantul casei Skoda pune mâna pe toate documentele, pentru ca să vadă care este situaţia armamentului nostru, pune mâna pe toate secretele noastre militare şi noi devenim oarecum niste sclavi, trecem într'o atitudine de lobagi, faţă de această casă care ne exploatează, fiindcă ea ştie tot ce este la noi, ştie toate tainele casei noastre şi ne neutralizează orice tendinţă de concurenţă din partea oricăruia ar veni să o oprească (aplause).

Aceasta este o parte a documentelor.

ZELESKI ESTE SPION?

Altă parte frizează pur şi simplu spionajul. Nu se poate ieşi din adevărul care trece în faţa noastră a tuturor şi care se califică singur.

Toate aceste lucruri — secrete de stat — sunt trecute pe mâna unui străin. El este în treacăt cetăţean austriac.

D-lor deputaţi, am primit o scrisoare astăzi pe care v'o citesc.

În scrisoare mi se spune: „Nu ştiu dacă Zelevski este sau nu vinovat. Nu am la mână elementele după care aşi putea judeca. Ştiu însă un lucru, că acest domn Zelevski era foarte bun prieten cu maiorul Vărzaru" (exclamări).

Dv. ştiţi cine este acest maior Vărzaru? Este un nenorocit din fosta armată austriacă care astăzi este la ocnă condamnat pentru trădare de secrete militare.

Mai departe mi se spune şi s'a afirmat acest lucru de o serie de deputaţi cari pot să certifice—că secretara lui Zelevski este sora acelui Osias care, părinte Manu, a fost unul din autorii care au aruncat bomba la Senat din care cauză a murit Episcopul Radu, pentru care faptă Osias a fost închis 10 ani la Doftana.

O MOBILIZARE MORALA INTEGRALA

Atunci domnii mei, aci nu sunt multe lucruri de vorbit; aci nu sunt multe comentarii de făcut. Adevărul este simplu, limpede şi, ori poate să aranjeze conştiinţa noastră, ori dacă nu poate, noi suntem sub un nivel moral care califică pe cetăţenii acestei ţări (aplauze prelungite).

Eu vă spun, cu toată sinceritatea pe care mi-o trezesc marele probleme ale chinuitei noastre ţări în împrejurările actuale, că niciodată dela Unire încoace nu am trecut printr'un sfert de ceas care să mă zgudue sufleteşte atât de mult şi care să-mi dea impresia că ţara noastră în fundamentele ei începe să se mişte, şi care să-mi dea impresia că nu mai este un sentiment de siguranţă care să se sălăşluiască în sufletele noastre (aplauze prelungite).

Dar domnilor deputaţi, gândiţi-vă că dincolo de această Adunare, dincolo de noi deputaţii şi senatorii cari avem gimnastica fiecărei zi pentru a înregistra problemele politice şi problemele de stat, gândiţi-vă încă odată la marea mulţime. Aţi văzut dv. ce efect a avut alei în Bucureşti această problemă? Aţi văzut dv. astăzi, când aţi venit la Cameră, mulţimea care se răscolise din toate colţurile Capitalei să asiste, uitaţi-vă la aceste galerii, ce înseamnă ele? (aplause pe băncile opoziţiei). Că se mişcă rărunchii acestei naţii faţă de noi. Ei bine, noi nu putem să stăm cu mâinile în sân. Ori răspundem pe deasupra ideei de partid, faţă de acest atac la existenţa noastră, cu o mobilizare morală integrală a sufletului românesc (aplauze prelungite pe băncile opoziţiei, strigăte de bravo), ori, domnii mei, este compromisă însăşi apărarea noastră naţională.

Gândiţi-vă la această lume, la aceşti nenorociţi funcţionari, cărora le tragem pâinea dela gură, gândiţi-vă că le cerem sacrificii în fiecare clipă. Ce-şi vor zice ei? Bugetul este tăiat, toate funcţiunile, în toate domeniile, sunt rău răsplătite. Aveam până acum mândria noastră, care trecea ca un blazon curat în faţa ochilor tuturor, aveam armată şi azi nu mai avem siguranţa ei (aplauze prelungite şi îndelung repetate pe băncile opoziţiei, strigăte de bravo). Se vor ridica unii să spună: ne stricăm raporturile noastre diplomatice cu aliaţii. A răspuns foarte bine şi d. dr. Lupu şi d. Duca: tendinţa de purificare morală există la baza cugetării acestor aliaţi şi numai raporturi de puritate morală pot să stea la baza raporturilor de apropieri politice (aplauze prelungite pe băncile opoziţiei).

Vor zice unii: dar să nu accentuăm prea mult aceste lucruri în faţa ţării, fiindcă s'ar putea, sub presiunea acestor accente îndurerate, să se răscolească prea adânc simţurile populare. Ei bine, domnilor, da, suntem la o criză. Să se răscolească totul şi să ne lămurim (aplauze prelungite).

Întrucât mă priveşte, de dimineaţă şi până seara, uitându-mă şi înregistrând frământarea acestui popor, un atom din marele tot, îmi dau seama de extraordinara dramă sufletească prin care trecem noi, în fiecare zi, de dimineaţă până seara. Trebue o purificare a spiritului public în ţara românească, trebue o curăţire a conştiinţei publice, trebue să dăm masselor noastre populare sentimentul că păcatul, atunci când se iveşte, trebue să primească sancţiunea.

Deaceea, sub imperiul acestui rigorism moral al momentului, vă rog pe dv. să priviţi, să judecaţi şi să hotărâţi această afacere. Vi s'a spus limpede: omul acesta trebue să-şi primească sancţiunea şi eu cred că dv. veţi da conştiinţei publice, târziu, prea târziu, o satisfacţie postumă.

O schimbare de regim, de aceasta are nevoe ţara.

Deci, domnilor, orice s'ar întâmpla, plecaţi depe aceste bănci. Daţi ţării o satisfacţie şi lăsaţi ţara ca într'o clipă nouă, să se conducă într'un spirit de înoire politică şi morală. (Aplauze prelungite pe băncile partidului naţional agrar, şi ale ambelor partide liberale şi ale partidului ţărănesc).

Cuvântarea d-lui Gh. Brătianu

După interpelarea atât de amplă, atât de amănunţită a d-lui dr. Lupu, după cuvântările, pe cari le-aţi auzit, veţi înţelege de ce eu va trebui să stăruesc mai puţin asupra chestiunii în sine, care face obiectul dezbaterilor noastre. Mă voi opri mai mult asupra unui fapt, pe care îl consider deosebit de caracteristic şi care interesează întreaga desfăşurare a procesului pe care îl desbatem astăzi. Faptul acesta este pauza aceasta misterioasă, în cursul cercetarilor, din ziua de 11 Martie. Ea influenţează întreaga desfăşurare a evenimentelor. În acest interval de treizeci şi şase de ore s'a putut opera în voe, în casele ale căror sigilii s'au rupt., în acest interval de treizeci şi şase de ore noi am fost lipsiţi, cu siguranţă, de documentele esenţiale asupra chestiunii pe care o dezbatem.

De aci, voi desprinde o primă concluziune: noi dezbatem acest proces după actele cari ne-au rămas, dupe actele, pe care, domnul, care a rupt sigiliile din nervozitate, a binevoit să le lase, pentru cercetarea noastră.

Nu voi stărui asupra detaliilor acestei chestiuni. Nu voi întreba pentru ce a intervenit în noaptea de 10 Martie un membru al guvernului şi nu voi întreba ce a declarat sau ce nu i-a declarat alt ministru lui Zalewski însuşi a doua zi, după ruperea sigiliilor.

SPIONAJUL

Voi trece direct la partea cea mai gravă a acestei chestiuni, voi urma până la capăt traectoria pe care o descoperă în aceasta tristă afacere îngrijorarea care ne cutremură pe toţi. (Aplauze pe băncile opoziţiei).

Această latură se defineşte cu un singur cuvânt: mai mult încă decât afacerile, mai mult decât sperţurile de care a fost vorba în corespondenţa aceasta pe jumătate descifrată numai, pe care a-ţi auzit-o, mai mult încă decât aceste fapte în ele înşile atât de grave, pe noi ne cutremură, ne mişcă o singură noţiune: spionajul (aplauze pe băncile opoziţiei).

În adevăr, în această chestiune care, îmi şi insist şi vă rog să sublinieţi cu mine această distincţie, nu este chestiunea fabricei Skoda, care aparţine unui stat amic şi aliat, cu care dorim să păstrăm raporturi pe care le-a închegat şi mai strâns alianţa din zilele trecute, este chestia acestui agent, acest domn Zalewski, ale cărui legături nu rezultă din actele pe care le-am putut examina, dar care, cum vedeţi, se pot presupune, se pot bănui.

Dar mai mult încă decât chestia acestui agent, se pune chestia celor cari l-au procurat aceste acte, interesând direct chestiunile esenţiale ale apărării naţionale (aplauze pe băncile opoziţiei), cu alte cuvinte pe corupător îl vedem, stând în faţa dv., dar vă întreb aceeva, unde sunt corupţii? (aplauze prelungite pe băncile opoziţiei).

D. I. G. DUCA: În actele cari au dispărut.

D. G. I. BRATIANU: Şi atunci, domnilor, îngăduiţi-mi să lărgesc puţin cadrul acestor dezbateri.

Găsim în aceste documente acte de o importanţă covârşitoare. Nu le voi mai înşira pe toate, îmi ajunge să ştiu, chiar dacă actele consiliului superior al oştirei sunt mai puţin grave, decât cele ale consiliului superior al apărării ţării, îmi ajunge să ştiu că în actele acestea se află expunerea confidenţială, făcută de ministrul apărării naţionale şi adresată primului ministru, asupra capacităţii industriei noastre de război (aplauze pe băncile opoziţiei).

VOCI DIN OPOZIŢIE: Unicul exemplar.

D. G. I. C. BRATIANU: Văd că v'a impresionat pe toţi faptul, că reprezentantul uzinelor Skoda la noi este un supus austriac sau un fost supus austriac. Ce să spunem însă atunci, când în propriile noastre întreprinderi, cari servesc interesele apărării naţionale, găsim supuşi austriaci sau maghiari?

D. OCTAVIAN GOGA: O să-i luăm odată de urechi pe toţi şi o să-i trimetem la ei acasă.

D. G. I. BRATIANU: Un om competent, ale cărui intenţii eu nu le pot bănui, îmi spunea că în aceste întreprinderi sunt specialişti de cari avem absolută nevoie, pentrucă nu putem să-i înlocuim în capul branşelor de producţie în care se află.

Atunci urmează a doua întrebare şi mai dureroasă: în aceşti 15 ani, cari s'au scurs dela Unire, dela întregire unde ne sunt inginerii? Unde este corpul tehnic, dacă aceasta este situaţia în întreprinderile cari veghează la apărarea naţională?

D. VICTOR PAPACOSTEA: Îi aruncaţi pe drumuri pe inginerii români. Aceasta faceţi. O să vă arăt acum la o comunicare.

D. GH. I. C. BRATIANU: Nu este vorba numai de supuşi străini. De rândul acesta, din actele pe cari le avem la dispoziţie apare acest lucru tragic, acest lucru grozav: amestecul acelora cari sunt de neamul şi de sângele nostru.

Am ajuns să trăim un moment tragic — şi mă adresez acelora dintre dv. cari au trăit înainte de războiu în fosta Monarhie Austroungară — am ajuns să trăim acest moment tragic, că peste viaţa publică a României integrită, peste viaţa ei militară, pe care o vrem fără prihana, cum a fost în trecutul ei, să se întindă o umbră nefastă. Această umbră nefastă a colonelului Riedl, care şi-a pătrunzit în armata austriacă pedeapsa cuvenită pentru mişelia şi trădarea sa.

De atâtea ori am insistat, dela această tribună, să se convoace comisiunea specială, în care să putem dezbate chestiunile esenţiale ale securităţii şi apărării naţionale. Simt o adevărată repulsiune ca să aduc asemenea chestiuni în desbaterea publică a acestei Adunări; şi aceasta, a doua zi după ce s'a încheiat pactul de organizare al Micei Înţelegeri.

Aci îmi şi adaug şi eu convingerea mea că urmărirea şi pedepsirea unui agent culpabil nu poate altera cu nimic raporturile noastre de o trainică prietenie cu aliaţii noştri cehoslovaci (Aplauze pe băncile opoziţiei).

Dar ceeace ni se cere în momentul de faţă este să punem rânduială în casa noastră proprie.

Aţi văzut deunăzi ce ecou a avut în opinia publică descoperirea agenţilor şi a spionilor vrăşmaşi din administraţia P. T. T. Ceeace s'a desvăluit astăzi în faţa dv. nu este decât întregirea, completarea acestei descoperiri.

Ca încheere la cuvintele prin care vreau să mă asociez la interpelarea, ce s'a desvoltat astăzi, eu mă voi adresa către d. preşedinte al Consiliului, către care m'am întors acum o lună, într'un alt ceas greu al vieţii noastre publice acela care a urmat incidentele sângeroase din calea Griviţei.

Vă spuneam atunci, după incidentele din calea Griviţei, că este momentul să impuneţi colaboratorilor dv., ori pe ce treaptă s'ar afla ei, un suport necesar de solidaritate şi de disciplină morală. Astăzi, în faţa primejdiei care ni se descoperă vă spun că cangrena s'a întins şi că este ceasul chirurgiei. Cerem cu toată hotărîrea în momentul acesta înlăturarea samsarilor şi, prinderea spionilor. De veţi lua măsurile pe cari le dictează împrejurările de astăzi domnule prim ministru, vom vegheа alături de dv., iar de nu le veţi lua, vom vegheа împotriva dv. (Aplauze pe băncile opoziţiei).

Acest capital nefast pe care l-am văzut acumulat astăzi în faţa noastră, acest capital nefast de culpabilă neglijenţă, de vinovată subminare a apărării naţionale să nu rodească mâine în procente sângeroase, de graniţe incalcate, de vieţi româneşti jertfite, de bogăţii şi de instituţii naţionale distruse.

Vă cerem deci cu toată hotărîrea urmărirea şi prinderea agentului vrăjmaş, dar vă cerem şi aplicarea neîntârziată a răspunderilor şi a sancţiunilor în interiorul casei noastre, (aplauze pe băncile opoziţiei).

Cuvântarea d-lui Iunian

D. GR. N. IUNIAN: Nu voi intra din nou în analiza faptelor pe care cu atâta limpezime şi cu atâta energie vi le-a expus prietenul meu d. doctor Lupu. Voi stărui asupra unora numai, pentru ca să putem face unele caracterizări necesare.

Din toate cele desvoltate înaintea dv., rezultă mai multe lucruri. Întâi: societatea Skoda se bucură în această ţară de un privilegiu special şi se bucură de multă vreme, pentrucă în scrisoarea colonelului Popescu, de care vă vorbea d. doctor Lupu, se arată că el reprezenta o altă casă, a făcut o ofertă pentru material de război pentru o cifră de vre-o 12 miliarde şi a renunţat la această ofertă pentru ca să înlesnească societăţii Skoda contractarea pentru acelaş material cu o cifră îndoită. Cerea bine înţeles recompensă şi motiva acest act al lui astfel: „Cât despre mine, domnule, am merite faţă de Skoda cu mai multe titluri, şi am probat amicţia mea pentru societate şi spiritul meu pacific (ilaritate) când în 1928, cu prilejul unei comenzi de 9300 corpuri de proectile, am oferit totul în numele casei Breda pe care o reprezentam, cu preţul de 17.550.000. Comanda totuşi a trecut societăţii Skoda pentru preţul de 31.200.000 La o comandă de 31 milioane, o diferenţă de 14 milioane. După insistenţele pe care un amic comun, care ocupă o situaţie din cele mai importante, am renunţat să fac contestaţie, dintre cele mai intemeiate, dealtminteri, cum v'a prezentat lucrul spre acmanare reprezentantul dv. la Bucureşti.

Întârzierile de plată mi-ar cauza pagube importante, şi aşa mai departe.

Va să zică, încă înainte de 1928 şi sub toate regimurile societatea aceasta s'a bucurat de o situaţie privilegiată şi se găsea îndreptăţită să înlăture prin aceleaşi mijloace de corupţie, ofertele mai avantajoase, pentru ca să treacă asupra ei comenzi cari se cifrau la o sumă aproape dublă.

S'a continuat şi mai departe şi dela 1928 înainte tot astfel şi s'au folosit exact aceleaşi mijloace.

Sunt convins că d. ministru de război şi d. prim-ministru vor lua toate măsurile să se cerceteze şi alt aspect al chestiunii şi am convingerea că dacă s'ar dovedi cum pare a reeşi din dosare, că directorul reprezentant al Skodii, aci la Bucureşti, nu se mărginea să apere numai, în cadrul cu totul excepţional, interesele societăţii, ci făcea şi acte de spionaj, vor lua măsuri împotriva lui.

În orice caz, avem drept să ne punem o întrebare, şi cu ocoasta intrăm în examinarea ultimului aspect pe care l reprezintă această chestiune: pentru ce atunci când indicii serioase erau la dosar, care să dovedească şi procedeele acestor excepţionale pe care le foloseşte directorul reprezentant al Skodii, pentru ce atunci când indicii suficiente se găseau, care să lase cel puţin bănuiala unor acţiuni de spionaj, pentru ce acela care apare vinovat de asemenea procedare, contra celor mai vitale interese ale ţării noastre este lăsat liber de două săptămâni? (aplauze prelungite pe băncile opoziţiei). Pentru ce? Pentru că se pare că se bucură de o specială protecţie.

D. ILIE LAZĂR: Domnule Iunian, pe Zeleski l-aţi primit vre-odată acasă? Şi întâmplător aţi fost nas împreună cu el?

D. GR. IUNIAN: Domnule Lazăr, eram informat că îmi veţi pune această întrebare.

Da, l-am primit pe d. Zeleski acasă, unde a venit să-mi ceară o consultaţie. Mi-a prezentat o copie după un statut şi m'a întrebat dacă acest statut — mi se pare că era o chestiune privitoare la contractul Copşa-Cugir — şi dispoziţiile lui intră în cadrele legilor în vigoare, sau este nevoe de o lege specială.

D. dr. N. LUPU: Domnule Iunian atunci nu ştiai că este spion pentru ca nu l-ai fi primit, dar d. Lazăr ştia că este şi căuta cu el. Aceasta e deosebirea.

D. C. I. C. BRATIANU: Domnule Iunian, când l-ai primit pe Zelewski?

D. GR. N. IUNIAN: L-am primit acum 2 ani, dar l-am primit ziua şi de faţă cu martori; nu l-am primit noaptea în biurou şi aşa cum a fost primit Zelewski când a tratat încheerea contractului.

Eu invit aci pe toţi care socotesc că sunt vizaţi de către declaraţia d-lui Zelewski şi de actele din dosare, să aibă curajul să ceară arestarea lui, pentru ca să fie silit să declare tot ce ştie. Toţi aceţi cari, din declaraţiunile lui Zelewski şi din dovezile cari se vor administra, vor avea contra lor dovada unui amestec necorect în calitate de membri ai guvernului, apărători fără justificare şi cu bănuială a intereselor nelegitime ale societăţii Skoda să-şi găsească sancţiunea prin excluderea lor din viaţa publică (aplauze prelungite pe băncile opoziţiei; strigăte de bravo)...

Pentrucă dacă dv. nu veţi avea curajul, nu veţi avea tăria să faceţi această operă de purificare în sânul partidului dv., care se resfrânge şi în viaţa noastră publică, toată opinia publică revoltată de asemenea procedee fără precedent, chiar în ţara noastră, în care moravurile sunt atât de păcătoşite, vă va sili ca, prin orice mijloace, să vă faceţi datoria (aplauze prelungite şi îndelung repetate pe băncile opoziţiei).

Dar să venim la dosar ca să vedem ce este aci.

Vasăzică, domnul Zelewski are un prim avantaj, un noroc, în loc să meargă, cum s'ar fi dus orice om, acasă, cum a arătat şi domnul doctor Lupu a avut norocul să meargă la domnul Popovici, să-l găsească acasă.

Domnul ministru Popovici era deja încunoştinţat despre această descindere, care s'a făcut. Ştia despre ce este vorba. Pentru ce nu aţi spus d-lui Zelewski: imediat acasă, domnule, să-ţi dai seama de ce ai făcut, pentru ce eşti urmărit?

Nimic din toate acestea. A plecat d-l Zelewski, s'a dus întru târziu acasă, unde a fost întâmpinat de către comisarii regali ceva mai greu de înduplecat, cari l-au poftit — politicos sau nepoliticos, d-l Zelewski au s'a plâns — la prefectura poliţiei Capitalei pentru cercetări.

În declaraţia d-sale, d-l Zelewski ne face o mărturisire foarte pre

AFACEREA SKODA IN FAŢA CAMEREI

— URMARE DIN PAGINA 7-a —

nu am văzut pe acest domn.

D. GR. IUNIAN: A doua zi, Sâmbătă, d. Zelewski m'a rugat su întreb la ministerul de finanţe ce s'a decis în privinţa cercetării ce se ordonase. La minister am vorbit cu d. secretar general şi cu d. inspector Tănăsescu, cari mi-au spus că chestiunea este terminată şi că chiar în acea zi se vor ridica sigiliile ce se pusese.

D. G. G. MIRONESCU: Mă ertaţi că intervin în această chestiune. Iată despre ce este vorba. (Întreruperi pe băncile opoziţiei).

D. dr. N. LUPU: Lăsaţi-l, cade şi el. Aici cine se ridică, se încurcă. (Ilaritate pe băncile opoziţiei).

D. G. G. MIRONESCU: In cursul nopţii am fost avizat şi eu, ca şi alţi colegi că o descindere fiscală s'a făcut la casa Skoda. N'a putut să mi se spună dacă ministrul de finanţe ştia sau nu de această perchiziţie. Atunci, în dimineaţa zilei de 11 Martie am telefonat d-lui Madgearu ca să-l întreb dacă cunoaşte chestiunea, dacă ordinul de perchiziţie a fost dat de dânsul sau nu, pentru că era de interes general, ca să ştim de unde pleca cercetarea fiscală, dela d. ministru sau din iniţiativă proprie a inspectorului.

D. Madgearu ne-a răspuns: nu cunosc chestiunea. N'am dat nici un ordin, dar fiindcă d. reprezentant al acestei case a cerut zilele acestea să fie la mine — ceruse cu câteva zile audienţa — ca să discute unele clauze financiare ale contractului, îl voi chema, voi cerceta să-ţi voi comunica. Este adevărat că mai târziu, la ora 11 sau 12 mi-a comunicat d. Madgearu că cercetarea şi cererea de perchiziţie s'a făcut din iniţiativa inspectorului respectiv şi că-şi urmează cursul el.

D. GR. N. IUNIAN: Vă mulţumesc pentru această lămurire d-le Mironescu, cuvintele dv., ca şi ale d-lui preşedinte al consiliului le iau ca literă de evanghelie.

El bine, d. Zelewski nu-şi aminteşte de aceasta; dumneaiei spune: „m'am dus la ministerul finanţelor, fiind chemat de d-ra Spirtaru, şefa de cabinet a d-lui ministru Madgearu, unde după câteva momente fiind primit în audienţă de d. ministru Madgearu...". Până aci l-a trebuit patru zile. Dar cum s'a apucat să vină, cum a şi intrat. (Ilaritate pe băncile opoziţiei).

Mai departe: „m'a primit d. ministru şi mi-a cerut scuze de cele întâmplate cu prilejul descinderii organelor fiscale... (exclamări pe băncile opoziţiei, protestări, întreruperi pe băncile majorităţii), asigurându-mă că nici un membru al guvernului n'a ştiut despre acest lucru şi nimeni nu i-a dat această autorizare. După aceea am discutat şi alte chestiuni în legătură cu aceasta.

VOCI de pe băncile opoziţiei: Care?

MINISTRUL FINANŢELOR: Vi le voi spune acum, ca să vedeţi cât de infami sunteţi. (Protestări vehemente pe băncile opoziţiei, zgomot mare).

VOCI de pe băncile opoziţiei: La ordine! La ordine! (Zgomot mare).

D. dr. N. LUPU: D-le preşedinte, a calificat acţiunea opoziţiei de infamă. Vă rog să-l chemaţi la ordine.

VOCI de pe băncile opoziţiei: Să-şi retragă cuvântul. (Protestări pe băncile majorităţii, zgomot mare).

D. D. CIOC: La puşcărie cu el. (Protestări vehemente pe băncile majorităţii. Se produce un schimb violent de cuvinte între membrii majorităţii şi membrii opoziţiei).

D. POMPILIU IONIŢESCU: D-le preşedinte, d. Cioc şi-a permis să se adreseze d-lui ministru Madgearu cu cuvintele „la puşcărie". Vă rog să-l chemaţi la ordine. (Zgomot mare).

D. ŞT. CICIO POP, preşedinte: D-lor deputaţi, regret că v'aţi aruncat cuvinte unii altora.

D. dr. N. LUPU: Să-şi retragă cuvântul de infam. (Zgomot mare, întreruperi pe băncile opoziţiei).

D. C. TOMA: D-le preşedinte, să-şi retragă cuvântul. (Aprobări pe băncile opoziţiei).

D. VICTOR PAPACOSTEA: D-le preşedinte, să nu ne arunce cuvântul „infam". (Aprobări pe băncile opoziţiei).

VOCI de pe băncile opoziţiei: La ordine! La ordine!

Şedinţa se suspendă.

*

D. ST. CICIO POP, preşedinte: Înainte de a da cuvântul d-lui deputat Grigore Iunian, rog pe d. ministru de finanţe să se explice pentru cuvintele grave pe care le-a adresat. (Aplauze pe băncile opoziţiei).

MINISTRUL FINANŢELOR: D-le preşedinte, când voi lua cuvântul după d. Iunian (întreruperi, zgomot pe băncile opoziţiei) şi voi explica cum stau lucrurile în realitate, voi lăsa Camerei să judece dacă calificativul meu poate fi diminuat cu ceva.

VOCI de pe băncile opoziţiei: Acum să te explici (zgomot mare).

D. dr. N. LUPU: Ori retrage cuvântul, ori îl chemi la ordine (zgomot).

D. GR. N. IUNIAN: Judecător va fi opinia publică. Eu vă cerceta dacă din expunerea exactă a faptelor pe care am făcut-o, cu posibilitatea pentru oricine, oricât de puţin obiectiv, să atragă singur concluzia, eu am putut să comit un act de infamie. Dacă concluziile vor fi cumva altele decât cele sperate — mi-aşi permite să spun cu desnădejdea aşteptată de către d. ministru al finanţelor — *opinia publică va pedea şi va ştiea să atribue cuvântul ocerta de infamie acelora dintre miniştri care, în loc să se trudească pentru apărarea intereselor generale, a căror pază le este încredinţată, acordă larga lor proteguire şi acoperire, şi delicvenţilor de rând şi criminalilor graţi, cum sunt aceia cari ar fi dovediţi ca făcând acte de spionaj. (Aplauze pe băncile opoziţiei).*

Dacă din faptele relatate se va reţine că d. Zelinski este vinovat că este în posesie de documente secrete care nu au ce căuta în arhiva lui, că este vinovat de acte de spionaj, că este vinovat de repetate acte de corupţie, că este vinovat de contravenţie fiscală şi că totuşi s'a bucurat de un tratament special şi de o proteguire specială, reţin cuvântul. El va fi atribuit acelula care va fi dovedit vinovat. (Aplauze prelungite pe băncile opoziţiei, strigăte de bravo).

D-lor, să trec la examinarea mai departe. Aţi văzut ce spunea Zeleski: am mers, am fost primit la moment şi am stat de vorbă şi mi s'au cerut scuze. D. ministru de finanţe, căruia i s'a înaintat această declaraţie a d-lui Zeleski — vedeţi, pare-se că organele militare sunt ceva mai aspre, nu cunosc nici imunitatea ministerială, necum cea parlamentară, pentru că am găsit potrivit să-i ceară o lămurire d-lui ministru de finanţe, care s'a grăbit s'o dea cu roşu pe alb, pe chiar declaraţia d-lui Zelewski, şi care cuprinde următoarele:

„Faţă de această declaraţie, care conţine unele neadevăruri, cred nemerit să precizez următoarele: am chemat pe d. Zelewski la mine".

L-aţi chemat? N'a venit la o audienţă mai dinainte fixată? Unde este infamia? (Aplauze pe băncile opoziţiei).

„...şi i-am comunicat" — ce? aţi discutat chestiunile cu privire la plată?

„...i-am comunicat că cercetarea ce s'a făcut a fost urmarea unui raport al unui controlor al ministerului de finanţe, prin care se constata o contravenţie fiscală şi sistarea caselor se datoreşte refuzului de a fi dat registrele. Am adăogat că dacă predă registrele, din punctul de vedere al cercetărilor fiscale, nu mai avem nimic de cerut".

Iată, prin urmare, un tratament special.

Un contravenient fiscal, care se derobează de un an, care întrebuinţează mijloace de corupţiune. În contra cărţii...

MINISTRUL FINANŢELOR: De unde eram să ştiu?

D. GR. N. IUNIAN: De unde era să ştiţi? Dece n'aţi lăsat să se facă cercetarea cu toată rigoarea cu care obişnuit se face contra altor contravenienţi? Dece aţi spus, că din punct de vedere fiscal, chestiunea este isprăvită, pentru că se putea întâmpla ca în actele, care stăteau mai departe închise în casă, să se afle elemente de natură a dovedi indiscutabil existenţa contravenţiei fiscale. Dar v'a preocupat lucrul acesta. Aţi declarat că, din punct de vedere fiscal, totul s'a isprăvit.

„D. Zeleski comunicându-mi că a rupt sigiliile, ia-m replicat că a fost un act nepermis. Este ridicolă afirmaţia că aş fi cerut scuze d-lui Zeleski". ter e explicată prin tratativele Apoi: „Chemarea la ministerul pentru stabilirea modalităţilor de plată a furnizorilor militare contractate. Nu avea ori fixată".

D. G. G. MIRONESCU: Mă ertaţi, trebue să revin din nou, v'am spus rândul trecut că nu am vorbit cu d. Madgearu de cât de chestii fiscale; nu aveam calitatea să vorbesc de altceva.

D. dr. N. LUPU: Crezi că ai procedat cum trebue? Crezi că solidaritatea ministerială nu-ţi impunea acest lucru, pentru că eşti capul administraţiei publice, când ai ştiut la ora 11 că s'au găsit documente compromitătoare să-l informezi?

D. GR. N. IUNIAN: Prin urmare la ora în care Zelevski a fost chemat la telefon pentru ca să vină la minister, când a fost primit la ministru şi când i s'a lămurit chestiunea, era în cunoştinţă de gravitatea invinuirilor cari i se aduceau.

Şi atunci, apare, pentru acela cari vor avea să judece, pentru acela cari ascultă această expunere cinstită a faptelor, cel puţin curios cum s'a putut ca să se procedere astfel şi dacă nu este mai mult decât o uşurinţă în această procedare. (Aplauze pe băncile opoziţiei).

Dar nu e numai atât. Domnul Zelevski a fost imediat întrebat. Şi a fost revoltat comisarul regal în contra acestei cutezanţe a lui Zelevski, care afirma în sarcina domnului ministru al finanţelor un lucru care este desminţit.

Iată ce spune d-sa:

„Ieri în ajun informasem pe avocatul meu de cele petrecute şi el fusese cu mine la prefectura poliţiei, unde d. colonel Pomponiu mi-a spus că chestiunea cu armata s'a terminat, rămânând chestiunea fiscului.

Avocatul meu d. Săvescu, cu dispoziţiunile mele, s'a dus dimineaţa la ministerul finanţelor pentru a interveni şi a protesta. Ca urmare a fost desigur faptul că Sâmbătă dimineaţa, pe când mă aflam la biroul meu, mi s'a telefonat dela ministerul de finanţe de către d-şoara Spirtaru, şeful de cabinet al d-lui Madgearu, să vin la minister imediat, unde sunt aşteptat de d. ministru".

Prin urmare, n'a fost chemat pentru aranjarea plăţilor pentru furnitura militară, ci ca urmare — explică Zelevski — a intervenţiei făcută de d. Săvescu. A fost chemat telefonic, pentruca să dea lămuriri, ca urmare a protestelor făcute.

Iată prin urmare declaraţia aceasta, că d. Zelevski a venit la minister în scopul de a regula chestiunea plăţii, este infirmată de d-sa, care nu avea interes să ascundă acest lucru (aplauze pe băncile opoziţiei).

„M'am dus la minister la ora 12 şi 30, unde am fost primit de d. ministru Madgearu, care m'a poftit să stau jos". Toate politeţele.

„Şi mi-a spus: domnule Zelevski am aflat ce s'a întâmplat cu dv. şi te rog să crezi că nici un membru din guvern nu a ştiut aceasta, nici eu nici secretarul general. Aceasta a făcut-o un funcţionar inferior, care este foarte inteligent, dar a făcut o greşală. Pentru mine, chestiunea aceasta este penibilă.

„Atunci eu am întrebat ce face cu sigiliul. La aceasta, d. ministru Madgearu a spus: dacă chestiunea cu armata este terminată atunci la ministerul finanţelor chestiunea este terminată şi cercetarea fiscului va merge mai departe fără justiţie, dar sunteţi obligaţi să arătaţi toate registrele". (Aplauze prelungite pe băncile majorităţii).

D. dr. N. LUPU: Lasă să aibă şi Zelevski aplauze în Camera Românească. Blestem pe capul vostru (arătând către băncile majorităţii).

D. GR. IUNIAN: Dar, domnilor, daţi-mi voe să citesc mai departe: „dacă d. ministru Madgearu, este întrebat d-sa nu poate spune că n'a fost exact aşa cum declar pe cuvânt de onoare şi jurământ, afară de cazul dacă d-sa, în calitate de ministru nu apreciază că sunt alte interese cari dictează interese mai superioare decât faptul de a fi socotit cu ca un mincinos" (aplauze pe băncile opoziţiei).

Sunt două explicaţiuni posibile: sau a spus adevărul şi atunci consecinţa o trageţi dv. şi se va vedea unde este infamia sau nu a spus adevărul şi atunci se dovedeşte o cutezanţă fără margini din partea lui. Nu este prima şi singura cutezanţă. Cutezanţă atunci când a căutat şi a reuşit să-şi adune toate documentele cele mai secrete privind înarmarea noastră; cutezanţă atunci când a lucrat toate mijloacele de corupţie posibilă, cutezanţă şi mai mare atunci când a rupt sigiliile, cutezanţă când după ce a rupt sigiliile i-a venit comisarul regal şi a vrut să timeşti după chei i-a spus: nu mai e nevoe, poftim cheile le am eu.

Şi atunci vă întreb şi trebue să căutăm explicaţia unde găsim explicaţia acestei cutezanţe? Să-mi daţi voe ca dintr'un dosar să vă citesc o notiţă şi veţi vedea dv. cui îi este adresată, pentru că adresantul lipseşte, pe notiţă dar se va putea uşor identifica, eu nu-l identific va las pe dv. să o faceţi. Notiţa e din 27/9/932. Atunci era domnul Mironescu ministru de finanţe, mă mir cum până acum nu a cerut sancţiuni împotrica dv. fiindcă o să vedeţi că a cerut sancţiuni contra tuturor care au zădărnicit aşteptările lui. Notiţa spune: „Speranţa că odată cu venirea guvernului naţional-ţărănesc care este acum de patru luni la putere se va aduce în ordine chestiunea contractului cu Skoda din păcate nu s'a realizat". (Ilaritate, aplauze ironice pe băncile majorităţii). Aveţi dreptate, da.

„Ministerul apărării naţionale a remis uzinelor Skoda spre studiere şi hotărîre caietul de sarcini întocmit. În afară de aceasta timp de 15 luni s'a practicat numai sabotarea în privinţa contractelor încheiate de către guvernul Maniu şi dacă urmează a se îndeplini dorinţa fostului ministru al apărării naţionale vor trece do, ani până când România va primi tunurile mult inferioare celor comandate iniţial".

Este un foarte pronunţat sentiment de ură împotriva fostului ministru de război, d-l general Ştefănescu Amza faţa de care avea în două dosare adunate multe documente şi printr'o coincidenţă cu totul bizară — nu vreau să insist asupra ei, nici nu vreau să trag nici o concluzie — acest sentiment de ură împotriva generalului Ştefănescu Amza s'a manifestat şi în alte părţi atât de puternic încât a fost silit să părăsească ministerul de război la constituirea noului guvern (întreruperi, protestări pe băncile majorităţii)... Să nu mă siliţi să vorbesc pe această chestiune.

VOCI DE PE BANCILE MAJORITĂŢII: Vorbeşte! (Întreruperi, zgomot).

D. GR. N. IUNIAN: „Cu toate că guvernul naţional-ţărănesc este de patru luni la putere, spre mirarea generalilor şi a guvernului cehoslovac, nimeni nu s'a ocupat până în prezent de această chestiune şi nici de chestiunea plăţilor. S'ar putea crede că guvernul naţional-ţărănesc care de fapt a încheiat contractele, ar trebui ceî puţin din motive de prestigiu să aducă într'un fel de ordine chestiunea aceasta, respectiv să dispună tratative. (Ilaritate, exclamaţii pe băncile majorităţii). Mai departe se plânge împotriva d-lui ministru Mironescu:

„Uzinele Skoda au propus actualului ministru de finanţe Mironescu de a reduce această plată zilnică, de a da bonuri de tezaur, etc., însă din păcate toate străduinţele şi propunerile uzinelor Skoda de a uşura plăţile au rămas până în prezent fără nici un răspuns". A resistat d. Mironescu (exclamaţii, întreruperi pe băncile majorităţii).

„Scopul acestei notiţe este de a atrage atenţia guvernului şi partidului" (exclamaţii pe băncile opoziţiei). Nu numai a guvernului! Mă întreb: dacă guvernul are ceva de deslusit cu uzinele Skoda sau cu guvernul cehoslovac cu privire la contractul de furnituri, ce are mă rog partidul de lămurit în acest contract (aplauze pe băncile opoziţiei) pentruca Zelewki să se afle îndreptăţit de a atrage atenţia partidului asupra acestei chestiuni? (Întreruperi pe băncile majorităţii).

„Scopul acestei notiţe este de a atrage atenţia guvernului şi partidului asupra acestei stări care nu mai poate dura şi care dăunează foarte mult prestigiul partidului. (exclamaţiuni pe băncile opoziţiei) nu numai în România, ci şi în străinătate şi de a lua în fine iniţiativa de a pune această chestiune a înarmării, atât de importantă pentru armata română şi pentru politica externă. Măsurile pe care ar urma să le ia guvernul ar fi deci...

D. D. CIOC: Acesta, care face legi în Ţara Românească!

D. GR. N. IUNIAN: D. acela care provoacă o şedinţă specială a Parlamentului, indică acum partidului şi prin mijlocirea lui guvernului, condiţiunile în care această chestiune ar putea să fie lămurită:

1) anularea tuturor actelor de sabotaj ordonate de fostul ministru al apărării naţionale, d. Ştefănescu Amza şi de d. general Rudeanu, care nu numai că întârzie înarmarea artileriei române cu trei ani, dar vor să înzestreze armata şi cu tunuri inferioare celor comandate;

2) Permutarea tuturor generalilor, ca de exemplu generalul Rudeanu, general Partenie, general Petrescu, care împreună cu d. general Ştefănescu-Amza, au lucrat contra tendinţelor partidului naţional-ţărănesc. (Exclamări, aplauze pe băncile opoziţiei), şi care a declarat că toţi membrii guvernului şi generalii cari au încheiat contractele, ar trebui, în frunte cu d. Maniu să fie trimişi în faţa Curţii marţiale.

Iată un om care îşi permite să ceară, în al doilea rând, ca o condiţiune ca afacerea aceasta să fie încheiată, permutarea generalilor. Şi, domnilor, a fost într'un moment de generozitate, pentru că atunci când a făcut conceptul era mai aspru, căci în nemţeşte stă scris acolo Absetzung adică înlocuire.

Prinurmare acest om care se socotea aşa de tare în Ţara Românească, când a conceput condiţiunile şi le-a scris în brulon în limba germană, era mai pretenţios, cerea să-i dea afară.

Dar când a tradus textul în româneşte a fost mai blând: a renunţat la pretenţiunea de înlocuire din armată şi s'a mulţumit cu permutarea.

Nu ştiu în ce măsură se vor fi executat dispoziţiile a tot-puternicului Zelewski, fapt rămâne însă îndrăzneala incalificabilă a acestui om de a cere printr'o notiţă cu caracter particular o asemenea măsură.

D. I. G. DUCA: Şi, totuşi, este liber.

D. GRIGORE N. IUNIAN: 3) Pe baza scrisorii de răspuns a uzinelor Skoda la adresa ministerului, uzinele Skoda urmează să reia lucrările pe baza referatelor întocmite de comisiunea de recepţie.

4) Înscrierea tuturor plăţilor în bugetul ordinar al ministerului apărării naţionale, după cum este prevăzut în contract.

5) Plata ratelor restante de către ministerul de finanţe într'un mod care urmează a se stabili de acord cu uzinele Skoda, ţinând seama de situaţia financiară a ţării. Mi se pare că punctul acesta s'a executat.

6) Delegarea unei comisiuni la Pilsen.

7) Satisfacţie morală tuturor ofiţerilor care au fost urmăriţi şi pedepsiţi pe nedrept.

Iată, domnilor, un om care îşi permite să ceară un guvernului mai întâi permutarea acelora care s'au făcut vinovaţi contra intereselor societăţei şi al doilea satisfacţia morală, — un ofiţer din armata română are nevoie de intermediul lui Zalewski pentru ca să poată dobândi satisfacţia morală. (Aplauze pe băncile opoziţiei). Şi mai departe:

„Al 8-lea, o declaraţiune a guvernului că acesta este de acord ca d. director Zelewski să rămână şi mai departe ca reprezentant al uzinelor Skoda".

Iată ultima condiţie:

„Fostul ministru de război, d. general Ştefănescu-Amza, pe baza scrisorilor, a rugat pe consulul cehoslovac la Bucureşti şi pe consulul României la Praga să intervină la uzinele Skoda ca d. Zelewski să fie destituit de către consiliul de ad-ţie al uzinelor Skoda şi de către guvernul cehoslovac.

„Dacă toate aceste puncte se vor lămuri, artileria română va putea dispune încă în cursul acestui an de circa 40 obuziere de o sută de milimetri".

„Este aproape de necrezut că d. general Ştefănescu-Amza şi d. general Rudeanu pot să renunţe la cele 24 baterii de tunuri de câmp numai prin faptul că aceşti doi domni nu au fost în stare să pună condiţiuni mai bune decât acelea cari sunt prevăzute în caietul de sarcini".

„Nu vor să admită nici unul ca cele 24 baterii de tunuri de câmp să fie refăcute numai pentruca d. g-ral Ştefănescu-Amza şi d. g-ral Rudeanu să poată fi pe placul d-lui Malaxa că d. inginer Malaxa a fost însărcinat de Reşiţa.

„Guvernul va trebui să ia măsuri ca aceşti generali interesaţi să nu mai fie în situaţia de a reprezenta alte interese decât acelea ale administraţiei militare".

Îmi pare rău că m'aţi silit să citesc aceste lucruri.

Iată un om care îşi permite să ceară măsuri împotriva generalilor Ştefănescu-Amza şi Rudeanu, ca fiind puşi în serviciul unei case, care este concurenta casei Skoda.

„Cer acordarea de avantajii morale, de compensaţie morală, ofiţerilor cari au servit interesele casei Skoda şi cari au fost persecutaţi".

Domnilor, dacă citim aceste documente, găsim poate în ele explicaţia cutezanţei acestui domn şi poate că, cu oarecare osteneală, vom putea identifica şi pe aceia, căruia îi era adresată această notiţă, în care se ocupă atât de mult şi de interesele ţării şi de interesele armamentului, în măsura în care ele concordă cu acelea ale uzinei Skoda, şi cu interesele partidului. Aici, nu ştiu în ce măsură se preocupă în chip atât de deosebit de prestigiul partidului.

Dacă nu veţi fi capabili să faceţi această operă de curăţenie, veţi fi dovedit că ultima putere de vitalitate este dispărută în organismul politic pe care l-aţi reprezentat până astăzi, veţi dovedi inutilitatea acestui organism politic (aplauze prelungite pe băncile opoziţiei. Întreruperi pe băncile majorităţii, zgomot).

Dacă veţi reuşita, nu va exista mijloc; nici starea de asediu, nici această acoperire pe care atât de cărduros aveţi aerul să o promiteţi deja şi acelora cari nu sunt vinovaţi şi acelora cari vor putea fi identificaţi, peste toată această împotrivire a dv. opinia publică îngrozită de tot ce a aflat, revoltată de toate aceste acte de şoşnicie, care pot să fie socotite ca adevărate crime împotriva ţării, va ştii să vă mature, şa smulgă de pe banca ministerială pe acela cari se vor fi dovedit vinovaţi (aplauze pe băncile opoziţiei).

D. MINISTRU DE FINANŢE arată că la 11 Martie, dimineaţa a fost întrebat de d. Mironescu la telefon dacă „am auzit de descinderea dela Skoda. L-am răspuns: Nu. „Cerceteaz-o — îmi spune căci afacerea ne jenează acum când reorganizăm Mica Înţelegere".

M'am interesat şi am aflat că era vorba de un denunţ vechi: exista un proces-verbal de amendă, care în Dec. 1932 fusese constatat greşit făcut de funcţionarul Marţulies; ca să completeze lipsurile procesului-verbal, inspectorul Tănăsescu a socotit necesară cercetarea registrelor soc. „Skoda". Şi s'a făcut descinderea.

S'au găsit acte militare, s'au sigilat. L-am chemat pe d. Zelewski la mine şi i-am spus: Cei cu chestiunea dv.? De ce nu luaţi măsuri să se aranjeze? Nu e un act dusmănos i-am spus. La urmă îmi spune d. Zelewski: Am fost nervos şi am rupt cu cotul un sigiliu.

Eu nu ştiam că sunt în safurile sigilate, acte militare importante, nu mi-am putut închipui ca o societate străină să facă afirmaţiunile destăinuite azi aci. N'am citit dosarul pentru că n'am avut timp.

D. general Uică mi-a spus: Omul acesta aduce mereu în conversaţie numele tuturor oamenilor politici de care pretinde că ar fi legat. L-am rugat pe d. general Uică să vină la ministerul de finanţe şi pe propria declaraţie a lui Zelewski am pus apostila mea.

Atunci, pe ce se întemeiază amestecarea mea în această chestiune? Ce legătură am eu cu acest scandal?

Credeţi dv. că eu, sau altul dintre colegii mei civili, am putut să avem vre-un cuvânt de spus în chestiunea comenzilor militare?

În ce calitate puteam să o facem? Care era calificarea noastră tehnică, ca să putem să ne pronunţăm dacă muniţiunea X şi armamentul Y, comandat la fabrica Z sau epsilon, este acela de care ţara avea nevoe? Sau ce calificaţie tehnică se poate presupune miniştrilor civili ca să se poată pronunţa chiar şi în chestiunile de preţ cu privire la comenzile militare?

Eu cunosc istoria tuturor contractelor militare dela răsboi şi până astăzi; eu cunosc istoria contractelor militare din timpul neutralităţii; eu cunosc istoria tuturor panamalelor din această ţară.

Eu nu aşi putea să rămân nici o clipă într'un guvern care nu ar ştii să facă răndurile din momentul ce s'a desvăluit o anumită situaţie, ca aceia care rezultă din dosarul Skoda.

Răspunsul d-lui prim-ministru Vaida

D. dr. AL. VAIDA VOEVOD: În decursul expunerilor d-lor interpelatori am avut un regret: am avut regretul că nu sunt eu în opoziţie şi d-lor pe banca ministerială.

Mulţumesc d-lui dr. Lupu, d-lui Duca, d-lui Goga, şi înainte de toate dlui George Brătianu pentru felul cum au pus chestiunea. Dacă am zis: înainte de toate d-lui Gheorghe Brătianu, este d-lor, pentruca a ridicat la un nivel, unde trebuia să fie ridicată această discuţie.

D. Gheorghe Brătianu a făcut abstracţie dela orice tendenţiozitate, în expunere a căutat să fie obiectiv, a căutat să fie la nivelul acela patriotic, la care cineva este îngrijorat serios de soarta acestei ţări, D-sa a zis: nu este aici vorba de un proces contra casei Skoda, ori contra lui Zelewski, ori un proces contra băncii ministeriale, ori al opoziţiei contra majorităţii, aici este procesul unei epoci, pentru că epoca noastră este bolnavă şi datoria noastră este şi mai cu seamă a celor, cari sunteţi contimporanii d-lui Brătianu, ca să asanaţi epoca aceasta, ca pentru dv., când veţi fi la vârsta noastră şi pentru generaţiile viitoare, să rezulte o altă Românie, cu alte moravuri de cât până acum.

D. dr. N. LUPU: Nu declam cu ca d-ta niciodată. (Protestări pe băncile majorităţii).

D. dr. AL. VAIDA VOEVOD: Nu ţine de obiceiurile mele, să dansez, să alerg, să pozez. (Ilaritate pe băncile majorităţii).

D. dr. N. LUPU: Sigur, d-ta eşti mai bătrân decât mine.

D. G. STEF.-GOICEANU: Lasă că dansează alţii.

D. dr. AL. VAIDA VOEVOD: D-le doctor Lupu, este uşor să vii acum, când îţi stă la dispoziţie dosarele şi căutând dintr'un nolan de paperaserie, să spiculeşti câteva căpuşe şi să cauţi să le arunci în cârca guvernului căruia îi este pusă alternativa: or urestează, or pleacă.

Apoi, d-lor, m'aş fi aşteptat la mai multă obiectivitate, pentru că dacă guvernul ar fi fost interesat căţuş de puţin, apoi în timpul din Iunie şi până astăzi, colegul dela finanţe putea să avertizeze şi să aranjeze de mult cu d. Zelewski şi cu casa Skoda.

Dacă d. ministru al finanţelor, or d. ministru al apărării naţionale, or eu, or tot cabinetul ar fi avut ceva de acoperit, am fi avut timp din belşug, puteam să aranjem.

Dar, d-lor, nu v'a impresionat pe dv. faptul pe care ni l-aţi reproşat într'o altă şedinţă: cum se poate că guvernul n'a luat cunoştinţă? Ni s'a imputat de toţi interpelatorii că noi, neştiind de fiecare descindere şi mai cu seamă că nu am ştiut de descinderea la o casă ca Skoda. Toţi v'aţi solidarizat cu textul în acest sens al interpelării.

D. I. G. DUCA şi d. OCT. GOGA: Nu: nu.

D. dr. AL. VAIDA VOEVOD: ... şi cu statul cehoslovac.

D-lor, noi am avut mult de muncit, suntem oameni frământaţi într'o epocă extrem de grea, conducem destinele ţării, dar sufletele noastre au fost libere de orice îngrijorare, pentrucă ne ştiam curaţi şi intenţiunile noastre erau îndreptate numai spre binele ţării.

Şi atunci s'a întâmplat că nici un ministru şi nici primul ministru, ba nici comandantul corpului II armată, n'au ştiut de această descindere. Fireşte, în momentele prime, eu, cum v'am declarat Luni, căntăream ce trebue făcut, pentruca să nu lasă un scandal mondial, din care, la sfârşit, când vom face bilanţul, să ne alegem numai cu drojdia, numai cu blamul şi nu cu profitul. De aceea am procedat strict procedural. Generalul Uică venea şi ne făcea raportul. La început, în zilele prime, şi d-sa era jertfa unor impresiuni şi informaţiuni greşite, cari şi-au găsit ecou în prematura interpelare, care s'a adresat aici în ziua de Luni, pentrucă, dacă veţi compara conţinutul tuturor interpelărilor de astăzi, o să vedeţi că este o deosebire ca dela cer la pământ.

Să arune numai o dâră de lumină asupra desbaterilor de Luni şi până astăzi, apoi, pare-mi-se că a fost Luni când s'au împărţit 4 miliarde baţişuri. Cui? 600 milioane unui ministru; dela această tribună s'a spus de cineva.

D. Dr. N. LUPU: Da, de mine, dela această tribună, şi vă voi răspunde în replică. (Întreruperi).

D. Dr. AL. VAIDA-VOEVOD: S'a spus — pare-mi-se — că alt ministru af primit, nu ştiu, 400 milioane; altul, 300 milioane sau cam aşa. Este publicat în „Viitorul" cu litere mari, ca o mare şi senzaţională noutate.

Or cât s'ar crede că publicul mare este imbecil şi corpul electoral o turmă de oi negânditoare şi oricât s'ar face paradă că naţia îngrijorată a umplut lojile, a asediat Camera.

Da, s'au întâmplat acestea, pentru că românului îi place senzaţia; este sentimentul sadistic al copilului, aşi poporului tânar, şi cine nu participă bucuros fie la o spânzurare, fie la o crucificare?

Acesta este motorul psihologic. Şi atunci cum va rămâne când masele mari vor afla că totuşi noi, miniştrii, nu suntem beneficiarii, megalozaurii, înaintea cărora trebue să se închine mititelul şperţar, care trebue să se impace cu o „sutuţă" sau „miuţă"; pentru că nu a fost posibilitate materială dată, să obţinem noi, ori care membru al acestui partid, care a avut onoarea să se lase bârfit şi insultat pe această bancă, în calitate de ministru, nu au fost în situaţia fericită — or fi fost alţii înaintea noastră mai pricepuţi, mai iscuşiţi. Doamne fereşte, nu pentru aceia pentrucă aşi vrea să zic că noi suntem din altă stofă „homo sum nihil huzanum a me alienum puto", pot să cad ori când în păcat, Doamne şi poate să cadă oricare în păcat, dar nu a fost putinţa materială încât nu în tragic se înecă calomnia, ci în ridicol, fiindcă toată comanda Skoda este de 5 miliarde 145 de milioane, şi, atunci, cum să dea şi pentru sărăcuţii de noi 4 miliarde? (Ilaritate).

Cred că o datorie de a vă căntări cuvintele, de a avea simţul de răspundere când pronunţaţi numele sfintei ţări, cum zice Eminescu în satira trea, nu ca să umblaţi cu numele ţării în gură şi să contribuiţi la stricarea renumelui ţării, la stricarea renumelui ţării. Se naşte zgomot.

D. Dr. N. LUPU: Noi? noi suntem tovarăşi cu Zelewski (Zgomot mare).

D. VICTOR PAPACOSTEA: Şperţarii strică reputaţia ţării.

D. dr. VAIDA VOEVOD: Nu ştiu, de opt ori de zece ani este acel domn Zelewski în ţară. D. Titulescu este aici, pregătim manifestaţie de solidaritate, o platformă nouă de frăţietate a Micii Înţelegeri. Şi atunci cade ca o bombă percheziţia domiciliară, nu la Zelewski, ci la casa Skoda. Ce s'a întâmplat? Ne-au trebuit 48 de ore până am putut nitel să ne orientăm.

D. dr. N. LUPU: Cam mult a trebuit!

D. dr. AL. VAIDA VOEVOD: Da, dar aş vrea să-l văd pe d. dr. Lupu... (d. dr. Lupu interrupe, majoritatea protestează), aş vrea să văd pe oricine dintre d-nii interpelatori în locul membrilor parchetului militar şi al procurorilor, ar fi putut, dintr'un material atât complicat să extragă ceeace a trebuit mai depede decât au făcut-o ei. Atunci, fireşte, am căpătat informaţiile în rate, cu picătura, după cum progresa lucrul. D-lor, se înţelege, şi-au dat seama şi au precipitat interpelările, fără să aibă încă materialul. Din moment ce parchetul militar a început această acţiune procedurală, trebuia să aşteptăm ca el să-şi fi terminat lucrarea, pentru că nici chiar parchetul militar, până nu şi-a încheiat o anchetă, nu are dreptul să la dispoziţiuni, fie de arestare, fie de depunere. (Întreruperi pe băncile opoziţiei).

D. RICHARD FRANASOVICI: Aceasta este o teorie nouă. (Întreruperi).

D. dr. AL. VAIDA VOEVOD: D-lor, eu nu pot să-mi iau înţelepciunea juridică decât de la cei pe cari îi recunosc mai competenţi, va să zică dela judecătorii militari şi dela juriştii cu cari pot să discut. Dacă mie aşa mi se spune, eu aşa o iau de bună şi cred, că nici Patria română, nici patriotismul dv. n'a pierdut nimic, pentrucă procedura, în mod civilizat, va fi dusă până da sfârşit, iar nu să iau dispoziţiuni dictatoriale în numele patriotismului?

Precum am spus Luni, eu nu cunoşteam încă rezultatul, dar vă spun mai mult am primit numai eri după amiază acest dosar, pe care a trebuit, conform făgăduinţei mele, să-l pun la dispoziţia onoraţilor interpelatori, aşa încât eu aceste dosare nu le cunosc, nu le am studiat şi am cunoştinţă de ele numai pe baza raportului generalului Uică, a colonelului Pomponiu şi a d-lui Armand Călinescu. Chiar pentru aceea că aci sunt o mulţime de detalii, de care s'a legat unul sau altul dintre dv., v'am cerut voe să nu faceţi o chestie de falsă ambiţie, pentru că aţi suntem să lămurim lucrurile, şi să-mi daţi mie voie să vorbesc scurt şi să-mi rezerv cuvântul din urmă după c d. Armand Călinescu o să vă facă o expunere.

VOCI de pe băncile opoziţiei: Nu, nu. (Se produce iarăşi zgomot).

D. dr. AL. VAIDA VOEVOD: Curioasă concepţie aveţi despre democraţie, despre parlamentarism, despre respectarea convingerii aproapelui! Adică cum? Cine reprezintă un partid, fie mic, fie mare, dar fiind în opoziţie are drept, în virtutea dreptului constituţional democratic, parlamentar, ca reprezentant al naţiunii, să vină fie cu buzduganul, fie cu săgeţi curate fie cu săgeţi otrăvite să-şi permită luxul de a trage în banca ministerială, iar noi să stăm ca niste sfinţi sebastieni din veacul al XX-lea, zâmbind şi să zicem: mai trageţi. Să nu ni se recunoască nouă, cari suntem chintesenţa majorităţii reprezentante a voinţei naţiunii să ne apărăm. (Aplauze la majorităţi).

Cu ce îndreptăţire faceţi dv. nuanţarea după categorii? Pe oricare dintre noi şi în calitate de parlamentar aveţi datoria să-i ascultaţi cu aceeaşi indulgenţă, cu aceeaşi toleranţă precum noi vă ascultăm pe dv. ca buni creştini şi respectând regulamentul Camerei.

Dar, să nu vă reţin mult timp pentru că îmi reserv, precum am spus, ultimul cuvânt după ce va fi vorbit d. Călinescu, s'a făcut un apel loial, mai cu seamă din partea dlui Gh. Brătianu şi a d-lui Goga, cari au acceptat într'o formă sau alta ideia pe care am propus-o în repetate rânduri ca anume sălbăticii false, pentru că, d-lor orice tremolo ar fi aci şi orice atacuri în suf

VIATA POLITICA

—xox—

„Skoda" la Cameră

—:o:—

Asalt în regulă în dealul Patriarhiei. Dela ora 2 patrulele cu arma la umăr nu mai rezistau în fața năvalei mulțimei. Parlamentarii înșiși reușeau cu greu să-și facă loc până la ușa de intrare a Camerei. Cât de mare a fost senzația pe care a stârnit-o cea mai extraordinară afacere de corupție, se putea vedea din interesul pe care-l puneau cetățenii să asiste la dezbaterile ce se anunțau revelatoare.

Adevărata bătae pe biletele de intrare în tribunele publice. Rar s'au văzut atâtea demersuri, rugăminți și insistențe. Foarte mulți au plătit biletul de intrare — probabil celor ce voiau să și-l cedeze în speranța că vor putea să-și procure altul.

Incinta era înțesată literalmente de public. Sunt 378 de deputați, dar la garderoba parlamentarilor erau 795 de pălării! In tribunele publice spectatorii steteau ca sardele în cutie. Multe doamne, ofițeri în civil, comisari regali, diplomați.

La ora 4 nu se mai găsea nicăeri nici un loc. Președintele, d. Ciclo Pop, dă cuvântul d-lui dr. Lupu.

In darea de seamă a dezbaterilor Camerei cititorii vor găsi textele tuturor cuvântărilor.

Uluitoarele destăinuiri ale d-rului Lupu — care citea piesele din dosasul afacerii— au înmărmurit pur și simplu, pe toți. Se știa că în dosarul autorităților noastre nu sunt actele sustrase din caseta cu sigiliile rupte și întrebarea se punea: dacă în documentele lăsate cu neglijență de acel Zelevski în birourile lui, sunt fapte atât de grave, ce trebue să fie în actele subtilizate din casetă?

Acte, rapoarte, procese verbale, memorii de ofițeri, lucrări militare absolut secrete, strict confidențiale se aflau în birourile suspectului reprezentant al Skodei. Raportul generalului Samsonovici, făcut în Septembrie primului ministru Vaida, raport absolut secret, fără copie la minister, s'a găsit în sertarele omului ce-și permite toate cutezanțele în această țară, Zelevski.

El însuși, acest străin, ce deținea toate detaliile apărării naționale, își permitea să scrie centralei uzinelor Skoda: „am dispus să se facă o sesiune parlamentară extraordinară în luna Mai".

El, spionul nearestat încă „dispunea" de convocarea parlamentului, și tot el arătu în scris cum s'a înțeles — cu cine, nu precizează — ca în joc de impozitele în valoare de 25 milioane lei, să plătească un „șperț" de cinci milioane lei! Cui?

Și acest om, a cărui secretară e sora lui Ozias, în casa cărula Max Goldstein și-a fabricat bomba omorătoare dela Senat, se bucură de protecția miniștrilor în funcțiune, care-l acoperă cu scandaloasa lor protecție.

Ce să mai spunem de inconștientul — chestor al Camerei! — Ilie Lazăr, care a chefuit, după descindere, până la zină, cu cel prins în flagrant delict de spionaj și care a avut cinismul să spună, eri la Cameră, că se mândrește cu prietenia lui Zelevski!

*

S'au mai găsit în dosare procese verbale ale consiliului superior al armatei și jurnale ale consiliului de miniștri, acte tărăși absolut secrete în care se precizau detalii cu privire la armament.

Cu drept cuvânt d. Octavian Goga a spus că statul major și ministerul armatei fac impresia că sunt cu ușile și ferestrele sparte, că poate intra ori cine și din actele ce stau acolo oraiște, poate lua fiecare, ori ce!

*

Dar nici fraza emoționantă a d-rului Lupu, cuvânt ce înfiora prin pateticul sincerității, pornită dintr'o nestăpânită revoltă; nici cuvântul grav, plin de îngrijorarea omului de stat cu răspundere, cum a fost discursul d-lui I. G. Duca; nici strigătul de desnădejde al d-lui Octavian Goga conștient de gravitatea consecințelor nepăsării guvernamentale; nici cuvântarea ponderată a d-lui George Brătianu; nici subtilitatea avocațială a d-lui Grigore Iunian, — n'au determinat guvernul să dea un răspuns precis întrebărilor ce rămâneau înfipte ca un cui în inimile tuturor celor cari se preocupă de soarta acestui neam!

Ministrul finanțelor a adoptat atitudinea comodă: a aruncat toată răspunderea în sarcina militarilor. Ei au făcut contractul Skoda, ei au făcut toate contractele militare suspecte despre cari s'a mai vorbit, el sunt vinovați de dispariția fantastică a documentelor apărării naționale ce și-au găsit drumul în mod misterios spre sertarele spionului!

Noi nu luăm apărarea nimănui. Dimpotrivă, am spus dela început că, într'o afacere ce privește însăși existența statului român, orice îngăduință în aplicarea sancțiunilor trebue considerată ca trădare de patrie.

Dar „civilii" din guvern n'au nici un rost în conducerea statului? Siguranța statului și ministerul de interne ce păzesc?

*

Până după miezul nopții au mai vorbit d-nii Al. Vaida, general Samsonovici și Armand Călinescu.

Ce puteau să răspundă în fața acelor din dosar — și acele dijmuite de prudența spionului — decât făcând apel la patriotismul opoziției și promițând sancțiuni împotriva vinovaților... de vor fi descoperiți. Discuțiile vor continua azi d. a. la ora 6 când se va da cuvântul în replică.

Vom arăta și noi, după sfârșitul discuțiilor, concluziile ce trebuesc trase.

*

Dar, în legătură cu sancțiunile promise, guvernul are deocamdată în mână un vinovat: Zelevski. Dece ezită guvernul să-l aresteze? Ori e just ce se spunea eri la Cameră despre temerea multora dintre prevaricatori, că, odată arestat, Zelevski, care probabil știe multe, va da drumul gurii?

Oricât vor încerca cei interesați să continue protecția lor mușamalizatoare, revolta opiniei publice le va impune aplicarea sancțiunilor, sau de nu, măturoiul trebue să intervină, spre a curăți gunoiul amestecat în cele mai sfinte lucruri ce stau la baza ființei unui stat.

Cum e comentată înapoerea d-lui Maniu

Cluj, 25 Martie

Sosirea d-lui Iuliu Maniu în țară a stârnit discuții contradictorii în sânul partidului național-țărănesc. Cei din jurul ziarului „Patria" comentează sosirea șefului partidului național-țărănesc ca un eveniment politic.

„Vestea sosirii d-lui Maniu, — scrie „Patria", într'un editorial semnificativ, — ne-a umplut inimile de mare și sinceră bucurie" și încheie articolul, spunând că: „venirea în țară a d-sale însemnează un eveniment în luptele noastre politice".

D. Maniu se pare însă, că nu a găsit potrivit momentul pentru acțiunea politică la care face aluzie ziarul „Patria". D-sa a stat o zi întreagă complet zăvorit în palatul Bolilă, refuzând să facă vre-o declarație politică, chiar oficiosului partidului național-țărănesc; deși se credea că d-sa chiar la Cluj fiind, va întreprinde o acțiune politică, pentru împezirea situației din sânul partidului și se spunea, că d-sa va convoca comitetul executiv al partidului. Nimic din toate acestea nu s'a întâmplat. D. Maniu preferă chiar să se retragă la Bădăcin și Vineri seu Sâmbătă va sosi în satul său natal din Săsaj. De aci d-sa va pleca la București, fără a se ști încă dacă va pleca chiar în cursul sesiunei parlamentare, sau numai după aceea.

Este foarte interesant de a se înregistra în acelaș timp versiunile din tabăra adversă, apropiată de d. Vaida, în legătură cu sosirea d-lui Maniu. Se așteptă, ca d. Maniu, supărat de cele petrecute în partid, după plecarea d-sale în străinătate, să ia lupta față împotriva acelora, cari prin acțiunile lor se dovediseră nedisciplinați față de politica și persoana șefului. Atitudinea rezervată a d-lui Maniu se explică astfel: d-sa ar avea motive serioase de a nu forța gruparea adversă, căci ea este în posesiunea unor fapte, cari ating de aproape persoanele din jurul d-lui Maniu.

Insuș ziarul „Patria" face următoarea observație: „Și din călătoria din urmă a d-lui Maniu unii caută a descifra ceva mister sau cel puțin tendențiozitate". Se știe chiar, și ziarul „Patria" confirmă că d. Maniu a venit prin Cehoslovacia, pela Praga, și desigur ziarul face aluzie la anumite svonuri, cari se colportează în legătură cu această călătorie în patria uzinelor „Skoda" tocmai în momentul când în parlament se discută afacerile în legătură cu reprezentanța de la București a acestor uzine. Nu putem să nu înregistrăm zvonul că punerea în discuție a acestei afaceri în parlament, ar fi avut scopul de a dezarma pe d. Maniu, care se întorcea cu gândul de a trânti guvernul și astfel lucrurile sunt oarecum explicabile. Iată ce scrie ziarul „Patria":

„In ciuda legendelor ceațe, viața și activitatea d-lui Iuliu Maniu sunt o carte deschisă". Dece oare aceste încercări de dezinvățire, când o acuzație încă nu s'a rostit în mod categoric?

Articolul de fond al ziarului „Patria", așa cum este scris, este cea mai bună dovadă că în adevăr venirea în țară a d-lui Maniu înseamnează un eveniment în luptele noastre politice. Vom vedea care va fi evenimentul.

A. Goriman

Pedepse pentru funcționarii p. t. t. cari violează scrisorile

D. ing. Pitulescu, directorul general al poștelor, fiind pus în cunoștință de organele sale de inspecție și control, că se violează des secretul scrisorilor, a hotărît să înăsprească măsurile de reprimare. In acest scop va întocmi un proect de lege prin care pedeapsa ce urmează să fie aplicată personalului p. t. t. care violează secretul scrisorilor, delapidează bani publici sau timbre și comit fals în acte publice, să fie destituirea din corp. Motarea disciplinară va fi dictată direct de directorul general fără avizul comisiei de disciplină. Pe viitor vor fi făcute responsabile și organele de control.

Noui capturi în afacerea falsificatorilor de bancnote de câte 1000 lei

D. jude instructor Horia Bogdan, după laborioase și îndelungate investigațiuni, a reușit să opereze Joi încă o serie de senzaționale arestări în afacerea falșificărilor de bancnote de câte 1000 lei.

In prim rând, și după mari peripeții d-sa a izbutit să identifice, și să prindă pe Maria Szabo, soția technicianului bandei de falsificatori Laloș Szabo și concubina celui care a finanțat banda Ștefan Mărculescu.

Maria Szabo a fost prinsă în str. Petrescu al V-lea nr. 8.

Toate dificultățile ce s'au întâmpinat până acum — în dovedirea ei — s'au datorit în prim rând imprejurării că infractoarea reușise să-și confecționeze cu extraordinar de savante mijloace o nouă identitate ba chiar o nouă înfățișare.

Și procurase anume acte oficiale pe numele Elena I. Razolty.

Ea a făcut mărturisiri complete, indicând — între altele— și reușit magistratului anchetator și drumul pentru descoperirea încă unui lot de circa 900 mii lei în bancnote false provenind din tipărnița Bratovăleștl.

In casa ei nu s'au găsit însă decât vreo 95 mii lei, în bancnote false (tăinuiți în camera reservată lui Arnold Toth, alt complice) și 20 mii lei pentru cheltueli curente, afară de alți 8000 în bancnote veritabile.

A fost arestat apoi Arnold Toth, originar din Budapesta, domiciliat în str. Petrescu III nr. 20, care a servit la plasarea emisiunilor de bani falși și concubina acestuia Elena Farcas, care a slujit de tăinuitoare.

In fine au fost depuși — tot ca tăinuitori — mecanicii Barbu Gheorghe din str. Grănicerl 20, care a primit dela coinculpatul Mărculescu, pentru plata unei reparații de automobil (taxată la lei 6000) 32 mii lei în bancnote false și Sârbu Ion, din str. Cavarna 12, care s'a însărcinat să plasezе piesele false pe piață, ceeac l-a

„CRIZA"
nu mai există pentru
FUMĂTORI
deoarece țigaretele
„SPORT" sunt
ofline și bune
SPORT
Pachetul cu 20 țigarete numai 24 lei

Afacerea Skoda în fața Camerei

— URMARE DIN PAGINA 8-a —

D. dr. N. LUPU: Eu n'am vrut să-l aduc de loc în discuțiune, însă am fost silit, fiindcă am fost amenințat că nu mă lasă majoritarii să vorbesc, dacă nu citesc acel tablou.

D. general SAMSONOVICI: Era bine dacă nu l-ați fi citit, dar atunci când dv. ați citit acele nume, eu, cât timp am onoarea să dețin departamentul Apărării Naționale, am și datoria să apăr prestigiul corpului ofițeresc (aplauze pe băncile majorității). Și atunci, v'aș ruga să precizați ce ați vrut să înțelegeți prin acele nume citite.

D. dr. N. LUPU. N'ați fost atent. Iată ce am spus: acolo sunt o serie de nume, citate cu scrisoare către acești domni, unele secrete, altele nu. A d-tale nu era secretă. Acele scrisori însă nu puteau să fie descifrate, pentru că se spune aci: cauciuc, lemn, bobârnac, care nu se pot descifra decât printr'un cifru special actual, care cifru împreună cu alte documente, a fost lăsat liber Zelewski să le fure în cele 36 de ore, când a rupt sigiliile și a deschis casa.

Acuzații precise sunt pentru cei cari au fost acolo: Popescu Anton și Ionescu Munte care spune el singur ca să-l trateze bine că este un om din Brno.

D. general SAMSONOVICI: Iau act cu plăcere de rectificarea făcută de d. dr. Lupu.

D. dr. Lupu a istorisit aci o întâmplare, un caz pentru care a intervenit la mine, să mut un ofițer de rezervă.

D. dr. N. LUPU: Nu să-l muți.

D. general N. SAMSONOVICI: Și fiindcă nu am putut eu să fac acest lucru, acel domn, cine o fi nu știu, a dat cinci mii lei unui ofițer...

D. dr. N. LUPU: Nu povesti cazul așa, fiți loial cu mine, așa cum am fost eu cu dv. Vă aduceți aminte că am vorbit și cu M. S. Regele și când d-ta, ca și zeul Marte, erai inflexibil și spuneai că nu se poate, am spus că în vremea aceea ofițerii de rezervă dela Timișoara, minoritari și alții dau câte cinci mii lei colonelului Popescu, care-i scutea de manevră și rămâneau și răceau de Brudariu, de intervențiile politice, de prietenia cu d-ta. Acesta a venit la mine și mi-a spus că a făcut și el la fel. Ti-am spus d-tale, ai fost indignat, dar nu ai luat nicio măsură.

D. general N. SAMSONOVICI, ministrul apărării naționale: Pe mine mă surprinde această declarație a d-lui dr. Lupu și iată dece, pentrucă, dacă dv. ați venit la mine și mi-ați spus de colonelul cutare că la parale și cu am tăcut din gură...

D. dr. N. LUPU: Nu ai tăcut, te-ai indignat, dar nu ai luat nicio măsură. Ce măsuri ai luat?

D. general N. SAMSONOVICI: Atunci am fost complice cu el.

D. dr. N. LUPU: Nu ai fost complice, ai fost negligent, de ce vrei să faci război cu mine? Ai fost negligent și lucrurile au mers mai departe, după cum vedeți.

D. general N. SAMSONOVICI: Vedeți cum insinuați?

D. dr. N. LUPU: Nu insinuez nimic.

D. general N. SAMSONOVICI: Vă rog să știți un lucru, ca am destule mijloace pentru a afla dacă ceeace mi-ați spus, este adevărat sau nu și atunci dacă mi-ai fi spus lucrul acesta, ați fi luat toate măsurile și l-ași fi prins, cum am prins mai târziu, nu din cauza dumitale, pe un altul, al cărui nume nu vi-l spun, și care din fericire nu era din Marele Stat Major ci din afară. Imediat l-am reformat.

Este iarăși o chestiune pe care trebue să o pun la punct, fiindcă este de foarte mare importanță. S'a afirmat, că Marele Stat Major avea informațiuni precise că acest domn Zelevski este în legătură cu G. P. U. Va să zică, încă odată repet. Marele Stat Major știa, și, prin urmare, știa și ministerul apărării naționale.

Nu este așa.

D. dr. N. LUPU: Cineva de aci mi-a spus că secretara lui este soră cu atentatorul dela Senat.

D. I. G. DUCA: D. dr. Lupu a afirmat aceasta în textul interpelării și eu am repetat, pentrucă sunt informat în mod pozitiv că o știa la Siguranță.

D. general N. SAMSONOVICI: Incă odată repet că această afirmațiune, că Marele Stat Major știa despre aceasta, nu s'a făcut astăzi, ci în altă ședință.

Din cuvântarea d-lui George Brătianu, am reținut cu foarte mare satisfacție partea care privește înzestrarea armatei cu material de război prin crearea de industrii de război în țară.

Grija pe care d. George Brătianu o are în această chestiune am remarcat-o întotdeauna. Aduc mulțumirile mele d-lui Brătianu că și cu această ocazione a atins această chestiune atât de importantă și de vitală pentru neamul nostru.

D. dr. N. LUPU: Dacă îl lauzi pe el, trebue să te blamezi pe d-ta. Așa contrazicere flagrantă mai rar.

D. general N. SAMSONOVICI: Dacă ați lua cunoștință dv. de toate propunerile cari s'au făcut după război inceace de către organele militare, ați vedea că în totdeauna am opinat să se facă în țară. Eu am cerut să se pună în picioare Cugirul, nu să se desfiinteze.

D. MINISTRU AL FINANȚELOR: D-le doctor, d-ta cunoști istoricul Cugirului și nu ar trebui să vorbești așa.

D. dr. N. LUPU: Eu cunosc o mulțime de istorice. De altfel știi d-ta în ce contradicție flagrantă ai căzut când te-ai apărat?

D-ta ai spus că cunoști toate contractele. Numai acum nu te-ai interesat ce se poate întâmpla sub guvernul în care ești ministru de finanțe, la un contract pe care-l finanțezi d-ta.

D. MINISTRU AL FINANȚELOR: Chestiunea Cugirului o cunoști foarte bine din ziua când am pus-o la tribuna Parlamentului. Ceeace am prevăzut eu atunci s'a realizat întocmai. Dacă Cugirul nu este astăzi în picioare, este datorită dv. (arătând către băncile partidului național liberal), nu nouă.

D. I. G. DUCA: Eu aș vrea să știu.

D. I. G. DUCA: Eu aș vrea să știu cine reprezintă politica guvernului: d. prim-ministru sau ministrul de finanțe? D. prim-ministru ne invită la o colaborare frățească, iar d. ministru de finanțe, cu temperamentul d-sale cunoscut, ne amenință cu destăinuirea tuturor afacerilor veroase cari s'au făcut în timpul neutralității și acum și cu afaceri Cujir. Am de spus lucrul următor, dacă ministrul de finanțe cunoaște, cum a spus azi de mulți ani de zile, acele panomale, cum se face că duminecului a stat aci patru ani de zile ca membru violent al opoziției și fiind acolo, în capul băncii ministeriale, omul care era ministrul de război în timpul neutralității, Ionel Brătianu, și făcut și vii astăzi, când Ionel Brătianu este mort de cinci ani și cutezi să-i ataci gestiunea lui dela ministerul de război (aplauze pe băncile opoziției).

Te somez să aduci toate invinuirile pe cari le știi, și noi cari am avut cinstea să lucrăm cu Ionel Brătianu, îi vom apăra memoria (aplauze pe băncile opoziției).

MINISTRUL FINANȚELOR: Nu este vorba de Ionel Brătianu și nu aduc nici o învinovățire lui Ionel Brătianu și memoriei lui pe care și noi știm să o cinstim pentru faptele patriotice pe care le-a făcut; este vorba de altceva, este vorba de contractele cari s'au făcut în timpul neutralității, nu de Ionel Brătianu, ci de generalul Iliescu și autorajul său.

D. I. G. DUCA: Eu nu pot decât să repet, încă odată: somez pe ministrul de finanțe să spună tot ce știe, iar, în ce privește afacerea Cujir, de asemenea să aducă acest proces și să-i dea batem pentruca să se știe dacă este cinova vinovat, cine este vinovatul: noi cari am constituit această societate sau dv., cari ați desfăștat-o.

Datoria dv. era, am mai spus-o aici, să luați măsurile cuvenite de îndreptare, dar nu să lăsați trei ani de zile materiale de sute de milioane pe cheltul dela Constanța. Trebuia să luați măsurile de îndreptare, să aplicați sancțiuni contra celor vinovați și să dați oamenii societății ca să poată merge mai înainte.

Ați distrus-o, ați făcut un schimb contractul Skoda, cu care v'ați incurcat astăzi în acest mod lamentabil.

D. general N. SAMSONOVICI: D-lor deputați, pentru a comisiune ideea începută ședinței, am o propunere de făcut în ce privește acea comisiune a Camerei, pe care dv. ați propus-o pentru apărarea națională, pentru a se ocupa de chestiunile de înzestrare a armatei și industriei de război. D-lor, această comisiune lucrează deja la Senat și nu știu dacă n'ar fi bine pentru ca să simplificăm lucrările și ca să nu fim nevoit să spun de două ori același lucru, să vă întrunești și dv. la Senat.

Pentru a termina, viu la chestiunea care pe mine ca militar și acum ca ministru al apărării naționale, ca și pe toți militarii ne-a mâhnit, anume acel fapt constatat că copii depe acte din arhiva ministerului apărării naționale, s'au găsit la acest domn Zelevski. Trebue să vă mărturisesc că, conștient de datoria mea în funcțiunea pe care o îndeplinesc, n'am așteptat nici o întârziere și imediat a doua zi după ce am aflat această chestiune, am înștiințat pe un general cu facerea anchetei și asigur onorata Cameră, că acei cari se vor găsi vinovați, vor suferi sancțiunile cele mai rigurose ale legii.

Vă rog, onorată Cameră, să aveți încredere în corpul nostru ofițeresc, să nu rămână nici o urmă de pesimism din ceeace s'a discutat astăzi, fiindcă corpul nostru ofițeresc este totdeauna gata să-și facă datoria, cum și-a făcut-o și până acum.

Explicațiile d-lui Armand Călinescu

Il se dă cuvântul d-lui subsecretar de stat Armand Călinescu. Opoziția protestează. Se naște tumult. Membrii partidului liberal și lepădații părăsesc băncile. D. Vaida coboară și vorbește cu d. Dinu Brătianu. D. președinte Șt. Ciclo Pop face apel ca d-nii deputați să-și părăsească locurile.

Liniștea e stabilită cu greu. O parte din deputații opoziției își reiau locurile.

D. ARMAND CALINESCU: Permiteți-mi să nu interpretez manifestația care s'a făcut ca având un caracter personal. Eu este datorită unui scrupul explicabil, de respect al regulamentului și în această privire eu sunt cel dintâi care să recunosc că intervenția mea la tribună trebuia precizată din capul locului.

Eu sunt mulțumit că s'a ajuns la un acord, cu această interpretare.

Inainte de a examina observațiile, sunt dator să fac o constatare și să exprim o rezervă. Intr'adevăr, s'a cerut să aducem înaintea acestei Adunări un dosar care nu-și primise încă soluțiunea definitivă din partea instanțelor judecătorești. De asemenea, d-nii deputați au dreptul regulamentar să ceară actele și dosarele, pe care le doresc; iar există o tradiție parlamentară veche, anume, aceea de a nu se angrena o discuție publică asupra unei chestiuni, care există încă în examinarea organelor judecătorești, ca să nu se zică un moment că prin asemenea dezbateri organele judecătorești ar putea cumva fi influențate în aprecierea și decizia lor.

Care au fost observațiile prezentate de domnii interpelatori? Aș putea să le concentrez în trei categorii:

Mai întâi condițiile în care a luat naștere aceasta chestiune, la al doilea rând care sunt actele și caracterul actelor care s'au descoperit la deschiderea casetei. In fine, la al treilea rând, cine este persoana care deținea aceste acte.

In dosar se găsește o scrisoare pe care reprezentantul uzinei Skoda o adresa centralei din Praga, la data de Aprilie 1932.

Citește un pasaj din această scrisoare în care reprezentantul „Skodei" arată că reprezentanții fiscului cer să inspecteze birourile de aci și cere ca chestiunea să fie lămurită.

Citește apoi raportul directorului contribuțiilor, din 9 Aprilie 1932, prin care se arată că reprezentanții fiscului s'au prezentat la sediul soc. „Skoda" din București și i-au cerut registrele, după care, apoi, au întocmit un proces verbal de contravenție. Acest proces verbal a fost ținut la minister până la 5 Martie c., când inspectorul intrând în posesia lui, a hotărît o descindere la fața locului, descindere care a avut loc la 10 Martie.

Ce s'a găsit la descindere? Intro cassă de bani, înăuntrul căreia reprezentantul a spus că se găsesc secrete de stat, inspectorul a văzut unele acte referitoare la armament și copii de pe note calificative a unor ofițeri.

S'a anunțat imediat parchetul militar, care în 20 de minute a sosit la fața locului și a sigilat actele fiscale și a continuat cercetarea pentru actele militare.

Din actele ridicate s'au întocmit 8 dosare. In zilele următoare s'au continuat cercetările.

Guvernul n'a avut cunoștință de desfășurarea acestor acte.

D-voastră spuneți! s'au rupt sigilii. D. Zelewski la interogatoriul luat, recunoaște. Dar se sigilii s'au rupt? Cel dela casa inginerilor unde erau chestiunile comerciale.

De sigur că aceasta constituie o infracțiune și acum să venim la acte. Cei fel de acte s'au găsit? Unele care interesau comanda militară, unele note ale reprezentanților Skodei și foi calificative ale unor generali.

S'au găsit și acte relativ la comisioane. Este chestiunea cea mai palpitantă. Ce comision?

Scrisoarea colonelului Popescu. Eu nu știu dacă acel este un comision permis sau nepermis. Eu știu că această scrisoare se referă la un contract încheiat la 19 Martie 1928 și că la acea dată guvernul naționalțărănesc nu se găsea în funcțiune și prin urmare n'are nici un amestec.

Ați spus: ați tratat cu un ofițer austriac.

Noi, când am venit la putere, acest om era de 6 ani în țară. La siguranță am găsit cazier pentru toți membrii acestui cabinet, dar n'am găsit un cazier al lui Zelewski. La cazierul lui am găsit numai data intrării lui în țară și data când a cerut cetățenia română.

De ce am tratat cu el? Când noi găsim că el a tratat cu monopolizatorii patriotismului integral. Am numit pe d. Goga. Cum puteam noi să-l suspectăm. Arată că au tratat cu el generalii Mircescu, Mărdărescu și Angelescu. Cum ni se poate reproșa nouă că am tratat cu el? Zelewski a tratat cu ministerul armatei în 1922, cu 3 ani înainte de a cere cetățenia română. Și a tratat cu Ion Brătianu, al cărui patriotism nu-l poate nimeni contesta.

La 31 Martie 1922, se găsește scrisoarea lui Zelewski către ministrul de război. Nu vă spun aceasta pentru ca să scuz pe Zelewski, ci ca să vă arăt că nu sunteți în drept să ne invinuiți pe noi.

D. dr. N. LUPU: Noi am cerut ca atunci când ați găsit documente militare la Zelewski să fi fost arestat. Aceasta am cerut noi.

D. AR. CALINESCU: Care a fost atitudinea guvernului în fața acestor fapte. Guvernul nu e inițiat asupra lor.

Sunteți toți de acord. In al doilea rând în momentul în care chestiunea s'a desvoltat, guvernul n'a stăruit nici un moment mersul cercetării.

Ce vreți dv.? arestarea? Puterea administrativă nu poate opri o arestare legală. Puterea administrativă n'are decât datoria ca un om asupra căruia există o suspiciune, să nu dispară până ca justiția va hotărî.

D. dr. N. LUPU: Când e vorba de un trădător de țară, nu se procedează ca cu cazurile obișnuite.

D. AR. CALINESCU: Arătă că dacă cei mai mulți interpelatori au fost preocupați de patriotism, a fost unul care a venit la tribună să-și destăinuiască vechiul unor rancune vechi.

Noi vom apăra interesele țării.

D. PREȘEDINTE ȘT. C. POP cere să nu se mai continue discuția ca să se poată termine actele acolo unde trebue spre cercetare.

D. dr. N. LUPU protestează. E o călcare de regulament. Cere ca discuția să continue mâine.

D. PREȘEDINTE aprobă.

Ordinea de zi pentru azi: la 10 discuție la statutul funcționarilor dela C. F. R.; de la 3—6 discuție la buget iar de la 6 înainte, continuarea asupra afacerii „Skoda".

Ședința s'a ridicat la ora 12 jum.

Ședința de dimineață dela 24 Martie

Ședința se deschide la ora 10.50 sub președinția d-lui Virgil Grosu.

STATUTUL PERSONALULUI DELA C. F. R.

Se continuă discuția la statutul funcționarilor c. f. r.

D. C. HOISESCU consideră statutul funcționarilor c. f. r. ca o problemă esențială pentru bunul mers al instituției căilor ferate.

D-sa examinează statutul din punct de vedere al intereselor instituțiunii căilor ferate, ocupându-se de criteriile de recrutare a personalului.

Trebue să se introducă la căile ferate răspunderea și libertatea de acțiune în toate serviciile și pentru fiecare funcționar, conducător de serviciu; în parte. La căile ferate nu există răspundere și aceasta este marele defect al lor.

Vorbitorul consideră că prin acest statut se face un pas înainte.

D. POMPILIU IONITESCU, arată că statutul acesta constitue un progres față de statutul funcționarilor publici.

D. D. CIOC (georgist) declară că legea aduce un spirit nou de organizare într'un haos de salarii și funcțiuni. Numai că principiul legii, care este acela al studiilor nu este cel mai nimerit pentru numiri și erarhizări.

S'a pornit greșit o luptă contra inginerilor, creatorii căilor ferate de eri și conducătorii lor tehnici de totdeauna.

Amendată, legea va fi votată și de partidul georgist.

D. ing. PRIBOIANU face o serie de observații asupra statutului, în ce privește încadrarea personalului technic la căile ferate.

*

Ședința se ridică la ora 1. Ceea viitoare la 3 d. a.

SENATUL

Ședința dela 23 Martie

Ședința se deschide la ora 5.30 d. a. sub președinția d-lui prof. Costăchescu.

Pe banca ministerială d-nii Voicu Nițescu și D. R. Ioanițescu.

D. general POPOVICI se asociază la cererea de a se aduce în fața Senatului dosarul „Skoda", cerând să fie înscris printre vorbitori. (D-nii mareșal Prezan și general Cihosky aplaudă).

D. general VLAD se asociază la interpelare.

Oratorul arată apoi că palatul de justiție din Arad se află în ruină.

D. ȘT. IOAN adresează o comunicare d-lui ministru al instrucției relativ la cota de 10 la sută percepută de ministerul instrucțiunii din taxele de bacalaureat și cari au devenit în mod ilegal un fond secret din care se acordă ajutoare fără nici un fel de normă.

Oratorul cere să se trimită Senatului un tablou cu sumele incasate în total de minister, din această cotă, destinațiile ce s'au dat, precum și instituțiile și persoanele cari au primit ajutoare.

D. ZANFA adresează o comunicare d-lui ministru al justiției privitoare la legea azanării datorilor agricole.

D. ministru D. R. IOANITESCU depune proectul pentru modificarea unor dispoziții din legea sanitară.

ASIGURARILE SOCIALE

Se continuă discuția pe articole a legii asigurărilor sociale.

In ședința de azi votul în total cu bile.

Se discută și se votează pe articole proectul de lege pentru alipirea Casei autonome a construcțiilor, la Casa centrală a asigurărilor sociale.

Azi votul în total cu bile.

PROECTE DEPUSE

D. ministru D. R. IOANIȚESCU depune proectul de lege privitor la fundațiile regale ale României și proectul de lege pentru organizarea culturii.

Se ia în considerațiune proectul de lege pentru scutirea de impozitul cifrei de afaceri a morilor țărănești.

Votul în total cu bile în ședința de azi.

Se trece apoi la discuția pe articole a proectului de lege pentru impunerea automobilelor.

Ședința continuă.

D. ministru D. R. Ioanițescu depune proectul de lege privitor la frecerea plății personalului administrativ al școalelor secundare, pe seama comitetelor școlare.

Se ia în discuție proectul de lege privitor la modificarea unor articole din legea pentru protecția monumentelor naturii votat de Senat și amendat de Camera.

Azi votul în total cu bile.

Se ia în discuție și se votează pe articole proectul de lege pentru autorizarea ministerului domeniilor spre a vinde prin bună învoială suprafața de teren ce o cultivă în arendă, obștea „Tatina" din jud. Ilfov.

*

Azi la ora 4 d. a. ședință.

Altă descoperire lugubră la periferia Brăilei

— Asasinarea unui muncitor ceferist. — Cine a descoperit cadavrul. — Cercetările autorităților —

Brăila, 23 Martie

Una din cele mai odioase, dar și misterioase crime, s'a săvârșit în cursul nopții, la periferia orașului ce se leagă printr'un pod de com. Brăilița.

Descoperirea cadavrului s'a făcut de mecanicul locomotivei 1327. Constantin Tănase, pe când făcea manevra unor vagoane de marfă.

SESIZAREA AUTORITATILOR

Mecanicul și fochistul au sesizat imediat pe gardianul public ce făcea paza podului.

Au fost instiințate autoritățile polițienești cari au însărcinat cu facerea primelor cercetări pe comisarul N. Gavrilă din poliția judiciară.

Pe de altă parte, fiind sesizat și postul de jandarmi din această comună, a sosit la fața locului plutonierul I. Săbădus, care a raportat cazul legiunii.

Cadavrul fiind descoperit pe teritoriul com. Brăilița, investigațiile urmează să se facă de postul de jandarmi respectiv.

IDENTIFICAREA CADAVRULUI

Autoritățile anchetatoare au căutat în primul rând să stabilească identitatea celui omorît. Asupra cadavarului s'a găsit buletinul de populație, prin care se arată că e vorba de Constantin Ionescu în etate de 52 ani, șeful unei echipe de muncitori ceferiști din stația locală.

Deși cadavrul a fost descoperit pe linia ferată, sunt indicii că la mijloc e vorba de crimă, datorită faptului că victima are câteva răni la cap provocate cu un corp contondent.

Ipoteza unei sinuciderl este exclusă, — după cum afirmă unii, — de oarece îmbrăcămintea nefericitului muncitor este plină de sânge pe de-asupra, celace nu s'ar fi petrecut în caz că acesta s'ar fi aruncat depe pod, care are o înălțime de peste 10 metri, iar cadavrul e așezat pe șine la o depărtare de câțiva metri de pod, fapt care exclude bănuiala unei sinuciderl.

Altă ipoteză plauzibilă că este vorba de un monstruos asasinat, e și faptul că la percheziția făcută asupra victimei nu s'a găsit nici un ban, fiindcă din declarațiile informatorilor reiese că Constantin Ionescu incasase în aiun o importantă sumă de bani, pentru a face plata muncitorilor angajați.

AUTORITATILE LA FATA LOCULUI

Din declarațiile făcute de mecanicul locomotivei, Tănase Constantin, rezultă că corpul victimei a fost descoperit în zorii zilei așezat pe linie.

Dacă trenul n'a trecut peste cadavru, aceasta se datorește vigilenței mecanicului, care fiind atent în timpul manevrei, a oprit mașina și împreună cu fochistul s'au dat jos, unde au găsit cadavrul, și imediat au anunțat atât comisariatul gării cât și postul de jandarmi.

La fața locului au venit pe lângă autorități și foarte mulți locuitori din Brăilița, spre a se interesa de cazul lui Constantin Ionescu.

Atât jandarmii, cât și organele polițienești au căutat în primul rând să stabilească cu cine fusese victima în seara crimei.

Din cercetări, s'a aflat că muncitorul Constantin Ionescu, după ce a făcut plata muncitorilor din echipa sa, s'a găsit cu un prieten anume Nicolae Câmpeanu și amândoi au mers în cârciuma lui Dumitru Matelaș, din str. Galați.

Aci au băut până la ora 1 și apoi după cum susțin unii martori, au plecat împreună spre casă. Deasemenl s'a mai stabilit că Constantin Ionescu ședea cu locuința în apropiere de gară, unde avea și raionul său de lucru.

Criminalii spre a nu fi descoperiți au căutat să așeze cadavrul pe șină, știind că foarte des trec de sub podul dela Brăilița vagoane încărcate cu mărfuri și astfel corpul să fie zdrobit de roțile locomotivei.

Ancheta continuă și se speră că în foarte scurt timp asasinii să fie descoperiți.

—xox—

Eșuarea unui vapor englez in Marea Neagră

— URMARILE CETII. — ALTE ACCIDENTE —

Constanța, 23 Martie

De patru zile se menține atât pe mare cât și pe litoral o ceață compactă, în timpul nopții ceața formează o masă opacă care împiedică circulația atât pe mare cât și pe uscat.

Vapoarele navigă anevoie, iar mai multe vase petrolifere de mare tonaj au fost nevoite să stopeze în timpul nopții neputându-se orienta.

Vaporul „Silex", sub pavilion englez care naviga dela Stambul spre Constanța, a eșuat pe un banc în apropiere de Burgaz. După eforturi uriașe vasul s'a despotmolit cu mijloace proprii.

PAGINA · AGRICOLA

Protecția agriculturii străine

Popoarele își intensifică măsurile de apărare a agriculturii, chiar când ele au un caracter de pronunțat sacrificiu.

Tendința aceasta de autarchie economică, închiderea în graniițe proprii, — „pour se souffir à elle même", cum spunea fostul președinte Doumergue, dorind acest lucru patriei sale, — s'a manifestat în timpul și după război, dar s'a accentuat covârșitor, odată cu desfășurarea crizei economice ajungându-se ca națiuni întregi să fie angrenate într'un proces de producție, de care până atunci erau cu totul străine sau se preocupau foarte puțin.

Nu numai atât dar și tendința producției cu un scop bine definit până la o vreme, începe să aibă un alt aspect.

Se știe, de exemplu, că țările industriale n'au dat atenție agriculturii, pentrucă nu puteau susține o producție deficitară, când din țările potrivite pentru aceasta se puteau obține produse mai eftine. Astăzi însă agricultura țărilor industriale se susține cu mijloace artificiale.

Se mai știe că, grâul era cereala nobilă destinată hranei oamenilor tot așa ca și secara. Astăzi ele înlocuesc cerealele furagere în hrana animalelor. Această degradare s'a săvârșit în țările în care, geograficește vorbind porumbul nu poate să se producă.

Astfel de exemple se pot înmulți.

In cronica de față nu vom aborda tot complexul de protecție a agriculturii ci ne vom ocupa în detaliu cu măsurile luate numai în două State importante din Europa: unul care are un caracter mixt agraro-industrial cum e Franța, altul cu un caracter specific industrial, obligat, din cauza latitudinei sale, la o anumită producție agricolă. Aceasta e Germania.

In Franța, în urma demersurilor agricultorilor s'a accentuat protecția grâului, pentru menținerea prețului ulterior.

După ce prin legea din 26 Ianuarie curent s'au luat măsuri pentru apărarea pieții grâului, aplicarea art. 2 din acea lege s'a pus în legătură cu cooperația agricolă și creditul agricol ipotecar, prin aceea că împrumuturile acordate de casele de credit agricol, se vor face pe bază de warante, bilete la ordin sau ori-ce altă garanție complimentară, ce vor socoti-o necesară. Biletele la ordin vor fi însoțite de o scrisoare-angajament, prin care împrumutatul va rambursa suma îndată ce vinde grâul și va primi suma. Pe baza acestor warante și bilete la ordin, Casa națională de credit agricol primește avansuri suficiente dela Stat cu o dobândă avantajoasă.

Dar măsurile luate în Germania sunt și mai complete și mai ocrotitoare.

Acolo politica actualului guvern este opusă acelei a guvernelor precedente, cari încurajaseră industria, dar evitaseră îndispunerea țăranilor agricole, unde se plasau produsele industriale și înlăturau sporirea șomajului industrial.

Protecția agriculturii germane se manifestă în mai multe domenii, din cari cele mai importante sunt următoarele:

Moratoriul datoriilor agricole până la 31 Octombrie 1933; susținerea pieții cerealelor cu credite până la 2.400.000.000 lei, după moneda noastră; desființarea taxelor vamale reduse la orzul furajer, interzicerea importului de porumb și încurajarea consumului de secară, grâu și cartofi indigen pentru hrana porcilor, prin punerea la dispoziție a agricultorilor a secarei „eozinată" — adică denaturată cu o culoare roz, spre a nu fi întrebuințată la hrana oamenilor — amestecată cu cartofi, preparați sub formă de fulgi, sau chiar grâul „eozinat"; reintroducerea dovezilor de export pentru derivate de secară grâu și ovăz, dând dreptul la importul acestor cereale cu taxa vamală redusă: reglementarea culturii hameiului; încurajarea producerii de oleaginoase prin exclusivitatea întrebuințării lor în fabricile de uleiuri vegetale; întrebuințarea exclusivă a produselor germane pentru brânzeturi fine, și a lânei germane pentru postavul de uniformă; încurajarea producției ouălor prin subvenții date ca să se procure găini tinere de rasă, care să se ouă o mai mare epocă a anului, mărindu-se taxa vamală la importul de ouă și distribuindu-se grâu indigen „eozinat" cu preț redus, în locul porumbului importat până acum.

Subvenția din partea Reichului pentru oftenirea grâului se ridică la 280 lei pentru suta de kg.

Toate aceste măsuri nu sunt decât consecința recoltei abondente de cereale în Germania și a năzuinței de a se ajuta cât mai mult producția agricolă indigenă.

Dr. E. GRINTESCU

Tăerea persicului

— Urmare —

2). Rămurelele cu ochi *(cari produc numai lemn) au dealungul lor numai ochi de lemn și foarte puțini boboci. Ele sunt*

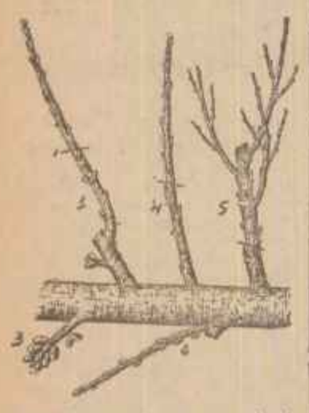

Ramificații simple la piersic (formă cordon). 1. rămurea mixtă; 2. rămurea cu mlădiță; 3. buchet de mai; 4. rămurea de lemn; 5. ramură „buhai".

de trei feluri: a) rămurea de lemn, propriu zisă, b) rămurea buhai sau lacomă și c) rămurea anticipată, cu sau fără rod.

a). Rămurelele de lemn propriu zise, sunt groase de 5—6 milimetri, lungi până la 1 m. și acoperite numai cu ochi, rareori are spre vârf câțiva boboci. Se taie la 3—4 ochi dela bază după puterea lor, pentru a avea la bază, rămurele de rod în anul viitor.

b). Ramuri buhai sau lacome. Sunt foarte vigoroase, drepte, groase, ajungând până la 1.50 m. lungime, presărate aproape numai cu ochi grupați câte trei; cei dela bază mai mici și foarte depărtați. Pe la mijlocul ramurei se desvoltă rămurele anticipate.

A, ramură de un an cu rămurele anticipate (a, b). Se tae la semn în a, dacă are ochi stipulari și în b, la un ochi, dacă stipularii s'au îndepărtat de bază. B, ramură degarnisită pe porțiunea dintre c. d. Pentru completarea acestui gol, ramura ivită mai jos se tae lung și se palisează deslungul acestui gol. e. f. g., rămurele care s'au desvoltat și vor completa golul

Se taie primăvara la jumătate, mai pe urmă la un sfert iar spre toamnă se suprimă complect. Când are mai multe rămurele anticipate se taie deasupra celei mai de jos.

c). Rămurele anticipate, sunt foarte subțiri, de multe ori presărate cu boboci.

Când nu au pe ele boboci se taie la 2 ochi, iar dacă au boboci pe ele se tae la 15 cm. lunime. Tăierea se face prin Februarie sau începutul lui Martie când bobocii se deosebesc bine de ochi.

Cum persicul rodește numai pe rămurele de un an, se va căuta ca prin tăiere să se înlocuiască ramurile de doi ani cu

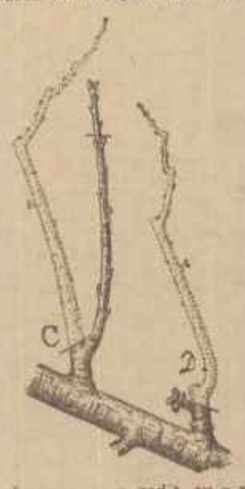

C. rămurea, ce-a rodit, cu o rămurea mixtă de înlocuire. D. rămurea ce-a rodit cu buchet de mai la bază.

rămurele de un an, astfel ca rodirea să se facă cât mai aproape de scheletul coroanei.

C. LUPAȘCU
prof. șc. de horticultură

Poșta agricolă

171. *Turturică*, Risipiți. Se pot planta port-altoi cu rădăcină direct la locul de înființarea viei, care se vor altoi fie în verde, fie în uscat. In felul acesta via produce în al 4-lea an după plantare. Cenușa în cantitate de 2—300 gr. se va pune în jurul butașului, la care care distanță spre a nu atinge butașul, fiind caustică.

172. — **I. Diaconescu**, București. In privința bumbacului există o broșură a d-lui dr. D. Andronescu unde găsiți și alte amănunte asupra culturei lui. Căutați-o la librăria „Cartea Românească".

173. — **D. V. Gheorghiu**, Botoșani. — Pentru relațiuni asupra ouăor Karakiil, adresați-vă la Sindicatul crescătorilor de Karakiil, str. Universității nr. 11 Chișinău.

174. — **Plugar de pe Valea Trotușului.** — Zigrul Universul va înființa o vitrină specială pentru cărți agricole. Cărțile apărute la ministerul agriculturei le-am publica în pagina agricolă. Asupra mașinilor de semănat sarzavaturi vă puteți adresa Seminteriei Pildner str. Carol 11. Aparatul de cercetarea ouăor servește ca să se aleagă ouăle prospete și să se vadă desvoltarea puilor. Rog comunicați numele și adresa la redacție.

D-v.

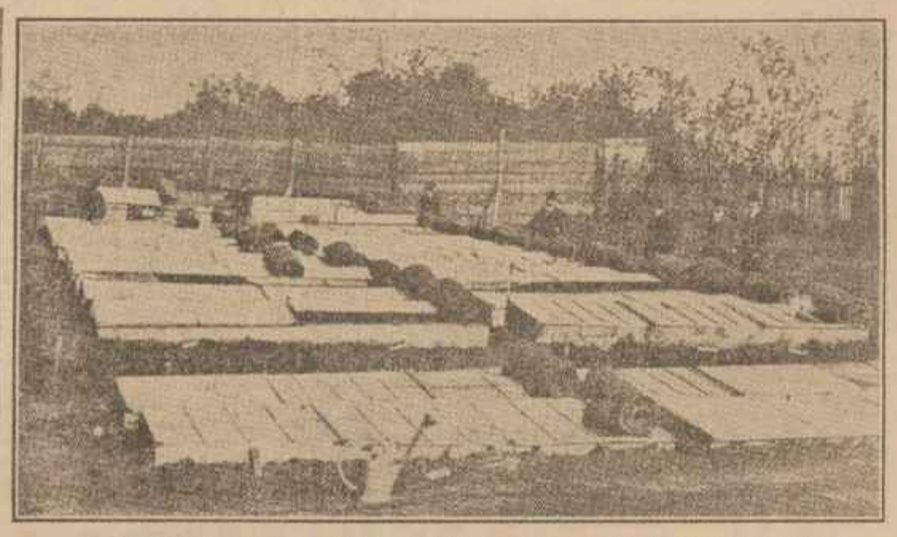

RASADNIȚE CALDE PENTRU TUTUN (După „Le tabac en Roumanie" de P. Mihăescu).

Colaborarea Institutului de cercetări agronomice

SOIURI BUNE DE ORZ DE PRIMĂVARĂ

După grâu și porumb, orzul deține al 3-lea loc în țara noastră, atât în ceeace privește suprafața cultivată, cât și producția și exportul. Față de orzul de toamnă, orzul de primăvară ocupă o suprafață mai mare și cu tendință de creștere; aceasta se explică în parte prin faptul că regiunile de mare producție agricolă, câmpia Olteniei și Munteniei, Dobrogea, Sudul Basarabiei și parte din Moldova sunt des bântuite de erni aspre cu geruri ce aduc mari pagube orzului de toamnă.

Sunt cultivate la noi două feluri de orz de primăvară și anume orzul cu 2 rânduri, cunoscut sub numele de orzoaică și întrebuințat în fabricațiunea berei și orzul obișnuit, zis și de nutreț, cu 4 sau 6 rânduri, întrebuințat pentru hrana animalelor. Dată fiind întrebuințarea deosebită a acestor două feluri de orzuri, și însușirile ce li se cer sunt diferite. Astfel orzoaica trebue să prezinte un conținut bogat în amidon, dând astfel un malț de calitate superioară pentru fabricarea berei. Orzul obișnuit de nutreț i se cere din contră să aibe un procent cât mai mare de substanțe proteice sau albuminoide (de natura albușului de ou).

Dacă o parte din producția noastră de orz este absorbită de piața internă, o bună parte însă ia drumul exportului.

Institutul de Cercetări Agronomice al României s'a sesizat la timp și a atacat pe două căi problema orzului:

1) La stațiunile sale de ameliorarea plantelor, în diferite regiuni ale țării, s'a început încă din anul 1929 ameliorarea orzurilor, pe despărțire prin selecțiune sau separare de forme — linii pure — din amestecurile de orzuri indigene, pe de altă parte prin încrucișeri între liniile separate și soiuri streine, ameliorate, dela care să se introducă astfel în soiurile noastre anumite bune însușiri: rezistență la cădere, procent mare de amidon și pleve fine pentru orzoaicele de bere, rezistență la bolile parazitare, producție mare.

2) Executarea unor serii de culturi comparative cu soiuri ameliorate din țara noastră și soiuri streine, fie originale, fie înmulțite la noi și potrivite condițiunilor noastre de climă și pământ. Aceste culturi comparative au fost executate începând din anul 1930 în câmpuri de experiență, răspândite în toate regiunile agricole ale țării și rezultatele au fost publicate în analele Institutului, pentru Oltenia, Muntenia și Dobrogea.

Statiunea de Ameliorarea plantelor din București a executat în cei trei ani 1930, 1931 și 1932 o serie de culturi comparative cu 10 soiuri de orz de primăvară, la 22 câmpuri de experiență. Dintre soiurile încercate, patru au fost ameliorate în țara noastră; paralel cu acestea au fost studiate și un număr de orzoaice germane, cu renume între orzoaicele de bere. Două din aceste soiuri sunt cultivate de mulți ani în țara noastră și s'au adaptat condițiunilor dela noi. A fost încercată și sămânța originală a acestor soiuri aclimatate, pentru a se vedea cum se comportă față de sămânța obținută din mai mulți ani în țara noastră.

Dintre soiurile românești, soiul Sămânța S. 3 este creat de către Societatea „Sămânța" la Ferma Cenad din județul Timiș. Este o orzoaică cu 2 rânduri, care a fost obținută prin separare de forme dintr'o sămânță amestecată. Acest soiu este rezistent la cădere, potrivit de timpuriu, cu bob de mărime mijlocie. Reușește bine pe ternuri ușoare cât și pe cele grele, fiind destul de rezistent la secetă.

Soiul I. C. A. R. 229 este un produs al secțiunii de ameliorare a institutului. Fiind o orzoaică cu 2 rânduri, a fost creat prin selecțiune dintr'o orzoaică comună din Ardeal. Este rezistent la cădere, cu o înrădăcinare și înfrățire puternică. Boabele sunt mari, rotunde-umflate, învelite în pleve subțiri, deci având un mic procent de pleve, însușire mult căutată de fabricile de bere. Reușește bine în terenuri grele, fiind foarte productive.

Soiul Sandu Aldea 4 este o orzoaică cu două rânduri, creat la catedra de ameliorarea plantelor dela Academia de înalte studii agronomice din București. In ce privește rezistența la cădere, înfrățire și coacere ține locul mijlociu. Boabele sunt lungărețe, îmbrăcate în pleve destul de fine. Este un soiu productiv.

Soiul I. Cămărășescu este un produs al moșiei Dâlga-Ialomița. Fiind un orz de nutreț cu 4 rânduri, creat prin alegere în masă, este potrivit condițiunilor din câmpia Munteniei.

Dintre orzoaicele de bere streine, soiurile Bavaria și Isaria au fost încercate, semănându-se sămânța originală alături de sămânța reinmulțită și cultivată mai mulți ani în țară.

Soiul Bavaria a fost creat și produs pe Domeniul Irlbach din Bavaria. Este o orzoaică de bere apreciată bine în Germania, atât în ce privește calitatea, cât și producțiunea.

Soiul Bavaria aclimatată (reinmulțire) a fost procurată dela Școala de Agricultură din Feldioara-Brașov, care o cultivă de câțiva ani.

Orzoaica de primăvară Isaria este ameliorată la aceeași fermă din Germania, provenind din încrucișarea între două soiuri Bavaria și Danubia. In Germania este considerat printre cele mai bune soiuri de orz, moștenind dela Danubia precocitatea și calitatea superioară a bobului, iar dela Bavaria rezistența la cădere și bobul mai mare.

Soiul Isaria aclimatată (reinmulțire) provine dela școala de agricultură din Feldioara, unde este cultivat de mai mulți ani.

A fost încercat și soiul original Hanna, o orzoaică de mare producție, special pentru bere și rezistent la secetă.

Urmărind rezultatele încercărilor făcute timp de trei ani, în Muntenia și Oltenia, rezultate cari vor fi publicate amănunțit de către secțiunea de ameliorarea plantelor din București în Analele Institutului, se constată următoarele: dintre cele 22 câmpuri de experiență cele mai multe se află situate în regiuni cu climă uscată.

Soiul cel mai productiv a fost orzoaica I. C. A. R. 229, care a ținut locul de frunte în cele mai multe câmpuri de experiență, situate atât în regiunile cu climat uscat, cât și în cele cu climat mai umed și pământuri brunc-roșcate de pădure. Al doilea s'a clasat soiul Hanna care s'a potrivit destul de bine climatului uscat din țara noastră. Au urmat soiurile Sămânța S. 3 și apoi Sandu Aldea 4. Soiul Isaria (reinmulțire) s'a clasat alături de Sandu Aldea 4. iar Isaria orig., Bavaria orig. și Bavaria (reinmulțire) au dat o producție mai mică.

In Transilvania și Banat au fost încercate soiurile: Sămânța S. 3, Bavaria (reinmulțire), Isaria (reinmulțire) și câte un soiu comun, local.

Caracteristicile primelor 3 soiuri sunt redate mai sus. Rezultatele obținute în anul 1930 la Stațiunea de Ameliorarea Plantelor din Cluj și la Cercul Experimental Câmpia Turdei au fost publicate de d. profesor N. Săulescu în Analele Institutului de Cercetări Agronomice. In privința producțiunii de boabe locul de frunte l'a ocupat în ambele câmpuri soiul Isaria (reinmulțire), după el urmând soiurile de orz locale, apoi soiurile Sămânța S. 3 și în fine Bavaria (reinmulțire).

Soiul Isaria s'a remarcat deasemenea printr'o greutate hectolitrică mare și un procent mic de pleve. S'a confirmat astfel superioritatea acestui soi care este potrivit condițiunilor de sol și climă din Ardeal și este mult apreciat de agricultori și fabricele de bere din regiune. Astfel d. profesor N. Săulescu amintește o comunicare scrisă a d-lui W. Stephani, mare agricultor care la 18-XII-1930, îi comunica următoarele: „Orzul Isaria a fost singurul soiu de orz care s'a putut exporta din regiunea noastră la Viena și Praga ca orz de bere, în cantități mai însemnate și cu un preț remunerator".

Pentru a nu se expune la pagube, agricultorul trebue să se informeze și să nu introducă în cultură soiuri noi decât pe baza unor încercări făcute dacă nu pe proprietatea sa cel puțin la un câmp de experiență situat în regiunea sa.

Dr. CONST. CALNICEANU
Șeful Stațiunei Experimentale a Bărăganului

SĂ CULTIVĂM MAC

In urma prețurilor ridicate, cari au atins pe alocurea 20 lei kilogramul, cultura macului la noi în țară capătă o importanță din ce în ce mai mare.

Cultura lui a luat o extensiune în ultimul timp, trecând dela suprafața de 166 hectare, pe care ei o avea în 1923 la 4.275, în 1931.

Cea mai răspândită varietate și care dă bune rezultate la noi, fiind foarte căutată de cumpărători este macul alb cu capsula închisă (Papaver somniferum inapertum). Această varietate are următoarele particularități: Capsulă mare, ovală sau rotundă, închisă; sămânța de culoare cenușiu-închis, conținând un procent de peste 40% ulei, foarte bun pentru mâncare. De altfel uleiul acesta de mac este sicativ și se întrebuințează foarte multe în pictură.

Macul este o plantă foarte pretențioasă în ceeace privește prepararea terenului. Producțiuni mari le poate da numai pe pământurile bine lucrate și curate de buruieni.

Terenul trebue să fie în același timp suficient de umed și permeabil, de oarece, pe terenurile argiloase, cari rețin apa, el nu reușește, rădăcinile lui putrezind repede. Pe terenurile nisipoase, ușoare și sărace, cari nu au o umiditate potrivită nevoilor de creștere ale macului, se obțin producțiuni mici.

Cele mai mari producțiuni macul le realizează atunci când este semănat în defrișările de lucernă sau trifoiu.

Când nu avem terenuri lipsite de buruieni vom cultiva macul după plante prășitoare gunoite cum ar fi cartoful, sfecla, porumb, etc. după cari deasemeni, produce recolte mari.

Dacă suntem forțați să cultivăm macul după păioase, neavând alte soiuri mai bune, atunci e necesar ca mai întâi să facem o desmiriștire, să ducem toamna 40.000—50.000 kg. gunoi și să-l băgăm printr'o arătură adâncă sub-brazdă.

Pământul pentru mac trebue să fie bine lucrat și pulverizat la suprafață, de aceea toamna vom căuta să facem neapărat o arătură adâncă, pe care o vom lăsa-o în brazdă crudă în cursul ernii, spre a se frăgezi, iar primăvara, de îndată ce se ridică zăpada și pământul s'a uscat la suprafață, de nu se mai lipește de copita boului, vom da cu un cultivator, sau cu o grapă grea, de atâtea ori, până când vom obține o suprafață perfect mărunțită și lipsită de bolovani. Aceasta este absolut necesară dacă dorim să avem o răsărire uniformă și deci, o producție bună.

Semănatul urmează imediat, cu mașina în rânduri, la depărtare de 40—50 centimetri, între tuburi, dând la hectar 4—5 kg. de sămânță bine curățată. Pentru că boabele de mac sunt prea mărunte, nu vom pune greutăți pe tuburi, iar spre a le acoperi cu pământ, vom trece cu un tăvălug ușor din lemn după mașina de semănat.

Când macul are 4—5 frunze, se dă prima prașilă cu săpăliga sau cu planetele de mână, iar după ce planetele au atins 10 cm. lungime,— se răresc, lăsând pe rând 15—20 cm. între ele, după care urmează prașila a doua. Dacă avem timp și brațe, este foarte bine ca după 3—4 săptămâni dela prașila a doua să mai facem și o a treia prașilă. Această prașilă ajută mult fructificarea și dezvoltarea capsulelor.

Macul se recoltează când plantele și capsulele sunt perfect uscate. Tulpinele se pot tăia cu secera, sau cu coasa, se leagă în snopi și se pot clădi în clăi, spre a se mai usca până la transportul pe arie.

Treeratul se face cu mașina de treer obișnuită. Recolta de mac se păstrează în magazie, așezată în straturi subțiri. Macul se dă la lopată incontinuu, până ce se usucă bine.

Înainte de vânzare, macul trebue curățat bine la vânturătoare.

Un hectolitru de mac cântărește în mijlocu 60—65 kg.

In condițiunile de cultură arătate mai sus se poate realiza ușor o producție de 1300—1500 kg. la hectar-mac, care vândut a 20 lei kg. să ne dea un venit de 30.000 lei la hectar.

Ing. agronom I. Florian
Prof. școala de agric. Roman

Știri agricole

Interne

— Ministerul Instrucțiunii ca inițiator al culturei naționale, a fixat serbarea sădirii arborilor, și a pomilor roditori cu școlarii, în ziua de 6 Aprilie având în program: lecțiuni în fața pomilor roditori și a pădurii, arătându-se importanța și frumusețea sărbătoririi pomului, conferințe la radio, o pagină de ziar, destinată acestui act, o expoziție a cărților tratând despre grădini și păduri și sădirea efectivă a pomului.

Fiind rugați să luăm parte la această sărbătoare, am decis ca „Pagina agricolă" din 2 Aprilie c. să fie consacrată sădirii pomilor.

— Semănăturile noastre de toamnă au eșit bine din iarnă. Suprafețele cultivate cu grâu și secară sunt mai mari decât în anul trecut. Sporirea acestei suprafețe a fost făcută în Moldova, Bucovina și Basarabia. Orzul a fost semănat pe o suprafață mai mică.

— Sâmbătă 26 c. are loc adunarea generală a Societății inginerilor agronomi, pentru citirea dărilor de seamă și alegerea a ⅓ din membrii comitetului, în locul d-lor Antonescu, Busuiocescu, Burada, Coftangioglu, Cardaș, Dăscălescu, Marin Popescu și M. Șerban.

— In ziua de 26 Martie ora 9 dim. va fi în localul Societății inginerilor agronomi, str. C. A. Rosetti 35, o ședință de comunicări și discuții, în legătură cu interesele de breaslă, și situația agricolă a țării.

— Institutul social român, secția culturală și de politică socială va ține 6 ședințe de referate și discuții contradictorii asupra învățământului profesional de ori-ce natură.

— Colegul nostru d. dr. E. Grintescu a fost invitat de Institutul social român să facă o comunicare cu privire la învățământul agricol.

— Căile ferate române a aprobat ca transportul cerealelor destinate însămânțării să fie fixate după tariful de export pe cale de cartare; primăvara până la 30 Aprilie iar toamna dela 15 August—15 Octombrie.

— Societatea inginerilor agronomi a încheiat discuția asupra Camerilor agricole, care a ținut timp de patru ședințe. Concluzia este că aceste instituții rămân să reprezinte interesele agricultorilor și să stimulese inițiativele particulare. Directivele în toate domeniile agriculturii rămân pe seama ministerului.

Externe

— Datorită ajutorării agriculturii în Italia și în special organizării „Bătăliei grâului" principalele culturi au avut un spor de producție simțitor în 1932 față de anul precedent.

Iată cifrele comparative în mii de vagoane:

Grâu	752	665
Porumb	289	194
Cartofi	282	196
Pătlăgele roșii	84	77
Struguri	744	808
Vin	462	364

Mare parte din această producție s'a realizat prin intensificarea producției la ha. care la grâu a fost de 1520 kg. la ha. față de 1390 kg. în 1931.

— In Statele-Unite se intenționează fuzionarea tuturor institutiilor guvernamentale de credit agricol într'o singură instituție, sub conducerea d-lui Henry Morgenthan. Se vor lichida toate stocurile existente de grâu și bumbac.

— La conferința internațională convocată de Statele-Unite pentru reducerea suprafețelor de grâu cu 10—15% vor fi invitate și țările dunărene — deci și România — și Rusia.

— Banca de agricultură a Greciei a contractat prin Centrala Cooperativelor de import și export cumpărarea a 2000 vagoane porumb românesc, plătindu-i jumătate în numerar și jumătate în mărfuri grecești.

—xox—

Cărți folositoare

Almanahul „P. A. S." 1933 — Editura „Pagini agrare și sociale", calea Victoriei 200. Prețul 75 lei.

Almanahul acesta, în al treilea an de apariție, este alcătuit de d. C. Filipescu, inginer agronom inspector g-l, un mare iubitor al cuvântului scris, al artelor și al tehnicei tipografice.

Pe lângă o dare de seamă, foarte minuțioasă și din cale afară de mulțăoe alcătuită din atâtea cifre și date, făcută pe 54 de pagini, cu cea mai mică literă, asupra „Forțelor agricole și organizarea agrară în România", în toate domeniile, și a articolului „Standardizarea cerealelor" de d. I. Max Popovici, almanahul cuprinde numai literatură. O literatură aleasă care se citește cu atenție și plăcere.

Relevăm frumosul fragment **„Scoal'Ghiocei"** din cartea de povestiri rustice: **„Pe drumul Bărăganului"**, a prea repede ultatului agronom-literat C. Sandu-Aldea; apoi tălmăcirea d-lui Filipescu, în colaborare cu d. M. Fudulu, cunoscutul „Eneida", monumentala lucrare a marelui poet roman de acum 2000 de ani: P. Vergilius Maro, tălmăcire ilustrată de 7 clișee mari și 11 vignete, de o netăgăduită valoare, reprezentând scene din acea epopee.

După o duioasă nuvelă „Patik" de Rabindranath Tagore și după „Părintele Necuiul Tuchilă" de A. Mândru, se trece la ceeace înfrumusețează paginile almanahului „Pe drumuri vrăjite".

Imbarcându-se pentru o călătorie la Constantinopol d. Filipescu ne dă sugestive tablouri orientale, așa cum le-a prins, cu mult realism. D. Filipescu n'a făcut ca alți călători, cari, găsindu-se în mijlocul unei mizerii, ce a stăpânit secole de-arândul vechea capitală a imperiului otoman, au găsit termeni de descripție poetică, ci o descrie așa cum este, din care cititorul își poate face o părere a sa proprie. A găsit însă și prefaceri frumoase pe care le laudă.

I. D. Răducanu

Creșterea practică a curcanilor

Pentru prăsilă se oprese atât curcile, cât și curcanii cei mai bine desvoltați, sănătoși, vioi și frumoși ca înfățișare. Curcanii de prăsilă să nu treacă de 3 ani, iar curcile de 2 ani. Numai curcile dovedite bune mame, pot fi folosite pentru creșterea puilor și în anul al treilea.

Un curcan e de ajuns la zece curci, iar din trei în trei ani trebue schimbați cu alți sănătoși și bine aleși, din crescătorii străine ca astfel să se improspăteze sângele și să-și păstreze vigoarea.

In timpul clocitului nu se lasă doi curcani la 20 curci, ci câte unul pe rând, în fiecare zi. Doi odată se bat între ei și rămân ouăle fără sămânță.

Curcile ouă în locuri ascunse, prin grădini sau pe câmp, câte 20—30 ouă pe an, în două rânduri; odată în Februarie-Martie și a doua oară în Mai-Iunie. Numai ouăle din prima perioadă se pun la clocit, ca să dea pui timpuri, celelalte sunt prea târzii.

Curcile găsite cu ou se închid zilnic, ca să nu piardă ouăle.

Ouăle de pus la clocit trebue să fie de cel mult o săptămână. O curcă clocește 20 ouă, în timp de 28—30 zile.

In celace ce privește alegerea ouălor, prepararea culburilor de clocit și lucrările, ce trebue executate în timpul clocitului, se fac la fel ca la clocitul găinelor, așă cum le-am descris anterior în această pagină.

Grija mare însă, în timpul clocitului, este să fie deparazitată curca cu praf de pucioasă și să fie ridicată în fiecare zi de pe cuib ca să mănânce și să bea apă. Altfel, o mare parte din curci, se lipsesc de hrană și apă și stau pe ouă până mor.

Unei curci, bună mamă, i-se poate da să crească până la 50 pui dela mai multe curci puse la clocit în aceiași zi. Cele rămase fără pui se declocesc.

De obicei, sunt bune mame curcile de doi ani, care au mai crescut un rând de pui, sau acelea de trei ani. Cele de un an câte odată nu-și ingrijesc bine pui: nu-i chiamă la mâncare, nu știu să-i apere, îi calcă și fiind grele îi omoară și trebue dela început îndepărtate dela creșterea puilor.

Puilor de curcă, după ce es din ouă, li se înmoale picioarele în spirt curat și li se dă pe gât câte o boabă de piper. Incepând dela a doua zi li se dă câte două boabe de pieper și treptat câte una în plus în fie care zi, până în ziua a zecea. Spirtul le întărește picioarele, iar piperul le dezinfectează mațele.

In primele zece zile, puii se hrănesc cu fărâmituri de pâine, uscată, brânză de vaci, proaspătă, sau ouă răscoapte tocate mărunt, amestecate cu trei părți pâine și mulate cu lapte. Hrana se dă proaspătă câte puțin, de 4—5 ori pe zi, în vase curate, ca să nu provoace diarie puilor. Apa iarăși să fie curată și proaspătă.

In acest timp, curcile cu pui mici trebue ferite de răceală și umezeală în care scop se țin închise în locuri adăpostite, pe cât se poate separate una de alta, ca să nu se bată între ele și să omoare pui.

Peste zece zile, pe timp frumos, după ce se ia roua dimineața îi se pot da drumul în ogradă, pentru ca să ciugulească iarbă și să prindă gândaci, ce le face mult bine. Seara de vreme și când se simte că vine ploaea, trebue aduși sub adăpost.

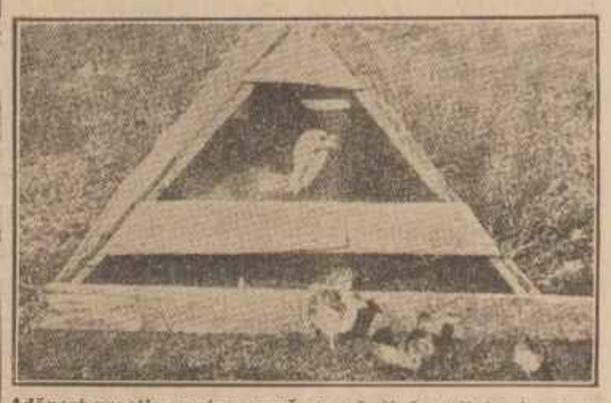

Adăpost practic pentru curcă ca să țină pui în jurul el

Cei mai mari dușmani ai puilor de curcă de care trebue păziți sunt: frigul, umezeala și soarele prea tare, cari, de o potrivă îi omoară. De acela locul unde sunt lăsați să-și caute hrană e bine să aibă câțiva pomi, sau alte adăposturi simple din scânduri în care se închide curca, în timp ce puii ciugulesc în jurul ei.

De aci încolo îi se poate completa hrana cu boabe de mei, de grâu, secară sau urulă de alte cereale ce sunt la îndemână.

Mâncarea îi se dă de 2—3 ori pe zi sub coșuri de nuele sau sipei de lemn, ca să pătrundă în ele numai puii.

Despre îngrijirile mai departe, în pagina viitoare.

Gh. Bortină-Lipănești

Invățământul complimentar și agronomul satului

Despre noi, românii se spune că „suntem săraci în țară bogată".

Pricina sărăciei noastre, popor care trăim depe urma muncii pământului, nu este, nu poate fi alta, decât felul cum muncim.

Agricultorul român nu știe să-și muncească ogorul. El nu știe cum să are, nu grăpează semănăturile de frică să nu le distrugă, nu plivește pe cele care cer această lucrare, nu știe să-și sape păpușoiul, nu știe cum și de câte ori se face ogor, habar n'are de asolament, este neputincios în fața dușmanilor vegetali, cari ne despoaie holdele, nu alege sămânța, nu știe s'o păstreze, etc., încât de pe urma trudei din zori de zi și până târziu în noapte, nu are folosul care ar trebui.

Sfaturi, ce-i drept, s'au dat destule. Dar numai cu îndemnuri, numai cu vorbe, nu se schimbă felul de muncă al agricultorilor. Singură pilda, exemplul viu, îndeamnă pe cei constrânși. Numai ea scoate din vechile deprinderi, numai ea hotărăște. Ori de asemenea pilde agricultorii și chiar copii lor n'au prea avut prilejul, deși în fiecare județ este atât o Cameră de agricultură cât și un Consilierat agricol, și cu toate că, încă din 1924, învățământul complimentar urmărește îndrumarea practică a școlarilor.

Deacea, în locul sfaturilor, bune și ele la vremea lor, să se facă demonstrații agricole pentru săteni și copii lor. Una e să auzi, să citești și chiar să vezi și alta e să lucrezi. Agricultorii și copii cursului complimentar trebuie să lucreze în loturile demonstrative îndrumați de agranomi. E absolută trebuință de asemenea pilde fiindcă tot începutul e greu. După aceea, poate urma și sfatul, vorbit ori scris.

Dar cerând îndrumare pe teren dela agronomi întrebarea este: atâția câți avem pot ei schimba munca patriarhală a agricultorilor? Nicidecum. Numărul lor trebuie sporit prin agronomii satelor.

Un fiu al satului trimis la școala de agricultură va fi obligat, prin angajamentul părinților, să se reintoarcă în satul de unde a plecat pentru a face educația agricolă a consătenilor săi. In schimb, comuna îi va ține cheltuiala în școală. In loc să se dea primarilor, telefoniștilor, ușierilor și câți alții, mii de lei pe lună, să se dea câte o bursă acelora cari vor fi mâine îndrumătorii agricultorilor. Slujba de primar să fie o onoare pentru acel care o face nu o sarcină pentru bugetul statului. Sunt destui gospodari în stare să primească această demnitate, iar dacă nu, învățătorii sunt cei mai nemeriți.

Incredințat că ministerul de interne va determina pe conducătorii județelor să ceară comunelor înscrierea acestor burse în bugete lor, dacă nu la toate, acolo unde este cu putință, ori chiar la 2—3 sate o bursă, problema încă nu e rezolvată. Loturile zootehnice, cele pentru tir și sport, ale Camerilor de agricultură, etc., nu mai pot fi date în arendă sătenilor, cari le muncesc, asa cum știu ei, ci să li se dea destinația de „loturi demonstrative", ori să se improprietărească agronomii cu elc. După aceea, Ministerul de agricultură să dea mașinele agricole și vitele necesare, urmând să fie plătite în rate anuale din venitul agonisit. O parte din venit, în unelte trebuie să se dea și elevilor de la cursul complimentar.

In acest fel să se facă îndrumarea practică a elevilor dela cursul complimentar cât și educația agricolă a poporului. Cu agronomi ambulanți, cari coboară la școli din mașini luxoase, scump plătite de Camerele de agricultură și numai pentru a recomanda elevilor cărți de agricultură și apoi câteva prelegeri, nu ajungem la vre'un rezultat.

Cât despre audierea școlilor agricole de iarnă și cele casnice pentru fete iarăși nu este o încercare fericită dacă aceeași elevi nu vor și lucra în ferma școlilor de agricultură, la vremea potrivită. Și dacă nu uităm că numărul acestor școli este cât se poate de mic, e lesne de înțeles ce folose va avea agricultura depe urma acestei încercări.

Pentru ca să se schimbe fața agriculturii noastre aceleași măsuri să se întindă pe tot cuprinsul țării, toți agricultorii și toți școlarii având dreptul la cultura lor agricolă.

Ștefan Jercan-Galbenu
Invățător
Ianca-Brăila.

—xox—

BIBLIOGRAFIE

VIAȚA AGRICOLA, organul Societății inginerilor agronomi.

Nr. pe Martie cuprinde:

Criza agricolă în cadrul internațional, de M. Manolescu; Neam bun, de N. Săulescu; Lucerna în diferite țări, de A. Plescu; Fabrica Reșița, de A. Cherdivarenco; Influența îngrășămintelor asupra acidității solului, de I. F. Radu; Invățământul agricol inferior și de popularizare, de F. Pârvulescu; Cronica agricolă, de C. I. Ciulei, etc.

ULTIMA ORA

A încetat viscolul în ţară

— Numeroase linii încă înzăpezite —

Ultimele ştiri primite la direcţia generală că f. r. anunţă că viscolul a încetat pe întreaga frontieră vestică a ţării.

Cerul a început să se insenineze. Temperatura a crescut până la minus 2 gr.

Urmările viscolului se menţin încă.

Astfel între staţiile Timişoara şi Arad se aflau eri înzăpezite două trenuri de marfă şi un plug de zăpadă.

Intre Timişoara şi Cenad, la staţia Pescăreţul Mic s'a înzăpezit un tren de marfă. Dupe o muncă de 5 ore a fost deszăpezit şi îndrumat spre staţia Bilid.

Pe linia Timişoara-Jimbolia circulaţia se menţine numai pentru trenurile rapide 1 şi 2 Simplon Orient Expres, precum şi pentru trenurile 157, 158, 1459 şi 1460, cari au legături cu Iugoslavia.

La Timişoara a fost restabilit postul de radiotelegrafie c. f. r., care fusese deranjat de viscol.

SITUAŢIA LINIILOR

In cursul zilei de Vineri, se mai aflau închise următoarele linii: Timişoara-Arad, Arad-Periamu, Timişoara-Cenad-Vâlcani, Timişoara-Rodna, Oradea-Holod, Săcueni-Simleul Silvaniei, Grigore Ghica Vodă-Vijniţa şi Vrânceni-Ştefăneşti-Jasinova.

Pe următoarele linii, trenurile de persoane circulă cu dublă traţiune, iar trenurile de marfă cu tonaj redus: Cernăuţi-Larga, Cernăuţi-Vereşti, Carapciu pe Siret-Berhomet, Carapciu-Cosciuia, Dorneşti-Seletin şi Dorneşti-Capul Satului, toate situaţie în Bucovina.

*

S'au luat întinse măsuri pentru restabilirea circulaţiei pe liniile înzăpezite, aşa că se speră, că până azi, multe din liniile întrerupte să fie redate circulaţiei.

In Cadrilater

Silistra, 24 Martie

De 3 zile ninge incontinuu în întregul judeţ.

A căzut o cantitate enormă de zăpadă.

De noaptea trecută a început şi un viscol puternic.

In satele de pe frontieră viscolul a făcut mari stricăciuni.

Au fost smulşi arbori din pământ precum şi acoperişurile multor case.

Circulaţia între aceste sate e întreruptă.

Numeroase haite de lupi au atacat turmele de oi. Firile telefonice şi telegrafice au suferit de asemenea mari stricăciuni din cauza furiei viscolului.

Firul Silistra-Călăraşi e întrerupt.

Azi dimineaţă a fost ceaţă deasă pe Dunăre

Dacă ceaţa va fi şi mâine circulaţia vapoarelor între Silistra şi Călăraşi va fi întreruptă.

In judeţ, pe alocuri, zăpada a ajunes la 1 metru înălţime. Victime omeneşti n'au fost.

Uneltiri hitleriste în Austria

— Se urmăreşte unirea Austriei cu Germania —

Londra, 24 (Rador).— **„Daily Herald", oficiosul laburist, anunţă din Viena că organizaţia naţionalistă „Heimwehr" urmăreşte să provoace pe socialiştii austriaci, pentru a deslănţui astfel războiul civil.**

Acesta ar fi semnalul intervenţiei hitleriştilor din Germania şi a organizaţiilor patriotice ungare, spre a determina unirea Austriei cu Germania.

Amnistia fiscală

— Instrucţiunile ministerului de finanţe —

Prin art. 6 transitoriu din legea pentru modificarea şi completarea unor dispoziţiuni din legea pentru unificarea contribuţiunilor directe şi pentru înfiinţarea impositului pe venitul global, s'a acordat contribuabililor o nouă amnestie fiscală.

Această amnestie s'a acordat în înţelesul că toţi contribuabilii cari în trecut nu au declarat în termenele legale veniturile sau sumele asupra cărora statul ar fi avut de primit impozite sau taxe şi care nu au fost prescrise, pot declara aceste venituri în termen de o lună, adică până la 18 Aprilie inclusiv. Odată sumele declarate, agenţii fiscului vor stabili impunerea sau taxarea lor în conformitate cu legile în vigoare, fără a se aplica contribuabililor aflaţi în această situaţie niciun fel de sancţiuni pentru nedeclararea la timpul lor a acestor venituri sau sume. Aşa dar prin amnistie, statul tartă de amenzi pe cei ce nu au răspuns până acum, fie parţial, fie integral, obligaţiunilor ce au faţă de legile fiscale ale ţării.

In cadrul acestei amnistii sunt cuprinse atât veniturile supuse impozitelor directe cât şi cele supuse altor taxe cum ar fi: taxe succesorale, taxe de timbru, cifra de afaceri, taxe pe spectacole şi taxe de consumaţie.

Odată stabilite drepturile statului pentru veniturile sau sumele nedeclarate la timpul lor, contribuabilii au facultatea de a achita drepturile statului în maximum trei rate lunare egale dela rămânerea definitivă a procesului verbal de impunere — acolo unde se va face impunerea, sau dela comunicarea făcută de fisc, în cazurile unde nu se face impunerea, pentru sumele ce urmează a se plăti drept taxe.

Termenul pentru depunerea declaraţiilor, adică până la 18 Aprilie inclusiv, nu poate fi prelungit sub nici un motiv, deoarece legea opreşte aceasta în mod expres.

Se atrage atenţia că după expirarea acestui termen se vor aplica cu toată rigoarea sancţiunile prevăzute de legi în ceea ce priveşte evaziunea fiscală.

Orice interpretări, cari s'ar da amnistiei fiscale, în sensul că unii contribuabili înţeleg că nu mai sunt obligaţi să plătească impozitele până la data de mai sus sau că aceasta ar atrage o nouă reducere a impozitelor, este cu desăvârşire falsă.

Cu acest prilej, se aminteşte, că potrivit legii pentru modificarea datei deschiderii anului financiar şi a duratei exerciţiului bugetar, anul bugetar începând la 1 Aprilie 1933 pentru perioada 1 Ianuarie—31 Martie 1933, impozitele şi taxele anuale ce trebue plătite Statului sunt egale cu o pătrime din debitele stabilite pentru anul 1932.

Pentru trimestrul Ianuarie 1933, toţi contribuabilii plătesc un sfert din impozitele şi taxele anuale stabilite pentru anul 1932.

D. Macdonald despre conversaţiile dela Roma

— Anglia nu oferă colonii Germaniei —

Londra, 23 (Rador). — *In şedinţa de azi a Camerei Comunelor, cu ocazia unei discuţii asupra politicei externe, d. Macdonald, preşedintele consiliului, a făcut declaraţii asupra conversaţiilor avute la Roma şi Paris.*

Fiind rugat de colegii din guvern, ca împreună cu sir John Simon să meargă la Geneva, a declarat d-sa, fiindcă existau indicaţii că conferinţa dezarmării este grav ameninţată de a-şi înceta imediat activitatea, d. Macdonald a subliniat dificultăţile extraordinare cari se pun cu ocazia unei astfel de conferinţe.

Trebue să se propună planuri practice, a declarat d. Macdonald, respectându-se avizul experţilor. Ultimul cuvânt în aceste chestiuni trebue să fie al oamenilor politici, iar nu al experţilor. Pentru ca un plan să reuşească, el trebue să ducă la dezarmare şi la securitate şi trebue să ţină seama de nevoile diferitelor naţiuni. Conferinţa n'ar putea să-şi continue activitatea în mod nedefinit, a adăugat d. Macdonald. Ne-am angajat să dăm egalitatea de drepturi Germaniei. A trecut timpul când, pentru o combinaţie oarecare dintre puteri, se putea ţine o putere europeană oarecare legată prin obligaţii pe cari le consideră incompatibile cu onoarea şi respectul faţă de ea însăşi.

Conversaţiile cu d. Mussolini, a adăugat d. Macdonald, au avut un caracter general.

Ştiu că unii deputaţi sunt îngrijoraţi de pe urma unei informaţii dată de ziare, prin care se arăta că am fi oferit d-lui Hitler colonia Tanganyka, drept momeală. Această ştire este absolut neîntemeiată. Tanganyka nu a fost niciodată menţionată în cursul conversaţiilor avute la Roma.

Nu ni s'a cerut nici să aprobăm, nici să dezaprobăm; ni s'a cerut numai să studiem în amănunţime planul şi am promis să studiem chestiunea sub toate aspectele ei, precum şi să rămânem în comunicaţie unul cu altul. Trebue să ne gândim, cum ar putea să fie consultate micile state. Anumite mici state încep să se îngrijoreze, ceeace este natural, după ştirile cari au apărut în presă. Dar, eu pot să le dau asigurarea că, în măsura în care aceasta proteşte conversaţiile mele, ele nu au nici un motiv să se îngrijoreze şi vreau să clarific că, din punctul nostru de vedere, micile state au dreptul să participe de fiecare dată la negocieri, când interesele lor speciale o cer şi în viitor, aşa va fi.

Planul tinde să înlăture cauzele războiului în Europa.

In trecerea noastră prin Paris, am pus în curent pe miniştrii francezi cu întrevederile avute la Roma. Ei şi-au exprimat dorinţa unei cooperări sincere în interesul păcii între cele patru mari puteri europene, cari sunt membre permanente ale Societăţii Naţiunilor.

Guvernul britanic elaborează acum un plan, în scopul de a trata această problemă, care este recunoscută ca fiind una dintre problemele cele mai delicate.

Revizuirea tratatelor, totuşi nu este destul de precizată, şi celelalte naţiuni trebue să contribue la studierea problemei. Această contribuţie trebue să fie astfel, ca să nu lase să subziste oreun dubiu, că atunci când aceste schimbări se vor produce, ele nu vor fi destinate să urmărească altceva decât o politică amicală.

Sindicatele germane vor fi scoase din politică

Berlin, 24 (Rador). — Guvernul Reichului urmăreşte depolitizarea sindicatelor.

Se va interzice funcţionarilor sindicatelor să facă parte din vreun partid politic. Sindicatele vor fi centralizate toate şi supuse unui secretariat de Stat special.

Aceste măsuri urmăresc, în special, despărţirea mişcării sindicale de partidele social-democrat şi comunist.

Doamna Pia Vâlcu anunţă cu durere parastasul de un an al iubitului şi neuitatului său fiu

COSTICA CAISER

care va avea loc Duminică 26 Martie ora 11 în biserica Sf. Silvestru. 3

D-na Alexandra Stoenescu anunţă parastasul de un an al bunului lor

Dimitrie Stoenescu

fost Directorul Oficiului Stării Civile Sectorul I Galben şi Statisticei Municipiului Bucureşti

Serviciul religios va avea loc Sâmbătă 25 Martie în biserica Iancu Nou. 4

Doctorul I. Baroncea şi copiii, anunţă rudele, prietenii şi cunoscuţii parastasul de un an al mult iubitei şi regretatei lor

Ana Dr. S. Baroncea

care va avea loc Sâmbătă 25 Martie ora 11 dimineaţa la Biserica Batistei din str. Batiştei.

Clotilda şi Atanasie Antofie cu fiica lor Alexandra, anunţă cu durere rudelor, prietenilor şi cunoscuţilor parastasul de 40 zile al scumpului şi regretatului lor fiu şi frate

Constantin Iulian Antofie (Titi)

care se va oficia Sâmbătă, 25 Martie a. c., în biserica Floreasca, orele 11 a. m. şi vă roagă a lua parte. 10

Familiile: Soare şi căpitan invalid Titi Ioan, aduc pe această cale mulţumirile lor tuturor celor cari au luat parte la durerea încercată prin încetarea din viaţă a scumpei lor mame

Elena D. Soare

Cu adâncă şi nemărginită durere Maria şi D-tru Stănescu, aduc la cunoştinţă parastasul de 1 an al scumpei şi mult iubitei lor unică copilă

Lucia D. Stănescu

în etate de 14 ani, elevă de liceu, care se va oficia Sâmbătă, 25 Martie, în biserica şi cimitirul Iancu Nou Bălăneanu, şos. Mihai Bravu. 11

In veci nemângâiaţii şi sdrobiţi de durere Nicolae Huştiu, soţ, Maria şi Nicolae Dumitrescu, fiică şi ginere, precum şi familiile înrudite Dr. Valeriu Georgescu, Alex. Dumitrescu, Aurel Sava Dumitrescu, Berescu şi Dăncescu, au nemărginita durere a anunţa pe toţi acei ce au cunoscut-o şi i-au apreciat alesele sale calităţi, încetarea din viaţă a prea scumpei şi în veci neuitată a lor soţie, mamă, cumnată, mătuşe şi cuscră ideală

IOSEFINA N. HUŞTIU

decedată în ziua de 24 Martie 1933, în etate de 54 ani, în urma unei lungi şi foarte grele suferinţă.

Corpul defunctei se află depus în capela cimitirului Sf. Vineri. Ceremonia înmormântărei va avea loc mâine Duminică 26 Martie, orele 4 d. a. la cimitirul Sf. Vineri. 1

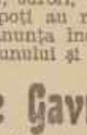

Cu inima sfâşiată de durere Elena soţie, surori, fraţi, cumnaţi şi nepoţi au nemărginita durere a anunţa încetarea din viaţă a bunului şi scumpului lor

George Gavrilescu

în etate de 41 ani, prim pretor în jud. Brăila, fost director al prefecturii Tulcea, încetat din viaţă în seara zilei de 22 Martie la un an după scumpii şi micii lui copilaşi Viorica şi Speranţa. Inmormântarea va fi Sâmbătă 25 Martie la cimitirul Ianca jud. Brăila.

Indurerati: Manole Anton soţ şi familiile Mihail Antonescu, D. Niculescu-Ritu, M. Economu şi Scodra, au durerea să anunţe încetarea din viaţă a scumpei lor

Ana Manole Anton

în vârstă de 85 ani, decedată în ziua de Joi, 23 Martie 1933.

Rămăşiţele pământeşti au fost depuse în *biserica Popa Nan.*

Inmormântarea a avut loc Vineri, 24 Martie 1933, ora 3 d. a., la cimitirul Reînvierea (Colentina). 8

Arestarea spionului Zeletzky

*** Eri dim., la ora 8 şi jum., Bruno Zeletzky, reprezentantul fabricii Skoda în Capitală, a fost arestat de către d-nii loc.-col. Peila şi inspector Parizianu.**

In cursul nopţii, locuinţa lui Zeletzky, din strada Gr. Cantacuzino 63, fusese tot timpul păzită de agenţii poliţiei.

Zeletzky a fost condus la consiliul de război, unde i s'a luat un lung interogator de către d-nii loc.-colonel Pomponiu şi maior Mihail.

S'a lansat apoi mandat de arestare contra sa pentru spionaj şi rupere de sigilii.

D. Maniu soseşte săptămâna viitoare la Bucureşti

Cluj, 24 Martie

D. Iuliu Maniu pleacă Sâmbătă la Bădăcini. Luni sau Marţi, d-sa pleacă la Bucureşti.

Fiind solicitat de ziarişti să dea amănunte asupra proectelor sale şi să se pronunţe asupra situaţiei politice, d-sa a refuzat să facă declaraţii.

—xox—

Controlul operaţiilor de bursă in Statele-Unite

New-York, 24 (Rador).—Arestarea lui Mitchell, fost director lui „National City Bank", este considerată ca primul act al unei campanii ce se va deschide împotriva a numeroase personalităţi.

Cercurile financiare au fost rău impresionate de proectul de a supune operaţiile de bursă unui control riguros, care urmează a se face şi pentru operaţiile din trecut.

Domină impresia că programul preşedintelui Roosevelt, care va trebui să fie judecat după experimentarea sa, va impune lumii financiare să treacă prin grele încercări.

In cercurile comerciale există temerea ca programul preşedintelui Roosevelt să nu tindă spre un etatism prea strâmt, care ar risca să ucidă orice spirit de întreprindere.

—xox—

BOICOTAREA MĂRFURILOR GERMANE

Londra, 24 (Rador). — Ziarele **„Daily Herald" şi „Daily Express" anunţă că se elaborează în lumea întreagă planuri pentru boicotarea mărfurilor germane de către evrei.**

Ziarele afirmă că numeroase case evreeşti din Londra au şi început să pună în aplicare boicotul.

—xox—

Venizelos şi lovitura de stat

Atena, 24 (Rador). — *Ziarele venizeliste scriu că d. Venizelos nu are nici decum intenţia, de a se solidarida cu autorii loviturii de Stat din 6 Martie.*

D. Venizelos îşi asumă numai răspunderea pentru atitudinea adoptată de guvernul său faţă de lovitura de Stat, şi în special, pentru faptul de a nu fi întrebuinţat forţa spre a o reprima.

ULTIME INFORMAŢII

* Am arătat că avionul cu care d-ra Smaranda Brăescu a plecat din Constanţa a trebuit să ateriseze forţat la Cogargea, la 2 km. de gara Jegălia, din cauza furtunei.

Eri am primit dela corespondentul nostru din Feteşti următoarea telegramă:

Smaranda Brăescu va sosi astă seară, Vineri, ora 8.30 în gara de Nord cu trenul.

* M. S. Regele a semnat eri decretul prin care „se suspendă pe anul 1933 dispoziţiile decretului regal Nr. 1127 din 5 Aprilie 1932 referitor la stabilirea orei oficiale pe intervalul dintre lunile Aprilie şi Octombrie ale acestui an".

* *Delegaţia română compusă din d-nii ing. C. Osiceanu, preşedintele Asociaţiei petroliştilor, Marinescu, Maxtersohn, Constantnescu şi Moriatt, a părăsit eri d. a. fara, spre a merge la conferinţa internaţională de petrol ce se ţine la Paris.*

* D-nii N. Raicoviceanu, consilierul juridic al ministerului de externe, general G. Rujinski şi C. Zguriadescu, inspector general în ministerul de interne, au fost decoraţi de preşedintele republicei polone cu ordinul „Polonia Restituta" în gradul de mare ofiţer.

* In „Monitorul Oficial" nr. 69, din 23 Martie, a apărut textul regulamentului apărării pasive contra atacurilor aeriene.

* Ministerul afacerilor străine, aduce la cunoştinţă că republica Peru a aderat la convenţiunea pentru îmbunătăţirea soartei răniţilor şi bolnavilor din armatele în campanie.

Această adeziune intră în vigoare la 10 Septembrie 1933.

* D. Victor Muntean, a fost confirmat ca primar al oraşului Blaj, din judeţul Târnava-Mică.

* M. S. Regele a primit eri dim. pe d. ministru Gh. Gh. Mironescu în audienţa de lucru.

* Ministerul de finanţe a dat o circulară prin care cere administraţiilor financiare să urmărească şi să încaseze toate debitele, atât din contribuţiuni, cât şi cele încredinţate spre încasare de diferitele departamente, judeţe şi comune.

* Societatea naturaliştilor din România ţine şedinţă Duminică, 26 Martie, în amfiteatrul Negreanu al facultăţii de ştiinţe, la ora 11 dim.

Va face comunicarea, d. prof. dr. I. Scriban dela univ. din Cluj asupra: *anatomiei aparatului circulator delo Hirudinee.*

* Ministerul apărării naţionale, conform regulamentului apărării pasive contra atacurilor aeriene, urmând a aproba vânzarea aparatelor de protecţie contra gazelor, a stabilit condiţiunile cari trebue să satisfacă aceste aparate, printr'un caet de sarcini, care se află la M. A. N., direcţia chimică militară, unde poate fi văzut şi se pot lua relaţiuni în fiecare zi de lucru, între orele 10-13.

* Ploile căzute zilele acestea, sunt foarte favorabile plantaţiunilor de viţă şi pomi fructiferi.

* Eri a fost pus în libertate avocatul Lucreţiu Pătrăşcanu, arestat ca autor moral al mişcărilor dela atelierele Griviţa.

Au mai fost eliberaţi alţi 26 arestaţi, dintre muncitorii depuşi în închisoarea Jilava.

* Eri, dim. s'a ţinut la ministerul de finanţe sub preşedinţia titularului departamentului, o conferinţă la care au participat d-nii Ştefan Stănescu, director general al C. A. M., Enăchescu, secretar general la comunicaţii, Mihalache, directorul drumurilor, şi Neu Stănescu, avocat la ministerul de finanţe.

S'a cercetat situaţia intervenită în urma ruperei tratativelor în ce priveşte contractul pentru şoselele suedeze.

Guvernul a primit unele comunicări din partea agenţilor financiari, în legătură cu demersul făcut de grupul suedez, care deţine 25 la sută din obligaţiunile subscrise la împrumuturile din 1929 şi 1931.

Până acum, însă, guvernul nu a fost înştiinţat, oficial, de vreo hotărâre care ar fi fost luată de agenţii financiari, cari — conform clauzelor din contractele de împrumut, — ar putea dispune la Banca Naţională, fără nici o altă formalitate, blocarea sumelor încasate din veniturile Casei autonome a monopolurilor.

* La 2 Aprilie a. c. se va deschide la Lechinţa (jud. Năsăud), expoziţie de vite din rasa Simenthal.

Cu această ocazie, se vor pune bazele unui sindicat al crescătorilor de vite din zisa rasă.

* Astăzi, fiind sărbătoarea „Buna Vestire", autorităţile publice şi şcoalele vor fi închise până Luni 27 c.

* La ministerul instrucţiunii se întocmeşte un proect de lege privitor la taxele de înscriere şi frecvenţă plătite de studenţi. E vorba ca o cotă din aceste taxe să fie trecută la fondul de întreţinere al universităţilor.

* Doamnele Virginia G. Cornel, Emilia Sozont-Robu şi Vasile Halaicu institutori din Dorohoi, au fost avansaţi la gradul I.

* Târgul de vite dela Cacova (jud. Severin), care urma să se deschidă la 26 Martie, se va deschide în ziua de 9 Aprilie a. c.

—xox—

Achitarea fostului director al Operei din Cluj

Cluj, 24 Martie

Azi dimineaţă, secţia II-a a Curţii de apel din Cluj a pronunţat sentinţa în procesul fostului director al Operei din Cluj, d. Constantin Pavel.

Curtea a menţinut sentinţa de achitare a tribunalului.

—xox—

Reducerea scontului in Austria

Viena, 24 (Rador). — Consiliul de administraţie al Băncii Naţionale a Austriei a decis reducerea taxei de scont dela 5 la 6 la sută.

Mesagiul d-lui Mussolini

- Cu prilejul aniversării a 14-a a intemeerii fasciilor -

Roma, 24 (Rador). — D. Mussolini a lansat următorul mesagiu cu prilejul celei de a 14-a aniversări a intemeerii fasciilor de luptă:

„Cămăşi negre ale Italiei,

„A 14-a aniversare a intemeerii fasciilor găseşte intacte şi formidabile toate forţele revoluţiei fasciste. Ceeace am voit, în depărtata primăvară din 1919, este astăzi o realitate italiană şi va fi mâine realitatea europeană.

„A activa" a fost cuvântul nostru de ordine, acţiunea a fost imediată, acţiunea continuă. Vicisitudinile pe cari le-a întâmpinat acţiunea au servit la călirea spiritelor.

„Bătălia a izbucnit şi s'a desfăşurat între 1919 şi 1920 pe tot frontul şi a fost încununată de izbândă, abia trei ani după intrunirea din piaţa San Sepolcro.

„Gândul meu se îndreaptă astăzi, înainte de toate, către cămăşile negre căzute pentru triumful revoluţiei. Ele au loc sfânt în inima poporului. Noi avem să răspundem, în faţa martirilor noştri, de opera noastră. Ei ne inspiră, ne comandă, să fim la înălţimea supremului lor sacrificiu.

„Imi amintesc de toţi aceţi cari au răspuns apelului meu cari au luat parte la intrunirea din piaţa San Sepolcro, de escadriştii, cari au făcut front în o mie de conflicte împotriva anti-fasciştilor, punându-i pe fugă, de toate cămăşile negre ale partidului, cari, cu elanul credinţii lor, au transformat îndrăzneala aventuroasă şi eroică a minorităţilor de odinioară, într'o vastă şi ordonată mişcare a poporului.

„Stâlpii revoluţiei noastre au fost puşi în ardoarea intrunirii din piaţa San Sepolcro: cererea de intervenţie şi de victorie, condamnarea partidelor defetiste şi a grupărior de renunţare, actul de acuzare împotriva clasei dirigiuitoare, democrată şi liberală, fără voinţă şi cu suflet îngust, recunoaşterea virtuţilor poporului italian, apelul de a ajuta pe lucrătorii cari se înspolau din tranşee, necesitatea sindicalismului naţional, dărâmarea parlamentarismului, înlăturarea jocului electoral, apelul la forţele tinere, dispreţul locurilor comune, sentimentul unisar, afirmarea suverană a statului şi, în deosebi, concepţia unei vieţi întemeiată pe datorie, disciplină şi luptă.

„Toate aceste puncte au fost desvoltate în aceşti 14 ani, şi ele mai constituie încă marile şi imuabilele directive ale mersului nostru.

„In acest al 14-lea an al regimului, cuvintele noastre de ordine trec hotarele, doctrina noastră este de aci înainte universală, iar opera noastră este o mărturie pentru noi în faţa secolelor viitoare.

„Fascişti şi legionari ai Italiei întregi,

„Amintirea intrunirii din 23 Martie 1919 atinge adânc fibrele inimilor voastre. Opriţi-vă o clipă spre a vă reaminti începutul unei perioade istorice, al cărei protagonişti aţi fost şi sunteţi.

„Rânduriile fasciilor sunt legate mai puternic decât oricând, securea este mai ascuţită decât înainte. In dosul simbolului milenar al justiţiei romane, stă întregul popor italian, devenit, în urma războiului şi al revoluţiei, un bloc unitar de voinţă şi credinţă, pe care nici o cursă şi nici o violenţă nu-l va putea desface sau sfărâma.

„Astfel Italia fascistă se urcă spre culmea noului sau istoric şi ea poate spune cu vechea şi moderna ei cumpănenie celorlalte popoare că deschide perioada civilizaţiei fasciste".

*

Roma, 24 (Rador).— A 14-a aniversare a intemeerii fasciilor de luptă a fost sărbătorită în întreaga Italie, într'un mare entuziasm.

D. Starace, secretarul partidului, a citit mesagiul d-lui Mussolini în salonul istoric, unde, la 23 Martie 1919, au fost intemeiate fasciile de luptă, în piaţa San Sepolcro. Mesagiul a fost transmis prin radio în toată Italia şi a fost primit în toate centrele prin mari manifestaţii populare pe pieţele principale.

Seara, toate clădirile publice şi numeroase locuinţe particulare au fost iluminate, domnind o mare animaţie. Au fost manifestaţii patriotice în cursul cărora s'a strigat: „Trăiască Mussolini, trăiască fascismul".

—xox—

MOARTEA UNUI MEDIC

Cluj, 24 Martie

Azi dimineaţă, la ora 11, a încetat din viaţă, în urma unei complicaţii de gripă, d-rul Stănilolu, primul asistent al clinicei infantile din Cluj.

Defunctul a fost un medic eminent şi a avut un rol important în conducerea organizaţiei din localitate a partidului naţional-liberal.

Comentariile presei franceze

Paris, 24 (Rador). — *Discursul d-lui Macdonald este primit fără căldură de presa franceză în general şi cu ostilitate de presa de dreapta.*

Ziarele subliniază cu satisfacţie răspunsul d-lui Churchil, în opoziţie cu „discursul revizionist a d-lui Macdonald". Ziarele salută deasemenea iniţiativa micilor puteri la Geneva.

Drept orice comentar asupra discursului d-lui Macdonald, „Petit Parisien" declară: „Discursul a fost ascultat într'o tăcere destul de rece şi, în mod vizibil, nu a răspuns aşteptărilor Camerei Comunelor. Discursul nu va figura desigur printre succesele oratorice ale premierului britanic".

In ziarul „Le Populaire", d. Leon Blum se felicită pentru acţiunea micilor puteri, cari au împiedicat amânarea conferinţei pentru dezarmare.

„Din moment ce marile puteri continuă să conlucreze la Geneva cu puterile mijlocii şi mici", scrie d. Blum, „din moment ce oricare acord între ele urmează a fi înregistrat la Geneva, într'un instrument general, acordul particular între ele poate deveni eficace".

Comentariile presei iugoslave

Belgrad, 24 (Rador). — Presa **iugoslavă continuă a comenta în amănunt, întrevederea dela Roma şi consecinţele ei.**

Ziarul „Politika" declară în articolul său de fond, că proectul d-lui Mussolini, care trebue să asigure pacea europeană, ar putea amâna, pentru un timp nedeterminat, consolidarea raporturilor internaţionale, punând în discuţie tot ce s'a făcut în politica internaţională de 14 ani incoace.

Acest proect, adaugă ziarul, prepară o nouă ordine internaţională, întemeiată nu pe dreptate şi pe înţelegere, ci pe forţă şi autoritate, ca în vremurile lui Metternik şi Bismarck, creind un directoriu al marilor puteri, care ar hotărî în mod arbitrar soarta micilor puteri. Scopul directoriului nu ar fi menţinerea păcii, ci revizuirea tratatelor de pace.

Un ziar din Zagreb declară că intrunirea marilor puteri europene într'un directoriu nu ar rezolva dificultăţile existente. Singura noutate a proectului ar consta în întoarcerea la vechile metode inaugurate acum o jumătate de secol.

Stabilitatea guvernului francez asigurată

Daladier poate conta pe spr ijinul fracţiunii socialiste

Paris, 24 (Rador). — *Intre preşedintele consiliului, d. Daladier şi o delegaţie a fracţiunii socialiste din Camera, a fost eri o întrevedere. Concluziile acestei întâlniri sunt interpretate în cercurile politice, în sensul că guvernul actual poate să conteze, cel puţin până la Paşti, pe sprijinul fracţiunii socialiste.*

Inaugurând o nouă politică de colaborare, delegaţia socialistă a căzut de acord cu d. Daladier, nu numai asupra directivelor politicei externe a Franţei, în chestiunea datoriilor de război interaliate, şi a desarmării, ci şi asupra condiţiunilor pentru votarea bugetului.

Voind să uşureze sarcina actualului guvern, majoritatea fracţiunii socialiste, intenţionează să voteze nu numai bugetul finanţelor ci şi bugetul în total. Primind asigurări că guvernul va reprima cu severitate orice fraudă fiscală, se pare că fracţiunea nu va mai insista asupra măsurilor de control pe cari le propunea până acum.

Majoritatea fracţiunii ar voi să voteze bugetul înainte de Paşti, dată la care se intruneşte congresul partidului. D. Vincent Auriol, în numele minorităţii, a anunţat că are intenţia să facă apel la congres împotriva acestei noui tactice.

In orice caz, în urma atitudinii noui şi foarte categorice a majorităţii fracţiunii socialiste, stabilitatea guvernului Daladier pare asigurată, cel puţin până la Paşti.

Conflict vamal cu Polonia?

— Un comunicat al legaţiei polone —

Legaţia Poloniei ne trimite **următorul comunicat:**

„Este adevărat că guvernul polon a judecat indispensabil să introducă o nouă listă de restricţii la importul mai multor produse, dintre cari numai unele (în special seminţele de oleaginoase) interesează România.

Aceste restricţii nu au caracterul unor prohibiţiuni absolute şi contingentările respective vor fi eliberate după nevoile pieţii.

In vederea asigurării unei desvoltări normale a schimburilor comerciale polono-române, guvernul polon a luat măsurile necesare pentruca importul din România în Polonia al produselor cari fac obiectul restricţiunilor la chestiune, să poată să fie efectuat.

Este de observat că zisele restricţiuni nu modifică întru nimic contingentele asigurate României în virtutea convenţiei comerciale polono-române, precum şi acelea cari se referă la restricţiunile din luna Decembrie 1931.

Este deci evident, că restricţiunile polone actuale nu sunt îndreptate împotriva intereselor exportului român în Polonia, dimpotrivă, dată fiind existenţa tendinţelor mutuale în favoarea propăşirii relaţiunilor dintre cele două ţări, situaţia acum creată ar putea să facilitezе desvoltarea exportului român în Polonia".

Noul ministru al Austriei la Berlin

Berlin, 23 (Rador). — D. Tauschitz, noul ministru al Austriei la Berlin, va prezenta, în curând, mareşalului Hindenburg, preşedintele Reichului, scrisorile sale de acreditare.

In declaraţiile făcute presei, d. Tauschitz a declarat, că măsurile luate de guvernul Dollfuss faţă de presă şi libertatea intrunirilor, sunt îndreptate exclusiv în contra comunismului şi a acţiunilor cari dăunează vieţii economice.

Conferinţele polono-lituaniene

Varşovia, 23 (Rador). — Din Wilno se anunţă că într'o localitate din apropierea frontierei s'a ţinut eri prima conferinţă polono-lituaniană, care s'a ocupat de traficul local de-a lungul frontierei. Conferinţele următoare se vor ţine zilele acestea, urmând ca frontiera să se deschidă pe ziua de 11 Aprilie.

—xox—

PAGINA ARDEALULUI

Monete false la Braşov

Braşov, 24 Martie

Pe piaţa oraşului se descoperă zilnic monede false de câte 100, 20, 10 şi chiar de 5 lei. Unele sunt aşa de bine imitate, în cât cu greu pot fi deosebite de cele veritabile. Din această cauză, se întâmplă deseori diverse încurcături.

Astfel, de curând, s'a descopert în gara Braşov mai multe monede false de 100 lei. Servitorul unui cunoscut medic din localitate, trimis să ia un bilet de tren dela una din casele staţiei a prezentat între altele o monedă pe care casierul a refuzat s'o primească, declarând ca e false. S'a anunţat autorităţile, dar nici agenţii de poliţie n'au putut stabili, cu precizie dacă moneda este false sau nu. Între timp, doctorul îşi reclamă moneda.

Autorităţile au recurs atunci la ajutorul Băncii Naţionale din localitate, dar cu toată cercetarea amănunţită la care piesa a fost supusă, nu s'a putut stabili cu precizie dacă este falsă, — sau veritabilă.

Astfel de exemplare circulă în mari cantităţi la Braşov şi ele provoacă dese incidente. Ar fi de dorit ca Banca Naţională să intervină şi să dea oarecari lămuriri, atât reprezentanţilor autorităţilor cât şi publicului, spre a se evita astfel încurcături.

Discuţia noului buget comunal al Aradului

Arad, 24 Martie

Am arătat, în corespondenţa noastră de ieri, atmosfera antiromânească în care s'au început desbaterile noului buget al municipiului nostru, provocată de reprezentanţii partidului maghiar, cari nu se puteau împăca cu faptul că primăria a înscris în buget o sumă de 5 milioane pentru refacerea cartierelor româneşti distruse de ape, şi că la autobuzele municipale nu sunt unguri, decât 47 dintre cei 83 de taxatori.

In şedinţa din ziua a doua a consiliului comunal, aceiaşi reprezentanţi ai partidului maghiar au venit cu pretenţia să se contribue şi de către primărie, cu 100 de mii, la cheltuelile de construcţie ale bisericii ungureşti ce se clădeşte în cartierul Şega, şi să se dea o subvenţie şcolei particulare de muzică, a cărei conducere corespondează cu primăria în limba maghiară.

INTREPRINDERILE DEFICITARE ALE MUNICIPIULUI

Trecându-se la discuţia situaţiei întreprinderilor municipale, a eşit la iveală că toate întreprinderile oraşului au fost în anul acesta deficitare. Din cauza aceasta, d. consilier Liviu Albu a cerut să se numească o comisie, ca să ia în cea mai serioasă cercetare situaţia cinematografelor, autobuselor şi uzinei de apă a municipiului.

Cinematografele au avut în anul acesta bugetar, la încasări de 6½ milioane, un deficit de 276.000. Din cauza scăderii continue a încasărilor, s'a prevăzut în noul buget, la capitolul cinematografelor, numai 5.4 milioane, sperându-se un venit de 30 de mii.

INTREŢINEREA ŞCOLILOR SUPERIOARE DE COMERŢ ŞI DE ARTE ŞI MESERII

Pornită pe reduceri la capitolele unde nu trebue, primăria şterpelise din noul buget cheltuielile de întreţinere ale şcolii superioare de comerţ şi ale celei superioare de arte şi meserii, pe cari se obligase să le suporte ca, cu ocazia trecerii lor dela comună la stat. Oraşul, s'a descotorosit de aceste şcoli pe cari pe vremea când erau în serviciul tauzei ungureşti le stia întreţine integral şi acum, dupăce li rămăsese să suporte numai cheltuelile luminatului, încălzitului şi spălatului, a socotit să se eschiveze şi de sub această sarcină, îngrijindu-se în schimb să subvenţioneze şcoli cari nu vreau să ştie de limba românească, ca amintita şcoală particulară de muzică.

După protestarea energică a d-lor Păuşeşti, Albu, Constantinescu şi Reinhard, consiliul comunal a înscris în noul buget, pentru şcoala de comerţ şi cea de arte şi meserii, o sumă globală de 100 de mii, infimă faţă de necesităţile acestor şcoli.

PREŢUL CURENTULUI ELECTRIC

După votarea noului buget, consiliul comunal a trecut la chestiunea care preocupă de luni de zile publicul arădan: chestiunea curentului electric.

Se ştie din cele ce am arătat în corespondenţele noastre, că Soc. uzinelor electrice a dat acum o lună reducerі de preţ negustorilor, şi că a propus dupăce primăria luase în cercetare chestiunea preţului curentului, reducerі dela 15.50 la 14.50 şi pentru celalţi consumatori. In ajunul şedinţei consiliul comunal, uzinele au venit apoi cu o nouă reducere, propunând 14 lei în loc de 15.50.

Consiliul comunal, în urma ofertei acestela, a declarat că va duce cu uzinele tratative amiabile, ne mai gândindu-se la indemnul ce l s'a dat din unele părţi, de a încerca prin justiţie o reziliere — imposibilă, după cum a arătat-o d. consilier Păuşeşti — a contractului cu societatea de electricitate.

Şedinţa consiliului judeţean Someş

— Alegerea biroului. — Votarea bugetului —

Dej, 23 Martie

Consiliul judeţean din Someş s'a întrunit sub preşedinţia d-lui dr. **Victor Pop**, asistat de d. **Gheorghe Pop**, secretar general.

La dezbateri au luat parte afară de consilierii aleşi şi de drept şi d-nii: dr. **Valer Biţiu**, prefectul judeţului şi dr. **Cornel Pop**, directorul prefecturii.

D. preşedinte Pop anunţă demisia vechiului birou căruі i-a expirat mandatul. Până la efectuarea alegerii noului birou dezbaterile sunt conduse de d. protopop **Pavel Salvan**, fiind cel mai în vârstă consilier.

In legătură cu procesul verbal al şedinţei din sesiunea de toamnă, d. **Morar Gavril**, consilier agricol, cere şi consiliul ocrotă să rectifice în dorea de seama pasagiul privitor la raportul servicial agricol în acesta, că acel raport e al serviciului economic şi nu are nimic comun cu acela de sub conducerea sa.

Procedându-se la constituirea noului birou al consiliului judeţean, sunt aleşi d-nii: dr. **Victor Pop**, preşedinte; inginer **Jean Maxim** şi dr. **Gheorghe Vidican**, canonic, vicepreşedinţi; **Petre Viman** şi dr. **Valer Corui**, secretari, iar d-nii: **Jean Hurducaş** şi **Iosif Oros**, chestori.

In comisia de verificare se aleg d-nii: **Tănase Gheorghiu**, **Francisc Kühbacher**, **Isac Friedman** şi **Iosif Oros**.

D. **Pop Gheorghe**, secretar general, citeşte rapoartele diferitelor servicii asupra situaţiei judeţului. In legătură cu raportul ocolelor silvice, d. consilier dr. **Valer Corui** cere şi consiliul e de acord, să se intervină la inspectoratul silvic în sensul ca acesta să dea o circulară ocolelor, dispunând brigadierilor să nu mai dreseze procese-verbale de constatarea delictelor silvice înainte de a face această constatare pe teren.

Aceasta pentru a se evita numeroasele abuzuri săvârşite de organele silvice cu dresarea actelor de chestie.

D. deputat dr. **Liviu Mieşa** arată pierderea autorităţii de administraţia judeţeană prin decesul regretatului Romul Buda, şeful serviciului administrativ. Om de carnete, funcţionar model, bun şi drept, iată frumoasele calităţi prin care s'a caracterizat acest funcţionar care a cucerit simpatia tuturor.

In numele consiliului d-sa exprimă regrete familiei decedatului, propunând ca numele lui să fie trecut în procesul-verbal al şedinţei de azi.

Se ia apoi în discuţie completarea postului de şef al serviciului administraţie devenit vacant prin decesul titularului Romul Buda. D. dr. **Cornel Pop**, directorul prefecturii, face o expunere în legătură cu această chestiune, arătând cari sunt formalităţile, conform legii, de completare a acestui post. Spune că au intrat 5 cereri dintre cari au obţinut avizul favorabil numai pe ale d-lor **Ioan Filip**, şeful serviciului economic şi dr. **Mihai Covaleic**, inspector judeţean.

D. dr. **Liviu Mieşa** spune că e informat că ministerul intenţionează desfiinţarea unuia din cele 3 posturi de şef de serviciu. Inspectoratul judeţean fiind un organ de control din cele mai frecvente şi cu răspundere, d-sa e de părere să se facă demersuri ca acest post să fie menţinut, iar cel de şef al serviciului administrativ să nu se completeze până la votarea bugetului.

D. prefect dr. **Valer Biţiu** subliniază necesitatea completării imediate a postului în chestie, fiind cel mai important şi de cea mai mare răspundere.

D-sa cere consiliului să completeze acest post. Fiind 2 solicitatori alegerea se face prin vot secret. Este ales cu majoritate de voturi d. dr. Mihail Covaleic.

Se hotărăşte menţinerea aceleiaşi comisii disciplinare şi menţinerea şi unui al doilea automobil pentru judeţ.

După discuţii în contradictoriu consiliul judeţean stabileşte de şedinţă 250 lei jetoane de prezenţă pentru membrii delegaţiei permanente locuri şi 250 lei, plus cheltuelile de întreţinere şi transport pentru cei externi.

BUGETUL

D. **Alexandru Gherghel**, şeful serviciului financiar şi al contabilităţii, citeşte noul buget pe 1933 care se votează pe articole, sfârşindu-se stât la venituri cât şi la cheltuieli la suma de 14.500.000 lei.

In buget s'au prevăzut pentru: şcolile rurale 50.000 lei; ajutor de construcţie şcolei secundare de fete 10.000 lei; contribuţii la susţinerea căminului de ucenici 23.000 lei; 100.000 lei acont pentru plata primei rate din preţul de cumpărare a localului căminului de ucenici; subvenţie cercului cultural şi de ajutorare al funcţionarilor judeţeni 25.000 lei; drumuri şi poduri 2.000.00 lei, iar spitalului 450.000 lei, sumă ce se va întrebuinţa la completarea lucrărilor de lipsă la acest institut. Pentru societăţile culturale şi culturi s'au prevăzut sume infime.

S'a mai discutat unele chestiuni în legătură cu gospodăria judeţului, apoi şedinţa s'a ridicat.

Şedinţa consiliului judeţean din Satu-Mare

Satu Mare, 21 Martie

In zilele de 20 şi 21 Martie a avut loc în sala cea mare a primăriei şedinţa consiliului judeţean.

La orele 10 dim. toţi consilierii erau prezenţi. Deasemenea se afla de faţă d. prefect Gavril Oşianu.

S'a procedat la alegerea biroului.

A fost ales preşedinte d. canonic Alex. Brehan, deputat; vicepreşedinţi d-nii: dr. Deboşi Ioan, Mokray Mihaly; secretari dr. Dénes Sandor şi dr. Câmpean; chestori: dr. Pop Ionel şi Gergely Lazar; verificatori: Bikfaly Adalbert, Dragomir Emil, dr. Câmpean, dr. Deboşi Ioan şi Winterhoffer Francise. Comisia bugetară a fost constituită din d-nii: dr. Oct. Pop, C. V. Berencei, Kovacs Alex., Lazar Gergely, Darabant Alex. şi Pop Ionel.

După ce d. canonic Brehan mulţumeşte consilierilor pentru alegerea sa ca preşedinte, se dă cuvântul d-lui prefect dr. Oşianu, care face o amănunţită dare de seamă asupra situaţiei judeţului anul trecut, din care reese că: judeţul are o populaţie de 296.273 suflete. Impărţită pe naţionalităţi înseamnă 60.67% români, 22.12% maghiari, 9.62% evrei, 4.49% sveabi, 1.85% ruteni, 1.17% alte naţionalităţi.

OPERAŢIUNI ILEGALE

D. consilier **Lucian Bretan** a luat cuvântul atacând cu vehemenţă sistemul concesionării autobuzelor.

D-sa spune, că în tot judeţul proprietarii de autobuze posedă autorizaţii eliberate prin luare de spere, nu pe calea concesiei şi licitaţiei publice.

Cere consiliului să se adreseze ministerului printr'un memoriu prin care să-i facă cunoscut, că dacă în 30 de zile nu va admite licitaţie publică pentru concesionarea autobuzelor, consiliul va opri circulaţia pe teritoriul judeţului Satu-Mare.

D. consilier **Mircea Augustin** şi cea mai mare parte a consilierilor se ralieazâ acestei păreri.

In altă ordine de idei atacă pe conducătorii Camerei agricole, care spune d-sa, fac mari cheltuieli cu deplasări şi diurne, însă nu se îngrijesc de soarta agricultorilor.

D. protopop **Dragos Aurel** protestează în contra faptului, că în comune Cuţiul Mic toţi consilierii sunt minoritari, iar şedinţele se ţin în limba maghiară.

In ziua a doua consiliul a rezolvit următoarele chestiuni: Infiinţarea unui dispenser la Negreşti, Tara Oşului, subvenţii pentru biserica Neamului din Mărăşeşti şcoala de arte şi meserii Satu-Mare, căminul de ucenici Baia Mare, şcoala de muzică Satu-Mare, episcopia gr. cat. de Maramureş. Cererea reg. 2 grăniceri pentru a i se acorda suma de lei 150.975 spre a putea construi pichetele general „Mică Nicolae" şi „Avram Iancu". S'a procedat la discutarea şi votarea bugetului judeţului pe anul 1933—34. In jurul tuturor acestor chestiuni s'au făcut vii discuţiuni la care a luat parte toţi consilierii.

Conferinţa d-lui dr. Lupu la Arad

Arad 24 Martie

Am anunţat zilele trecute că d. dr. Nicolaie Lupu, preşedintele partidului ţărănesc, şi-a vestit aderenţii din satele arădane că va sosi la sfârşitul acestei săptămâni în mijlocul lor, ţinând adunări poporale în toate satele de frunte ale judeţului.

Din cauza vremii infernale din judeţul nostru, adunările ţărăniste au fost contramandate în ultimul moment, rămânând să fie convocate dupăce se va desprimăvăra din nou. Până atunci, d. dr. Lupu va ţinea la 28 crt., orele 11, o conferinţă la Palatul Cultural de aici, sub egida ateneului popular arădan.

Indrăzneata spargere din Gherla

Dej, 22 Martie

Eri, zina în amiaza mare, s'a întâmplat în plin centrul oraşului Gherla o îndrăzneaţă spargere.

Neiman Birnbaum, originar din Bucureşti şi Eugen Nicolau din Ploieşti, cu chei potrivite s'au introdus în tutungeria lui Schwartz, de unde au furat 8 mii lei şi timbre fiscale în valoare de aproape 25 mii lei, dispărând apoi în direcţia Cluj.

Spărgătorii au călătorit până la Ielodul-Mare, de unde s'au îmbarcat venind spre Dej.

Maşina prefecturii Someş, condusă de şoferul Stanciu Nicolae, reţinându-se dela Gherla, lângă com. Nima a fost oprită de cei doi spărgători, iar şoferul rugat să-i transporte până la gara Dej. Soferul fiind informat la Gherla de un comisar despre spargerea de acolo săvârşită chiar în acea zi, a oprit maşina luându-i pe cei doi „pasageri" cu intenţia de a-i predа poliţiei oraşului Dej.

Dar spărgătorii, citind în gândurile şoferului, l-au invitat să oprească lângă fabrica de spirt. Pentru a nu stârni nicio bănuială, Stanciu se execută şi îmbrăcat o luă în goană până la poliţie, care între timp fusese informată de comisariatul din Gherla despre cele întâmplate.

N'au trecut nici 10 minute şi cei doi spărgători ce se pregăteau să o tulească, graţie informaţiilor furnizate de şoferul Stanciu, au fost arestaţi în gară şi cu ocloe dresate trimişi comisariatului poliţiei oraşului Gherla, pentru continuarea cercetărilor.

Din investigaţiile de până acum se bănuieşte că cei doi arestaţi ar face parte dintr'o bandă de spărgători bine organizată care a săvârşit şi spargerea dela Banca Naţională din Cluj de unde s'a furat peste 25 mii lei.

—xox—

Tragedia unei fetiţe

Arad, 24 Martie

Din comuna Pleşcuţa s'a anunţat autorităţilor de aici moartea grozavă a fetiţei Susana Şurlea, în vârstă de 11 ani.

Nefericita fetiţă se dusese cu alţi copii la păşune, şi aprinzându-i-se hainele dela focul la care se încălzeau, a luat-o în goană spre casă arzând, până când a dat peste un om care i-a stins hainele şi a dus-o în sat. Ingrijirile ce i s'au dat nu i-au putut fi de niciun folos, deoarece a succombat după scurtă vreme în cele mai groaznice chinuri.

—xox—

DIN CLUJ

PUŞI ÎN LIBERTATE. — Acum câteva zile, în urma unui denunţ făcut de moşteniторii legali ai comerciantului Mauriţiu Goldstein, decedat subit, poliţia a arestat cinci persoane, rudenii mai îndepărtate ale decedatului, bănuite că ar fi furat suma de 750.000 lei. In cursul cercetărilor făcute s'a stabilit că denunţul nu are nici o bază, astfel că arestaţii au fost puşi în libertate.

Ştiri diferite

TOPLIŢA-ROMANA

CERCURI CULTURALE. — La şcoala primară nr. 1 din Topliţa a fost Duminica, un reuşit cerc cultural.

Dimineaţă s'a ţinut o lecţie practică la cl. I, de cifre, de d. Iuc. Gh. Hoţa.

Invăţătorii au făcut o amănunţită critică şi au fost discuţii despre metodele noi de predat la cl. I-a.

Conferinţa, iniţiată a ţinut-o d. N. Oprea, despre: **„Educaţie şi disciplină"**, arătând curentele noi în pedagogie, pentru educatori şi părinţi.

După masă s'a desfăşurat programul cultural. Săteni au participat la conferinţa dela Castru Domnului despre: „Viaţa St. Alexie", despre care a vorbit d. N. Oprea în sala mare a şc. primare. S'a desfăşurat apoi programul cercului cultural. Copiii clasei IV-a, sub conducerea d-nei Iov, Tolan Sabina, au cântat şi declamat. Conferinţă pentru popor a ţinut d-na Iov, Cecilia Oprea vorbind despre: „Iubirea de patrie" şi d. Fl. Nistor despre: „Postul mare".

Cercul cultural din Varvis a ţinut cerc la şc. prim. din Fundoaia.

D-na Iov, Florica Ghelmeci a făcut o lecţie practică de gramatică la clasa III-a.

Conferinţe au ţinut d-nii: Cotlea şi Trăhăşiţaş.

DELA DESPARTAMANTUL ASTRA. — Duminica trecută în cadrul despărţământului Astra, din Topliţa Română, în sala cinematografului a ţinut o interesantă conferinţă d. dr. Eug. Nicoară, directorul spitalului de stat din Reghin.

D-sa a vorbit despre: „Tinereţe, bătrâneţe".

Au luat parte câteva sute de oameni şi au ascultat cu mult interes conferenţiarul. Sau împărţit cărţi medicale de către d. dr. Nicoară (lucrări proprii).

noul comitet.

INSTALAREA CONSILIULUI ŞI PRIMARULUI. — După dezbaterea contestaţiilor contra primei constituiri a consiliului şi primarului din Pui, delegaţia judeţeană a dispus a se face o nouă constituire a celor aleşi şi conducă comune Topliţa.

D. pimprotor dr. I. Saceava în acest scop a convocat pentru Mercuri 22 Martie pe consilieri şi primari rugându-i să-şi aleagă delegaţia permanentă şi comisiile necesare. In toată pleno se instalează consiliile şi primarii.

SALONTA

DELA „ASTRA". — După cum am anunţat la timp, despărţământul din Salonta al „Astrei" şi-a ţinut adunarea generală la 19 Martie, în sala şcolei primare.

D. preşedinte dr. Moise Coşu după ce a citit statutele „Astrei", a dat toate lămuririle în vederea alegerii noului comitet şi a biroului.

Au fost aleşi în comitet d-nii: dr. Moise Coşu, lt.-col. Anastasiade, lt.-col. Seracin, Cornel Safta, dr. Aurel Grearu, Onisifor Borcea, Aurel Suciu, primarul oraşului, dr. Liviu Cosma, Petru Popovici, pr. Liviu Lărgean, Theodor Domocoş, Stan Adam, Nicolae Moşa, Ioan Moldovan şi Grigore Oltreanu, învăţător, reprezentantul învăţământului primar.

Din acest comitet s'a ales biroul, format din d-nii: dr. Moise Coşu, preşedinte, Cornel Safta vicepreşedinte, Grigore Oltreanu secretar, Petru Popovici, casier, Ioan Moldovan, controlor, Theodor Domocoş, economn, pr. Liviu Lărgean, bibliotecar.

S'a hotărît întrunirea comitetului la 25 Martie, pentru fixarea programului de lucru.

DELA SOCIETATEA „ALTARUL". — Societatea „Altarul", a femeilor ortodoxe române şi-a fixat adunarea generală. Numărul membrilor fiind prea mic, s'a hotărît ţinerea adunării Duminica viitoare.

ORADEA

VOTAREA BUGETULUI JUDEŢULUI BIHOR. — Consiliul judeţean a luat în desbaterе bugetul judeţului pe exerciţiul 1933.

Bugetul are 3 părţi: 1) Ordinar, în sumă de 26.686.428 lei; 2) A fondurilor drumurilor, cu 12.280.450 lei şi 3) a veniturilor şi cheltuelilor extraordinare, cu rămăşiţele de încasat şi de plată, în sumă de 22.827.588 lei.

După lungi discuţiuni, bugetul se votează cu mici modificări la articolele cheltuelilor.

Astfel, pentru ajutorul şomerilor, se majorează dela 330.000 lei la 500.000 lei. Deasemenea s'a majorat articolul instituţiunilor culturale.

Se votează apoi regulamentul pentru organizarea serviciului administraţiunei judeţului. Raportorul chestiunii este d. Chirilă, directorul prefecturii.

Se mai votează modificarea regulamentului de organizare şi funcţionare a drumurilor comunale de cointeresare.

Consiliul a admis cererea d-lui inspector judeţean Ioan Filip, privitoare la rectificarea salariului său.

Consiliul a hotărît ca terenul de 787 ing. cad. din hotarul comunei Belfir să fie alipit comunei Cociuba.

S'a mai aprobat cererea d-lui şef al serviciului administrativ Victor Tilcan de a i se recunoaşte ca bun la pensie şi anii serviţi în alte funcţiuni publice înainte de a intra în administraţie.

PRONUNTAREA SENTINŢEI IN PROCESUL FALSIFICATORILOR DE TIMBRE. — Zilele trecute am scris în ziarul nostru despre desbaterea procesului falsificatorilor de timbre româneşti, la Budapesta. Procesul s'a desbătut la tribunalul Bihor. După pledoariile d-lor advocaţi dr. Nicolae Zigre, dr. Anghelescu şi Simanca, tribunalul a amânat pronunţarea sentinţei pentru eri.

Sentinţa achită pe acuzaţii Iosif Illés, Alex. Friedmann şi Eugen Boroş de acuzarea falsificării de timbre. Pe cei doi dintâi din lipsă de probe suficiente, iar pe cei din urmă din lipsă de infracţiune.

D. procuror a făcut apel.

TG.-MUREŞ

SINUCIDERE. — Duca Simion, din com. Stânceni (Mureş), fost notar comunal, acum însă şomer, s'a dus la primarul comunii spre a-i cere ceva de lucru. Prezentându-se, primarul l-a răspuns că nu are nici un loc vacant.

Duca, cu luţeala fulgerului, a scos un revolver din buzunar cu care şi-a tras 2 gloanţe dintre cari cel din urmă în cap.

In agonie a fost transportat la spitalul din Reghin.

ALTA SINUCIDERE DIN CAUZA MIZERIEI. — Locuitorul Gut Petru, de 39 ani, din com. Voivodeni, care se bucura odinioară de o frumoasă gospodărie şi situaţie materială, din cauza crizei şi a afacerilor care i-au mers din zi în zi mai rău, a pierdut totul, ajungând în mizerie.

Nemaiputând suporta această situaţie, care l-a zdruncinat şi sistemul nervos, s'a dus în podul casei sale, unde cu o frânghie s'a spânzurat de o bârnă.

GUARD COMUNAL BATUT. In com. Milaş, locuitorii Bogdan Viţiu, Pop Joan al Anţei, Pop Vasile, Pascu Ilie, Pastor Ioan şi Munteanu Vasile, întâlnind pe guardul comunal Tamas Alexandru, l-au luat la bătae până când l-au lăsat în nesimţire, lungit jos.

In stare gravă, a fost transportat la spitalul civil de stat din Târgu-Mureş.

FIRME CARAGHIOASE. — Am atras atenţia primăriei şi a organelor în drept de numeroase ori asupra stâlcirei limbei româneşti, în ce priveşte scrierea firmelor, cerând ca să se afişeze, pentru cei nu au voie, ca în mai bine de 12 ani, să înveţe limba ţării în care trăesc şi se bucură de toate avantagiile şi libertăţile.

Dăm câteva exemple de cum au scris firmele la prăvălii: In strada Principele Carol 19, este scris pe geamul unei băcănii „VINURI DIN PROPIJE ME"; în strada Agricultorilor I, la un pantofar stă scris: „AICI SE CROIESTE FETE ŞI DUPA MASURAT", etc.

INCENDIU. — In Câmpeşiu, un foc a distrus grajdurile locuitorului Ioşca Lorincz şi vădeşi Ionas Lucacst. Incendiul a provenit din neglijenţa copiilor lui Lorincz, cari se jucau cu focul în apropierea grajdului din curtea lor.

FURT. — Indivizii Ioan Hurubeanu, din comuna Dâmbu (Cluj) şi Gheorghe Berţi, din comuna Frunzeni (Mureş), introducându-se prin spargerea lacăţelor, în podul casei femeii Agneş Mesaroş, din comuna Sopteriu, l-au furat slănină, sămânţă de cânepă, prune uscate, mere şi diferite alte aliments, în valoare de câteva mii lei.

BATAIE GRAVA. — Individul Ioan Both, având o ură veche pe locuitorul Gheorghe Hoţişel, de 45 ani, din com. Batoş, l-a eşit în cale şi, provocându-l la ceartă, l-a bătut crunt, lăsându-l în nesimţire. In stare gravă, având numeroase răni pe corp, victima a fost transportată la spitalul de stat din Reghin.

UN GLOBE-TROTTER. — Artistul Iuliu Bubarnik, care face înconjurul lumii pe jos şi cu bicicleta, a cântat la teatrul „Transilvania", solurі de vioară şi a imitat magistral clarinetul şi cornul de vânătoare. Artistul se întreţine în acest ocol al lumii numai din vânzarea cărţilor poştale cu fotografia şi autograful său.

CONFERINŢE. — Preotul prof. Ioan Miclea a ţinut la palatul cultural din localitate o conferinţă despre: „Ştiinţă şi credinţă".

— D. docent dr. Liviu Câmpeanu, directorul spit. „Gh. Mârzescu" din Braşov, va ţine Sâmbătă, la ora 11 dim., la Palatul Cultural o conferinţă despre: „Tratamentul chirurgical al tuberculozei pulmonare". Conferinţa va fi însoţită de diferite proecţiuni luminoase. Beneficiul e destinat societăţii pentru profilaxia tuberculozei, secţia Târgu-Mureş.

SARBATORIREA MARELUI ARTIST TONY BULANDRA. — Marţi seara, la ora 21, în sala teatrului „Transilvania" din localitate, în faţa unui imens public, în frunte cu şefii autorităţilor civile şi militare, printre cari am remarcat pe d. general Draţomir, comandantul diviziei a XX-a, înconjurat de statul major şi ofiţerii superiori: d. dr Vasacun, prefectul judeţului Mureş; consilierii Curţei de apel, magistraţii, avocaţii, corpul profesoral etc., a fost reprezentaţia festivă, pentru sărbătorirea celor 30 de ani de carieră teatrală, a marelui artist Tony Bulandra, care în conjunct de valoroasa sa trupă, compusă din d-nele: Lucia-Sturza-Bulandra, Nelly Sterian, Elvira Petreanu, Celia Marion, Ecaterina Mărculescu şi d-nii: Ionel Tăranu, Alexandru Finţi, Joan Manta şi M. Bercan, au jucat piesa lui Henri Lavedan, *„Marchizul de Priola"*

Tony Bulandra a jucat primul rol.

Spectacolul a avut un succes desăvârşit. După fiecare act, publicul a ovaţionat pe d. Bulandra, cum şi pe partenerii săi, chemându-i de numeroase ori la rampă, şi aplaudându-i, frenetic.

După finele actului al 2-lea, d. consilier cultural de la municipiul nostru, dr. Ieremia, a ţinut o cuvântare ocazională, în numele oraşului nostru, preamărind calităţile şi meritele artistice ale d-lui Bulandra, şi ale d-nei Lucia Sturza Bulandra, mulţumindu-le personal cum şi întregului ansamblu, că nu au uitat în turneul lor, de a vizita şi oraşul nostru.

După aceea a oferit în numele municipiului un splendid coş de flori.

D. prof. Daschievici, preşedintele societăţii Tinerimei Române din jud. Mureş, a ţinut o însufleţită cuvântare, oferind în numele „Tinerimei", din jud. nostru o admirabilă garnitură de birou, toate piesele fiind lucrate în aragonit negru, execute de artă şi de specialitate a oraşului Târgu-Mureş.

D. Bulandra, vădit emoţionat de aceste omagii şi manifestaţiuni de simpatie, a mulţumit printr'o caldă cuvântare, atât notabilităţilor, cât şi publicului din sală, promitând că va munci înainte, pentru arta şi cultura Românească, neuitând nici o dată manifestaţia de simpatie, făcută de publicul Târgu-Mureşului, d-sale şi trupei.

ARAD

CONFERINŢA D-LUI PROF. VALCOVICI. — Fostul ministru de comunicaţii, d. prof. Valcovici, va vorbi Duminică la orele 5 d. a., la Palatul Cultural de aici, despre „O nouă îndrumare naţională". D-sa vine la Arad invitat de Cercul regional de aici al Asoc. generale a inginerilor români.

FURT LA UN MAGAZIN. — Dela magazinul „Atlantica" s'au furat eri, în zori, mărfuri de circa 25 mii. Hotul, prins de portarul casei, a reuşit să dispară.

GHERLA

CONSILIUL COMUNAL. — Consiliul comunal al oraşului Gherla şi-a făcut bugetul pe 1933 şi l-a înaintat spre aprobare.

Cetăţenii oraşului s'ar fi bucurat dacă în acest buget s'ar fi pus cheltueli mai mici la personal şi mai mari la îmbunătăţiri edilitare. E de mare trebuinţă construirea unui pod peste Someş, pentru proprietarii din lunca.

In afară de aceea ar trebui pavate unele străzi. Cetăţenii doresc să vadă îmbunătăţiri în schimbul impozitelor ce plătesc.

POSTA. — Direcţiunea generală a poştelor ar trebui să cercetese care este cauza că multe scrisori simple, predate la oficiul postal din localitate nu sosesc la destinaţie. Astfel de cercetări în multe locuri au dat pe urma unor factori postali cari desfipesu timbrele şi aruncau scrisorile în coş pentru a-şi face venit în dauna statului.

SERBARE. — Gimnaziul de fete din localitate va da o serbare şcolară Sâmbătă, 25 Martie, în sala cinematografului „Coroana", la ora 8 jum seara.

Se va juca „Ileana Cosânzeana", piesă în 3 acte de d-na dr. Aciu.

ŞEZATOARE. — Elevele şcolei normale de fete au ţinut o şezătoare cu un program bogat în declamări, jocuri şi coruri. S'au distins d-soarele Ileana Fărcaş cu „Important: modelajului în şcoala primară"; Pop Maria cu „Despre poezia poporană" şi d-ra Muresan Laurenţia.

La înălţime a fost d-soara Cotuţiu care a cântat frumos.

Reuşita proramului se datoreşte d-şoarei Petruţia, prof. conducătoare şi d-rei Hanţiu Fl., preşedinta şezătoarei.

SIBIU

SARBATORIREA D-LUI TONY BULANDRA. — Românii din Sibiu s'au simţit plăcut îndatoraţi să sărbătorească pe scena teatrului Orăşenesc pe marele artist Tony Bulandra cu prilejul reprezentaţiei „Marchizul de Priola" dată Mercuri seara, 22 Martie.

Intre actul al 2-lea şi al 3-lea, pe scenă au apărut în mijlocul artiştilor, d-nii Iulian Dumitru, Ion Muntean şi Nicolae Balla care au făcut elogiul teatrului şi marelui maestru Tony Bulandra, şi anume, d. Iulian Dumitru a vorbit în numele municipiului, d. Ion Muntean în numele acţiunii româneşti, iar d. Nicolae Balla, în numele Astrei. Acesta din urmă a predat maestrului o cunună de lauri.

A răspuns emoţionat d. Bulandra, mulţumind publicului pentru frumoasa manifestaţie de simpatie.

După reprezentaţie, a urmat o masă prietenească în saloanele hotelului Impăratul Romanilor.

FURT. — Antreprenorul de construcţii, Koeniger Ferdinand, domiciliat în str. Lungă 9, a reclamat poliţiei furtul unor materiale lemnoase de construcţii de pe terenul „mohan" în valoare de 3000 lei. Făcându-se cercetări, s'a constatat că autorii sunt: Serban Ilie, Tănase Ilie, Morar Aurel şi Bumbea, toţi locuitori pe drumul Cianădiei, cari au recunoscut furtul, declarând că au ars lemnele, fiind şomeri. Li s'au dresat cuvenitele acte.

SPARGERE. — Marţi noaptea, necunoscuţi au spart vitrina prăvăliei de haine Jeremias Lebzeither, din strada Gusternicei 10, furând mai multe costume şi 4 trenche-coaturi.

FURT. — Din comuna Calnic s'au furat zilele acestea 4 iepe şi un mânz proprietatea locuitorilor Ioan Peischer şi Mihail Schredt.

Cai au fost furaţi din grajdurile proprietarilor.

FĂGĂRAŞ

COMEMORAREA COMPOZITORULUI VIDU. — Din iniţiativa corpului didactic al şcolei normale de băeţi, se va da la 25 Martie, în sala „Transilvania", o serbare pentru comemorarea compositorului I. Vidu, cu prilejul aniversării a doi ani dela moartea sa.

La această comemorare vor lua aprte toţi învăţătorii şi învăţătoarele din judeţ. Se va reprezenta piesa „Nevasta lui Cercelaş", de elevii şcolei normale, la această serbare va da concursul orchestrei şcolei normale şi societatea corală „Progresul" care va executa Lugojeana, Negruţa şi alte bucăţi ale compositorului dispărut.

DINTR'O SUTA, LEI 500 ŞI 1000. — Ţiganul Vingarzan Nicolae din Ucea de sus, s'a apucat să falsifice monedele de 100 lei făcând din cifra 1 5 şi a găsit naivi cari să-l creadă că e o monedă nouă. La unele piese de 100 lei le-a adăogat un 0 mărind valoarea piesei dela 100 lei la 1000. Cu acte dresate a fost înaintat parchetului.

HOT PRINS. — Ioan Comşa, din Mândra, pe când se afla ca servitor la Ioan Barbu din Stupini (jud. Braşov), a furat stăpânului o bicicletă, pe care a îngropat-o în pământ.

Fiind descoperit a fost înaintat chesturei municipiului Braşov.

CONTRAVENŢIE SILVICA. — Locuitorii Ilie Cioban din Persani şi Pascu Costea din Sercaia, au fost prinşi de şeful postului de pandarmi Persani, pe când transportau 2 care cu lemne de ştejari verzi, furate din pădurea comunei Persani.

Amândoi au fost înaintaţi judecătoriei.

FURT. — Pădureanu A. Aurel şi Pavel Vl. Cândulet, din Oprea-Cârţişoara, au furat de la cooperativa acelei comune, mai multe articole şi băutură în valoare de 1553 lei.

MIERCUREA CIUC

SINUCIDERE IMPRESIONANTA. — Locuitorul Adalbert Gyorgy, în etate de 46 ani, din comuna Gheorgheni, căsătorit şi cu doi copii, suferea de mult timp de tuberculoză, iar în ultimul timp starea sa se agravase. Văzând că nu mai are speranţe de scăpare, s'a sinucis, prin tăerea arterei dela mâna stângă. După câteva ore abia a fost găsit mort de soţia sa, într'un lac de sânge.

Sinuciderea a făcut o impresie adâncă în sânul populaţiei.

ALTA SINUCIDERE. — Tânărul Alexandru, de 22 ani, din Josani, urmând a fi incorporat, s'a spânzurat în locuinţa părinţilor săi. S'a autorizat înmormântarea cadavrului.

ACCIDENT MORTAL. — Lucrătorul Ferencz Bakay, lucrator la fabrica de cherestea a lui Albert Gál, din comuna Ciuc-Sângeorge, în etate de 36 ani, voind să pună cureaua pe roata de transmisiune, a fost apucat de aceasta, trântit la pământ şi omorît pe loc. Nefiind bănueli, s'a dat autorizaţie de înmormântare.

FOC PUS — Ilie Vajdea, de 59 ani, din comuna Voşlab, acest judeţ, trăind rău cu soţia şi copiii săi, s'a decis să se răzbune.

Planul şi l-a pus în aplicare, punând foc unei şure proprietatea sa, a soţiei sale şi a unui fiu. Şura fiind în apropierea caselor, ameninţa cu incendierea şi pe acestea. După mari eforturi, focul a fost localizat. A arsurа cu 2 care de otavă, nişte oi şi un porc.

Cu actele dresate, incenditorul a fost înaintat parchetului.

RANIRE. — Ioan şi Balint Meszaros, din comuna Ditrău, aveau un proces pendinte înaintea tribunalului Ciuc, în care era martor principal locuitorul Mihail lui Mihail Calhi tot din Ditrău. Voind să-l înlăture pe acesta, s'au hotărît să-l decidă a nu se prezenta înaintea instanţei, prin ameninţare. In acest scop, au trimis nişte prieteni ai lor, cari au ţinut pe victimă de vorbă, în stradă, şi apoi au tăbărît asupra lui, bătându-l grav.

„ASTRA" LA SATE. — Asociaţia „Astra" s'a dus Duminica trecută în com. Ghimeş-Făget, unde în cadrul unei serbări, s'a jucat comedia „Omul care a văzut moartea", de d. Victor Eftimiu. In